Agatha Christie

Pradžios link

Agata Kristi žinoma visame pasaulyje kaip detektyvų karalienė. Visais laikais ir visose šalyse ji buvo ir tebėra labiausiai publikuojama rašytoja. Jos kūrinių, išverstų daugiau kaip į 100 kalbų, tiražus lenkia tik Biblijos ir Šekspyro leidimai. Anglų kalba A. Kristi knygų išleista daugiau kaip milijardas egzempliorių.

AGATA KRISTI

Pradžios link

UDK 820-3
CH 525

Agatha Christie
Towards zero
First published in Great Britain by Collins 1944
Previously published in paperback by Fontana 1959
Reprinted fourteen times
HarperCollinsPublishers 1996

Iš anglų kalbos vertė *Virginija Rimkutė*

ISBN 9955-9870-6-5

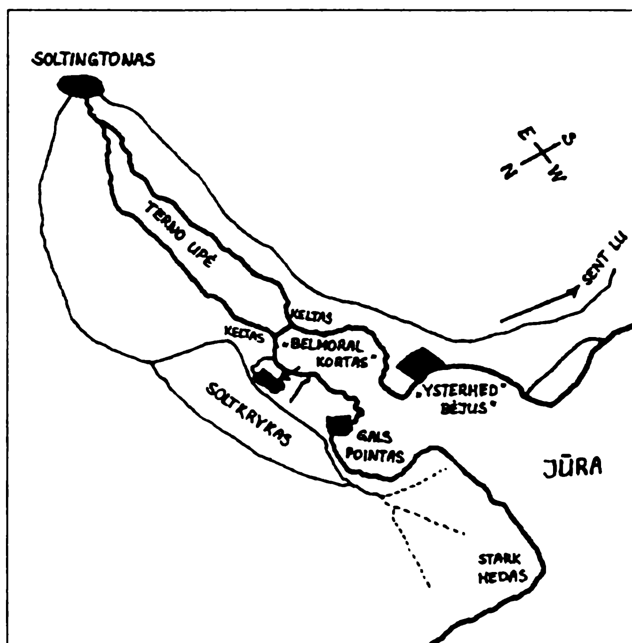
ROBERTUI GREIVSUI

Brangusis Robertai,

kadangi esi pakankamai mielas sakydamas,
jog mėgsti mano istorijas, surizikuosiu ir šią knygą
dedikuosiu Tau. Viena, ko prašau: kad griežtai suturėtum
savo kritinius ketinimus (neabejotinai paaštrėjusius po
Tavo paskutinių išpuolių šioje srityje!), kai ją skaitysi.
Ši knyga skirta Tavo pramogai, bet *nėra* kandidatė
misterio Greivso literatūriniam gėdos stulpui!

Tavo draugė Agata Kristi

Turinys

SOLTINGTONAS
TERNO UPĖ
KELTAS
KELTAS
„BELMORAL KORTAS"
„YSTERHED" BĖJUS"
SOLTKRYKAS
GALS POINTAS
JŪRA
STARK HEDAS
SENT LU
E
S
N
W

Prologas: lapkričio 19-oji

Būrelį, susėdusį aplink židinį, bemaž visą sudarė teisininkai ar besidomintys teise. Ten buvo advokatas Martindeilas, karališkasis advokatas Rufusas Lordas, jaunasis Danielsas, gerai pasirodęs Karsterio byloje, bei keletas kitų teisės specialistų: teisėjas misteris Kliveris, Liuisas iš „Liuiso ir Trenčo" bei senasis misteris Trivsas. Misteris Trivsas buvo nugyvenęs aštuoniasdešimt brandžių ir patyrimo kupinų metų. Jis buvo garsios teisininkų kontoros partneris – ir labiausiai žinomas. Kalbėta, jog užkulisinį gyvenimą jis pažino geriau nei bet kas kitas Anglijoje. Be to, jis buvo kriminalistikos ekspertas.

Žmonės, kuriems trūko truputėlio nuovokos, sakydavo, jog misteris Trivsas turėtų parašyti atsiminimus. Misteris Trivsas buvo protingesnis. Jis suvokė, kad žino per daug.

Nors jis jau seniai buvo pasitraukęs iš aktyvios veiklos, Anglijoje nebuvo kito tokio žmogaus, kurio nuomonė savame rate būtų taip gerbiama. Pasigirdus jo aukštam aiškiam balsui, iškart visi pagarbiai nutildavo.

Dabar kalba sukosi apie plačiai nuskambėjusią bylą, tądien baigtą svarstyti Londono centriniame Old Beilio teisme. Tai buvo žmogžudystės byla, o kaltinamasis – išteisintas. Susirinkusi kompanija nuodugniai analizavo bylą iš naujo ir aptarinėjo proceso smulkmenas.

Buvo aišku, kad kaltintojai suklydo, pasikliaudami tik vienu liudytoju – senis Dipličas privalėjo suprasti, kokią palankią progą gynybai jis suteikia. Jaunasis Artūras iš tų tarnaitės parodymų išpešė viską, kas tik buvo įmanoma. Bentmoras savo apibendrinamojoje kalboje visą situaciją

nušvietė labai tiksliai ir teisingai, tačiau klaida buvo padaryta jau anksčiau – prisiekusieji patikėjo mergina. Prisiekusieji apskritai yra kažkoks nesusipratimas – niekada negali žinoti, ką jie praris, o ko ne. Tačiau tik leisk kokiai minčiai įsitvirtinti jų galvelėse, ir niekas nebegalės jos iš ten iškrapštyti. Jie patikėjo, kad mergina sakė tiesą apie laužtuvą, ir tiek. Medicininiai įkalčiai jiems buvo kiek per sunkiai suvokiami. Visi tie ilgiausi pavadinimai ir moksliniai terminai yra bjauriai nepatogūs liudytojai: juos išmanantys knygagraužiai vis dvejoja ir mikčioja ir niekaip negali atsakyti į paprasčiausią klausimą tik „taip" arba „ne" – dažniausiai teišlemena: „Esant tam tikroms aplinkybėms, taip galėtų būti" ir panašiai!

Susirinkusieji vis gvildeno bylą ir, kai pokalbis pasidarė padrikas, nerišlus, visi pajuto, jog kažko trūksta. Viena galva po kitos gręžėsi misterio Trivso pusėn. Mat misteris Trivsas į diskusiją dar nė karto nebuvo įsitraukęs. Pamažėle tapo akivaizdu, kad galutinio žodžio draugija laukė iš kolegos, turinčio didžiausią autoritetą.

Misteris Trivsas, atsilošęs krėsle, išsiblaškęs blizgino akinius. Stojusi tyla privertė jį pakelti akis ir visus skvarbiai nužvelgti.

– A? – tarė jis. – Kas nutiko? Kažko manęs klausėte?

Prakalbo jaunasis Liuisas.

– Mes kalbėjomės apie Lemorno bylą, sere. – Jis laukiančiai nutilo.

– Taip, taip, – tarė misteris Trivsas, – aš apie tai mąsčiau.

Visi pagarbiai nuščiuvo.

– Tačiau bijau, – tęsė misteris Trivsas, vis dar blizgindamas akinius, – kad buvau pernelyg lakios vaizduotės. Taip, pernelyg lakios vaizduotės. Manau, tai bėgančių metų pasekmė. Mano amžiaus žmogus gali sau leisti būti pernelyg lakios vaizduotės, jei jam tai patinka.

– Taip, žinoma, sere, – pritarė jaunasis Liuisas, tačiau atrodė sutrikęs.

– Mąsčiau, – toliau porino misteris Trivsas, – kad buvo apsvarstyta ne tiek jau daug teisinių galimybių, nors jos

buvo įdomios – netgi labai įdomios. Jei nuosprendis būtų buvęs kitoks, pagrindas apeliacijai būtų pakankamas. Aš manyčiau – tačiau nesivelsiu į tai dabar, – aš galvojau, kaip sakiau, ne apie teisines vingrybes, bet, tarkim, apie *žmones*, dalyvavusius byloje.

Klausytojai atrodė ganėtinai nustebinti. Visi jie atskirus žmones byloje vertino tik kaip priemones savo teiginiams pagrįsti arba, iš kitos pusės, kaip liudininkus. Nė vienas net nebandė spėlioti – įtariamasis kaltas ar nekaltas, jei teismas jau nusprendė.

– Suprantate, žmogiškieji padarai, – mąsliai kalbėjo misteris Trivsas. – Žmogiškieji padarai. Visokių rūšių, tipų, matmenų ir formų. Dalis protaujančių, bet kur kas daugiau besmegenių. Jie atvyksta iš visokiausių vietovių: Lankašyro grafystės, Škotijos, tasai restorano savininkas – iš Italijos, o mokytoja – iš pietvakarių Anglijos vidurio. Visi įklampinti į tą pačią košę, ir galop vieną pilką lapkričio dieną visi susirenka Londono teisme. Kiekvienas palieka savo įnašą. O tai baigiasi teismo procesu dėl žmogžudystės.

Jis trumpam nutilo ir krumpliais pastukseno į kelį.

– Aš mėgstu geras detektyvines istorijas, – tarė. – Bet, žinote, jos prasideda ne taip, kaip turėtų! Jos prasideda žmogžudyste. Tačiau žmogžudystė – tai *pabaiga*. Istorija prasideda gerokai anksčiau – kartais prieš daugelį metų, – su visokiomis priežastimis ir įvykiais, suvedančiais konkrečius žmones tam tikroje vietoje tam tikrą dieną tam tikru metu. Pažvelkite į tos mažiukės tarnaičiukės parodymus: jei virtuvės tarnaitė nebūtų išbarusi savo jaunučio vyrelio, ji nebūtų su juo susipykusi bei išėjusi pas Lemornus – ir nebūtų tapusi pagrindine gynybos liudytoja. O tas Džiuzepė Antonelis – mėnesiui atvažiuoja pakeisti savo brolio. Brolis aklas it šikšnosparnis. To, ką regėjo žvitrios Džiuzepės akys, jis nebūtų išvydęs. O jei policininkas nebūtų įsimylėjęs virėjos iš 48-ojo namo, *jis* nebūtų vėlavęs patruliuoti...

Misteris Trivsas lėtai palingavo galva:

– Viskas susiveda į tam tikrą tašką... Ir tada, atėjus laikui, atomazga! *Pradžių pradžia*. Taip, visi jie artėja pradžios link...

Jis pakartojo:

– Pradžios link...

Tada kiek suvirpėjo.

– Jūs sušalote, sere, pasislinkite arčiau ugnies.

– Ne ne, – pasakė misteris Trivsas. – Tik šiurpas nukrėtė, kaip sakoma. Ką gi, ką gi, jau turėčiau keliauti namo.

Jis mandagiai linktelėjo ir pamažu, bet užtikrintais žingsneliais ištrepeno iš kambario.

Tik po nejaukios tylos karališkasis advokatas Rufusas Lordas pastebėjo, kad senasis Trivsas jau išėjo.

Seras Viljamas Kliveris tarė:

– Aštraus proto – ypač aštraus proto, bet amžius daro savo.

– Taip pat silpna širdis, – pridūrė Lordas. – Atrodo, lyg tuoj nugrius.

– Jis labai savimi rūpinasi, – pastebėjo jaunasis Liuisas.

Tuo metu misteris Trivsas atsargiai lipo į tiesiog slystantį keliu „Daimlerį". Išlipo prie namo ramiame kvartale. Rūpestingas asmeninis liokajus pagelbėjo nusivilkti paltą. Misteris Trivsas pasuko bibliotekon, kur židinyje liepsnojo anglys. Jo miegamasis buvo šalia, nes, tausodamas širdį, jis niekad nelipdavo laiptais.

Jis atsisėdo priešais ugnį ir prisitraukė arčiau laiškus.

Jis vis dar buvo susitelkęs ties mintimi, kuri jį aplankė klube.

„Netgi dabar, – mąstė sau misteris Trivsas, – bręsta kažin kokia drama – labiausiai tikėtina, kad žmogžudystė. Jei rašyčiau vieną iš tų žavingų istorijų apie kraują ir piktadarybes, pradėčiau nuo pagyvenusio džentelmeno, sėdinčio priešais židinį, vieną po kito atplėšiančio laiškus ir, jam pačiam nežinant, artėjančio pradžios link..."

Jis peiliu atplėšė voką ir be ypatingo susidomėjimo pažvelgė į popieriaus lapą, ištrauktą iš jo.

Staiga jo veido išraiška pasikeitė. Iš apmąstymų jis grįžo realybėn.

– Vajetau, – tarė misteris Trivsas, – tai be galo apmaudu! Iš tiesų labai apmaudu. Po šitiekos metų! Tai pakeis visus mano planus.

„Žmones išvysi, durims atsivėrus"*

Sausio 11-oji

Vyras, gulintis ligoninės lovoje, pabandė kiek pasikelti ir vos sulaikė dejonę.

Jį slauganti seselė pakilo nuo stalo ir priėjo artyn. Patvarkė pagalves ir padėjo jam atsigulti patogiau.

Angusas Makvirteris dėkodamas tik sumurmėjo. Jis nesitvėrė pykčiu ir kartėliu.

Iki dabar tai jau turėjo praeiti. Apskritai jis jau turėtų būti visai sveikas! Tebūnie prakeiktas tas kvailas medis, augęs ant skardžio! Tebūnie prakeikti tie įkyrūs įsimylėjėliai, kurie nepabijojo žvarbią žiemos naktį ateiti į pasimatymą ant uolos krašto.

Tačiau jiems (ir tam medžiui!) tuo viskas ir būtų pasibaigę – gilus nyris į ledinį vandenį, galbūt mėšlungiškas truktelėjimas, ir tada – palengvėjimas: neišnaudoto, beverčio, tuščio gyvenimo pabaiga.

O kur dabar jis atsidūrė? Kvailai guli ligoninės lovoje bei gali būti nutemptas į teismą ir dar apkaltintas tuo, kad norėjo atimti sau gyvybę.

Po galais, tai *jo* gyvenimas, ar ne?

Tačiau jeigu jam būtų pavykę viską gerai atlikti, jie būtų jį palaidoję, davatkiškai apkalbinėdami kaip kvaišelį pakrikusiais nervais!

---

* Tai eilutė iš vaikiško žaidimo, kurio metu pirštų judesiais iliustruojama dainelė: „Čia bažnyčia, o čia – varpinėlė. Žmones išvysi, durims atsivėrus. Čionai laiptais lipa klebonas, o čia jis pamaldas laiko giedodams", – *vert. past.*

Iš tikro – kvailelis! Jis niekad ir nebuvo sveikesnis! Nusižudyti buvo logiškiausia ir protingiausia, ką buvo galima padaryti jo vietoje.

Jis žlugęs, visam gyvenimui sužalota sveikata, o žmona išėjo pas kitą. Jokio darbo, meilės, pinigų, sveikatos ar vilties: išties buvo tik vienintelis kelias – viską užbaigti.

Bet dabar jis pateko į absurdišką padėtį. Šventeiva teisėjas jį tuoj pat įtikintų, kad su turtu, kuris priklauso jam ir tik jam – savo gyvenimu, jis turi elgtis kaip pridera.

Jis pasipiktinęs suprunkštė, ir jį perliejo karščio banga.

Seselė vėlei buvo šalia.

Ji buvo jaunutė, raudonplaukė, malonaus veidelio, tačiau atrodė, jog mintimis nuolat klajoja kažkur kitur.

– Jums labai skauda?

– Ne.

– Duosiu migdomųjų.

– Tik jau nedarykit nieko panašaus.

– Bet...

– Negi manote, kad aš negaliu ištverti šiek tiek skausmo ir nemigos?

Ji švelniai, kiek išdidžiai nusišypsojo.

– Gydytojas sakė, kad jums būtų galima.

– Man nusispjaut, ką sakė gydytojas.

Ji pataisė antklodes ir kiek arčiau padėjo stiklinę su limonadu. Jis, kiek susigėdęs, tarė:

– Atleiskite, jei buvau šiurkštus.

– O ne, nieko tokio.

Tai, kad jos nė kiek nesujaudino jo bloga nuotaika, jį kaip reikiant suerzino. Jos atlaidaus abejingumo šarvų tokie dalykai pramušti negalėjo. Jis buvo pacientas – ne vyras.

Jis iškošė:

– Prakeiktas abejingumas – šis prakeiktas abejingumas...

Ji priekaištingai atsiliepė:

– Nagi, nagi, tai nelabai gražu.

– Gražu? – Jis pakartojo. – *Gražu?* Dievulėliau.

Ji ramiai atsakė:

– Ryte jausitės geriau.

Jis įniršęs nurijo seiles.

– Jūs, seselės... Jūs, *seselės*! Jūs – ne žmonės, štai kas jūs tokios!

– Supraskite, mes žinome, kas jums geriausia.

– Tai labiausiai ir siutina! Jumyse. Ligoninėje. Pasaulyje. Tas nuolatinis kišimasis! Ir dar žinojimas, kas geriausia kitiems žmonėms. Aš bandžiau nusižudyti. Jūs žinote ir tai, argi ne?

Ji linktelėjo.

– Niekieno, tik mano reikalas, ar aš nusiversiu nuo prakeikto skardžio, ar nenusiversiu. Mano gyvenimas baigtas. Aš žlugęs!

Ji tyliai caktelėjo liežuviu, parodydama beasmenę užuojautą. Jis buvo pacientas. Ji tiesiog leido jam išsišėlti ir nurimti.

– Kodėl negalėčiau nusižudyti, jei noriu? – piktai paklausė jis.

Į tai ji atsakė gana rimtai:

– Nes tai nedora.

– Kodėl nedora?

Neapsispręsdama, ką pasakyti, ji pažvelgė į jį. Jos įsitikinimai sutrikdyti nebuvo, tiesiog jai trūko žodžių pagrįsti savo atsakymą.

– Matote, aš manau, kad žudytis yra nuodėmė. Jūs privalote gyventi, norite to ar ne.

– O dėl ko jūs pati gyvenate?

– Na, reikia rūpintis kitais žmonėmis, tiesa?

– Tik ne mano atveju. Pasaulyje nėra nė vieno, kuriam bent kiek rūpėtų mano mirtis.

– Argi neturite giminių? Motinos, seserų ar dar ko nors?

– Ne. Turėjau žmoną, tačiau ji mane paliko – ir teisingai pasielgė! Ji suprato, kad iš manęs jokios naudos.

– Tačiau, be abejo, jūs turite draugų?

– Ne, neturiu. Nesu draugiškas. Žinot, sesele, štai ką aš jums pasakysiu. Kažkada buvau laimingas vyrukas. Turėjau gerą darbą ir gražią žmoną. Bet įvyko nelaimingas atsitikimas. Mano bosas vairavo automobilį, kuriuo važiavau ir aš.

Jis norėjo, jog sakyčiau, kad nelaimės metu jis esą važiavęs ne greičiau negu trisdešimt mylių per valandą. Bet buvo ne taip. Jis važiavo bemaž penkiasdešimt. Niekas nežuvo ir nieko rimto nenutiko, tiesiog jis norėjo gauti draudimą. Tačiau aš nepasakiau to, ko jis pageidavo. Tai buvo melas. O aš nemeluoju.

Seselė tarė:

– Manau, kad jūs buvote teisus. Visiškai teisus.

– Taip manote? Dėl to kvailo užsispyrimo aš netekau darbo. Mano bosas įsižeidė. Jis buvo tikras, kad kito darbo aš negausiu. Ir mano žmonai atsibodo žiūrėti, kaip šlaistausi aplink, nerasdamas kuo užsiimti. Tad ji pabėgo su žmogumi, kurį laikiau savo draugu. Jam gerai sekėsi – puikiai įsitvirtino šiame pasaulyje. O aš plaukiau pasroviui, grimzdamas vis gilyn ir gilyn. Pradėjau išgerinėti. Darbuose išsilaikyti tai anaiptol nepadėjo. Galop aš visai palūžau – pervargau psichiškai; gydytojas pasakė, kad jau niekada nebūsiu toks kaip anksčiau. Tad nelabai liko dėl ko gyventi. Geriausia ir garbingiausia buvo tiesiog numirti. Mano gyvenimas neteikė jokios naudos nei man, nei kam nors kitam.

Mažoji seselė sumurmėjo:

– O šito jūs negalite žinoti.

Jis nusijuokė. Nuotaika jau buvo pasitaisiusi. O naivus jos atkaklumas jį pralinksmino.

– Mano brangioji mergyte, kam gi aš galiu būti reikalingas?

Sumišusi ji tarė:

– Nežinia kam. Jūs galite... vieną dieną...

– Vieną dieną? Nebebus jokios dienos. Kitas kartas bus paskutinis.

Ji ryžtingai papurtė galvą:

– O ne, – tarė. – Dabar jūs nebesižudysite.

– Kodėl gi?

– Jie niekada to nekartoja.

Jis apstulbęs spoksojo į ją. „*Jie niekada to nekartoja*". Jis buvo tik vienas iš nevykusių savižudžių masės. Jau buvo

besižiojantis energingai paprieštarauti, bet jį sustabdė vidinis sąžinės balsas.

Ar jis tai vėl *padarytų*? Ar jis norėjo taip pasielgti iš tikrųjų?

Staiga jis suprato, kad ne. Nes nebuvo priežasties. Galbūt tikroji priežastis buvo ta, kurią įvardijo seselė, remdamasi savo profesine patirtimi. Kartą jau bandę žudytis dar kartą nebesižudo.

Jis dar labiau užsidegė noru atremti jos teiginį apie moralinę reikalo pusę.

– Bet kuriuo atveju su savo paties gyvenimu aš turiu teisę elgtis kaip tinkamas.

– O ne, neturite.

– Tačiau kodėl gi ne, mano mieloji mergyte, kodėl?

Ji paraudo ir tarė, pirštais nejučiomis paliesdama auksinį kryželį, kabantį ant kaklo:

– Jūs nesuprantate. Jūsų gali prireikti Dievui.

Jis iš nuostabos išsižiojo. Netroško užgauti vaikiško jos tikėjimo, tik pašaipiai paklausė:

– Turėčiau tikėti, kad vieną dieną galiu sustabdyti lekiantį žirgą ir išgelbėti auksaplaukį vaikelį nuo mirties? Tai turėjote galvoje?

Ji papurtė galvą. Karštai, painiodamasi ir stengdamasi išreikšti tai, kas buvo taip gyva jos mintyse, išsakė:

– Tai gali būti tiesiog *buvimas* kažkokioje vietoje – ne kažkoks poelgis, – tiesiog buvimas tinkamu laiku reikiamoje vietoje. Ak, aš nemoku tiksliai pasakyti, ką turiu omenyje, tačiau jūs galite, na, vieną dieną tiesiog eiti gatve ir tuo nuveikti kažką ypač svarbaus – galbūt net pats nesuprasdamas, kas tai buvo.

Raudonplaukė sesutė buvo kilusi iš Škotijos vakarinės pakrantės; kai kurie jos giminaičiai turėjo aiškiaregystės dovaną.

Galbūt ji išvydo miglotą vyro, rugsėjo naktį einančio keliu ir taip išgelbstinčio žmogų nuo baisios mirties, paveikslą...

Kambaryje buvo vienui vienas žmogus, ir girdėjosi tik to žmogaus plunksnos krebždėjimas, rašant eilutę po eilutės.

Nebuvo nė vieno, kuris skaitytų rašomus žodžius. Jei ir būtų buvęs, tai savomis akimis nebūtų patikėjęs. Mat tai, kas buvo rašoma, buvo aiškus ir iki smulkmenų apgalvotas žmogžudystės planas.

Būna, kai kūnas supranta paklūstąs jį valdančiai sąmonei – kai jis paklusniai pasiduoda nepažiniai neapibrėžčiai, kuri nulemia jo veiksmus. Kitais kartais būna, kad sąmonė suvokia turinti ir valdanti kūną, ir juo naudodamasi vykdo savo planus.

Rašantis žmogus buvo antrojo tipo. Tai buvo protas – šaltas, kontroliuojamas intelektas. Tas protas turėjo tik vieną mintį ir vienintelį tikslą – kito žmogaus sunaikinimą. Kad šis tikslas būtų tinkamai įgyvendintas, plano schema buvo kruopščiai pažymima popieriuje. Buvo įtraukiamas kiekvienas atsitiktinumas, kiekviena galimybė. Nesėkmės negalėjo būti. Planas, kaip ir visi *geri* planai, buvo iš anksto ir iki galo apgalvotas. Kai kuriais atvejais buvo numatyta keletas galimų veiksmų. Be to, kadangi protas buvo intelektualus, jis suvokė, kad netikėtumų atveju būtina imtis tam tikrų atsargumo priemonių. Tačiau pagrindiniai dalykai buvo aiškūs ir atidžiai patikrinti. Laikas, vieta, metodas, auka!..

Žmogus pakėlė galvą. Paėmė popieriaus lapus ir juos įdėmiai perskaitė. Taip, viskas buvo aišku.

Rimtame veide pasirodė šypsnys. Ne visai sveiko žmogaus šypsnys. Žmogus giliai įkvėpė.

Kadangi žmogus sukurtas pagal Viešpaties atvaizdą*, dabar buvo galima pamatyti klaikią Kūrėjo džiaugsmo parodiją.

Taip, viskas suplanuota – kiekvieno veiksmai numatyti ir į juos atsižvelgta, kiekvieno gėrio ir blogio samprata buvo įvertintos bei sudėliotos į pamišėlišką mozaiką.

---

* Biblija, Senasis Testamentas, Pradžios knyga 1:26–27

Tačiau vieno dalyko vis dar trūko...

Rašantysis šypsodamasis pažymėjo datą – vieną rugsėjo dieną.

Tada, kvatojantis, popierius buvo suplėšytas į skutelius, o skiautelės skersai kambarį nuneštos ir padėtos pačiame žioruojančios ugnies centre. Nebuvo nė menkiausio aplaidumo. Kiekviena skiautelė buvo sunaikinta. Dabar planas egzistavo tik jo kūrėjo smegenyse.

Kovo 8-oji

Vyresnysis inspektorius Betlas sėdėjo prie pusryčių stalo. Niūriai atkišęs apatinį žandikaulį, jis lėtai ir atidžiai skaitė laišką, tik ką paduotą apsiašarojusios žmonos. Jo veide nesimatė jokios išraiškos, nes jis niekad nekreipė dėmesio į tas grimasas. Jis panėšėjo į kaukę, išskaptuotą iš medžio. Buvo masyvus ir tvirtas, savotiškai įspūdingas. Išoriniu blizgesiu vyresnysis inspektorius Betlas nepasižymėjo niekad; žinoma, iš pirmo žvilgsnio jis neatrodė talentingas žmogus, bet turėjo kitų, ne taip lengvai pastebimų savybių, kurios bet kuriuo atveju buvo veiksmingos.

– Aš negaliu tuo patikėti, – sušniurkščiojo misis Betl. – Silvija!

Silvija buvo jauniausia iš penkių vyresniojo inspektoriaus ir misis Betl vaikų. Jai buvo šešiolika, o mokėsi ji mergaičių mokykloje šalia Meidstouno.

Laiškas buvo nuo mis Emfri, minėtos mokyklos direktorės. Tai buvo aiškus, malonus ir nepaprastai taktiškas laiškas. Juodu ant balto buvo išdėstyta, kad jau kurį laiką mokyklos vadovybę jaudina įvairios smulkios vagystės, ir kad reikalas galų gale išaiškėjo, o Silvija Betl prisipažino, ir mis Emfri norėtų kiek galima greičiau pasimatyti su misteriu ir misis Betlais „aptarti situacijos“.

Vyresnysis inspektorius Betlas sulankstė laišką, įsidėjo jį į kišenę ir tarė:

– Palik tai man, Mere.

Jis atsistojo, apėjo aplink stalą, paglostė jai skruostą ir užtikrino:

– Nesijaudink, brangioji, viskas bus gerai.

Jis išėjo iš kambario, už nugaros palikdamas namų jaukumą ir ramybę.

Tą popietę modernioje ir atspindinčioje savininkės individualumą mis Emfri svetainėje vyresnysis inspektorius Betlas labai ramiai sėdėjo savo kėdėje, pasidėjęs rankų trinkas ant kelių, akis į akį su mis Emfri, ir kur kas labiau nei paprastai kiekvienu savo coliu atrodė kaip policininkas.

Mis Emfri buvo itin talentinga mokyklos direktorė. Ji buvo ryški asmenybė, apsiskaičiusi ir šiuolaikiška, o discipliną derino su moderniomis savivokos idėjomis.

Jos kambarys atspindėjo Mydvėjaus dvasią. Viskas buvo avižinės košės spalvos: stovėjo didžiulės stiklinės vazos, primerktos geltonųjų narcizų, pilnos tulpių bei hiacintų. Matėsi pora gerų antikinių graikų skulptūrų kopijų, dvi modernistinės skulptūros, ant sienų kabėjo pora italų primityvistų paveikslų. Viso to viduryje sėdėjo pati mis Emfri, apsivilkusi tamsiai mėlynais rūbais, su nekantria veido išraiška, panaši į atsidavusį kurtą, ir ryškiai mėlynomis akimis rimtai žvelgė per storus akinių stiklus.

– Svarbu, – pradėjo ji aiškiu, gerai moduliuotu balsu, – kad viskas būtų daroma teisingai. Mes turime galvoti apie pačią mergaitę, misteri Betlai. Tik apie Silviją! Svarbiausia – *svarbiausia*, – kad jos gyvenimas nė trupučio nebūtų suluošintas. Būtina, kad ji nenešiotų savyje *kaltės* naštos – kaltės jausmas turi būti ypač atsargiai įvertintas, jei ne išvis atmestas. Mes turime prisikasti iki momento dar *prieš* tas paikas vagystes. Galbūt ji jaučiasi nevisavertė? Suprantate, ji taip menkai domisi sportiniais žaidimais... paslėptas noras sužibėti kitoje sferoje?.. troškimas įtvirtinti savo ego? Mes turime būti ypač atsargūs. Štai kodėl norėjau iš pradžių pasimatyti atskirai su jumis – atkreipti jūsų dėmesį, kad būtumėte labai atsargūs su Silvija. Dar kartą kartoju: labai svarbu suvokti, kas slepiasi *už to*.

– Tai, mis Emfri, – pastebėjo vyresnysis inspektorius Betlas, – ir yra mano atvykimo tikslas.

Jo balsas buvo ramus, veidas abejingas, o akys tuo tarpu vertinamai tyrė direktorę.

– Aš su ja elgiausi labai švelniai, – pasakė mis Emfri.

Betlas buvo lakoniškas:

– Malonu iš jūsų pusės, mem.

– Matote, aš iš tiesų myliu ir suprantu tas jaunas būtybes.

Betlas į tai neatsakė. Jis ištarė:

– Dabar norėčiau pasimatyti su savo mergaite, jei neprieštaraujate, mis Emfri.

Su atsinaujinusiu įkarščiu mis Emfri perspėjo jį būti atsargiam: neskubėti, netrikdyti vaiko, vos žengiančio moterystėn.

Vyresnysis inspektorius Betlas nerodė jokių nekantrumo ženklų. Jis atrodė tiesiog bejausmis.

Galop ji nusivedė jį į savo kabinetą. Koridoriuose jie prasilenkė su viena kita mergaite. Jos elgėsi mandagiai, tačiau akys blizgėjo iš smalsumo. Palydėjusi Betlą į mažytį kambarėlį, anaiptol ne taip gerai atspindintį jos asmenybę kaip anas apačioje, mis Emfri išslinko, pažadėjusi atsiųsti Silviją.

Jau beišeinančią iš kambario Betlas ją sustabdė.

– Minutėlę, mem. Kaip jūs priėjote prie išvados, kad būtent Silvijai tenka atsakomybė už tuos... e... trūkumėlius?

– Mano metodai buvo psichologiniai, misteri Betlai.

Mis Emfri kalbėjo oriai.

– Psichologiniai? Hm. O kaip su įrodymais, mis Emfri?

– Taip taip, aš visiškai jus suprantu, misteri Betlai: jūs taip elgtumėtės. Tam įtakos turi jūsų... e... profesija. Tačiau psichologija kriminalistikoje jau pradedama pripažinti. Aš galiu jus užtikrinti, kad nebuvo apsirikta – Silvija laisva valia prisipažino.

– Taip, aš tai žinau. Tiesiog norėjau sužinoti, kaip prisikapstėte iki jos.

– Na, misteri Betlai, vagiliavimo iš mergaičių spintelių mastai vis didėjo. Sukviečiau visas mokines ir išdėsčiau faktus. Tuo pat metu nepastebimai tyriau jų veidus. Silvijos išraiška

iškart atkreipė mano dėmesį. Ji atrodė kalta, sumišusi. Iškart supratau, kas tai padarė. Norėjau ne *priešpastatyti* ją ir jos kaltę, bet priversti *ją pačią* prisipažinti. Daviau jai mažulytį žodžių asociacijų testą.

Betlas linktelėjo, parodydamas, jog klausosi.

– Ir galiausiai mažylė pati prisipažino.

Jos tėvas tarė:

– Suprantu.

Mis Emfri minutėlę uždelsė, tada išėjo.

Kai durys vėl atsivėrė, Betlas stovėjo, žiūrėdamas pro langą.

Jis lėtai apsisuko ir pažvelgė į savo dukrą.

Silvija stovėjo prie pat durų, kurias ką tik užvėrė sau už nugaros. Ji buvo aukšta, tamsiaplaukė, kampuota. Veidas paniuręs, su ašarų žymėmis. Greičiau droviai negu įžūliai ji pratarė:

– Na, štai ir aš.

Porą minučių Betlas mąsliai į ją žiūrėjo. Tada atsiduso.

– Man nederėjo čia tavęs atsiųsti, – tarė. – Ta moteris yra visiška kvaiša.

Apstulbusi Silvija pamiršo apie savo pačios bėdą.

– Mis Emfri? Bet ji *nuostabi*. Mes visos taip manome.

– Hm, – tarė Betlas. – Ji negali būti visiška prietranka, jei jau įteigia savo idėjas tokiu mastu. Tačiau bet kuriuo atveju Mydvėjuje tau ne vieta, nors nesu tuo tikras – tai galėjo atsitikti bet kur.

Silvija sunėrė rankas. Ji nudelbė akis ir tarė:

– Aš... aš atsiprašau, tėveli. Iš tikrųjų.

– Lyg tu turėtum, – trumpai nukirto Betlas. – Eikš čionai.

Lėtai ir nenoriai ji ėjo per kambarį. Jis palietė jos skruostą savo dideliu kvadratiniu delnu ir atidžiai pažvelgė jai į akis.

– Manei, kad reikaliukas bus pelningas, ar ne? – švelniai paklausė jis.

Jos akys pritvino ašarų.

Betlas lėtai ištarė:

– Matai, Silvija, kaip ir tu, aš žinau, kad *kažkas* buvo. Dauguma žmonių turi vienokių ar kitokių silpnybių. Paprastai jos gana akivaizdžios. Iškart gali suprasti, ar vaikas godus, ar pikčiurna, ar linkęs į peštynes. Tu buvai geras vaikas: labai rami, itin malonaus būdo – niekur nepridarydavai bėdos. Bet kartais man būdavo neramu. Nes jei yra kokia nematoma yda, esant tinkamoms sąlygoms ji sudarko visą gražų paveikslą.

– Kaip aš! – pasakė Silvija.

– Taip, kaip tu. Tu palūžai nuo spaudimo – labai neįprastai. Kad ir kaip būtų keista, su tuo aš dar niekados nebuvau susidūręs.

Mergaitė staiga pašaipiai išrėžė:

– Maniau, kad su vagimis pakankamai dažnai susiduri!

– O taip, apie juos aš žinau viską. Štai kodėl, mano mieloji, o ne dėl to, jog esu tavo tėvas (tėvai menkai pažįsta savo vaikus), tik dėl to, kad esu *policininkas*, pakankamai gerai žinau, jog tu ne vagilė. Čionai *tu* niekad nepaėmei ne savo daikto. Vagišiai būna dviejų tipų – tie, kurie pasiduoda netikėtai ir neįveikiamai pagundai (o tai atsitinka be galo retai – net nuostabu, kokioms pagundoms gali atsispirti paprastas, normalus, sąžiningas žmogus), ir tie, kurie tiesiog pasiima jiems nepriklausančius daiktus kaip savaime suprantamą dalyką. Tu nepriklausai nė vienam iš šių tipų. Tu ne vagilė. Tu esi itin retos rūšies melagė.

Silvija pratarė:

– Bet...

Jis numojo ranka:

– Tu viską prisipažinai? O taip, *tai* aš žinau. Kartą gyveno viena šventoji; jinai ėjo iš namų su duonos kepalu pintinėje vargšams pamaitinti. Jos vyrui tai didžiai nepatiko. Priėjęs paklausė, ką jinai nešanti krepšyje. Ji išsigando ir pasakė nešanti rožes. Vyras atplėšė pintinės dangtį ir – stebuklas! – ten buvo rožės. Bet jei tu būtum šventoji Elžbieta ir eitum su krepšiu, pilnu rožių, ir tave sutikęs tavo vyras paklaustų, ką neši, tu supanikuotum ir pasakytum: „Duoną“.

Jis nutilo ir po kiek laiko švelniai tarė:

– Taip viskas ir buvo, tiesa?

Pauzė užsitęsė ilgėliau, ir mergaitė staiga nudūrė akis žemyn.

Betlas tarė:

– Pasakok, vaikeli. Kaip iš tiesų viskas vyko?

– Ji mus visas susikvietė. Pasakė kalbą. Pamačiau, kad ji žiūri į mane, ir supratau, kad jinai mano, jog tai mano darbas! Pajutau, jog raustu, ir pamačiau kai kurias merginas spoksant į mane. Tai buvo siaubinga. Tada ir kitos pradėjo į mane žiūrėti bei šnibždėtis pakampėse. Tiesiog mačiau, kad jos visos mano taip pat. Ir tada vieną vakarą Emp mane su keletu kitų mergaičių pasikvietė čia, ir mes žaidėme kažkokį žaidimą su žodžiais – ji sakė tam tikrus žodžius, o mes atsakydavome, kas pirmiausia šaudavo į galvą...

Betlas pasibjaurėjęs suurzgė.

– Aš supratau, ką tai reiškia, ir... ir aš buvau lyg suparalyžiuota. Stengiausi nesakyti neteisingų žodžių, bandžiau vardinti niekuo nesusijusius dalykus – tokius kaip voverės ar gėlytės, bet Emp tiesiog gręžė mane akimis – žinai, lyg gręžtų skylę į žmogaus vidų. O vėliau... ak, viskas ėjo blogyn ir blogyn – vieną dieną Emp kalbėjo su manimi gana maloniai ir taip... taip *supratingai*... ir... aš neišlaikiau ir pasakiau, kad tai padariau *aš*... ir tada... ak, tėveli, taip palengvėjo!

Betlas pasitrynė smakrą.

– Suprantu.

– Iš tiesų supranti?

– Ne, Silvija, nesuprantu, nes charakteris mano ne toks. Jei kas nors būtų bandęs mane priversti prisipažinti padarius ką nors tokio, ko nepadariau, greičiau jau vožtelėčiau jam į žabtus. Tačiau suprantu, kaip tai atsitiko tavo atveju – tavo grąžtaakė Emp gavo tokį puikų neįprastos proto sandaros pavyzdėlį, atsiskleidusį jai po nosimi, kokio tik nebrendyla nesuprastų teorijų šalininkas galėtų ir tenorėti. Dabar reikia sutvarkyti šitą jovalą. Kur yra mis Emfri?

Mis Emfri taktiškai lūkuriavo netoliese. Jos kupina užuojautos šypsena sustingo veide, kai vyresnysis inspektorius Betlas stačiokiškai pareiškė:

– Siekdamas teisingumo savo dukteriai, privalau paprašyti jūsų dėl viso šito reikalo paskambinti vietos policijai.

– Tačiau, misteri Betlai, Silvija pati...

– Silvija, būdama čionai, niekad nė pirštu nepalietė jokio jai nepriklausančio daikto.

– Aš visai tai suprantu – kaip tėvas...

– Aš kalbu ne kaip tėvas, o kaip policijos pareigūnas. Paprašykite policiją jums padėti. Jie bus diskretiški. Manau, jūs rasite daiktelius kur nors paslėptus ir nusėtus konkretaus asmens pirštų atspaudais. Smulkūs vagišėliai nepagalvoja apie tai, kad reikėtų dėvėti pirštines. Savo dukterį dabar išsivežu kartu. Jei policija rastų įrodymų – *tikrų* įrodymų, – siejančių ją su vagystėmis, esu pasiruošęs, kad ji atsidurtų teisme ir atliktų jai paskirtą bausmę. Bet dėl to aš nesibaiminu.

Kai po penketo minučių jiedu su Silvija buvo išvažiavę už vartų, paklausė:

– Kas yra toji mergaitė su šviesiais, pasišiaušusiais plaukais, itin rausvais skruostais ir duobute smakre, didelėmis mėlynomis akimis? Prasilenkiau su ja koridoriuje.

– Turbūt Olivija Parsons.

– Ką gi, nenustebčiau, jei toji vagilė būtų jinai.

– Ar ji atrodė išsigandusi?

– Priešingai – atrodė didžiai patenkinta savimi. Ramus, kupinas pasitenkinimo žvilgsnis, kurį teismuose mačiau šimtus kartų! Statyčiau nemažą sumelę už tai, kad ji ir yra vagilė, bet jinai neprisipažins – kažin ar prisipažintų!

Atsidūsėdama Silvija tarė:

– Tai lyg pabudimas iš košmaro. Ak, tėveli, atsiprašau! O, aš taip *gailiuosi*! Ir kaipgi galėjau būti tokia kvailė, tokia visiška kvaiša? Jaučiuosi siaubingai.

– Na, ką gi, – pasakė vyresnysis inspektorius Betlas, nukėlęs nuo vairo ranką ir paglostydamas josios ranką, taip pademonstruodamas vieną iš savo mėgstamiausių ne itin išraiškingos užuojautos formų.

– Tik tu nesijaudink. Viešpats mus taip išbando. Taip, tokie dalykėliai siunčiami, kad būtume išbandyti. Na, bent aš taip manau. Galva neišneša, kokiu gi kitokiu tikslu jie galėtų būti siųsti...

Balandžio 19-oji

Nevilio Streindžo namas Hindhede tiesiog maudėsi saulės spinduliuose.

Buvo viena iš tų bent kartą balandžio mėnesį pasitaikančių dienų, kai būna net karščiau nei birželį.

Nevilis Streindžas lipo žemyn laiptais. Jis buvo apsirengęs baltai ir po pažastimi spaudė ketvertą teniso rakečių.

Jei Anglijoje vieną dieną būtų renkamas asmuo, galintis būti idealiai laimingo žmogaus pavyzdžiu, rinkimų komitetas, matyt, pasirinktų Nevilį Streindžą. Britų publikai jis buvo puikiai žinomas: aukščiausios klasės teniso žaidėjas bei įvairiapusis sportininkas. Nors Vimbldono finalų jis niekad nepasiekė, tačiau keletą atvirųjų raundų atlaikė ir, žaisdamas mišriuose dvejetuose, dukart pasiekė pusfinalį. Galbūt tapti nugalėtoju jam trukdė pernelyg tvirta tikro sportininko dvasia. Jis buvo ne ką prastesnis golfo žaidėjas, puikus plaukikas, atlikęs keletą sudėtingų žygių į Alpes. Jam buvo trisdešimt treji, sveikata pavydėtina, išvaizda puiki, pinigų – kaip šieno, o dar nuostabiai graži žmona, su kuria buvo ką tik susituokęs, bei, iš visko sprendžiant, jokio rūpestėlio.

Tačiau kai šį gražų rytą Nevilis Streindžas lipo žemyn, kartu jis nešėsi ir tamsų šešėlį, kurį jautė tik jis pats. Tai liudijo suraukti antakiai bei susirūpinęs, neryžtingas veidas.

Jis perėjo prieškambarį, ištiesė pečius lyg nusimesdamas kažkokią sunkią naštą ir per svetainę pasuko į įstiklintą verandą, kur jo žmona Kei gulomis susirangiusi tarp pagalvėlių gėrė apelsinų sultis.

Kei Streindž buvo dvidešimt trejų ir nepaprastai graži. Ji buvo lieknos, tačiau su saikingais apvalumais figūros, turėjo

tamsiai raudonus plaukus, tiesiog puikią odą, kurią kuklus makiažas tik paryškino, bei tamsias akis ir antakius, kurie retai pasitaiko derinyje su raudonais plaukais, o kai vis dėlto pasitaiko, būna nepaprastai žavingi.

Jos vyras linksmai pasisveikino:

– Sveika, nuostabiausioji, kas pusryčiams?

Kei išvardino:

– Tau – inkstai, kurie atrodo klaikiai kraujuoti, ir grybai... Ir dar kiaulienos suktinukai.

– Skamba neblogai, – pastebėjo Nevilis.

Jis įsidėjo maisto ir įsipylė puodelį kavos. Keletą minučių viešpatavo draugiška tyla.

– O-o-o... – geidulingai ištarė Kei, krutindama nuogus kojų pirštus su ryškiai raudonai nulakuotais nagais, – argi saulė ne miela? Vis dėlto Anglijoje ne taip jau bloga.

Jie buvo tik ką grįžę iš Prancūzijos pietų.

Nevilis, perbėgęs akimis laikraščių antraštes, įniko į sporto puslapius ir tepratarė tik „Mhm“.

Tada, tebebendraudamas su skrebučiu bei marmeladu, padėjo laikraštį į šalį ir pradėjo skaityti laiškus.

Jų buvo nemažai, bet dauguma buvo tik perplėšiami perpus ir nusviedžiami šalin. Reklaminiai lankstinukai, skelbimai, spaudiniai.

Kei tarė:

– Man nepatinka svetainės spalvų gama. Ar galiu ją perdažyti, Nevili?

– Kaip tik panorėsi, gražuole.

– Povo plunksnų žydris? Kaip tik tokio žydrumo, kokios yra povo plunksnos, – įsisvajojo Kei, – ir dramblio kaulo spalvos atlasinės pagalvėlės.

– Turėsi tiesiog persiversti per galvą, – pastebėjo Nevilis.

– Pats ir verskis.

Nevilis atplėšė dar vieną laišką.

– Ak, tarp kitko, – pridūrė Kei. – Širtė mus kviečia birželio pabaigoje plaukti jachta į Norvegiją. Kaip bjauru, kad negalėsime.

Ji atsargiai iš šono pažvelgė į Nevilį ir vylingai pridūrė:

– Aš taip norėčiau.

Nevilio veidu nuslinko tamsus debesis ar abejonė.

Kei maištingai paklausė:

– Ar mes išties turime keliauti pas tą seną nuobodą Kamilą?

Nevilis suraukė antakius.

– Žinoma, turime. Klausyk, Kei, mes tai jau aptarėme. Seras Metju buvo mano globėjas. Jis ir Kamila manimi rūpinosi. Gals Pointas* yra mano namai, jei apskritai ką nors galiu laikyti namais.

– Ak, gerai jau, gerai, – tarė Kei. – Jei reikia, tai reikia. Be to, mes gausime visus pinigus, kai ji numirs, tad turbūt turime šiek tiek pasigerinti.

Nevilis piktai tarė:

– Negali būti nė kalbos apie kažkokį pasigerinimą! Ji nieko negali su tais pinigais daryti. Seras Metju juos paliko jos valioje iki gyvos galvos, o po to jie turi atitekti man ir mano žmonai. Tai *jausmų* klausimas. Kodėl negali to suprasti?

Kiek patylėjusi Kei pasakė:

– Aš suprantu, iš tikrųjų. Aš taip purkštauju todėl, na, kad aš tenai tik pakenčiama. Jie nekenčia manęs! Taip taip, nekenčia! Ledi Tresilian pro savo ilgą nosį žiūri į mane ir niekina, o Merė Eldin, kalbėdama su manimi, spokso man per petį. *Tau* tai viskas labai gerai. Tu nematai, kas ten išties dedasi.

– Jos visada su tavimi būna labai mandagios. Pakankamai gerai žinai, jog nepakęsčiau, jei būtų kitaip.

Kei iš po savo tamsių blakstienų gyvai į jį dirstelėjo.

– Jos pakankamai mandagios. Bet puikiai žino, kaip mane įskaudinti. Aš įsibrovėlė – štai ką jos mano.

– Ką gi, – tarė Nevilis, – galų gale manau, kad tai ganėtinai natūralu, tiesa?

Jo balsas vos pastebimai pakito. Jis atsistojo ir, atsukęs nugarą Kei, pro langus žvelgė į atsiveriantį vaizdą.

---

* Kiro kyšulys (anglų kalbos žodis „gull“ yra dviprasmis: gali reikšti kirą arba kvailelį) – *vert. past.*

– O taip, sutinku, kad tai natūralu. Jos buvo atsidavusios Odri, ar ne? – Jos balsas virptelėjo. – Brangioji, mandagioji, šaltakraujė, bespalvė Odri! Kamila man neatleido už tai, jog užėmiau jos vietą.

Nevilis neatsisuko. Negyvu balsu tepasakė:

– Galų gale Kamila jau sena – jai per septyniasdešimt. Žinai, jos kartai skyrybos ne itin patinka. Apskritai manau, kad pasikeitusią padėtį ji priėmė aiškiai suvokdama, kaip ji buvo atsidavusi... atsidavusi Odri.

Tariant šį vardą, jo balsas nuskambėjo kiek kitaip.

– Jos mano, kad tu su ja blogai elgeisi.

– Taip ir buvo, – sušnibždėjo Nevilis, tačiau žmona jį išgirdo.

– Ak, Nevili, nagi nebūk toks kvailas. Vien todėl, kad ji nusprendė užvirti tokią bjaurią košę.

– Ji nekėlė sumaišties. Odri niekada nekėlė audros stiklinėje.

– Na, tu supranti, ką turiu galvoje. Kadangi ji jau turėjo pasitraukti į šalį bei pasiligojo, tai slankiojo visur, rodydama, kaip baisiai sudaužyta jos širdis. Štai ką aš vadinu koše! Odri ne tokia, kurią galėčiau pavadinti garbinga pralaimėtoja. Mano nuomone, jei žmona nebegali išlaikyti vyro šalia savęs, ji turėtų grakščiai jį paleisti! Juk judu neturėjote nieko bendra. Ji niekad nesportavo, buvo bespalvė ir nuskalbta kaip... kaip indų pašluostė. Joje niekad netvykstelėdavo gyvybė ar aistra! Jei tu būtum jai išties rūpėjęs, ji būtų privalėjusi pirmiausia galvoti apie tavo laimę ir džiaugtis, kad tu ruošiesi būti laimingas su žmogumi, kuris tau kur kas labiau tinka.

Nevilis atsisuko. Jo lūpose virpėjo kiek pašaipi šypsenėlė.

– Kokia aistringa žaidėjėlė! Išmananti, kaip reikia žaisti meilėje ir santuokoje!

Kei nusijuokė ir paraudo.

– Na, gal kiek ir per daug įsivažiavau. Bet vis tiek – jei jau kartą kažkas atsitiko, tai taip ir bus. Su tuo turi tiesiog susitaikyti!

Nevilis ramiai tarė:

– Odri susitaikė su tuo. Ji su manimi išsiskyrė dėl to, kad mudu galėtume susituokti.

– Taip, aš žinau... – Kei nutylėjo.

Nevilis tarė:

– Tu niekad nesupratai Odri.

– Ne, nesupratau. Jei jau apie tai kalbame, nuo Odri man šiurpuliai per kūną eina. Nežinau, kas joje tokio yra. Niekada nežinai, ką jinai galvoja... Ji... ji šiek tiek baugina.

– Na jau, nesąmonė, Kei.

– Na, *mane* ji gąsdina. Greičiausiai todėl, kad yra protinga.

– Mano mylimiausioji kvailutė!

Kei prajuko.

– Tu visada mane taip vadini!

– Nes tu tokia ir esi!

Jie vienas kitam nusišypsojo. Nevilis priėjo ir pasilenkęs pabučiavo jai sprandą.

– Mylimoji, mylimoji Kei, – murmėjo jis.

– Geroji Kei, – pastebėjo ši. – Atsisako nuostabios kelionės jachta dėl to, kad būtų paniekinta savo vyro manieringų karalienės Viktorijos laikų giminaičių.

Nevilis grįžo atgal ir atsisėdo prie stalo.

– Žinai, – tarė jis, – nematau priežasties, kodėl negalėtume vykti į tą kelionę su Širte, jei jau tikrai taip nori.

Kei iš nuostabos net atsisėdo.

– O kaip dėl Soltkryko* ir Gals Pointo?

Gana nenatūraliu balsu Nevilis tarė:

– Nesuprantu, kodėl negalėtume nuvykti tenai pačioje rugsėjo pradžioje.

– O, Nevili, žinoma... – Ji nutilo.

– Mes negalime vykti liepą ir rugpjūtį dėl varžybų, – tarė Nevilis. – Bet Sent Lu viską baigsime paskutinę rugpjūčio savaitę, ir būtų labai patogu, jei vyktume į Soltkryką iš ten.

– O, tai puikiai tiktų – tiesiog nuostabiai. Bet maniau, na, *ji* visada būna tenai rugsėjį, ar ne?

– Turi omenyje Odri?

---

* Sūrioji įlanka (angl.), – *vert. past.*

– Taigi. Gal jie galėtų nukelti jos vizitą, bet...

– Ir kodėl jie turėtų nukelti?

Kei įtariai dėbsojo į jį.

– Turi galvoje, kad mes būsim tenai tuo pačiu metu? Kokia keista mintis.

Nevilis irzliai tarė:

– Visai nemanau, kad tai keista. Šiais laikais daug žmonių taip daro. Kodėl negalėtume visi būti draugais? Tai taip *palengvina* gyvenimą. Tarp kitko, vos prieš porą dienų ir pati taip sakei.

– *Aš*?

– Taip, negi nepameni? Mes kalbėjome apie Houzus, ir tu sakei, kad tai yra tikrai civilizuotas požiūris į gyvenimą, ir kad Leonardo naujoji bei buvusioji žmonos buvo geriausios draugės.

– O, *aš* neprieštaraučiau. Iš tikrųjų *manau*, kad tai veiksminga. Tačiau, na, negalvoju, kad Odri būtų panašios nuomonės.

– Nesąmonė.

– Jokia ne nesąmonė. Žinai, Nevili, Odri iš tikrųjų buvo siaubingai prie tavęs prisirišusi... Nemanau, kad jai ši idėja patiktų.

– Tu gana smarkiai klysti, Kei. Odri mano, kad tai būtų gana neblogas dalykas.

– Odri? Ką turi galvoje – „Odri mano“? Iš kur tu žinai, ką Odri galvoja?

Nevilis atrodė kiek sumišęs. Jis kostelėjo nebe taip pasitikėdamas savimi.

– Jei jau apie tai prašnekom, netikėtai susitikau ją gatvėje vakar, kai buvau Londone.

– To man nesakei.

Nevilis susierzinęs pastebėjo:

– Užtai sakau dabar. Tai buvo visiškas atsitiktinumas. Ėjau per parką, žiūriu – ji eina priešais. Nenorėtum, kad būčiau nuo jos sprukęs, ką?

– Ne, aišku, ne, – gręždama jį žvilgsniu tarė Kei. – Tęsk.

– Aš... Mes... Na, mes, žinoma, sustojome, ir tada aš apsisukau ir nuėjau su ja kartu. Aš... Aš jaučiau, kad tai buvo mažiausia, ką galėjau dėl jos padaryti.

– Klok toliau, – paragino Kei.

– O tada kažkur prisėdome ir kalbėjomės. Ji buvo labai miela, iš tiesų labai maloni.

– Tau gerai, – tarė Kei.

– Mes kalbėjomės ir kalbėjomės, žinai, apie šį bei tą. Ji buvo gana natūrali ir normali, ir... ir taip toliau.

– Tiesiog žavinga! – tarstelėjo Kei.

– Ir jinai pasiteiravo, kaip tu laikaisi...

– Labai malonu iš jos pusės!

– Mes truputį apie tave pakalbėjome. Iš tikrųjų, Kei, ji negalėjo būti dar malonesnė.

– Meilutė Odri!

– O tada aš pagalvojau... Supranti... Kaip būtų nuostabu, jei... jei judvi galėtumėte būti draugės... jei mes visi galėtume pabūti kartu. Man pasirodė, kad galbūt galėtume tai įgyvendinti šią vasarą Gals Pointe. Tai tokia vieta, kur tai galėtų įvykti pakankamai natūraliai.

– *Tu* tai sugalvojai?

– Aš... Na... Taip, žinoma, aš. Tai buvo vien tik mano idėja.

– Niekad nė neprasitarei man turįs galvoje tokių idėjų.

– Na, aš tai sumaniau tik tada.

– Suprantu. Bet kuriuo atveju, tu tai pasiūlei, ir Odri pamanė, jog tai nuostabi mintis?

Tik dabar Kei balse slypinčios gaidelės prasiskverbė iki Nevilio sąmonės.

Jis tarė:

– Kas nors negerai, nuostabiausioji?

– Ak ne, nieko! Absoliučiai nieko! O tau arba Odri kartais netoptelėjo, kodėl *aš* turėčiau manyti, jog tai nuostabi idėja?

Nevilis nustebęs į ją įsispoksojo.

– Betgi, Kei, kodėl, dėl Dievo, *tu* turėtum prieštarauti?

Kei prikando lūpą.

Nevilis tęsė toliau:

– Tu pati tai sakei vos prieš porą dienų...

– Ak, tik nepradėk iš naujo! Aš kalbėjau apie kitus žmones – ne apie *mus*.

– Bet iš dalies tai yra priežastis, kodėl taip pagalvojau.

– Tuo didesnė aš kvaiša. Ne dėl to, kad tuo tikiu.

Nevilis liūdnai žiūrėjo į ją.

– Tačiau, Kei, kodėl turėtumei nesutikti? Turiu galvoje, tau tiesiog nėra dėl ko prieštarauti!

– Argi?

– Na, manau... bet koks pavydas ar panašiai... turėtų būti paliktas nuošalyje. – Jis nutilo, jo balsas persimainė. – Supranti, Kei, tu ir aš su Odri elgėmės nežmoniškai blogai. Ne, ne tai norėjau pasakyti. Su tavimi tai niekaip nesusiję. *Aš* su ja labai blogai elgiausi. Neverta nė sakyti, kad dabar negalėjau kitaip pasielgti. Jaučiu, jeigu tai pavyktų, aš jausčiausi kur kas geriau. Tai padarytų mane žymiai laimingesnį.

Kei lėtai prakošė:

– Tai iki šiol laimingas tu nesijautei?

– Mieloji kvailute, ką turi galvoje? Žinoma, kad buvau – tiesiog nesitvėriau savyje iš laimės. Bet...

Kei nukirto:

– *Bet* – štai kas yra! Šiuose namuose visada lindėjo kažkoks „*bet*"! Kažkoks prakeiktas aplinkui slankiojantis šešėlis. Odri šešėlis.

Nevilis spoksojo į ją.

– Nori pasakyti, kad pavydi Odri? – paklausė.

– Aš nepavydžiu jai. Aš jos bijau... Nevili, tu nežinai, kokia Odri iš tikrųjų.

– Nepažįstu jos po aštuonerių santuokos metų?

– Tu nežinai, – pakartojo Kei, – kokia Odri iš tikrųjų yra.

– Absurdiška! – pasakė ledi Tresilian. Ji išsitiesė ant savo pagalvės ir nuožmiai apžvelgė kambarį. – Visiškas absurdas! Nevilis turbūt pakvaišo.

– Tai atrodo ganėtinai neįprasta, – tarė Merė Eldin.

Ledi Tresilian turėjo įspūdingą profilį su siaura kumpa nosimi, kuri jos žvilgsniui, kai ji žiūrėdavo žemyn, teikdavo nepakartojamą efektą. Nors ji buvo perkopusi septyniasdešimt ir prastos sveikatos, jos įgimtas proto guvumas nė kiek nesusilpnėjo. Tiesa, retsykiais ji ilgai ilsėdavosi nuo gyvenimo ir jo teikiamų emocijų, ištisas savaites gulėdama pusiau užmerktomis akimis, tačiau iš šių pusiau komų jinai pakildavo iki kraštutinumo paaštrėjusiais gebėjimais ir išgaląstu liežuviu. Gulėdama didžiulėje lovoje, pastatytoje kambario kampe, apkamšyta pagalvėmis, ji prižiūrėjo savo valdas it kokia prancūzų karalienė. Merė Eldin, tolima giminaitė, gyveno kartu ir ją prižiūrėjo. Dvi moterys puikiai sutarė. Merei buvo trisdešimt šešeri, tačiau slenkantys metai jos lygiame veide nepaliko pėdsakų. Jai galėjai duoti ir trisdešimt arba keturiasdešimt penkerius. Ji turėjo neblogą figūrą, dvelkė inteligencija, o tamsūs plaukai su balta sruoga ties kakta suteikė išskirtinumo. Vienu metu tokie akcentai buvo madingi, tačiau Merės žilų plaukų sruoga buvo natūrali ir atsiradusi dar vaikystėje.

Dabar ji įdėmiai pažvelgė į Nevilio Streindžo laišką, kurį jai padavė ledi Tresilian.

– Taip, – tarė ji. – Tai iš tiesų atrodo ganėtinai keista.

– Nė nebandyk sakyti, – tarė ledi Tresilian, – kad tai paties Nevilio idėja! Kažkas įpiršo jam šitą mintį. Greičiausiai naujoji jo žmonelė.

– Kei. Manote, kad tai Kei idėja?

– Tai tiktų jos būdui. Naujoviška ir neskoninga! Jei jau vyrai ir žmonos *privalo* viešai aptarinėti savo nesutarimus, tai bent jau skirtis jie galėtų kaip pridera. Vaizdas, kai naujoji ir buvusioji žmonos draugauja, man atrodo ganėtinai šlykštus.

Šiais laikais niekas nebeturi jokių *principų*!

– Manau, kad tai tiesiog šiuolaikinė norma, – pasakė Merė.

– Mano namuose to nebus, – pareiškė ledi Tresilian. – Esu tikra, kad jau padariau viską, ko tik buvo galima iš manęs tikėtis, tam sutvėrimui raudonai lakuotais nagučiais apskritai leidusi čionai lankytis.

– Ji yra Nevilio žmona.

– Būtent. Dėl to jaučiu, kad Metju būtų to norėjęs. Jis buvo labai prisirišęs prie berniuko ir visada norėjo, kad jis šiuos namus laikytų savais. Kadangi atsisakymas priimti jo žmoną nutrauktų visus ryšius, nusileidau ir pakviečiau ją čionai. Man ji *nepatinka* – ji visai netinkama žmona Neviliui: jokios kilmės, jokių šaknų!

– Jos kilmė ganėtinai gera, – raminamai pastebėjo Merė.

– Užtai veislė bloga! – pareiškė ledi Tresilian. – Kaip jau esu tau pasakojusi, jos tėvas nebegalėjo lankytis savo klubuose po ano nutikimo su kortomis. Laimei, neilgai trukus jis pasimirė. Ir jos motina buvo liūdnai pagarsėjusi Rivjeroje. Ką jau kalbėti apie mergaitės auklėjimą. Nieko, tik palaidas gyvenimas – ir tokia ji buvo motina! O po to ta panelytė susitinka Nevilį teniso kortuose, pakimba jam ant kaklo ir nesiliauja kibusi, kol nepriverčia palikti savo žmonos, kurią jis nuoširdžiai myli, ir išeiti sykiu su ja! Aš manau, kad dėl viso šito kalta tik jinai!

Merė šyptelėjo. Ledi Tresilian pasižymėjo senamadiška nuostata dėl visko kaltinti tik moteriškąją pusę, o į vyrą žiūrėti atlaidžiai.

– Manau, jog, vertinant griežtai, Nevilis buvo lygiai tiek pat kaltas, – pastebėjo ji.

– Nevilio kaltė didžiulė, – sutiko ledi Tresilian. – Jis turėjo žavingą žmoną, kuri visada jam buvo atsidavusi, galbūt net per daug atsidavusi. Nepaisant to, jei ne tos merguželės užsispyrimas, esu įsitikinusi, jog jis būtų susitvarkęs su savo jausmais. Tačiau ji buvo pasiryžusi už jo ištekėti! Taip, mano visos simpatijos skirtos tik Odri. Labai ją myliu.

Merė atsiduso.

– Visa tai labai sudėtinga, – tarė ji.

– Taip, iš tiesų. Nežinai žmogus, ką daryti tokiomis sunkiomis aplinkybėmis. Metju mylėjo Odri, kaip ir aš. Ir niekas negalėtų paneigti, jog Neviliui ji buvo labai gera žmona. Nors galbūt tenka tiktai apgailestauti, kad ji negalėjo daugiau su juo pramogauti. Ji niekada nebuvo sportiška. Visi tie įvykiai sukėlė daug sielvarto. Kai buvau dar maža mergaitė, tokių dalykų tiesiog nebūdavo. Savaime suprantama, vyrai turėjo savo reikalų, tačiau santuokos nutraukti jiems nebūdavo leidžiama.

– Ką gi, jie tai daro dabar, – tiesmukai pastebėjo Merė.

– Būtent. Tu turi tokį bendruomeniškumo jausmą, brangioji. Nėra jokio reikalo prisiminti seniai prabėgusių dienų. Tokie dalykai vyksta, ir tokios mergiščios kaip Kei Mortimer vagia kitų moterų vyrus, bet niekas apie jas dėl to blogiau negalvoja!

– Išskyrus tokius žmones kaip jūs, Kamila!

– Aš nesiskaitau. Tai merguželei Kei nerūpi, ar aš jai pritariu, ar ne. Ji per daug užsiėmusi tuo, kaip smagiai praleisti laiką. Nevilis gali ją atsivežti, kai čia atvyksta, ir aš net noriu, jog jinai pasikviestų čia savo draugų – nors man ir nelabai rūpi tas nuolat apie ją besisukiojantis teatrališkai atrodantis jaunuolis – kuo jisai vardu?

– Tedas Latimeras?

– Taip, tasai. Jos draugužis iš Rivjeros laikų. Ir aš labai norėčiau žinoti, kaip jis sugeba taip gyventi.

– Verčiasi šiuo bei tuo – visokiausiomis gudrybėmis, – pasakė Merė.

– Tai dar būtų galima atleisti. Man labiau dingojasi, kad jo pragyvenimo šaltinis – išvaizda. *Ne itin* tinkamas draugas Nevilio žmonai! Man nepatiko tai, kad praėjusią vasarą jisai atvyko čionai ir gyveno „Ysterhed Bėjaus“* viešbutyje visą tą laiką, kol jie čia svečiavosi.

---

* Velykų kyšulio paplūdimys (angl.), – *vert. past.*

Merė pažvelgė pro pravirą langą. Ledi Tresilian namas stovėjo ant stačios uolos, nuo kurios buvo matyti Terno upė. Kitame upės krante driekėsi neseniai įsikūrusi „Ysterhed Bėjaus“ vasarvietė, susidedanti iš didžiulio smėlėto paplūdimio, šiuolaikiškų vienaaukščių namelių grupelės bei kyšulyje stypsančio didelio viešbučio, iš kurio atsivėrė vaizdas į jūrą. Pats Soltkrykas buvo vaizdingas žvejų kaimelis su padrikai išsimėčiusiais pastatais kalvos pašlaitėje. Jis buvo senamadiškas, konservatyvių pažiūrų ir giliai niekino „Ysterhed Bėjų“ bei jo poilsiautojus.

„Ysterhed Bėjaus“ viešbutis stūksojo bemaž tiesiai priešais ledi Tresilian namą ir, Merei žvelgiant pro langą skersai siaurą vandens kaspiną (toks jis buvo dabar belikęs), jis kyšojo, rėždamas akį savo naujumu.

– Džiaugiuosi, – užmerkdama akis pasakė ledi Tresilian, – kad Metju nespėjo pamatyti to vulgaraus pastato. Kai jis dar buvo gyvas, pakrantė buvo *visai* nepaliesta.

Seras Metju ir ledi Tresilianai atsikėlė į Gals Pointą prieš trisdešimt metų. Jau prabėgo devyneri metai nuo to laiko, kai seras Metju, aistringas buriuotojas, apsivertė su valtimi ir nuskendo beveik žmonos akyse.

Visi tikėjosi, kad ji parduos Gals Pointą ir išsikels iš Soltkryko, tačiau ledi Tresilian to nepadarė. Ji ir toliau gyveno tame pačiame name, o vienintelė pastebima jos reakcija į įvykį buvo tik tai, kad ji atsikratė visų valčių ir nugriovė valčių pašiūrę. Gals Pointo svečiams pasiplaukiojimas valtimi nebuvo siūlomas. Jie turėjo eiti iki perkėlos ir pasisamdyti vieną iš tarpusavyje konkuruojančių keltininkų valčių.

Merė neryžtingai tarė:

– Ar aš turėčiau parašyti Neviliui ir pranešti, kad jo ketinimai nesiderina su mūsų planais?

– Be abejo, aš net neketinu svarstyti tos minties, kad Odri vizitas turėtų būti atšauktas. Ji visada atvyksta pas mus rugsėjį, ir aš neprašysiu jos pakeisti savo planų.

Skaitydama laišką Merė pastebėjo:

– Tačiau ar matėte, jog Nevilis rašo, kad Odri... e... su jo sumanymu sutinka... ir kad ji visai norėtų susipažinti su Kei?

– Šituo aš tiesiog netikiu, – pareiškė ledi Tresilian. – Nevilis, kaip ir visi vyrai, tiki tik tuo, kuo nori tikėti!

Merė atkakliai laikėsi savo:

– Jis rašo, kad su ja iš tiesų apie tai kalbėjosi.

– Koks keistas poelgis! Nors... galbūt ir ne visai!

Merė smalsiai į ją žvilgtelėjo.

– Kaip Henrikas VIII*, – paaiškino ledi Tresilian.

Merė atrodė sutrikusi.

Ledi Tresilian išplėtojo savo pastebėjimą.

– Supranti, tai susiję su sąžine! Henrikas visada norėjo, kad Kotryna sutiktų, jog jų skyrybos buvo teisingas poelgis. Nevilis žino, kad jis pasielgė blogai, ir nori, kad tai jo *negraužtų*. Tad jis stengėsi įtikinti Odri, jog viskas gerai, ir kad ji atvyktų bei susipažintų su Kei, kuri dėl to neprieštarauja.

– Nustebčiau, – lėtai pratarė Merė.

Ledi Tresilian pažvelgė į ją skvarbiu žvilgsniu.

– Kas sukasi tavo galvoje, brangioji?

– Galvojau... – stabtelėjo ši, o po to tęsė toliau: – Tai... tai atrodo taip *nepanašu* į Nevilį – turiu omenyje tą laišką! Nemanote, kad dėl kažkokios priežasties to... to susitikimo *nori* Odri?

– Kažin kodėl turėtų? – griežtai nukirto ledi Tresilian. – Kai Nevilis ją paliko, ji išvyko į pastoriaus namus pas savo tetą misis Roid. Odri sirgo organizmo išsekimu – iš jos liko tiesiog šešėlis. Visa tai ją išties smarkiai paveikė. Ji viena iš tų ramių, uždarų žmonių, kurie viską išgyvena giliai viduje.

Merė sunerimusi pritarė:

– Taip, ji giliai dėl visko išgyvena. Daugeliu požiūrių keista mergina...

---

* Henrikas VIII – Anglijos karalius, valdęs XVI a. ir panaikinęs Bažnyčios neliečiamumą bei pats pasiskelbęs jos galva, kai toji nenorėjo duoti sutikimo jo skyryboms (jis buvo vedęs šešis kartus bei apskritai pasižymėjo palaidu gyvenimu), – *vert. past.*

– Ji nemažai iškentėjo... Vėliau įvyko skyrybos, Nevilis vedė tą panelytę, o Odri pamažu pradėjo iš viso to vaduotis. Dabar ji jau beveik tokia, kokia buvo anksčiau. Turbūt nemanai, kad ji trokšta vėl atgaivinti senus prisiminimus?

Merė švelniai paprieštaravo:

– Nevilis rašo, kad ji nori.

Senoji dama smalsiai į ją pažvelgė.

– Tu dėl to kažkaip keistai užsispyrei, Mere. Kodėl? Ar *tu* nori juos visus čia suburti?

Merė Eldin raustelėjo.

– Ne, žinoma, ne.

Ledi Tresilian griežtu balsu paklausė:

– Tikiuosi, ne *tu* įsiūlei šią mintį Neviliui?

– Kaip galėjote taip pagalvoti?

– Na, nė sekundei nepatikėčiau, jog tai tikrai jo paties idėja. Tai į Nevilį *nepanašu*. – Ji akimirkai nutilo, o tada jos veidas pragiedrėjo. – Rytoj gegužės pirmoji, tiesa? Ką gi, gegužės trečią Odri atvažiuos į Esbanką paviešėti pas Darlingtonus. Nuo čia iki ten tėra vos dvidešimt mylių. Parašyk jai ir pakviesk pas mus užsukti priešpiečių.

Gegužės 5-oji

– Misis Streindž, miledi.

Odri Streindž įėjo į erdvų miegamąjį ir priėjusi pabučiavo senąją ledi, o tada atsisėdo į jai paruoštą krėslą.

– Malonu tave matyti, mano brangioji, – tarė ledi Tresilian.

– Ir man jus taip pat, – atsakė Odri.

Odri Streindž gaubė netvarumas. Ji buvo vidutinio ūgio, mažytėmis rankomis bei pėdomis. Plaukų spalva priminė pelenų pilkumą. Iš smulkaus taisyklingų bruožų blyškaus veido su maža tiesia nosimi žvelgė didelės šviesiai pilkšvos akys. Dėl tokios ne itin turtingos spalvų gamos jos veidas, nors ir buvo žavus, tačiau grožiu nepasižymėjo. Bet iš jos sklindančios

dvasios negalėjai nepastebėti ar nepaisyti, ir tai versdavo į ją pažvelgti dar ir dar kartą. Ji šiek tiek panėšėjo į vaiduoklį, tačiau retsykiais galėjai pajusti, kad net vaiduoklyje gali slypėti kur kas daugiau gyvybės nei paprastame žmoguje...

Jos balsas buvo nepaprastai malonus: švelnus ir aiškus lyg sidabrinis varpelis.

Keletą minučių juodvi su senąja ledi kalbėjosi apie bendrus draugus ir paskutiniųjų dienų įvykius. Po to ledi Tresilian tarė:

– Nepaisant vien neabejotino malonumo su tavim pasimatyti, mano brangioji, paprašiau tavęs atvykti dar ir dėl to, kad iš Nevilio gavau gana keistą laišką.

Odri pažvelgė į ją. Jos akys buvo plačiai atmerktos, ramios ir abejingos. Ji teištarė:

– Taip?

– Jis siūlo, kad – absurdo viršūnė, štai kaip *aš* tai pavadinčiau! – kad jis ir... ir Kei atvyktų čionai rugsėjį. Jis rašo norįs, kad tu ir Kei taptumėte draugėmis, ir kad tu pati manai, jog tai puiki mintis. Ar tai tiesa?

Ji laukė. Netrukus Odri romiai paklausė:

– Argi tai... taip absurdiška?

– Brangioji... ar tu tikrai to nori?

Minutėlę kitą Odri vėl patylėjo, tada švelniai tarė:

– Žinote, manau, kad tai gana neblogas sumanymas.

– Tu išties nori su tuo sutikti – tu nori susipažinti su Kei?

– Aš iš tiesų manau, kad tai galėtų... viską supaprastini, Kamila.

– Viską supaprastinti! – bejėgiškai pakartojo ištartus žodžius ledi Tresilian.

Odri kalbėjo labai diplomatiškai:

– Brangioji Kamila. Jūs buvote tokia gera. Jei Nevilis to nori...

– Nesvarbu, ko tas Nevilis nori! – šiurkščiai atrėžė ledi Tresilian. – Ar *tu* to nori – štai koks klausimas.

Blyškus, panašus į subtilų kriauklės rausvumą raudonis nuspalvino Odri skruostus.

– Taip, – tarė ji. – Aš to noriu.

– Ką gi, – tepasakė ledi Tresilian. – Ką gi...

Ji nutilo.

– Bet, žinoma, – pridūrė Odri, – sprendimą priimate tik jūs. Tai jūsų namai ir...

Ledi Tresilian užsimerkė.

– Aš esu sena moteris, – tarė ji. – Man jau niekas nebesvarbu.

– Tačiau, be abejonės... aš atvažiuosiu kada nors kitą kartą. Man patogu bet kada.

– Tu atvažiuosi rugsėjį, kaip ir visada, – lyg kirviu nukirto ledi Tresilian. – Taip pat ir Nevilis su savo Kei. Aš galiu būti laikoma senstelėjusia, bet, manyčiau, vis tiek sugebėsiu prisitaikyti prie to nuolat besikeičiančio modernaus gyvenimo ne ką blogiau nei kiti. Daugiau nė žodžio, viskas nuspręsta.

Jinai vėl užsimerkė. Po trumpos pauzės, žvelgdama pro pusiau užmerktus vokus, pratarė:

– Na, tai gavai, ko norėjai?

Odri padėkojo:

– O, taip. Taip, ačiū.

– Mano brangioji, – susirūpinusi paklausė ledi Tresilian, – ar tu tikra, jog tai tavęs neįskaudins? Suprask, juk tu taip mylėjai Nevilį. Šis susitikimas gali vėl atverti senas žaizdas.

Odri žiūrėjo žemyn, į savo pirštinėtas rankas. Ledi Tresilian pastebėjo, jog viena iš jų buvo sugniaužusi lovos kraštą.

Odri pakėlė galvą. Jos akys buvo ramios ir tykios.

Ji tarė:

– Tai jau seniai praeity. *Seniai* praeity.

Ledi Tresilian ant savo pagalvių atsilošė kur kas lėčiau nei paprastai.

– Ką gi, tau geriau žinoti. Aš pavargau – dabar turėsi išeiti, mieloji. Merė tavęs laukia apačioje. Pasakyk, kad atsiųstų pas mane Baret.

Baret buvo jau pagyvenusi ir šeimininkei labai atsidavusi ledi Tresilian tarnaitė.

Atėjusi ji rado savo šeimininkę gulinčią užmerktomis akimis.

– Kuo greičiau aš paliksiu šią ašarų pakalnę, Baret, tuo geriau, – pratarė ledi Tresilian. – Aš nebesuprantu nei įvykių, nei žmonių, kurie šiame pasaulyje gyvena.

– Ak, nesakykit taip, mano ponia, jūs pavargusi.

– Taip, aš pavargau. Nuimk tą pūkinę antklodę nuo mano kojų ir paduok mano tonizuojamuosius.

– Tai misis Streindž atvykimas jus nuliūdino. Maloni ledi, tačiau, mano nuomone, *jai* vertėtų išgerti toniko. Nelabai sveika atrodo. Visada žiūri taip, lyg matytų dalykus, kurių kiti žmonės nemato. Tačiau būdas stiprus. Ji priverčia jos *paisyti*, kaip jūs pasakytumėte.

– Labai teisingai pastebėta, Baret, – tarė ledi Tresilian. – Taip, labai tiksliai pataikyta.

– Taip pat ji ne iš tų, kuriuos gali lengvai pamiršti. Man visada buvo smalsu, ką apie ją retsykiais mano misteris Nevilis. Naujoji misis Streindž yra labai gražutė – tikra gražuolė, bet mis Odri yra iš tų, kuriuos atsimeni ir tada, kai jų nėra šalia.

Ledi Tresilian netikėtai smagiai sau sukikeno:

– Nevilis yra visiškas mulkis, jei nori, kad tos dvi moterys susitiktų. Dėl to gailėsis jis *pats*!

Gegužės 29-oji

Papsėdamas pypkę Tomas Roidas stebėjo, kaip sekasi pakuoti daiktus. Šiuo darbu buvo užsiėmęs mikliapirštis malajietis berniukas. Atsitiktinai jo žvilgsnis nukrypo į plantacijų tolius. Maždaug pusmetį tokio įprasto per pastaruosius septynerius metus vaizdo jis neregės.

Bus keista vėl atsidurti Anglijoje.

Vidun dirstelėjo jo partneris Alenas Dreikas.

– Sveikutis, Tomai, kaip sekasi?

– Susiruošiau.

– Eikš čia ir išmeskim po burnelę, tu laimės vaike. Sprogstu iš pavydo.

Tomas Roidas iškėblino iš miegamojo ir prisidėjo prie draugo. Jis nepratarė nė žodžio, nes Tomas Roidas kalbėdavo ypač mažai. Draugai jo reakciją suprasdavo iš nutylėjimų pobūdžio.

Jis buvo kresnokas, atviro, rimto veido ir pastabių mąslių akių. Vaikščiojo it krabas. Per žemės drebėjimą buvo suspaustas tarpduryje, ir tos nelaimės pasekmės pelnė jam „Vėžio atsiskyrėlio" pravardę. Jo dešinioji ranka nuo peties buvo nejudri, o tai, pridėjus ir nenatūraliai atrodančią nevikrią eiseną, dažnai sudarydavo įspūdį, jog jis visko drovisi ir baidosi. Iš tikrųjų ką nors panašaus jis pajusdavo retokai.

Alenas Dreikas sumaišė gėrimus.

– Ką gi, – tarė jis. – Geros medžioklės!

Roido atsakymas nuskambėjo panašiai į „Uhu".

Dreikas smalsiai į jį pasižiūrėjo.

– Lėtuolis, kaip ir visada, – pastebėjo jis. – Neįsivaizduoju, kaip tu taip ir sugebi. Kiek laiko jau praėjo nuo tada, kai paskutinįkart buvai namie?

– Septyneri metai, bemaž aštuoneri.

– Netrumpas laiko tarpas. Stebiuosi, kaip netapai visiškas laukinis.

– Galbūt jau tapau.

– Tu visada labiau derėjai prie mūsų kvailųjų draugų nei prie žmonių giminės! Jau suplanavai kelionę?

– Na... taip... iš dalies.

Bronzinis beaistris veidas staiga įgavo tamsų degtų plytų raudonį.

Aleno Dreiko balse atsispindėjo guvi nuostaba:

– Esu tikras, jog tai dėl merginos! Po paraliais, tu gi *rausti*!

Tomas Roidas sausai ištarė:

– Nekvailiok.

Ir stipriai užsitraukė savo senutę pypkę.

Jis pats pratęsė pokalbį, o tai jam buvo visiškai nebūdinga.

– Manau, – tarė, – kad viskas jau bus šiek tiek kitaip.

Alenas Dreikas smalsiai pastebėjo:

– Man visada buvo įdomu, kodėl tu nebevažiavai namo praėjusį kartą. Taip pat ir tai, kodėl apsisprendei tik paskutinę minutę.

Roidas gūžtelėjo pečiais.

– Pamaniau, kad ta medžioklė galėtų būti įdomi. Panašiu laiku atėjo ir blogos naujienos iš namų.

– Aišku. Buvau pamiršęs. Tavo brolis žuvo... avarijoje.

Tomas Roidas linktelėjo.

Dreikas pagalvojo, jog tai vis tiek buvo gana keista priežastis atidėti kelionę namo. Ten vis dar gyveno jo motina; jis manė, kad Roidas turėjo ir seserį. Aišku, tokiu metu... Tada jis kai ką atsiminė. Tomas nusprendė nevažiuosiąs dar *prieš tai*, kai gavo žinią apie brolio mirtį.

Alenas smalsiai žvilgtelėjo į draugą. Na, ir slapukas tas senis Tomas!

Prabėgus trejiems metams jis jau galėjo paklausti: „Ar su broliu buvote geri draugai?" – „Adrianas ir aš? Nepasakyčiau. Kiekvienas iš mūsų visad ėjo savo keliais. Jis buvo advokatas."

Taip, pamanė Dreikas, itin skirtingi gyvenimai. Apartamentai Londone, vakarėliai – gyvenimas, uždirbtas vinkliai plakant liežuviu. Jam toptelėjo, kad Adrianas Roidas turėjo būti visiškai kitoks vyrukas nei senasis tylenis Tomas.

– Tavo motina dar gyva, ar ne?

– Motušė? Aha.

– Ir tu turi seserį.

Tomas papurtė galvą.

– Mat kaip, o maniau, kad turi. Toje nuotraukoje...

Roidas suniurnėjo:

– Ne sesuo. Tolima giminaitė. Liko našlaitė, tai ir augo su mumis.

Įrudusią odą dar kartą pamažu užplūdo raudonis.

Dreikas pamanė: „Aha...“.

Jis paklausė:

– Ar ji ištekėjusi?

– Buvo. Už tokio Nevilio Streindžo.

– To, kur laksto su rakete paskui teniso kamuoliukus?

– To paties. Ji paliko jį.

„Ir tu šiauši namo, kad pats pabandytum laimę su ja“, – tarstelėjo sau Dreikas.

Jis pasigailėjo draugo ir pakeitė pokalbio temą.

– Manai pažvejoti ar medžioti?

– Pirmiausia – namo. Tada ketinu truputį paburiuoti Soltkryke.

– Žinau, kur tai. Patraukli vietelė. Su visai padoriu senamadišku viešbučiu.

– Taigi. „Belmoral Kortas“. Gal ten, o gal pas draugus, kurie turi namą, užsuksiu.

– Man atrodo, skamba neblogai.

– Mhm. Miela, rami vietelė tas Soltkrykas. Niekas netrukdo.

– Suprantu, – tarė Dreikas. – Tokia vietelė, kur niekad niekas nevyksta.

Gegužės 29-oji

– Tai tiesiog neįtikėtinai *nemalonu*, – pasakė senasis misteris Trivsas. – Jau dvidešimt penkerius metus apsistoju „Marino“ viešbutyje Lihede, o dabar – ar galėtumėte tuo patikėti? – viskas nugriauta. Platina fasadą ar kažkas panašaus. Kodėl jie negali tų pajūrio miestelių palikti ramybėje... Lihedas visada turėjo saviško šarmo: ampyras*, grynas, puikus ampyras.

---

* Ampyras – pranc. *empire* (imperija). Vėlyvojo klasicizmo XIX a. pradžios Napoleono I laikmečio dailės stilius. Būdingos simetriškos monumentalios formos, puošnus dekoras, vaizduojami valdžios simboliai – laurų vainikai, ereliai, karo trofėjai, – *vert. past.*

Rufusas Lordas paguodžiamai tarė:

– Tikiuosi, jog ten yra ir kitų viešbučių?

– Tikrai nemanau, kad galėsiu apskritai vykti į Lihedą. „Marine“ misis Makkei puikiai perprato mano poreikius. Kiekvienais metais gaudavau tuos pačius apartamentus, ir aptarnavimas kažin ar kada buvo suprastėjęs. O jų virtuvė buvo puiki – tiesiog puiki.

– O gal norėtumėte aplankyti Soltkryką? Ten yra neblogas, besilaikantis senų gerų tradicijų viešbutis. „Belmoral Kortas“. Galiu pasakyti, kas jo savininkai. Vyras ir žmona Rodžersai. Ji seniau tarnavo virėja pas senąjį lordą Mauntbedą, – o jis rengdavo geriausius kviestinius pietus Londone. Ji ištekėjo už vyresniojo liokajaus, ir abu kartu dabar valdo tą viešbutį. Man atrodo, kad ši vieta – kaip tik jums. Ramu, jokių džiazo grupių, be to, virtuvė ir aptarnavimas ten yra aukščiausios klasės.

– Tai neblogas pasiūlymas, tikrai vertas dėmesio. Ar ten yra dengta terasa?

– Taip – įstiklinta veranda, o šalia jos – terasa. Galima pagal norą sėdėti saulėkaitoje arba mėgautis pavėsiu. Jei norite, galiu jums duoti keletą rekomendacijų žmonėms, gyvenantiems kaimynystėje. Senoji ledi Tresilian – ji gyvena bemaž šalimais. Namas žavingas, o ji, nors ir ligota, yra nuostabi moteris.

– Turite omenyje teisėjo našlę?

– Būtent.

– Pažinojau Metju Tresilianą ir manau, jog ir su ja esu susitikęs. Žavinga moteris – nors, žinoma, prabėgo jau daug metų. Soltkrykas yra netoli nuo Sent Lu, tiesa? Tenai turiu keletą draugų. Žinote, aš iš tiesų manau, jog Soltkrykas būtų labai tinkama vieta. Parašysiu ir susižinosiu visas smulkmenas. Norėčiau tenai vykti rugpjūčio viduryje – nuo rugpjūčio iki rugsėjo vidurio. Tikiuosi, ten yra garažas mašinai? Ir kur apsistoti mano vairuotojui?

– Žinoma. Pagal paskutinį technikos žodį.

– Kaip žinote, negaliu sau leisti karstytis kalvomis.

Norėčiau kambarių pirmame aukšte, nors turbūt ten turėtų būti ir liftas.

– Ak, žinoma, yra visi patogumai.

– Atrodo, – tarė misteris Trivsas. – jog tai puikiai išspręs mano bėdą. O ir atnaujinti pažintį su ledi Tresilian turėtų būti malonu.

Liepos 28-oji

Kei Streindž, apsivilkusi šortais ir kanarėlės geltonumo megztuku, palinko į priekį, stebėdama teniso žaidėjus. Vyko Sent Lu turnyro pusfinaliai vyrų vienetų grupėje; Nevilis žaidė su jaunuoju Meriku, laikomu kylančia žvaigžde teniso padangėje. Jis buvo neabejotinai puikus – kai kurie padavimai praktiškai neatmušami, tačiau kartais jis pratrūkdavo lyg laukinis; tuo tarpu vyresniojo žaidėjo patirtis ir įgūdžiai leido jam pirmauti.

Paskutiniame sete buvo 3:0.

Slystelėdamas į kėdę šalia Kei, Tedas Latimeras tingiu ironišku balsu pastebėjo:

– Atsidavusi žmonelė stebi, kaip jos vyras skinasi kelią į pergalę!

Kei krūptelėjo.

– Kaip tu mane išgąsdinai. Nežinojau, kad esi čia.

– Aš visada čia. Jau turėjai priprasti.

Tedas Latimeras buvo dvidešimt penkerių ir nepaprastai išvaizdus – nors suraukę seni pulkininkai apie jį paniekinamai ir sakydavo: „Pietietis!“

Jis buvo tamsiaplaukis, dailiai įdegęs, o šoko tiesiog nepakartojamai.

Jo tamsios akys prireikus būdavo netgi labai iškalbingos, balsas valdomas kaip aktoriaus. Kei pažinojo jį nuo tada, kai jai buvo penkiolika. Jie kartu deginosi Žen-le-Pinse, kartu šoko, kartu žaidė tenisą. Jie buvo ne tik draugai, bet ir žaidimo partneriai.

Jaunasis Merikas padavė kamuoliuką iš kairiosios aikštelės pusės. Nevilis atmušė tiesiog puikiai – tobulas smūgis į priešingą kampą.

– Nevilio kairinis smūgis neblogas, – pastebėjo Tedas. – Geresnis nei iš dešinės. Merikas silpnai smūgiuoja iš kairės, ir Nevilis tai žino. Jis tuo naudosis kaip įmanydamas.

Žaidimas baigėsi. „*4:3, Streindžas laimi*".

Kitą setą jis valdė kaip tik panorėjęs. Jaunasis Merikas beviltiškai atmušinėjo.

„*5:3*".

– Neviliui sekasi, – tarė Latimeras.

Ir tada jaunuolis susiėmė. Jis pradėjo žaisti apdairiau. Smūgių greitis vis kito.

– Vis dėlto jis turi galvą ant pečių, – tarė Tedas. – Ir kojomis dirba puikiai. Bus tikra kova.

Pamažu vaikinas pasitempė iki 5:0. Abu rezultatą pagerino iki 7:0, ir galop Merikas laimėjo susitikimą rezultatu 9:7.

Nevilis, susiraukęs ir liūdnai linguodamas galvą, priėjo prie tinklelio paspausti priešininkui rankos.

– Jaunystė daro savo, – pareiškė Tedas Latimeras. – Devyniolika metų prieš trisdešimt trejus. Bet, Kei, aš galiu tau pasakyti, kodėl Nevilis niekad nežaidė dėl čempiono titulo: jis per geras pralaimėtojas.

– Nesąmonė.

– Ne nesąmonė. Nevilis, trauk jį devynios, visada yra geros formos. Niekad nemačiau, kad jis prarastų savitvardą pralaimėjęs.

– Žinoma, taip, – tarė Kei. – Žmonės tvardosi.

– O, jie nesusitvardo! Mes visi tokių matėm. Teniso žvaigždutės, kurios pasiduoda emocijoms ir kurios puikiai pasinaudoja kiekviena proga. Tačiau senis Nevilis yra kitoks – jis visada linkęs atsižvelgti į aplinkybes ir išsišiepti iki ausų. Tegu laimi geriausias ir panašiai. Dieve, kaip aš nekenčiu tos turčių uždarų mokyklų dvasios! Dėkui Dievui, jog niekad tokios nelankiau.

Kei atsisuko.

– Piktokas šiandien, ką?

– Tiesiog trokštu kam nors slapta įkąsti!

– Norėčiau, kad tu taip aiškiai nerodytum, jog nemėgsti Nevilio.

– O kodėl turėčiau? Jis nudžiovė mano mergytę.

Jo akys kiek ilgėliau stabtelėjo ties ja.

– Aš ir nebuvau tavo mergytė. Aplinkybės neleido.

– Iš tiesų. Mus skiria ne vien tik varganas dvipensis per metus.

– Užsičiaupk. Įsimylėjau Nevilį ir ištekėjau už jo...

– Ir jis yra velniškai puikus vaikinas – visi mes taip sakom!

– Erzini?

Klausdama ji pasuko galvą. Jis šypsojosi – dabar ir ji atsakė šypsena.

– Kaip vasarėlė, Kei?

– Šiaip sau. Mielas pasiplaukiojimas jachta. Jau pavargau nuo to teniso.

– Kiek dar liko iškęsti? Mėnuo?

– Taip. Po to – rugsėjį – porai savaičių važiuosime į Gals Pointą.

– Aš būsiu „Ysterhed Bėjaus" viešbutyje, – pasakė Tedas. – Užsisakiau kambarį.

– Bus tiesiog nepakartojamas vakarėlis! – tarė Kei. – Nevilis ir aš, ir Nevilio buvusi žmona, ir kažkoks iš Malajos* grįžtąs plantatorius.

– Tikrai smagiai skamba!

– Ir, žinoma, ta nušiurusi pusseserė. Įmanytų, keliais šliaužiotų paskui tą atkarią senę. Ir už tai ji negaus nieko, nes visi pinigai atiteks man ir Neviliui.

– Galbūt, – pastebėjo Tedas, – ji to nežino?

– Tai būtų gana juokinga, – tarė Kei.

Tačiau kalbėjo abejingai. Ji spoksojo į raketę, kurią vartė rankose. Staiga giliai atsiduso.

* XVIII a. – XX a. I p. Malajos pusiasalyje buvo britų kolonija, – *vert. past.*

– Ak, Tedai!

– Kas yra, saldainiuk?

– Pati nežinau. Tik kartais mane apima... apima siaubas! Mane ima baimė ir jaučiuosi keistai.

– Kei, į tave tai nepanašu.

– Taip? Bet kuriuo atveju, – neryžtingai šyptelėjo ji, – tu būsi „Ysterhed Bėjaus“ viešbutyje.

– Viskas pagal planą.

Kai Kei susitiko su Neviliu šalia persirengimo kambarių, jis pastebėjo:

– Matau, jog tavo kavalierius jau čia.

– Tedas?

– Taip – ištikimasis šuva... arba, gal tiksliau būtų, „ištikimasis driežas“.

– Tau jis nepatinka, ką?

– Ak, man jis netrukdo. Jei tai, kad gali jį patampyti už pavadėlio, tave pralinksmina...

Jis gūžtelėjo pečiais.

Kei tarė:

– Manau, kad tu pavydi.

– Latimerui? – Jo nuostaba buvo neapsimestinė.

Kei pastebėjo:

– Tedas laikomas labai patraukliu.

– Esu tikras, kad jis toks ir yra. Jis turi tokio nepakartojamo lotynų amerikiečiams būdingo žavesio.

– Tu *pavydi*.

Nevilis draugiškai patapšnojo jai ranką.

– Ne, visai ne, gražuole. Gali pasilaikyti savo prijunkusius garbintojus – visą pulką, jei tik nori. Aš turiu tam tikrą teisę, o ta teisė – devyni įstatymo punktai.

– Labai jau pasitiki savimi, – suraukė nosytę Kei.

– Be abejo. Tu ir aš – tai Likimas. Likimas leido mums sutikti vienas kitą. Likimas mus ir suvedė. Atsimeni, kaip mes susitikome Kanuose: aš vykau į Estorilą, ir staiga, vos ten atsidūrus, pirmas žmogus, kurį pamačiau, buvo nuostabioji Kei! Tada žinojau, jog tai Likimas – ir nuo jo aš negalėjau pabėgti.

– Čia pasidarbavo ne tiek Likimas, – pareiškė Kei, – kiek aš!

– Ką nori tuo pasakyti – „kiek aš“?

– Nes taip ir buvo! Matai, kai išgirdau tave sakant, kad vyksti į Estorilą, priverčiau mamulę viską patvarkyti, ir štai kodėl pirmasis žmogus, kurį išvydai tenai, buvo Kei.

Nevilis pažvelgė į ją su gana keista veido išraiška. Lėtai tarė:

– Niekad anksčiau man to nesakei.

– Taip, nes nuo to būtų buvę tik blogiau. Tu būtum pradėjęs pūstis! Tačiau aš visada *mokėjau* planuoti. Savo laimę reikia pačiam nusikalti! Kartais tu mane vadini kvailele, tačiau savotiškai aš gana protinga. Aš priverčiu pasaulį suktis pagal mane. Kartais turiu susiplanuoti likus gerokam laiko tarpui.

– Hm, smegenėlės turėtų neblogai užkaisti.

– Šaipytis visada lengviau.

Nevilis su netikėtu smalsiu kartėliu tarė:

– Nejaugi tik dabar pradedu suprasti moterį, kurią vedžiau? „Likimas“ lygu „Kei“!

Kei tarė:

– Tu juk nepyksti, Nevili?

Jis išsiblaškęs atsakė:

– Ne ... aišku, ne. Aš tiesiog... galvojau...

Rugpjūčio 10-oji

Turtingas bei pasižymintis ekscentriškais poelgiais peras lordas Kornelis sėdėjo už tiesiog monumentalaus stalo, kuriuo jis nepaprastai didžiavosi ir nuolat grožėjosi. Tai buvo vienetinis baldas, pagamintas pagal specialų užsakymą (ir kainavęs nežmonišką pinigų sumą), o prie jo buvo priderinti visi kiti kambaryje stovėję baldai. Įspūdis buvo nepaprastas, tik vos vos menkinamas paties lordo Kornelio, visiškai neįspūdingo storuliuko, tiesiogine to žodžio prasme užgožto stalo didybės.

Į šį Sičio prabangos paveikslą įsikomponavo ir šviesiaplaukė sekretorė, taip pat deranti su ištaiginga aplinka.

Tykiai nuplaukusi iki stalo, ji prieš didįjį žmogų padėjo mažutėlę popierinę kortelę.

Lordas Kornelis įdėmiai į ją pasižiūrėjo.

– Makvirteris? Makvirteris? Kas jis per vienas? Niekad nesu apie tokį girdėjęs. Ar jis buvo iš anksto susitaręs?

Šviesiaplaukė sekretorė pažymėjo, jog būtent taip ir yra.

– Makvirteris, e?.. O! *Makvirteris*! *Tas* vaikinas! Žinoma! Įleiskite jį. Tuoj pat jį čia atsiųskit.

Lordas Kornelis piktdžiugiškai sukikeno. Jis buvo nepaprastai geros nuotaikos.

Susmukęs kėdėje, įsispoksojo į griežtą paniurusį veidą žmogaus, kurį jis pakvietė pasikalbėti.

– Jūs esat Makvirteris, a? Angusas Makvirteris?

– Mano toks vardas.

Makvirteris kalbėjo rimtai, stovėdamas tiesus it styga ir nė nemanydamas šypsotis.

– Jūs buvote su Herbertu Klėjumi? Tai tiesa, ar ne?

– Taip.

Lordas Kornelis vėl pradėjo kikenti.

– Aš viską apie jus žinau. Klėjaus vairuotojo pažymėjime buvo padarytas atitinkamas įrašas vien dėl to, kad jūs jo nepridengėte ir negalėjote prisiekti, jog jis važiavo tik dvidešimties mylių per valandą greičiu! Jis tiesiog pasiuto! – Kikenimas pagarsėjo. – „Savojos Grilyje“ jis viską mums išklojo. „Tas prakeiktas kiauliagalvis škotas!“ Štai kaip jis tave apibūdino! Jis be perstojo keikėsi. Žinai, ką *aš* pagalvojau?

– Nenutuokiu.

Makvirterio intonacija buvo įspėjanti. O lordas Kornelis į tai dėmesio nekreipė. Jis tiesiog smaginosi, prisimindamas to vakaro įspūdžius.

– Pamaniau sau: „Tai toks vyrukas, kurio man ir reikia! Žmogus, kurio nepriversi pameluoti.“ *Man* meluoti neturi. Savo reikalus aš tvarkau kitaip. Aš žengiu per pasaulį, ieškodamas doro žmogaus – ir tokių randu be galo mažai!

Mažiulis peras spigiai kvaksėjo iš nevaldomo juoko, o gudri beždžionės fizionomija buvo visa susiraukšlėjusi nuo nepakeliamos linksmybės. Tuo tarpu Makvirteris stovėjo ramiai, nė kiek nesutrikęs.

Lordas Kornelis nustojo juoktis. Jo veidas pasidarė įtarus ir budrus.

– Jei nori darbelio, Makvirteri, turiu tau kai ką.

– Darbo tai galėčiau imtis.

– Tai svarbus darbas. Darbas, kuris gali būti pavedamas tik žmogui su gerais įgūdžiais – tu tokius turi, aš patikrinau, – ir žmogui, kuriuo galima pasitikėti – absoliučiai.

Lordas Kornelis laukė. Makvirteris nepratarė nė žodžio.

– Na, vaikine, ar galiu visiškai tavimi pasitikėti?

Makvirteris sausai ištarė:

– Net jeigu išgirsite mane atsakant „taip, žinoma, galite“, jūs to nesužinosite.

Lordas Kornelis vėl prajuko.

– Tu tiksi. Tu žmogus, kurio ieškojau. Ar bent ką nors esi girdėjęs apie Pietų Ameriką?

Jis pradėjo pasakoti smulkmenas. Po pusvalandžio Makvirteris stovėjo ant šaligatvio: žmogus, kuris gavo įdomų ir ypač pelningą darbą – darbą, žadantį ateitį.

Fortūna, vis nuolatos raukiusis, dabar nusprendė jam nusišypsoti. Tačiau jis neturėjo ūpo taip pat atsakyti jai šypsena. Jis nejautė jokio džiaugsmo, nors ką tik įvykęs pokalbis ir kėlė nesmagų juoką. Tame fakte, jog būtent buvusio darbdavio ant jo išlieta tulžis turėjo įtakos jo dabartinėms pareigoms, slypėjo rūsti poetiška teisybė!

Jis pamanė, jog yra laimingas žmogus. Nors ne tai jam dabar rūpėjo! Jis vis ketino svarstyti pragyvenimo klausimą, tačiau be menkiausio entuziazmo – jokio malonumo, tik kantrybė, diena iš dienos. Prieš septynis mėnesius jis pabandė nutraukti savo gyvybę; tada jam nusišypsojo sėkmė ir nieko daugiau, nors jai ypatingo dėkingumo jis nejuto. Tiesa, dabar jis nebejautė jokio poreikio pakelti prieš save ranką. Laimei, šis etapas jau praeityje. Jis prisipažino sau, kad dabar

negalėtų tiesiog šaltakraujiškai nusižudyti. Turi būti koks nors papildomas stimulas – liūdesys, sielvartas, neviltis ar aistra. Negali nusižudyti vien todėl, kad atrodo, jog gyvenimas tėra niūrus nuobodžių įvykių ratas.

Apskritai jis džiaugėsi, kad dėl darbo bus priverstas išvykti iš Anglijos. Rugsėjo gale jis plauks į Pietų Ameriką. Artimiausios keletas savaičių bus užpildytos stengiantis gauti visą reikalingą įrangą ir susipažinti su kažkodėl komplikuotais darbo aspektais.

Tačiau prieš palikdamas šalį jis turės laisvą savaitę. Jis pamąstė, ką galėtų per ją nuveikti. Pasilikti Londone? Kur nors nuvažiuoti?

Miglota idėja vis sukosi ratu jo galvoje.

Soltkrykas?

„Turiu nežmoniškai gerą priežastį ten nuvažiuoti“, – tarė sau Makvirteris.

Jis pamanė, jog turėtų būti klaikiai smagu.

Rugpjūčio 19-oji

– Štai ir nuplaukė mano atostogos, – kupinu pasibjaurėjimo balsu tarė vyresnysis inspektorius Betlas.

Misis Betl nusivylė, tačiau jau ilgus metus būdama policininko žmona išmoko nusivylimus priimti filosofiškai.

– Ką gi, – tarė ji, – nieko nepadarysi. Aš tikiuosi, kad tai *įdomi* byla?

– Įdomumo dar reikėtų paieškoti, – tarstelėjo vyresnysis inspektorius Betlas. – Visa Užsienio reikalų ministerija tiesog krečiama drebulio – tie aukšti laibi jaunuoliai nuolatos trypčioja aplinkui ir vis šnibžda: „Ša, ša!“ Šitą reikalą mes išnarpliosime be jokio vargo, ir visų sėdynaitės bus išgelbėtos. Tačiau ši byla ne iš tų, kurią mielai aprašyčiau savo memuaruose, jei kada nors ir kvankštelėčiau tiek, kad sugalvočiau juos rašyti.

– Manau, mes galėtume atidėti atostogas... – nedrąsiai pradėjo misis Betl, tačiau vyras ryžtingai ją nutraukė.

– Nieko panašaus. Jūs kartu su mergaitėmis važiuosite į Britlingtoną – kambariai užsakyti jau kovą, ir būtų gaila jais nepasinaudoti. O aš padarysiu taip – kai visas šis erzelis nurims, nuvažiuosiu ir pabūsiu savaitėlę pas Džimą.

Džimas buvo vyresniojo inspektoriaus Betlo sūnėnas – inspektorius Džeimsas Lyčas.

– Soltingtonas yra netoli nuo „Ysterhed Bėjaus" ir Soltkryko, – tęsė jisai toliau. – Galėsiu šiek tiek pakvėpuoti jūros oru bei pasimurkdyti ir pačioje baloje.

Misis Betl paniekinamai prunkštelėjo:

– Greičiau jau jis tave privilios padėti jam išaiškinti kokią byliūkštę!

– Šiuo metų laiku jie darbais neapsivertę, nebent kokia moterėlė nudžiauna keletą niekniekių iš „Woolworth's".

Ir apskritai Džimas yra nuovokus vaikinas – jam nereikia pagalbos iš šalies.

– Na ką gi, – tarė misis Betl. – Esu tikra, kad viskas išeis į gera, tačiau vis tiek liūdna.

– Taip Viešpats mus išbando, – užtikrino vyresnysis inspektorius Betlas.

Snieguolė ir Rožytė

Kai Tomas Roidas Soltingtone išlipo iš traukinio, perone rado jo belaukiančią Merę Eldin.

Atsiminė jis ją blankokai. Bet dabar, vėlei išvydęs, sau pačiam netikėtai nustebo supratęs, kad jam patiko jos praktiškumas ir sumanumas.

Ji prašneko pirmoji.

– Tomai, kaip malonu jus matyti. Šimtas metų.

– Malonu, kad pasitinkate. Tikiuosi, nesutrukdžiau.

– Visiškai ne. Priešingai. Jūs išties laukiamas. Tai jūsų nešikas? Pasakykit jam, kad nuneštų daiktus tenai. Mašiną pastačiau pačiame perono gale.

Krepšiai buvo pakrauti į „Fordą". Merė nutvėrė vairą, Roidas atsisėdo šalia. Jie išvažiavo iš stoties, ir Tomas pats sau pastebėjo, jog vairuoja ji neblogai: kelyje vikri, tačiau atsargi, be to, puikiai orientuojasi erdvėje.

Soltingtoną nuo Soltkryko skyrė septynios mylios. Jau pravažiavus mažulytį prekybinį miestelį ir vėl atsidūrus atvirame kelyje, Merė Eldin dar kartą prakalbo apie jo atvykimą.

– Iš tikrųjų, Tomai, atrodo, kad jus atsiuntė pats Aukščiausiasis. Viskas gana keblu, ir svetimas žmogus – bent iš dalies svetimas, – yra kaip tik tai, ko reikia.

– Tai kas nutiko?

Jo balsas kaip įprastai buvo abejingas – bemaž tingus. Atrodė, lyg jis klaustų veikiau vien iš mandagumo, o ne iš tikrųjų norėdamas ką nors sužinoti. Merei Eldin to ir reikėjo. Ji nežmoniškai troško su kuo nors pasikalbėti, tačiau linko išsipasakoti visgi ne per daug atidžiam klausytojui.

Ji tarė:

– Na, susidariusi padėtis iš tiesų yra gana problemiška. Turbūt žinote, kad yra atvažiavusi Odri?

Ji luktelėjo, kol Tomas Roidas linktelės.

– Nevilis su žmona taip pat.

Tomo Roido antakiai šoktelėjo aukštyn. Po kiek laiko jis tarstelėjo:

– Kiek nemalonu, ką?

– Taip, taip ir yra. Nevilio sumanymas.

Ji nutilo. Roidas nepratarė nė žodžio, tačiau, pajutusi nuo jo dvelkiantį netikėjimą, ji ryžtingai pakartojo:

– Tai *sumanė* Nevilis.

– Dėl ko?

Trumpam paleidusi vairą, ji skėstelėjo rankomis.

– Ak, tas moderniškas elgesys! Visi atvirai rodo savo jausmus ir dar nori su visais būti draugiški. Idėja tokia. Bet, suprantat, nemanau, kad tai veikia.

– Galbūt ir negali, – tarė jis. – Kokia ta naujoji žmonelė?

– Kei? Žinoma, gražuolė. Tikrai gerai atrodo. Ir jauna.

– Neviliui ji patinka?

– O taip. Tiesa, jie susituokę vos prieš metus.

Tomas Roidas lėtai atsigręžė į ją. Jis nežymiai šyptelėjo. Meri paskubomis atsakė:

– Ne tai turėjau galvoje.

– Nagi, Mere. Manau, kad tai.

– Na, negali nematyti, kad jie išties mažai ką turi bendro. Pavyzdžiui, jų draugai... – Ji iškalbingai nutilo.

Roidas paklausė:

– Jie susipažino Rivjeroje, ar ne? Mažai apie tai žinau. Tik nuogus faktus, kuriuos aprašė motušė.

– Taip, pirmąsyk susitiko Kanuose. Nevilis tiesiog pametė dėl jos galvą, tačiau numanau, kad ant kabliuko jis pakliuvo jau gerokai anksčiau – ir pats net nepajuto. Aš galvoju, kad nieko iš to nebūtų išėję, jei jam būtų buvę leista elgtis savo nuožiūra. Žinai, Odri jis *mylėjo*.

Tomas linktelėjo.

Merė liejo širdį toliau:

– Nemanau, kad jis norėjo skirtis – esu tikra, kad nenorėjo. Tačiau toji buvo viskam pasiryžusi. Ji nesiliovė, kol nepriverte jo palikti žmonos – ir ką gi vyrui daryti, susiklosčius tokioms aplinkybėms? Žinoma, tai jį pamalonino.

– Iki ausų įsimylėjusi, ar ne?

– Manau, kad taip galėjo būti.

Merės balsas skambėjo neužtikrintai. Nuo jo įdėmaus žvilgsnio ji paraudo.

– Kokia aš ragana! Aplinkui ją sukiojasi jaunuolis... atrodo kaip išvaizdus žigolo... senas jos draugas... ir negaliu nemanyti, jog tai, kad Nevilis yra pasiturintis, žinomas ir panašiai, neturėjo visam tam įtakos. Manyčiau, kad mergaitė neturėjo nė skatiko.

Ji nutilo ir atrodė gana sutrikusi. Tomas Roidas daugiaprasmiškai suniurzgė:

– Uhu.

– Bet kuriuo atveju, – tarė Meri, – tai turbūt tik paprasčiausia pagieža! Mergina yra nepaprastai žavi – ir pagyvenusioms senmergėms tai greičiausiai sužadina laukinius instinktus.

Roidas mąsliai į ją pasižiūrėjo, tačiau jo akmeninis veidas liko neįskaitomas. Po trumpos pauzės jis paklausė:

– Ir vis dėlto kas negerai?

– Suprantate, nė nenutuokiu! Tai ir keisčiausia. Žinoma, mes pirmiausia pasitarėme su Odri... ir atrodė, jog ji visai neprieštarauja susipažinti su Kei – ji labai žaviai laikėsi. Ji *buvo* žavinga. Niekas nė negalėtų būti mielesnis. Aišku, Odri visada puikiai elgiasi. Ji su jais abiem bendrauja tiesiog nuostabiai. Kaip žinia, ji labai santūri, ir niekada niekas nežino, ką ji iš tikrųjų galvoja ar jaučia – tačiau, jei atvirai, aš abejoju, ar jai tai *apskritai rūpi*.

– Nėra dėl ko, – tarė Tomas Roidas. Kiek padelsęs jis pastebėjo: – Vis tiek tai buvo prieš trejus metus.

– Argi tokie žmonės kaip Odri lengvai pamiršta? Nevilį ji labai mylėjo.

Tomas Roidas pasimuistė sėdynėje.

– Jai vos trisdešimt dveji. Visas gyvenimas prieš akis.

– Ak, žinau. Tačiau ji labai *kentėjo*. Suprantat, jai gana rimtai buvo pakrikę nervai.

– Žinau. Motušė rašė.

– Jeigu jau kalbame apie tai, – tarė Meri, – manau, jog jūsų mamai rūpintis Odri buvo į naudą. Tai atitraukė jos mintis nuo savos širdgėlos – dėl jūsų brolio mirties. Mes visi taip gailėjome.

– Taip. Bėdžius senukas Adrianas. Visada per greitai važinėjo.

Minutėlei abu nutilo. Parodydama, jog suka į Soltkryko kalvą, Merė iškišo ranką.

Kai jie jau riedėjo siauru vingiuotu keliuku, ji tarė:

– Ar labai gerai pažįstate Odri, Tomai?

– Nelabai. Nemačiau jos dešimt pastarųjų metų.

– Taip, tačiau pažinojote, kai ji buvo dar vaikas. Jums su Adrianu ji buvo kaip sesuo?

Jis linktelėjo.

– Ar ji būdavo... ar vaikystėje ji neturėjo jokių sutrikimų? Ak, skamba baisiau, nei norėjau pasakyti. Tačiau jaučiu, kad dabar jai kažkas negerai. Ji tokia rami, jos savitvarda tokia nenatūraliai puiki... tačiau norėčiau sužinoti, kas dedasi jos viduje. Retkarčiais jaučiu, jog ją valdo kažkoks tikrai stiprus jausmas. Ir nelabai žinau, kas tai yra! Tačiau tikrai jaučiu, kad ji nėra *normali*. Jai *kažkas* yra! Man dėl to neramu. Nenumanau, kas tvyro ore namuose, bet tai veikia visus. Mes visi nervingi ir krūpčiojam dėl kiekvieno menkniekio. Tačiau nežinau, kas tai. Ir, Tomai, kartais tai mane gąsdina.

– Gąsdina jus? – Jo tęsiamas, pilnas nuostabos balsas paskatino ją susiimti ir kiek nervingai nusijuokti.

– Skamba absurdiškai... Bet šiuo momentu aš kaip tik tai turiu galvoje – jūsų atvykimas visiems mums išeis į naudą, – atitrauks dėmesį. Na va, mes jau ir namie.

Jie pravažiavo paskutinį posūkį. Gals Pointas buvo pastatytas ant uolos – nuo jos atsivėrė vaizdas į upę. Dviejose

pusėse status skardis leidosi tiesiai į vandenį. Sodas ir teniso kortai buvo į kairę nuo namo. Vėliau pristatytas modernus garažas stovėjo kiek tolėliau – kitoje kelio pusėje.

Merė tarė:

– Pastatysiu automobilį ir grįšiu. Harstalas jumis pasirūpins.

Harstalas, pagyvenęs liokajus, sutiko Tomą lyg seną draugą:

– Labai džiaugiuosi jus matydamas, misteri Roidai, po tiek metų. Jos malonybė taip pat. Jūs gyvensite rytiniame kambaryje, sere. Manau, visi bus sode, nebent norėtumėte pirma pakilti į savo kambarį.

Tomas papurtė galvą. Įžengęs į svetainę, jis nuėjo prie stiklinių durų, atsiveriančių terason. Kiek pastovėjo stebėdamas, bet pats likdamas nepastebimas.

Terasoje buvo tik dvi moterys. Viena sėdėjo ant baliustrados, žvelgdama į upę. Kita stebėjo pirmąją.

Pirmoji buvo Odri; kaip jis jau žinojo, kita turėjo būti Kei Streindž. Kei nenumanė, kad yra stebima, ir nė kiek nesistengė valdyti savo emocijų. Galbūt Tomas Roidas nebuvo itin nuovokus reikaluose, susijusiuose su moterimis, tačiau negalėjo nepastebėti, kad Kei Streindž Odri Streindž labai nepatiko.

Tuo tarpu Odri sėdėjo žvelgdama upėn ir atrodė nesuvokianti ar nekreipianti dėmesio, jog yra ne viena.

Paskutinįkart Tomas matė Odri Streindž prieš septynerius metus. Dabar jis ją su atida tyrinėjo. Ar ji pasikeitė ir, jeigu taip – tai kiek?

Ji buvo pasikeitusi, nusprendė jis. Sulyso, išblyško, pasidarė panaši į ne šio pasaulio būtybę – tačiau joje buvo ir kažkas tokio, ko jis negalėjo gerai suvokti. Atrodė, jog ji nuolat atidžiai save stebi – atsargi kiekvieną minutę, – ir tuo pat metu visą laiką tyrinėja viską, kas aplink ją dedasi. Jis pamanė, jog jinai atrodo kaip žmogus, slepiantis savyje kažkokią paslaptį. Tačiau kokią paslaptį? Jis mažai žinojo apie įvykius, užgriuvusius ją per paskutinius keletą metų.

Tikėjosi pamatyti sielvarto ir praradimo kartėlio žymes, tačiau pastebėjo ką kita. Ji atrodė kaip vaikas, kuris, stropiai uždengęs delnais slepiamą lobį, šaukte šaukiasi dėmesio, kad tik kiti panorėtų sužinoti, ką gi jis slepia.

Tada jo žvilgsnis nukrypo į kitą moterį – dabartinę Nevilio Streindžo žmoną. Taip, gražutė. Merė Eldin buvo teisi. Tuo pat metu atrodo pavojinga. Jis pamanė: „Stebėčiau ją, jei ji būtų šalia Odri ir rankoje laikytų peilį...“

Tačiau kodėl gi ji turėtų neapkęsti pirmosios Nevilio žmonos? Viskas buvo seniai. Dabar Odri jų gyvenime nieko nereiškė. Terasoje pasigirdo žingsniai: iš už namo kampo pasirodė Nevilis. Jis atrodė linksmas ir rankoje nešėsi žurnalą.

– Čia „Illustrated Review“, – tarė jis. – Negalėjau gauti jokio kito...

Tada tuo pat metu įvyko du dalykai.

Kei tarė:

– Ak, duokš jį man.

Odri, nepasukdama galvos, išsiblaškiusi taip pat ištiesė ranką.

Nevilis sustojo pusiaukelėje tarp dviejų moterų. Jo veidu nuslinko sumišimo šešėlis. Dar jam neprakalbus, Kei balsu, kuriame aiškiai girdėjosi isteriškos gaidelės, pasakė:

– Aš jo noriu. Duok jį man! Duok jį man, Nevili!

Odri Streindž krūptelėjo, atsisuko, nuleido ranką ir kiek suglumusi sušnabždėjo:

– Ak, atsiprašau. Maniau, kad sakei man, Nevili.

Tomas Roidas pamatė raustantį Nevilio Streindžo sprandą. Jis greitai žengė keletą žingsnių ir ištiesė žurnalą Odri.

Ji lėtai, dar labiau sutrikusi, pratarė:

– Ak, bet...

Kei triukšmingai pastūmė savo kėdę atgal. Atsistojo ir per stiklines duris patraukė į svetainę. Roidas nespėjo pasitraukti, tad jinai įsirėžė į jį.

Iš išgąsčio ji atšoko atgal; žiūrėjo, kaip jis atsiprašinėja. Tada jis suprato, kodėl ji jo nepastebėjo: jos akys buvo paplūdusios ašaromis – jis pamanė, kad iš pykčio.

– Labutis, – tarė ji. – Kas tu toks? Ak, žinoma, žmogus iš Malajos!

– Taip, – tarė Tomas. – Aš žmogus iš Malajos.

– Dėkočiau Dievui, jei dabar atsidurčiau Malajoje! – pasakė Kei. – Bet kur, tik ne čia! Nekenčiu šito bjauraus ir šlykštaus namo! Nekenčiu čia visų!

Emocingos scenos visada trikdydavo Tomą. Jis atsargiai pažvelgė į Kei ir nervingai murmtelėjo:

– Uhu.

– Jei jie nepasisaugos, – pareiškė Kei, – aš ką nors nudėsiu! Arba Nevilį, arba tą blyškią raganą, sėdinčią tenai!

Ji prasibrovė pro jį ir išėjo iš kambario, trenkusi durimis.

Tomas Roidas vis dar stovėjo kaip įbestas. Jis nelabai žinojo, ką daryti toliau, tačiau apsidžiaugė, kad jaunoji misis Streindž dingo. Jis stovėjo ir žiūrėjo į duris, kurias ji taip energingai užtrenkė. Ta naujoji misis Streindž panaši į pavojingą laukinę katę.

Stiklas užtemo, nes tarpduryje pasirodė Nevilis Streindžas. Jis triūksmingai kvėpavo.

Su Tomu jis pasisveikino neryžtingai:

– A.. e... sveikas, Roidai, nežinojau, kad jau atvykai. Spėju, matei mano žmoną?

– Ji ką tik čia buvo, – tarė jis.

Nevilis išėjo iš svetainės. Jis atrodė suirzęs.

Tomas Roidas lėtai nupėdino prie stiklinių durų. Žengė tyliai. Odri atsisuko tik tada, kai jis buvo vos už poros žingsnių.

Jis pamatė gazelės akis išsiplečiant, prasiveriant lūpas. Ji nuslydo nuo sienelės ir ėjo prie jo ištiesusi rankas į priekį:

– Ak, Tomai! – tarė ji. – Brangusis Tomai! Kaip džiaugiuosi, kad atvažiavai.

Kai jis savosiomis suėmė dvi mažutes baltas rankeles ir pasilenkė prie jos, Meri Eldin kaip tik priėjo prie stiklinių durų. Pamačiusi juos abu terasoje, ji stabtelėjo, akimirką pažiūrėjo į juos, tada lėtai apsisuko ir grįžo iš kur atėjusi.

II

Viršuje Nevilis surado Kei jos miegamajame. Vienintelis didžiulis šeimyninis miegamasis name priklausė ledi Tresilian. Sutuoktinių porai visada būdavo paruošiami du gretimi kambariai su durimis bendroje sienoje ir mažučiu vonios kambariu vakarinėje namo pusėje. Tai buvo lyg mažas atskiras butukas.

Nevilis įėjo į savo kambarį ir pasuko į žmonos. Kei buvo parkritusi ant lovos. Pakėlusi užverktą veidą, ji piktai riktelėjo:

– Tai atėjai! Pačiu laiku!

– Kas čia dabar *dedasi*? Visai pakvaišai, Kei, ar koks galas?

Nevilis kalbėjo ramiai, tačiau raukšlelė ties nosies šnerve rodė slepiamą pyktį.

– Kodėl padavei „Illustraded Review" jai, o ne man?

– Kei, iš tikrųjų elgiesi kaip vaikas! Toks skandalas dėl nusususio žurnaliūkščio.

– Tu padavei jį jai, o ne man, – užsispyrusi pakartojo Kei.

– Gerai, ir kas? Koks skirtumas?

– Man yra.

– Nesuprantu, kas su tavim pasidarė. Negali taip isteriškai elgtis, kai svečiuojiesi kitų žmonių namuose. Negi nežinai, kaip dera elgtis viešumoje?

– Kodėl tu jį padavei Odri?

– Nes ji jo norėjo.

– Kaip ir aš, o aš tavo žmona.

– Šiuo atveju tai netgi papildoma priežastis paduoti jį vyresnei moteriai, ir tuo labiau ne giminaitei – bent formaliai.

– Ji iš manęs pasityčiojo! Ji to norėjo ir jai pavyko. O tu buvai jos pusėje!

– Kalbi kaip kvailas ir sprogstantis iš pavydo vaikas. Dėl Dievo meilės, valdykis ir bent pabandyk viešumoje elgtis kaip pridera!

– Kaip ji, ką?

Nevilis šaltai tarė:

– Bet kuriuo atveju Odri elgiasi kaip tikra ledi. Savo jausmų jinai visiems nedemonstruoja.

– Ji tave nuteikinėja prieš mane! Ji manęs nekenčia ir dabar mėgaujasi keršt u.

– Paklausyk, Kei, gal liausies viską dramatizuoti ir elgtis kaip visiška kvaiša? Man jau per gerklę lenda!

– Tai važiuojam iš čia! Važiuojam rytoj. Nekenčiu šitos vietos!

– Mes čia vos keturios dienos.

– Ir užteks! Važiuojam, Nevili.

– Dabar paklausyk, Kei, man jau per daug. Atvažiavome dviem savaitėms, tad ketinu tokiam laikui ir pasilikti.

– Jei pasilieki, – tarė Kei, – dar pasigailėsi. Tu ir tavo Odri! Manai, kad ji tobula!

– Aš nemanau, kad Odri tobula. Man atrodo, kad ji yra kaip reta žavi ir maloni asmenybė, su kuria aš pasielgiau labai blogai ir kuri buvo kiek tik įmanoma gera ir atlaidi.

– Štai čia tu klysti, – pasakė Kei. Ji pakilo nuo lovos. Įsiūtis jau buvo bemaž dingęs, tad ji kalbėjo rimtai.

– Odri tau neatleido, Nevili. Porą sykių mačiau ją į tave žiūrint... Nežinau, kas dedasi jos galvoje, tačiau kažkas... Ji iš tų, kurie niekam neleidžia sužinoti, ką jie iš tiesų galvoja.

– Gaila, kad nėra daugiau tokių žmonių, – pasakė Nevilis.

Kei išblyško.

– Man taikai? – Jos balse girdėjosi perspėjimas.

– Na, didelio santūrumo tu neparodei, tiesa? Blogą nuotaiką ar pyktį visada išlieji ant kitų. Tu iš savęs ir iš manęs darai kvailius!

– Gal dar ką pridursi?

Jos balsas buvo šaltas it ledas.

Tokiu pat šaltu tonu jis atsakė:

– Man gaila, jei manai, kad tai buvo neteisinga. Tačiau tai tėra gryna tiesa. Savitvardos turi ne daugiau už kokį pyplį.

– O tu niekad neprarandi savitvardos, ką? Visada susitvardantis, nuostabių manierų ir aukščiausios rūšies ponulis! Netikiu, kad iš viso turi jausmus! Tu esi tik *žuvis* – prakeikta šaltakraujė *žuvis*! Kodėl neleidi sau bent retsykiais pratrūkti? Kodėl nerėki ant manęs, neprakeiki, nepasiunti velniop?

Nevilis atsiduso. Jo pečiai nusviro.

– O Viešpatie, – pratarė.

Ir apsisukęs ant kulno išėjo iš kambario.

III

– Atrodai lygiai taip pat, kai buvai septyniolikos, Tomai Roidai, – tarė ledi Tresilian. – Ta pati pelėdžiuko išvaizda. Ir kalbos ne daugiau nei tada. Kodėl?

Tomas suniurnėjo:

– Nežinau. Niekad neturėjau sugebėjimo taukšti niekus.

– Ne taip kaip Adrianas. Jis buvo labai išmanus ir šmaikštus pašnekovas.

– Galbūt dėl to. Plepalus visada palikdavau jam.

–Vargšelis Adrianas. Tiek daug dėta vilčių.

Tomas linktelėjo.

Ledi Tresilian pakeitė pokalbio temą. Tomui ji suteikė tarytum audienciją. Paprastai ji kalbėdavosi tik su vienu žmogumi vienu metu. Tai jos nenuvargindavo, tad į lankytoją ji galėdavo sutelkti visą dėmesį.

– Tu čia esi jau antra diena, – tarė ji. – Ką manai apie mūsų „padėtį“?

– Padėtį?

– Neapsimesk kvailiu. Tyčia bandai. Gerai žinai, ką turiu omenyje. Amžinasis trikampis, kuris apsireiškė po mano stogu.

Tomas atsargiai tarė:

– Atrodo, šiokios tokios trinties esama.

Ledi Tresilian piktdžiugiškai šyptelėjo:

– Prisipažinsiu, Tomai, mane tai visai smagiai nuteikia. Visa košė užvirė be jokio mano noro: priešingai – aš dariau viską, kad tik to nebūtų. O Nevilis užsispyrė kaip koks ožys. Jis primygtinai norėjo, kad tos dvi susitiktų, ir dabar pjauna ką pasėjęs!

Tomas Roidas pasimuistė krėsle.

– Atrodo juokinga, – tarė jis.

– Paaiškink, – paliepė ledi Tresilian.

– Niekad nemaniau, kad Streindžas iš tokių.

– Įdomu, kad taip sakai. Kadangi ir aš taip pamaniau. Tai nebūdinga Neviliui. Nevilis, kaip ir dauguma vyrų, paprastai kiek įmanydamas stengiasi išvengti bet kokių nepatogių situacijų ar galimų nemalonumų. Įtariau, kad tai ne paties Nevilio idėja, tačiau, jei taip ir būtų, neturiu nė menkiausio supratimo, kas galėjo tai sumanyti. – Ji nutilo, po to kiek virptelėjusiu balsu tarė: – Juk ne Odri?

Tomas staigiai atsakė:

– Ne, ne Odri.

– O kad tai būtų tos nelaimingos merguželės Kei mintis, sunkiai įsivaizduoju. Nepaisant to, kad ji neprilygstama aktorė. Žinai, paskutiniu metu man pasidarė jos gaila.

– Ji jums nelabai patinka, ar ne?

– Taigi. Man ji atrodo bukagalvė ir visiškai nesugebanti tvardytis. Tačiau, kaip sakiau, man jos darosi gaila. Ji blaškosi kaip ilgakojis uodas aplink lempą. Nesumąsto, kokias savigynos priemones naudoti. Aikštijimasis, netikusios manieros, vaikiškas šiurkštumas – visa tai Neviliui daro absoliučiai priešingą poveikį.

Tomas negarsiai tarė:

– O aš manau, kad keblioje padėtyje atsidūrė Odri.

Ledi Tresilian skvarbiai žvilgtelėjo į jį.

– Visada mylėjai Odri, ar ne, Tomai?

Jis atsakė visiškai ramiai:

– Manau, taip.

– Praktiškai nuo vaikystės?

Jis linktelėjo.

– O paskui išdygo Nevilis ir nušvilpė ją tau iš panosės?

Jis neramiai subruzdėjo krėsle.

– Na, aš visada žinojau, kad neturiu jokių šansų.

– Pesimistas.

– Aš visada buvau bukas it nukaršęs šuva.

– Romus kuinas!

– „Gerasis bičiulis Tomas!“ – štai ką Odri apie mane galvoja.

– „Ištikimasis Tomas“, – tarė ledi Tresilian. – Turėjai tokią pravardę, tiesa?

Ištartiems žodžiams atgaivinus vaikystės prisiminimus, jis šyptelėjo.

– Juokinga! Šimtą metų jos negirdėjau.

– Dabar ji tau gali gerokai praversti, – pasakė ledi Tresilian.

Jo žvilgsnį ji atrėmė atviru ir tvirtu savuoju.

– Ištikimybė, – tarė ji, – yra savybė, kurią vertintų žmogus, turintis tokią patirtį kaip Odri. Šuniškas, visą gyvenimą trunkantis atsidavimas kartais pasiteisina, Tomai.

Tomas Roidas nudūrė akis, rankose vartydamas savo pypkę.

– To tikėdamasis, – tarė jis, – aš ir grįžau.

IV

– Štai mes ir visi kartu, – tarė Merė Eldin.

Senasis liokajus Harstalas nubraukė nuo kaktos prakaitą. Kai jis įžengė į virtuvę, virėja misis Spaiser atkreipė dėmesį į jo išraišką.

– Kažkas su manimi negerai, iš tikrųjų, – tarė Harstalas. – Jei galima taip pasakyti, visa, kas šiuose namuose sakoma ir daroma, atrodo turį priešingą prasmę, negu galėtum pamanyti iš pirmo žvilgsnio, jei suprantate, ką noriu pasakyti.

Misis Spaiser atrodė nesuprantanti, tad Harstalas tęsė toliau:

– Mis Eldin, kai visi susėdo prie stalo, pasakė: *„Štai mes ir visi kartu“*. Tai ir privertė mane į viską pažvelgti iš kitos pusės. Pagalvojau apie dresuotoją, kuris susivarė laukinius padarus narvan, ir narvo durys užsitrenkė. Staiga pasijutau taip, lyg mes visi būtume patekę į spąstus.

– Aišku kaip dieną, misteri Harstalai, – pareiškė misis Spaiser, – suvalgėte kažką pagedusio.

– Su mano virškinimu tai nesusiję. Visi tokie įsitempę. Trinktelėjo durys, ir misis Streindž – mūsų misis Streindž, mis Odri, – pašoko lyg pašauta būtų. Ir visi amžinai tyli. Visi jie labai keisti pasidarė. Atrodo, lyg staiga ėmė baimintis net prasižioti. Po to visi prabyla ir tauškia apie tai, kas pirmiausia šauna galvon.

– To pakanka, kad visi sutriktų, – tarė misis Spaiser.

– Be to, vienuose namuose yra dvi misis Streindž. Aš manau, jog tai *nepadoru*.

Tuo tarpu valgomajame tęsėsi viena iš Harstalo apibūdintų tylos valandėlių.

Prisivertusi Merė Eldin pasisuko į Kei ir tarė:

– Pakviečiau jūsų draugą misterį Latimerą papietauti su mumis ryt vakare!

– O, gerai, – tepasakė Kei.

Nevilis paklausė:

– Latimeras? Ar jis čia?

– Jis apsistojęs „Ysterhed Bėjaus“ viešbutyje, – pasakė Kei.

Nevilis tarė:

– Galėtume kokį vakarą persikelti per upę ir tenai papietauti. Kada išplaukia paskutinis keltas?

– Pusę dviejų, – pasakė Merė.

– Tikiuosi, vakarais tenai šokama?

– Daugumai apsistojusiųjų maždaug šimtas metų, – tarė Kei.

– Tavo draugui turėtų būti ne itin linksma, – tarė Nevilis Kei.

Merė tuoj pat įsiterpė:

– Galėtume kurią dieną persikelti ir pasimaudyti Ysterhed Bėjuje. Vis dar šilta, o ten yra puikus smėlėtas paplūdimys.

Tomas Roidas negarsiai kreipėsi į Odri:

– Manau ryt paburiuoti. Plauksi kartu?

– Norėčiau.

– Galėtume visi paplaukioti, – tarė Nevilis.

– Maniau, jog ketinai žaisti golfą, – tarė Kei.

– Galvojau persikelti per upę ir nueiti į golfo aikštelę. Užvakar pamečiau visus medinius rutulius.

– Kaip baisu! – pašiepė Kei.

Nevilis linksmai atsakė:

– Golfas – baisus žaidimas.

Merė pasiteiravo Kei, ar ji žaidžianti.

– Taip, šiek tiek.

Nevilis pastebėjo:

– Kei žaistų puikiai, jei tik truputį pasistengtų. Ji turi įgimtą mostą.

Kei paklausė Odri:

– Jūs nežaidžiate apskritai, tiesa?

– Nelabai. Šiek tiek žaidžiu tenisą – bet esu visiškai nevykusi žaidėja.

– Ar vis dar skambini pianinu, Odri? – paklausė Tomas.

– Paskutiniu metu – nebe.

– Skambindavai gana gerai, – tarė Nevilis.

– Maniau, jog nemėgsti muzikos, – tarstelėjo Kei.

– Nieką apie tai teišmanau, – nenoriai tarė Nevilis. – Visada stebėjausi, kaip ji gali apimti visą oktavą – jos rankos tokios mažutės.

Jis pažiūrėjo į Odri rankas, kai Odri padėjo desertinę šakutę ir peilį.

Ji raustelėjo ir greitai atsakė:

– Mano mažylis pirštas labai ilgas. Manau, jog tai padeda.

– Tai turėtumėte būti didelė savanaudė, – pareiškė Kei. – Nesavanaudžių mažyliai trumpi.

– Iš tikrųjų? – pasakė Merė Eldin. – Tada aš nesavanaudė. Pažiūrėkite, mano mažyliai visai trumpi.

– Manau, kad jūs iš tiesų labai nesavanaudiška, – pasakė Tomas Roidas, mąsliai žvelgdamas jai į akis.

Ji paraudo ir tuoj pat vėl ėmė šnekėti:

– Kuris iš mūsų pats nesavanaudiškiausias? Palyginkime mūsų mažuosius pirštus. Manieji trumpesni už jūsiškius, Kei. Tačiau manau, kad Tomas mane nurungia.

– O aš nurungiu jus abu, – tarė Nevilis. Jis ištiesė ranką. – Žiūrėkit.

– Tačiau tik vienos rankos, – tarė Kei. – Tavo kairiosios mažylis trumpas, tačiau dešiniosios – žymiai ilgesnis. Taip pat kairioji ranka parodo prigimtį, o dešinioji – tai, kaip ją panaudoji. Tad tavo atveju tai reiškia, kad gimei nesavanaudis, tačiau laikui bėgant daraisi vis didesnis savimyla.

– Gal mokate nuspėti ateitį, Kei? – paklausė Merė Eldin. Ji ištiesė delną. – Būrėja man sakė, jog turėsiu du vyrus ir tris vaikus. Turėčiau paskubėti!

Kei tarė:

– Tie kryželiai reiškia ne vaikus, o keliones. Tad tris kartus keliausite vandeniu.

– Tai taip pat mažai tikėtina, – tarė Merė Eldin.

Tomas Roidas jos paklausė:

– Ar jūs daug keliavote?

– Ne, bemaž visai ne.

Jos balse jis pajuto užslėptą apgailestavimą.

– O norėtumėte?

– Labiau už viską.

Neskubriai, kaip jam ir buvo būdinga, jisai pabandė įsivaizduoti jos gyvenimą. Amžinas rūpinimasis pagyvenusia moterimi. Rami, taktiška, puiki organizatorė. Jis smalsiai paklausė:

– Ar jau ilgai gyvenate pas ledi Tresilian?

– Beveik penkiolika metų. Atvykau jos prižiūrėti, kai mirė mano tėvas. Keletą metų iki mirties jis negalėjo pakilti iš lovos.

Atspėjusi kirbantį jo galvoje klausimą pridūrė:

– Man trisdešimt šešeri. Tai norėjote sužinoti, ar ne?

– Man buvo įdomu, – prisipažino jis. – Suprantate, jūs galėtumėte būti bet kokio amžiaus.

– Tai gana dviprasmiška pastaba!

– Sutinku. Tačiau ne tai turėjau galvoje.

Jo nelinksmas mąslus žvilgsnis nenukrypo nuo jos veido. Ji nepamanė, jog tai galėtų ją trikdyti. Žvilgsnis nebuvo tikslingas – paprasčiausias domesys. Pastebėjusi žvelgiant į jos plaukus, ji palietė baltą sruogą juose.

– Ji atsirado, kai dar buvau visai maža, – tarė ji.

– Man ji patinka, – paprastai pasakė Tomas.

Jis vis žiūrėjo į ją. Galop ji kiek nustebusiu balsu tarė:

– Na, koks gi nuosprendis?

Pro tamsų įdegį prasimušė raudonis.

– Ak, turbūt nederamai pasielgiau taip spoksodamas. Man buvo įdomu, kokia jūs iš tikrųjų.

– Prašyčiau, – skubiai atsakė ji ir pakilo nuo stalo. Eidama svetainėn susikibusi su Odri už parankių, ji pasakė:

– Rytoj pietų taip pat atvyks senasis misteris Trivsas.

– Kas jis per vienas? – paklausė Nevilis.

– Jis atsivežė rekomendaciją iš Rufuso Lordo. Malonus senas džentelmenas. Jis apsistojęs „Belmoral Korte“. Silpnos širdies ir atrodo labai trapus, tačiau sugebėjimai jo puikūs ir jis pažįsta daug įdomių žmonių. Jis buvo patikėtinis ar advokatas – vis pamirštu kuris.

– Visi čia atvykusieji yra pasibaisėtini kriošenos, – su apmaudu pasakė Kei.

Ji stovėjo tiesiai po aukšta lempa. Tomas žvelgė į tą pusę tokiu pat lėtu dėmesingu žvilgsniu, kokiu žvelgdavo į viską, kas netikėtai atsidurdavo jo akiratyje.

Staiga jį sujaudino jos ryškus ir aistrus grožis – ryškiaspalvis, plūstantis triumfuojančia gyvybe. Tada pažvelgė į Odri: blyškią ir panašią į naktinę peteliškę, apsivilkusią sidabro pilkumo suknele.

Jis mintyse šyptelėjo ir sumurmėjo:

– Rožytė ir Snieguolė*.

– Ką? – Šalia jo stovėjo Merė Eldin.

Jis pakartojo savo žodžius:

– Kaip toje senoje pasakoje, žinote...

Merė Eldin tarė:

– Tai labai tikslus apibūdinimas...

V

Misteris Trivsas su išmaniu pasimėgavimu siurbčiojo portveiną. Puikus vynas. Taip pat puikiai pagaminti ir patiekti pietūs. Ledi Tresilian akivaizdžiai neturėjo jokių sunkumų dėl tarnų.

Namas taipgi buvo gerai tvarkomas, nepaisant to, kad jo šeimininkė buvo ligonė.

Galbūt truputėlį apmaudu, jog ponios nepaliko valgomojo, kai buvo pilstomas portveinas. Jis labiau vertino senas tradicijas. Tačiau jaunimas elgiasi savaip.

Jo mąslus žvilgsnis nukrypo į spindinčią ir žavią jauną moterį, tapusią Nevilio Streindžo žmona.

Tai buvo Kei vakaras. Jos gyvas grožis žėrėte žėrėjo žvakių apšviestame kambaryje. Prie jos palinko šalia sėdinčio Tedo Latimero žvilgių juodų plaukų kupeta. Jis meilikavo jai. O ji atrodė triumfuojanti ir pasitikinti savimi.

Tokio spinduliuojančio grožio regėjimas sušildė senus misterio Trivso kaulelius.

Jaunystė – iš tikrųjų niekas negali jai prilygti!

---

* Brolių Grimų pasakų veikėjos, – *vert. past.*

Nieko nuostabaus, kad jos vyras pametė galvą ir paliko savo pirmąją žmoną. Odri sėdėjo šalia jo. Žavinga būtybė ir tikra ledi – iš tų, kaip bylojo misterio Trivso patirtis, kurios visada paliekamos.

Jis pažvelgė į ją. Ji buvo nuleidusi galvą ir įsistebeilijusi į savo lėkštę. Jos visiškas nejudrumas atkreipė misterio Trivso dėmesį. Jis pasižiūrėjo atidžiau. Jam buvo įdomu, apie ką ji dabar mąsto. Jos plaukų sruogos žavingai raitėsi aplink mažą, panėšėjančią į kriauklelę ausį.

Supratęs, jog visi jau paliko kambarį, jis kiek krūptelėjo ir pašoko ant kojų.

Svetainėje Kei Streindž nudrožė tiesiai prie gramofono ir uždėjo šokių muzikos plokštelę.

Merė Eldin misteriui Trivsui atsiprašinėdama tarė:

– Esu tikra, jog nemėgstate džiazo.

– Anaiptol, – mandagiai, tačiau neįtikinamai pasakė misteris Trivsas.

– Galbūt kiek vėliau pažaistumėme bridžą? – pasiūlė ji. – Tačiau dabar nėra jokios prasmės pradėti žaidimą, nes žinau, jog ledi Tresilian norėtų su jumis pabendrauti.

– Tai būtų nuostabiai malonu. Ar ledi Tresilian niekada prie jūsų čionai neprisideda?

– Na, seniau ji nusileisdavo invalido vežimėlyje. Štai kodėl turėjome įrengti liftą. Tačiau paskutiniu metu jai labiau patinka buvoti savo kambaryje. Tenai ji gali kalbėtis su kuo tik panorėjusi, pakviesdama lyg karaliaus įsaku.

– Itin vykusiai pastebėta, mis Eldin. Ledi Tresilian manierose visada juntamas karališkumo dvelksmas.

Kambario viduryje Kei lėtai judėjo šokio žingsniu. Ji tarė:

– Patrauk tą stalą iš kelio, Nevili.

Jos balsas buvo įsakmus ir užtikrintas, akys žibėjo, lūpos buvo pravertos.

Nevilis paklusniai patraukė stalą. Tada žengė jos link, tačiau ji tyčia pasisuko į Tedą Latimerą.

– Eikš, Tedai, pašokim.

Tedo ranka nedelsiant ją apkabino. Jie šoko sukdamiesi ir lankstydamiesi, žingsniai idealiai sutapo. Tai buvo puikus reginys.

Misteris Trivsas sumurmėjo:

– Hm, ganėtinai profesionalu.

Nuo tų žodžių Merė Eldin kiek susigūžė, nors misteris Trivsas tai pasakė tiesiog susižavėjęs. Ji dirstelėjo į jo mažą, išmintingą, raukšlėtą veidelį. Iš jo žvelgusios akys, pamanė ji, buvo abejingos, lyg jis sektų paskui kažkokią tik jam vienam žinomą minčių seką.

Nevilis minutėlę pastypsojo neapsispręsdamas ir nuėjo link Odri, stovinčios prie lango.

– Gal pašokime, Odri?

Jo tonas buvo oficialus, bemaž šaltas. Grynas mandagumas, pasakytumėte, paskatino jo klausimą. Odri Streindž po akimirkos linktelėjo ir žengė link jo.

Merė Eldin ištarė keletą bendro pobūdžio frazių, į kurias misteris Trivsas neatsiliepė. Iki šiol priekurtis jis nepasirodė, o etiketo laikėsi tiesiog skrupulingai, tad ji suprato, jog jis giliai paniręs į savo apmąstymus. Ji negalėjo suprasti, ar jis stebi šokėjus, ar spokso į kitame kambario gale stovintį vienutėlaitį Tomą Roidą.

Krūptelėjęs misteris Trivsas pratarė:

– Atleiskite, mieloji ledi, kažką sakėte?

– Nieko ypatingo. Tik kad šiemet nepaprastai šiltas rugsėjis.

– Taip, iš tiesų – čionai lietus verkiant reikalingas, kaip man sakė viešbutyje.

– Tikiuosi, jums ten patogu?

– O taip, nors turiu pripažinti, kad buvau suerzintas, kai sužinojau...

Misteris Trivsas netikėtai nutilo.

Odri išsivadavo iš Nevilio glėbio. Atsiprašydama ji švelniai nusijuokė ir tarė:

– Išties šokiams dabar per daug karšta.

Ji nuėjo atvirų stiklinių durų link ir išėjo terason.

– Ak, eik paskui ją, stuobry tu, – sumurmėjo Merė. Ji tikėjosi tarstelėjusi pašnibždomis, tačiau vis dėlto pakankamai garsiai – misteris Trivsas atsigręžė į ją apstulbęs.

Ji paraudo ir sutrikusi nusijuokė:

– Garsiai mąstau, – gailiai tarė ji. – Tačiau iš tikrųjų jis mane taip nervina. Jis toks *lėtas*.

– Misteris Streindžas?

– O ne, ne Nevilis. Tomas Roidas.

Tomas Roidas kaip tik ketino pajudėti, tačiau tuo momentu Nevilis jau nusekė paskui Odri.

Akimirką misterio Trivso susidomėjęs ir daugiaprasmis žvilgsnis stabtelėjo ties durimis, po to jo dėmesys nukrypo atgal į šokėjus.

– Puikus šokėjas tas jaunasis misteris... Latimeras – tokia, sakėte, jo pavardė?

– Taip. Edvardas Latimeras.

– Ak taip, Edvardas Latimeras. Greičiausiai senas misis Streindž draugas?

– Taip.

– Ir kaip šis labai... e... išvaizdus jaunas džentelmenas pelnosi sau duoną?

– Na, iš tiesų aš negaliu tiksliai pasakyti.

– Taigi, – pasakė misteris Trivsas, vienu nekaltu žodeliu parodydamas nemaža supratimo.

Merė tęsė toliau:

– Jis apsistojęs „Ysterhed Bėjaus“ viešbutyje.

– Kaip miela, – tarė misteris Trivsas.

Po akimirkos jis svajingai pridūrė:

– Gana įdomios formos kaukolė – savotiškas kampas nuo pakaušio iki kaklo... šukuosena paslepia, tačiau tai vis vien labai neįprasta.

Po antros pauzelės jis tęsė dar labiau užsisvajojęs:

– Paskutinis mano matytas žmogus, turėjęs tokią kaukolę, gavo dešimt metų katorgos už žiaurų pagyvenusio juvelyro nužudymą.

– Žinoma, jūs nenorėjote pasakyti?.. – užprotestavo Merė.

– Visai ne, visai ne, – tarė misteris Trivsas. – Jūs visiškai ne taip mane supratote. Neketinau pareikšti jokios nepagarbos jūsų svečiui. Tiesiog norėjau pažymėti, kad užkietėjęs žiaurus nusikaltėlis gali slėptis ir žavingo bei išvaizdaus jaunuolio kailyje. Keista, tačiau taip jau būna.

Jis švelniai jai nusišypsojo. Merė tarė:

– Žinote, misteri Trivsai, manau, kad jūs truputėlį mane gąsdinate.

– Nesąmonė, mieloji ledi.

– Tačiau aš bijau. Jūs esate... toks nepaprastai atidus stebėtojas.

– Manosios akys, – tarė misteris Trivsas, itin savimi patenkintas, – mato taip pat gerai, kaip ir visada matė.

Jis trumpam nutilo, po to pridūrė:

– Laimei ar nelaimei, aš negaliu iš karto nuspręsti.

– Kodėl tai turėtų būti negerai?

Misteris Trivsas abejodamas palingavo galva.

– Kartais žmogus atsiduria atsakomybės akivaizdoje. Teisingą veiksmų kryptį pasirinkti ne visada yra lengva.

Įėjo Harstalas, nešdamas padėklą su kava.

Nunešęs jį prie Merės ir senuko teisininko, jis pasuko prie Tomo Roido. Tada, sekdamas Merės nurodymu, paliko padėklą ant žemo staliuko ir pasišalino.

Per Tedo petį Kei šūktelėjo:

– Pabaigsime šokti pagal šitą dainą.

Merė tarė:

– Nunešiu Odri jos puodelį.

Laikydama jį rankoje, jinai nuėjo stiklinių durų link. Misteris Trivsas palaikė jai kompaniją. Kai ji stabtelėjo ant slenksčio, jis pažvelgė laukan per jos petį.

Odri sėdėjo ant baliustrados kampo. Vaiskioje mėnesienoje jos grožis išryškėjo – daugiau silueto nei spalvų grožis. Grakšti linija nuo smakro iki ausies, švelnios skruosto ir lūpų formos ir išties puikus profilis su maža tiesia nosimi. Toks

grožis išliks ir kai Odri Streindž pasens – tai nebuvo susiję su audiniais, dengiančiais kaulus, – patys kaulai buvo gražūs. Žvyneliais nusagstyta jos suknelė paryškino mėnesienos sudarytą įspūdį. Ji sėdėjo visiškai nejudėdama, o Nevilis Streindžas stovėjo ir žiūrėjo į ją.

Nevilis žengtelėjo jos link.

– Odri, – tarė jis, – tu...

Ji pakeitė padėtį, tada lengvai pašoko ant kojų ir pakėlė ranką prie ausies:

– Ak! Auskaras – turbūt jį pamečiau...

– Kur? Leisk man pažiūrėti...

Abu palinko žemyn, nustebę bei sutrikę, ir susidūrė galvomis. Odri atšoko. Nevilis šūktelėjo:

– Luktelėk... mano rankogalio sąsaga... ji įsipainiojo tau į plaukus. Stovėk ramiai.

Ji nejudėjo, kol jis čiupinėjo sąsagą.

– Aaa... tu rauni juos su šaknimis... koks tu nevikrus, Nevili, paskubėk.

– Atleisk... atrodo, jog esu visiškas nugrubnagis.

Mėnulio šviesa buvo pakankamai ryški, kad abu žiūrovai galėtų pastebėti tai, ko nematė Odri: drebančias Nevilio rankas, besistengiančias išvaduoti puikių sidabriškų plaukų sruogą.

Tačiau Odri ir pati virpėjo, lyg staiga sušalusi.

Merė Eldin krūptelėjo, kai už nugaros išgirdo ramų balsą:

– Atsiprašau...

Tomas Roidas prasispraudė tarp jų ir išėjo laukan.

– Gal aš padėsiu, Streindžai? – paklausė jis.

Nevilis atsitiesė ir jiedu su Odri pasitraukė vienas nuo kito.

– Viskas gerai. Ištraukiau.

Nevilio veidas buvo išbalęs.

– Sušalai, – pasakė Tomas Odri. – Eik vidun ir išgerk kavos.

Ji grįžo vidun kartu su juo, o Nevilis nusisuko, stebeilydamasis į jūrą.

– Nešiau jį tau, – tarė Merė. – Tačiau gal geriau einam vidun.

– Taip, – tarė Odri, – gal geriau einu vidun.

Visi nuėjo atgal į svetainę. Tedas ir Kei nustojo šokę.

Atsivėrė durys ir pasirodė juodais rūbais dėvinti aukšta liesa moteriškė. Ji pagarbiai tarė:

– Jos malonybė siunčia linkėjimus ir būtų pamalonints, jei misteris Trivsas pas ją pakiltų.

VI

Ledi Tresilian priėmė misterį Trivsą su neslepiamu malonumu.

Abu netrukus giliai paniro į abiem brangių įspūdžių jūrą bei dalinosi prisiminimais apie bendrus pažįstamus.

Po pusvalandžio ledi Tresilian giliai atsiduso iš pasimėgavimo.

– O, – tarė ji, – man patiko! Niekas neprilygs liežuvavimui ir senų skandalų aptarimui.

– Truputis nederamo elgesio neabejotinai pagardina gyvenimą, – sutiko misteris Trivsas.

– Tarp kitko, – tarė ledi Tresilian. – ką manote apie mūsiškį „amžinojo trikampio“ pavyzdį?

Misteris Trivsas atrodė diskretiškai nesuprantąs:

– E... kokį trikampį?

– Tik nesakykite, jog nepastebėjote! Nevilis ir jo žmonos.

– Ak, tai! Dabartinė misis Streindž yra nepaprastai patraukli jauna moteris.

– Taip pat ir Odri, – tarė ledi Tresilian.

Misteris Trivsas pritarė:

– Taip, ji yra žavi.

Ledi Tresilian užprotestavo:

– Jūs norite pasakyti, kad galite suprasti vyrą, paliekantį Odri, kuri yra... kaip reta padori... dėl... dėl tokios kaip *Kei*?

Misteris Trivsas ramiai atsakė:

– Puikiai. Taip nutinka nuolat.

– Pasišlykštėtina. Jei aš būčiau vyras, nuo Kei neilgai trukus pavargčiau ir tetrokščiau, kad niekada nebūčiau taip apsikvailinęs!

– Taip nutinka irgi dažnai. Tokie staigūs aistringi susižavėjimai, – tarė misteris Trivsas, pats atrodydamas visiškai beaistris ir dalykiškas, – retai būna ilgalaikiai.

– O kas įvyksta tada? – reikliai pasiteiravo ledi Tresilian.

– Paprastai, – tarė misteris Trivsas, – subjektai... e... atsiskiria vienas nuo kito. Gana dažnai būna ir antros skyrybos. Tada vyras veda trečią kartą – kokią nors užjaučiančią būtybę.

– Nesąmonė! Nevilis ne mormonas, kad ir kokie būtų jūsų klientai!

– Pirmųjų sutuoktinių pakartotinės vedybos kartais taip pat pasitaiko.

Ledi Tresilian papurtė galvą.

– *Ne*! Odri per daug išdidi.

– Taip manote?

– Įsitikinusi. Tik nekraipykite galvos taip erzinamai!

– Iš patirties žinau, – tarė misteris Trivsas, – kad moterys neturi jokio ar beveik jokio išdidumo, kai kalbama apie meilės reikalus. Išdidumą jos dažnai rodo kalbomis, tačiau ne veiksmais.

– Jūs nesuprantate Odri! Ji nežmoniškai Nevilį mylėjo. Galbūt per stipriai. Kai jis paliko ją dėl tos mergiščios (nors jo aš visiškai nekaltinu – panelytė visur jį persekiojo, o jūs gi žinote, kokie tie vyrai!), ji niekada netroško vėl su juo pasimatyti.

Misteris Trivsas atsargiai krenkštelėjo.

– Ir štai, – tarė jis, – ji čia!

– Na gerai, – pyktelėjo ledi Tresilian. – Nesiruošiu dėtis suprantanti tas modernias idėjas. Manau, kad Odri atvyko čionai kaip tik parodyti, kad jai tai nerūpi ir kad tai visai nesvarbu!

– Galimas dalykas, – tarė misteris Trivas, pasitrindamas smakrą. – Ji gali sau taip teigti, žinoma.

– Norite pasakyti, – tarė ledi Tresilian, – jog manote, kad ji vis dar trokšta Nevilio ir kad... o *ne*! Tuo aš nepatikėsiu!

– Taip galėtų būti, – pasakė misteris Trivsas.

– Aš to neleisiu, – tarė ledi Tresilian. – Savo namuose aš to neleisiu.

– Jūs jau lyg įgelta, tiesa? – įžvalgiai pasiteiravo misteris Trivsas. – Tvyro įtampa. Pajutau tai.

– Tad ir jūs ją jaučiate? – kandžiai paklausė ledi Tresilian.

– Taip, turiu prisipažinti, jog esu sutrikęs. Tikrieji subjektų jausmai lieka nepažinūs, tačiau, mano nuomone, čia visur lyg parako pribarstyta. Sprogimas gali įvykti bet kurią minutę.

– Liaukitės kalbėjęs it koks Gajus Foksas* ir pasakykite, ką man daryti, – tarė ledi Tresilian.

Misteris Trivsas skėstelėjo rankomis.

– Iš tiesų aš visai nenumanau, ką galėčiau pasiūlyti. Esu tikras, jog esama esminio taško. Jeigu galėtume jį izoliuoti... tačiau tiek daug lieka nežinioje.

– Neturiu nė menkiausio ketinimo paprašyti Odri, kad ji išvyktų, – tarė ledi Tresilian. – Kiek mano stebėjimai leidžia spręsti, ji puikiai elgiasi šioje itin keblioje situacijoje. Mandagi, tačiau laikosi nuošaliai. Mano manymu, jos elgesys nepriekaištingas.

– Ak, ganėtinai, – tarė misteris Trivsas. – Ganėtinai. Tačiau jaunajam Neviliui Streindžui tai turėjo maksimalų poveikį.

---

* Gajus Foksas (Guy Fawkes) su prokatalikais 1605 m. lapkričio 5 d. turėjo susprogdinti Anglijos Parlamento rūmus kartu su protestantu karaliumi Džeimsu I juose; sąmokslas nepavyko. Ši diena Anglijoje bei kai kuriose jos kolonijose vėliau tapo skirta linksmybėms ir fejerverkams. – *vert. past.*

– Nevilis, – pareiškė ledi Tresilian, – elgiasi *ne itin* gerai. Dar pasikalbėsiu su juo apie tai. Tačiau negalėčiau jo šią pat akimirką išspirti iš namų. Metju jį laikė bemaž įsūniu.

– Žinau.

Ledi Tresilian atsiduso. Pritilusiu balsu ji tarė:

– Žinote, kad Metju čia paskendo?

– Taip.

– Tiek daug žmonių nustebo, jog lieku čia. Kvailiai. Visada jaučiu Metju greta. Visas namas jo pilnas. Bet kur kitur jausčiausi vieniša ir svetima. – Ji patylėjo ir tęsė toliau: – Iš pradžių vyliausi, kad prabėgs visai nedaug laiko, ir su juo susitiksiu. Ypač kai mano sveikata pradėjo blogėti. Tačiau panašu, jog esu it girgždantys varteliai – tokie amžini griuvenos, kurie niekada nenusibaigia.

Ji piktai kumštelėjo pagalvę.

– Man nuo to nė kiek ne maloniau, galiu pasakyti! Visada tikėjau: kai išmuš mano valanda, viskas baigsis greitai... susitiksiu akis į akį su Mirtimi... o ne jausiu ją slankiojant aplinkui man už nugaros... palaipsniui verčiančią mane kęsti vieną žeminančią ligą po kitos. Didėjantis neįgalumas... vis didesnė priklausomybė nuo kitų žmonių!

– Tačiau esu tikras, kad tie žmonės labai jums atsidavę. Jūsų tarnaitė juk ištikima?

– Baret? Toji, kuri jus palydėjo. Mano gyvenimo palengvinimas! Nuožmi sena boba, bet visiškai atsidavusi. Ji pas mane tarnauja visą amžinybę.

– Turėčiau pridurti, jog jums pasisekė, kad pas jus gyvena mis Eldin.

– Jūs teisus. Man pasisekė, kad turiu Merę.

– Ji giminaitė?

– Tolima. Viena iš tų pasiaukojančių būtybių, kurios gyvena dėl kitų. Ji slaugė savo tėvą – protingas buvo žmogus, tačiau nežmoniškai priekabus. Kai jis mirė, maldavau jos, kad mano namus laikytų savais, ir palaiminau tą dieną, kai ji pas mane atvyko. Neįsivaizduojate, kokios pasibaisėtinos yra dauguma kompanionių. Tušti ir varantys nuobodulį

sutvėrimai. Savo bukumu tiesiog iš proto gali išvesti. Jos tampa kompanionėmis, nes niekam kitam netinka. Bendrauti su Mere – puikiai apsiskaičiusia inteligentiška moterimi – yra nepakartojama. Jos protas išties aukščiausios klasės – lyg vyro. Ji skaitė daug ir atidžiai, ir nėra temos, kuria ji negalėtų kalbėti. Be to, ji tokia pat ūkiška, kaip ir intelektuali. Ji puikiai tvarko namus, o ir tarnai patenkinti – ji numalšina visus kivirčus ir pavydą. Nežinau, kaip jai tai pavyksta, – tiesiog taktiškumu, manyčiau.

– Seniai ji pas jus?

– Dvylika metų... ne, daugiau. Trylika keturiolika ar panašiai. Ji tikra atgaiva širdžiai.

Misteris Trivsas linktelėjo galva.

Žvelgdama į jį pro pusiau užmerktus vokus, ledi Tresilian netikėtai tarė:

– Kas yra? Dėl ko nors jaudinatės?

– Smulkmena, – patikino misteris Trivsas, – visiška smulkmena. Jūsų žvilgsnis aštrus.

– Mėgstu stebėti žmones, – tarė ledi Tresilian. – Visada tuoj pat suprasdavau, kokia mintis atėjo Metju į galvą.

Ji atsidūsėjo ir atsilošė ant pagalvių.

– Dabar turiu jums palinkėti labos nakties. – Tai buvo karališkas klausytojo paleidimas, be jokio nemandagumo atspalvio. – Labai pavargau. Tačiau patyriau be galo didelį malonumą. Ateikite greitai vėl manęs aplankyti.

– Patikėkite, kad įsidėmėsiu šiuos malonius žodžius. Viena tikiuosi – jog nevarginau jūsų pernelyg ilgai.

– O, ne. Aš visada labai greitai pavargstu. Galbūt galėtumėte paskambinti varpeliu prieš išeidamas.

Misteris Trivsas nedrąsiai patraukė storą senamadišką varpelio virvelę, užsibaigiančią didžiuliu kutu.

– Visiška atgyvena, – pastebėjo jis.

– Mano varpelis? Taip. Jokių naujoviškų elektrinių skambučių. Jie dažniau neveikia nei veikia, ir žmogus mygi juos be jokios naudos! O šitas daiktelis niekada neapvils. Jis suskamba viršuje, Baret kambaryje – varpelis kabo virš jos

lovos. Tad ateiti ji neuždelsia. O jei delsia, tai aš labai greitai vėl paskambinu.

Išeidamas iš kambario misteris Trivsas išgirdo antrąkart patraukiant varpelį ir jo skambėjimą kažkur jam virš galvos. Jis pažvelgė aukštyn ir pastebėjo laidus, nutįsusius per lubas. Baret skubiai nubėgo žemyn laiptais ir praėjo pro jį, žengdama pas savo šeimininkę.

Misteris Trivsas lėtai lipo laiptais žemyn, nesivargindamas leistis mažučiu liftu. Suraukti antakiai paryškino netikrumo miną jo veide.

Jis rado visus susirinkusius svetainėje, tad Merė Eldin tuoj pat pasiūlė pažaisti bridžą, bet misteris Trivsas mandagiai atsisakė, teisindamasis, jog netrukus turi keliauti namo.

– Mano viešbutis, – tarė jis, – senamadiškas. Jie tikisi, jog visi grįš iki vidurnakčio.

– Iki tol dar daug laiko – dabar tik pusė vienuoliktos, – tarė Nevilis. – Tikiuosi, jie nepaliktų jūsų lauke už užrakintų durų?

– O, ne. Iš tiesų aš abejoju, ar durys nakčiai apskritai rakinamos. Jos uždaromos devintą valandą, tačiau tereikia pasukti rankeną ir įeini. Žmonės čia patys įvairiausi, tačiau manau, kad jie pasitiki vietinių sąžiningumu.

– Dienos metu niekas durų čia tikrai nerakina, – tarė Merė. – Mūsiškės būna plačiai atvertos per visą dieną, tačiau naktį mes jas užrakiname.

– Kas per viešbutis tas „Belmoral Kortas“? – paklausė Tedas Latimeras. – Bent pastatas atrodo kaip išstypęs ir ekscentriškas Viktorijos laikų košmaras.

– Jis vertas savo pavadinimo, – tarė misteris Trivsas, – ir siūlo seną gerą Viktorijos epochos komfortą. Patogios lovos, gera virtuvė, erdvios drabužinės, milžiniškos vonios raudonmedžiu iškaltomis sienomis.

– Tačiau minėjote, jog iš pradžių buvote kažkuo nepatenkintas? – paklausė Merė.

– Ak taip. Pasirūpinau laišku rezervuoti du kambarius pirmame aukšte. Mano širdis silpna, žinote, ir negaliu lipti

laiptais. Kai atvykau, buvau nemaloniai nustebintas sužinojęs, jog kambariai užimti. Vietoj jų man pasiūlė du kambarius (turiu pripažinti, labai mielus apartamentus) viršutiniame aukšte. Aš pasipiktinau, tačiau atrodo, jog senukas, kuris šį mėnesį ketino vykti į Škotiją, susirgo ir negalėjo atlaisvinti kambarių.

– Turbūt tai misteris Lukanas? – tarė Merė.

– Manau, jog tai jisai. Tokiomis aplinkybėmis turėjau rinktis kas man geriausia. Laimei, ten yra geras automatinis liftas, tad tikrai nepatyriau jokių nepatogumų.

Kei tarė:

– Tedai, kodėl tau neapsistojus „Belmoral Korte"? Būtum kur kas lengviau pasiekiamas.

– O, nemanau, jog tai man tinkama vieta.

– Visai teisingai, misteri Latimerai, – pasakė misteris Trivsas. – Tai būtų visiškai ne jūsų tipo buveinė.

Kažkodėl Tedas Latimeras paraudo.

– Nesuprantu, ką norėjote tuo pasakyti, – tarė jis.

Pajutusi kylančią įtampą Merė Eldin nedelsdama prakalbo apie naujausią skandalą, aprašytą laikraščiuose.

– Skaičiau, jog jau sulaikytas įtariamasis Kentiš Tauno lagamino byloje... – tarė ji.

– Tai jau antras sulaikytas įtariamasis, – pasakė Nevilis. – Tikiuosi, jog šįkart jie nutvėrė tikrąjį.

– Net jei jis ir kaltas, jie gali neturėti teisės jo įkalinti, – tarė misteris Trivsas.

– Nepakankamai įkalčių? – paklausė Roidas.

– Taigi.

– Tačiau, – tarė Kei, – manau, kad galop jie visada suranda pakankamai įkalčių.

– Ne visada, misis Streindž. Nustebtumėte sužinojusi, kiek daug nusikaltėlių vaikštinėja sau laisvi ir nekliudomi.

– Turite galvoje, kad jų nepagauna?

– Ne tik tai. Vienas žmogus, – jis paminėjo visiems gerai žinomą dvejų metų senumo bylą, –nužudė tuos vaikelius, policija tuo yra tvirtai įsitikinusi ir neabejoja nė per nago

juodymą, – tačiau ji yra bejėgė. Tam žmogėnui alibi suteikė du žmonės ir, nors alibi yra suklastotas, nėra kaip to įrodyti. Tad žmogžudys gauna laisvę.

– Koks siaubas, – tarė Merė.

Tomas Roidas iškratė savo pypkę ir tarė jam įprastu tyliu mąsliu balsu:

– Tai patvirtina mano įsitikinimą, kad kartais pateisinama, kai žmogus vykdo teisingumą savo rankomis.

– Ką turite omenyje, misteri Roidai?

Tomas pradėjo kimšti pypkę. Jis susimąstęs nužvelgė savo rankas, kalbėdamas trumpais nerišliais sakiniais.

– Manau, žinote... bjaurus nutikimas... žinote, kad žmogus, kuris tai padarė, pagal galiojančius įstatymus neatsako... kad jis apsaugotas nuo bausmės. Tada tikiu, kad pateisinama, kai žmogus pats imasi bausmės įvykdymo.

Misteris Trivsas šiltai tarė:

– Pats žalingiausias įsitikinimas, misteri Roidai! Toks veiksmas būtų visiškai nepateisinamas!

– Nemanau. Noriu pasakyti, žinote, kad kai *faktai* yra neabejotini – tik *įstatymas* bejėgis!

– Asmeninis veiksmas vis tiek negalėtų būti pateisinamas.

Tomas šyptelėjo – šypsena buvo vos pastebima ir švelni.

– Nesutinku, – tarė jis. – Jei žmogui derėtų nusukti sprandą, neprieštaraučiau galimybei padaryti jam šią paslaugą!

– Ir drauge pasmerktumėte save teisėtai bausmei!

Tomas tarė vis dar šypsodamasis:

– Turėčiau būti atsargus, žinoma... Išties turėčiau turėti nemaža bjaurios suktybės...

Odri savo aiškiu balsu tarstelėjo:

– Būtum pagautas, Tomai.

– Tiesą sakant, – pasakė Tomas, – nemanau.

– Žinau vieną tokią bylą, – pradėjo misteris Trivsas ir nutilo.

Atsiprašančiu tonu tarė:

– Kriminalistika veikiau mano arkliukas, suprantate.

– Prašau, tęskite, – tarė Kei.

– Turiu nepaprastai didelę patirtį baudžiamosiose bylose, – tarė misteris Trivsas. – Tačiau vos keletas kėlė tikrą susidomėjimą. Dauguma žudikų buvo apgailėtinai neįdomūs ir nematė toliau savo nosies. Tačiau galėčiau jums pateikti vieną įdomų pavyzdį.

– Ak, prašom, – pasakė Kei. – Žmogžudystės man patinka.

Misteris Trivsas porino lėtai, žodžius akivaizdžiai rinkdamas su dideliu atsargumu ir atida.

– Byla buvo susijusi su vaiku. Neminėsiu to vaiko nei lyties, nei amžiaus. Faktai buvo tokie: du vaikučiai žaidė su lankais ir strėlėmis. Vienas vaikas šovė į kitą, pataikė į gyvybiškai svarbų tašką, ir tai baigėsi mirtimi. Buvo pradėtas tyrimas, likęs gyvas vaikas visai pamišo, ir šis nutikimas visiems kėlė užuojautą, kurią reiškė nelaimingajam įvykio kaltininkui.

Jis nutilo.

– Tai viskas? – paklausė Tedas Latimeras.

– Tai viskas. Apmaudus nelaimingas atsitikimas. Tačiau, suprantate, yra ir kita istorijos pusė. Vienas ūkininkas – šiek tiek anksčiau – užtiko gerai išmintą takelį šalimais buvusiame miške. Tenai, mažoje proskynoje, jisai pamatė vaiką, besitreniruojantį šaudyti iš lanko.

Jis stabtelėjo, kad jo žodžių prasmė pasiektų klausytojus.

– Norite pasakyti, – nepatikliai tarė Merė, – kad tai buvo *ne* nelaimingas atsitikimas – tai buvo padaryta tyčia?

– Nežinau, – pasakė misteris Trivsas. – Niekad ir nesužinojau. Tačiau tyrimo metu buvo tvirtinama, kad vaikas nemokėjo elgtis su lanku ir strėlėmis, tad dėl to iššovė neatsargiai ir nemokšiškai.

– O buvo ne taip?

– *Vieno* iš vaikų atveju – žinoma, ne taip!

– O ką darė ūkininkas? – sulaikiusi kvapą paklausė Odri.

– Nieko jis nedarė. Teisingai jisai pasielgė ar ne, aš niekada nebuvau tikras. Ant kortos buvo vaiko ateitis. Vaikas, kaip jis manė, turėtų būti išteisintas dėl įkalčių stokos.

Odri tarė:

– Tačiau jums pačiam dėl to, kas iš tikrųjų atsitiko, abejonių nekyla?

Misteris Trivsas gergždžiančiu balsu tarė:

– Asmeniškai aš esu tos nuomonės, jog tai buvo ypač išmoninga žmogžudystė... žmogžudystė, įvykdyta vaiko ir iki smulkmenų iš anksto suplanuota.

Tedas Latimeras paklausė:

– Ar buvo motyvas?

– O taip, motyvas buvo. Vaikiški erzinimai, nemalonūs apsižodžiavimai – pakankamai, kad sukeltų neapykantą. Vaikai greiti nekęsti...

Merė susijaudinusi užprotestavo:

– Tačiau tai nesibaigia tokiu sprendimu.

Misteris Trivsas linktelėjo.

– Taip, sprendimas buvo netinkamas. Vaikas, besinešiojantis širdyje tokį žudikišką ketinimą, patyliukais besitreniruojantis diena po dienos, ir galop finalinis veiksmas – nedailus šūvis... katastrofa, apsimestinis sielvartas ir neviltis. Viskas buvo tiesiog neįtikėtina – taip neįtikėtina, kad teisme tuo greičiausiai nebūtų patikėta.

– Kas atsitiko... atsitiko vaikui? – smalsiai paklausė Kei.

– Manau, kad jo vardas buvo pakeistas, – tarė misteris Trivsas. – Po viešo tyrimo tai buvo primygtinai patarta. Tas vaikas dabar yra suaugęs žmogus – gyvenantis kažkur šiame pasaulyje. Kyla klausimas: ar jame vis dar plaka žudiko širdis?

Jis mąsliai pridūrė:

– Tai įvyko prieš daugelį metų, tačiau pažinčiau savo mažąjį žudikėlį bet kur.

– Žinoma, kad nepažintumėte, – paprieštaravo Roidas.

– O, pažinčiau, jis turėjo vieną fizinį požymį – na, aš jo plačiau neminėsiu. Jis nelabai malonus. Jau tikrai turiu ruoštis namo.

Jis atsistojo.

Merė tarė:

– Gal pirma išgersite?

Gėrimai buvo sustatyti ant stalo kitame kambario gale. Tomas Roidas, buvęs greta jų, priėjo ir iš viskio grafino ištraukė kamštį.

– Viskio su soda, misteri Trivsai? Latimerai, tau ko?

Nevilis tyliai tarė Odri:

– Nuostabus vakaras. Išeikime trumpam į lauką.

Ji stovėjo prie lango, žvelgdama į mėnulio šviesos nutviekstą terasą. Jis žengė paskui ir stovėjo lauke, jos laukdamas. Ji pasuko atgal į kambarį, skubriai papurtydama galvą.

– Ne, aš pavargusi. Aš... Aš manau, kad eisiu miegoti.

Ji perėjo svetainę ir išėjo. Kei plačiai nusižiovavo.

– Aš taip pat mieguista. Kaip jūs, Mere?

– Taip, manau, taip pat. Labanakt, misteri Trivsai. Pasirūpinkite misteriu Trivsu, Tomai.

– Labos nakties, mis Eldin. Labos nakties, misis Streindž.

– Rytoj į aną krantą atvyksime priešpiečių, Tedai, – tarė Kei. – Galėtume pasimaudyti, jei vanduo bus dar ramus kaip dabar.

– Gerai. Lauksiu jūsų. Labos nakties, mis Eldin.

Abi moterys išėjo iš kambario.

Tedas Latimeras maloniai tarė misteriui Trivsui:

– Eisiu tuo pačiu keliu kaip ir jūs, sere. Iki kelto, tad praeisiu viešbutį.

– Dėkoju, misteri Latimerai. Džiaugsiuosi jūsų palyda.

Nors ir pareiškęs norą išeiti, misteris Trivsas nesiskubino. Jis su mąsliu pasitenkinimu siurbčiojo gėrimą ir atsidėjo užduočiai ištraukti iš Tomo Roido informaciją apie gyvenimo Malajoje ypatumus.

Roido atsakymai buvo vienskiemeniai. Sprendžiant iš to, kaip sunku buvo juos išpešti, kasdienės būties akimirkos be vargo galėjo būti prilygintos nacionalinės reikšmės paslaptims. Jis atrodė giliai paskendęs savyje, ir iš tos savasties vargingai išnirdavo, spiriamas reikalo atsakyti į klausimus.

Tedas Latimeras nenustygo vietoje. Jis atrodė nuobodžiaująs, nekantrus, trokštantis išeiti.

Staiga jis sušuko:

– Vos nepamiršau! Atnešiau Kei keletą gramofono įrašų, kurių ji prašė. Jie prieškambaryje. Atnešiu juos. Pasakysi jai apie juos rytoj, Roidai?

Vyriškis linktelėjo. Tedas išėjo iš kambario.

– Tas jaunuolis turi nenuoramos prigimtį, – sumurmėjo misteris Trivsas.

Roidas tik suniurnėjo.

– Manau, misis Streindž draugas? – mygo senukas teisininkas.

– Kei Streindž, – pasakė Tomas.

Misteris Trivsas nusišypsojo.

– Taip, – tarė jis. – Tai ir turėjau galvoje. Vargu ar jis galėtų būti pirmosios misis Streindž draugas.

Roidas kategoriškai pareiškė:

– Ne, negalėtų.

Pastebėjęs į jį mestą ironišką žvilgsnį, raustelėjęs tarė:

– Norėjau pasakyti...

– Ak, aš visiškai suprantu, ką jūs norėjote pasakyti, misteri Roidai. Jūs pats esate misis Odri Streindž draugas, ar ne?

Tomas Roidas pamažu kimšo pypkę. Akimis prilipęs prie minėto veiksmo, jis veikiau suburbėjo nei ištarė:

– Mm, taip. Daugmaž kartu užaugom.

– Ji neabejotinai buvo nepaprastai žavi mergina?

Tomas Roidas išleido garsą, panašų į „Hm-um“.

– Kiek painoka su dviem misis Streindž vienoje vietoje?

– O taip... taip, ganėtinai.

– Kebli situacija tikrajai misis Streindž.

Tomo Roido veidą išmušė raudonis.

– Nepaprastai sunki.

Misteris Trivsas palinko į priekį. Jo klausimas nuskambėjo netikėtai:

– *Kodėl ji atvyko, misteri Roidai*?

– Na... manau... – Jo balsas buvo neryžtingas. – Ji... nenorėjo atsisakyti.

– Atsisakyti?

Roidas nerangiai sukrutėjo.

– Na, tiesą sakant, manau, kad ji visada tokiu metu atvažiuoja – rugsėjo pradžioje.

– O ledi Tresilian pakvietė Nevilį Streindžą ir jo naująją žmoną atvykti tuo pačiu metu? – Senojo džentelmeno balse buvo juntama mandagaus nepatiklumo gaidelė.

– Jei apie tai, manau, kad Nevilis pats pasiprašė.

– Tada išeina, jog jis troško šio... susitikimo?

Roidas neramiai subruzdėjo. Vengdamas pašnekovo žvilgsnio atsakė:

– Manyčiau.

– Įdomu, – tarė misteris Trivsas.

– Kvailystė, – pareiškė Tomas Roidas, paakintas tolimesniam pokalbiui.

– Labiau netinkamą dalyką kažin ar būtų galima sugalvoti, – tarė misteris Trivsas.

– Ak, ką gi, žmonės šiais laikais taip elgiasi, – neapibrėžtai pasakė Tomas Roidas.

– Norėčiau sužinoti, – tarė misteris Trivsas, – ar tai nebuvo kieno nors kito idėja.

Roidas nustebęs išplėtė akis.

– Kieno daugiau ji galėjo būti?

Misteris Trivsas atsiduso.

– Pasaulyje tiek daug mielų draugų... visada pasirengusių už kitus sutvarkyti jų gyvenimą... patarti, kaip elgtis, kai jie nelaimingi...

Jis nutilo, kadangi pro stiklines duris grįžo Nevilis Streindžas. Tuo pat metu Tedas Latimeras įžengė iš prieškambario.

– Sveikas, Tedai, ką čia turi? – paklausė Nevilis.

– Plokšteles Kei. Ji prašė užnešti.

– Tikrai? Man nesakė.

Akimirką tarp vyrų pasijuto įtampa, tada Nevilis nukėblino prie padėklo su gėrimais ir įsipylė viskio su soda. Jo veidas atrodė susijaudinęs ir nelaimingas; jis sunkiai alsavo.

Misteriui Trivsui dingtelėjo, jog Nevilį galima apibūdinti taip: „Tas laimės kūdikis Streindžas – turi viską, ko tik galima trokšti". Tačiau bent šiuo momentu į laimingą žmogų jis anaiptol nebuvo panašus.

Tomas Roidas grįžus Neviliui nusprendė, kad jo pareiga užimti svečius baigėsi. Jis išėjo nė nepasivarginęs atsisveikinti, o žingsniai buvo kiek skubresni nei paprastai. Tai buvo bemaž pabėgimas.

– Nuostabus vakaras, – mandagiai tarė misteris Trivsas, padėjęs stiklą. – Labai... e... pamokantis.

– Pamokantis? – Nevilio antakiai šoktelėjo į viršų.

– Žinios apie Malają, – informavo Tedas, plačiai šypsodamasis. – Sunku traukti atsakymus iš tylenio Tomo.

– Neįprastas vyrukas tas Roidas, – tarė Nevilis. – Manau, kad jis visada buvo toks pats. Tik dūmija tą savo klaikią nutriušusią pypkę, klausosi ausis ištempęs ir retsykiais burbteli „Hm" ar „Uhu", lyg kokia išmintinga pelėda.

– Galbūt jis daugiau mąsto, – pasakė misteris Trivsas. – O dabar tikrai jau turiu eiti.

– Nedelskite mus aplankyti ir užsukti pas ledi Tresilian, – tarė Nevilis, lydėdamas abu vyriškius į vestibiulį. – Jūs nepaprastai pakeliate jai ūpą. Taip menkai bendrauja su išoriniu pasauliu. Ji nepakartojama, tiesa?

– Taip, iš tikrųjų. Nuostabi pašnekovė.

Misteris Trivsas rūpestingai apsitūlojo paltu bei šaliku ir po pakartotinių atsisveikinimų išėjo sykiu su Tedu Latimeru.

„Belmoral Kortas" iš tikrųjų buvo vos už šimto jardų, už kelio posūkio. Perdėm pasipūtęs ir atgrasus jis niūksojo it koks besirangančio kaimiško keliuko sargybos postas.

Keltas, kurio link ėjo Tedas Latimeras, buvo dviem ar trimis šimtais jardų tolėliau, siauriausioje upės vietoje.

Misteris Trivsas sustojo prie „Belmoral Korto“ durų ir ištiesė ranką.

– Labos nakties, misteri Latimerai. Jūs dar ilgam čia pasiliekate?

Tedas blykstelėjo baltais dantimis.

– Bus matyti, misteri Trivsai. Bent kol kas dar neturėjau kada nuobodžiauti.

– Taip... taip, galiu įsivaizduoti. Manau, kaip ir dauguma jaunuolių šiais laikais, bijote nuobodulio kaip velnias kryžiaus, tačiau visgi galiu jus užtikrinti, jog yra ir kur kas blogesnių dalykų.

– Pavyzdžiui?

Tedo Latimero balsas buvo ramus ir malonus, tačiau buvo juntamos tam tikros gaidelės... gaidelės, kurias ne taip lengva apibūdinti.

– Ak, palieku tai jūsų vaizduotei, misteri Latimerai. Suprantate, nedrįsčiau imtis jums patarinėti. Tokių kriošenų kaip aš patarimai paprastai sutinkami su panieka. Galbūt ir teisingai, kas žino? Tačiau mes, seniokai, mėgstame galvoti, jog patirtis mus esą kažko išmokiusi. Mes, žinote, matėme nemažai gyvenimo.

Ant mėnulio užslinko juodas debesis. Gatvėje pasidarė visiškai tamsu. Iš juodumos išniro vyro, kopiančio kalvon jų link, siluetas.

Tai buvo Tomas Roidas.

– Tik pasivaikščiojau truputį iki kelto, – sumurmėjo jis neaiškiai, mat iš burnos kyšojo pypkė.

– Jūsų užeiga? – paklausė misterio Trivso. – Rodos, durys užrakintos.

– Ak, aš taip nemanau, – tarė misteris Trivsas.

Jis pasuko didelį žalvarinį bumbulą, ir durys atsivėrė.

– Palydėsim jus, – pasakė Roidas.

Visi trys įėjo į vestibiulį. Jį blausiai apšvietė vienutėlaitė lempelė. Nesimatė nė gyvos dvasios, o jų uoslę kirbino

pasibaigusių pietų aromatai, aksominių užuolaidų dulkės ir gero baldų vaško kvapas.

Staiga misteris Trivsas apmaudžiai šūktelėjo.

Priešais jų akis ant lifto durų kabėjo raštelis: „Liftas neveikia“.

– O varge vargeli, – tarė misteris Trivsas. – Kaip nemalonu. Turėsiu užsikabaroti ta daugybe laiptų.

– Gaila, – tarė Roidas. – Nėra čia kokio lifto personalui – bagažui ir panašiai?

– Bijau, kad ne. Šis naudojamas viskam. Ką gi, turėsiu neskubėti ir tiek. Labos nakties jums abiem.

Jis pradėjo pamažėle kopti plačiais laiptais aukštyn. Roidas ir Latimeras palinkėjo jam labos nakties, tada išslinko atgal į tamsią gatvę.

Minutėlę abu tylėjo, tada Roidas stačiokiškai tarė:

– Na, labanakt.

– Labanakt. Pasimatysim rytoj.

– Taigi.

Tedas Latimeras lengvais plačiais žingsniais nudrožė kalva žemyn prie kelto. Tomas Roidas kiek pastovėjo, žvelgdamas į jį, ir lėtai nukiūtino priešinga kryptimi Gals Pointo link.

Mėnulis išlindo iš už debesies, ir Soltkryką vėl užliejo sidabrinis švytėjimas.

VII

– Lyg būtų vasara, – sumurmėjo Merė Eldin.

Ji ir Odri sėdėjo paplūdimyje tiesiai už impozantiško „Ysterhed Bėjaus“ viešbučio rūmo. Odri buvo apsivilkusi baltą maudymosi kostiumėlį ir atrodė it trapi dramblio kaulo figūrėlė. Merė nesimaudė. Netoliese ant pilvo gulėjo Kei, atsukusi saulei įrudusį kūną.

– Uch, – atsisėdo ji. Kaltinančiu tonu pridūrė: – Vanduo klaikiai šaltas.

– Na, ką gi, vis dėlto rugsėjis, – tarė Merė.

– Anglijoje visada šalta, – nepatenkinta pareiškė Kei. – O, norėčiau, kad būtume Prancūzijos pietuose. Ten išties karšta.

Tedas Latimeras iš už jos suniurnėjo:

– Čia saulė kažkokia netikra.

– Jūs visai nesimaudysite, misteri Latimerai? – paklausė Merė.

Kei prajuko.

– Tedas niekad nelenda į vandenį. Tik kaitinasi lyg koks driežas.

Ji ištiesė koją ir bakstelėjo jį piršteliu. Jis pašoko ant kojų.

– Pasivaikštom, Kei. Sušalau.

Jie kartu nuėjo paplūdimiu.

– Kaip driežas? Gana nevykęs palyginimas, – sumurmėjo Merė, žvelgdama jiems pavymui.

– Taip apie jį galvoji? – paklausė Odri.

Merė suraukė antakius.

– Ne visai. Driežas turėtų būti ramus. Kad jis ramus, man nepanašu.

– Taip, – susimąsčiusi tarė Odri, – man taip pat.

– Kaip gražiai jie kartu atrodo, – tarė Merė, stebėdama nutolstančią porą. – Jie kažkaip vienas kitam tinka, tiesa?

– Manau, taip.

– Jų pomėgiai panašūs, – tęsė Merė. – Panašiai galvoja ir... ir kalba ta pačia kalba. Kaip gaila, kad...

Ji nutilo.

Odri kandžiai tarė:

– Kad – kas?

Merė lėtai pasakė:

– Manau, norėjau pasakyti: gaila, jog ji ir Nevilis apskritai susitiko.

Odri įsitempusi atsisėdo. Jos veide pasirodė išraiška, kurią Merė pati sau vadino „suledėjusiu Odri žvilgsniu“. Merė greit pratarė:

– Atsiprašau, Odri. Nereikėjo to sakyti.

– Aš taip norėčiau... apie tai nekalbėti, jei neprieštarauji.

– Žinoma, žinoma. Labai kvailai pasielgiau. Turbūt aš... aš tikėjausi, jog tu tai jau išgyvenai.

Odri lėtai pasuko galvą. Ramiu bejausmiu veidu ji tarė:

– Užtikrinu, jog neturiu dėl ko išgyventi. Aš... aš nieko tokio nebejaučiu. Tikiuosi... iš širdies tikiuosi, jog Nevilis ir Kei visada bus labai laimingi.

– Na, labai gražu iš tavo pusės, Odri.

– Tai nesusiję su mandagumu. Tai... tiesiog tiesa. Tačiau esu įsitikinusi, jog... na... bergždžia vis knaisiotis po praeitį. „Kaip gaila, jog taip jau atsitiko, kad...“! Viskas jau seniai praėjo. Kodėl vėl tai traukti į paviršių? Turime gyventi toliau ir dabartyje.

– Manau, – paprastai pasakė Merė, – kad tokie žmonės kaip Kei ir Tedas man įdomūs dėl to... na, jie taip skiriasi nuo visko, su kuo man teko susidurti gyvenime.

– Taip, manyčiau, skiriasi.

– Netgi tu, – tarė Merė su netikėta nuoskauda, – išgyvenai ir patyrei tai, ko aš turbūt niekada negalėsiu patirti. Žinau, jog buvai nelaiminga... labai nelaiminga... tačiau negaliu negalvoti, jog net tai yra geriau nei... na... nieko. Tuštuma!

Paskutinį žodį ji ištarė pabrėžtinai skausmingai.

Odri plačiai atmerktos akys atrodė kiek nusigandusios.

– Niekad nė neįsivaizdavau, jog tu taip jautiesi.

– Taip? – Merė Eldin atsiprašydama nusijuokė. – Ak, tai buvo tik netikėtas apmaudo priepuolis, mieloji. Tikrai nenorėjau to pasakyti.

– Na, tau ir negali būti labai linksma, – lėtai pratarė Odri. – Vien tik gyventi čia su Kamila – nors ji ir puiki moteris. Skaityti jai, rūpintis tarnais, niekad niekur neišeiti.

– Aš gerai maitinama ir turiu stogą virš galvos, – tarė Merė. – Tūkstančiai moterų net to neturi. Ir iš tikrųjų, Odri, aš visiškai patenkinta. Aš turiu, – jos lūpos akimirką šyptelėjo, – savo asmeniškų pramogų.

– Slepiamų silpnybių? – paklausė Odri, irgi šypsodamasi.

– Ak, aš tiesiog įsivaizduoju, – neapibrėžtai tarė Merė. – Supranti, galvoje. Ir kartkartėmis mėgstu paeksperimentuoti – su žmonėmis. Tik pažiūrėti, žinai, ar aš priversiu juos reaguoti į mano žodžius taip, kaip buvau numaniusi.

– Skamba bemaž sadistiškai, Mere. Kaip menkai aš tave iš tiesų pažįstu!

– O, visa tai visai nepiktybiška. Tik mažytė vaikiška pramoga.

Odri smalsiai paklausė:

– O su manimi eksperimentavai?

– Ne. Tu vienintelė, kurią visada laikiau nenuspėjama. Supranti, niekad nežinau, ką tu galvoji.

– Galbūt, – liūdnai tarė Odri, – yra kaip tik taip.

Ji sudrebėjo ir Meri šūktelėjo:

– Sušalai.

– Taip. Manau, kad eisiu ir ką nors apsivilksiu. Galų gale jau rugsėjis.

Merė Eldin liko viena, atidžiai stebėdama vandens raibulius. Buvo atoslūgis. Ji išsitiesė ant smėlio ir užmerkė akis.

Viešbutyje jie puikiai papriešpiečiavo. Jis buvo vis dar gana pilnas, nors sezono įkarštis jau buvo pasibaigęs. Daugybė keisčiausiai atrodančių žmonių. Na, ką gi, buvo laisva diena. Vis šioks toks vienos paskui kitą slenkančių dienų monotonijos paįvairinimas. Taip pat buvo galima pailsėti nuo akivaizdžiai juntamos įtampos, paskutiniu metu tvyrojusios Gals Pointe. Tai buvo ne Odri, o Nevilio kaltė...

Jos mintis šiurkščiai nutraukė šalia ant smėlio dunkstelėjęs Tedas Latimeras.

– Kur palikai Kei? – paklausė Merė.

Tedas atsakė trumpai:

– Jos pareikalavo teisėtas savininkas.

Jo intonacija buvo tokia, kad Merė net atsisėdo. Ji skersai spindinčių gelsvų smilčių ruožą pažvelgė į palei pat vandenį vaikštinėjančius Nevilį ir Kei. Tada žvilgtelėjo į vyrą, įsitaisiusį greta.

Ji laikė jį drąsiu, nutrūktgalviu, netgi pavojingu. Tačiau dabar pirmąkart pamatė jauną ir įskaudintą vaikiną. Ji pamanė: „Jis buvo įsimylėjęs Kei... tikrai mylėjo... ir tada atėjo Nevilis ir ją pagrobė..."

Ji švelniai tarė:

– Tikiuosi, jog jums čia smagu.

Tai buvo standartinė frazė. Merė Eldin retai vartojo ne visiems įprastus žodžius – tokia jau buvo jos kalbėsena. Tačiau dabar jos balse – pirmą kartą – slypėjo draugiškumo siekis. Tedas Latimeras į jį atsiliepė.

– Greičiausiai bet kur kitur būtų lygiai taip pat smagu.

Merė tarė:

– Apgailestauju.

– Tačiau iš tikrųjų jums nė velnio nerūpi! Aš pašalinis – ir koks gi skirtumas, ką pašaliečiai jaučia ir mąsto.

Pasukusi galvą ji pažvelgė į supykusį patrauklų jauną vyrą.

Jis atsakė provokuojamu žvilgsniu.

Lėtai, lyg padariusi atradimą, ji pasakė:

– Suprantu. Nepatinkame jums.

Jis nusijuokė.

– O tikėjotės, kad patiksite?

Ji susimąsčiusi tarė:

– Suprantate, manau, jog tikėjausi kaip tik to. Žinoma, gal per daug dalykų laikomi savaime suprantamais. Derėtų būti kuklesniems. Taip, man nepasirodė, kad mes jums nepatiktume. Bandėme būti jums svetingi – kaip Kei draugui.

– Taip – kaip Kei draugui!

Pertraukta buvo netikėtai pagiežingai.

Merė su nuginkluojančiu nuoširdumu tarė:

– Norėčiau, jog pasakytumėte – tikrai to norėčiau, – kodėl jūs mūsų nemėgstate? Ką mes padarėme? Kas su mumis negerai?

Tedas Latimeras sudėjo visą sarkazmą į vieną žodį:

– Pasipūtėliškumas!

– Pasipūtėliškumas? – Merė paklausė be jokios paniekos, bešališkai svarstydama kaltinimą.

– Taip, – pripažino ji. – Suprantu, jog galėjome pasirodyti tokie.

– Jūs ir esate tokie. Visus gyvenimo džiaugsmus laikote savaime suprantamais dalykais. Jūs laimingi ir patenkinti savimi, susispraudę savo virvele apjuostame gardelyje, atsiskyrę nuo visos bandos. Į tokius žmones kaip aš žiūrite, lyg būčiau vienas iš tų padarų anapus virvės!

– Apgailestauju, – pasakė Merė.

– Tai tiesa, ar ne?

– Ne, ne visai. Mes esam kvaili – galbūt neturintys vaizduotės, tačiau ne piktavaliai. Aš pati niekuo nesiskiriu nuo kitų ir, drįsčiau pasakyti, iš išorės atrodau pasipūtusi, kaip jūs tai vadinate. Tačiau iš tikrųjų, žinote, viduje aš visiškai žmogiška. Šią minutę man labai gailu, kadangi jūs nelaimingas, ir aš norėčiau kaip nors padėti.

– Na... jei taip... miela iš jūsų pusės.

Po akimirkos Merė švelniai tarė:

– Ar visada mylėjote Kei?

– Patikėkit.

– O ji?

– Maniau, taip... kol nepasirodė Streindžas.

Merė atsargiai pratarė:

– Ir vis dar ją mylite?

– Manau, tai akivaizdu.

Kiek patylėjusi, Merė tyliai pasakė:

– Ar nebūtų geriau jums iš čia išvažiuoti?

– Kodėl turėčiau?

– Kadangi tik suteikiate sau dar daugiau skausmo.

Jis pasižiūrėjo į ją ir nusikvatojo.

– Jūs miela būtybė, – tarė jis. – Tačiau menkai teišmanote apie gyvulėlius, šmirinėjančius aplink jūsų gardelį. Artimiausiu metu gali nutikti daug visokių dalykų.

– Kokių gi dalykų? – kandžiai paklausė Merė.

– Palaukite ir pamatysite.

VIII

Apsirengusi Odri žingsniavo paplūdimiu iki kyšančių uolų ir pastebėjo Tomą Roidą, sėdintį bei papsintį pypkę tiesiai priešais Gals Pointą – skaistų ir taikų kitoje upės pusėje.

Odri priėjus arčiau, Tomas atsigręžė, tačiau nepajudėjo iš vietos. Ji atsisėdo šalia nepasakiusi nė žodžio. Tyla buvo jauki – tokia, kokia būna tarp dviejų vienas kitą išties gerai pažįstančių žmonių.

– Kaip arti jis atrodo, – galų gale tarė Odri, sutrikdydama tylą.

Tomas pažvelgė skersai upę į Gals Pointą.

– Taip, galėtume plaukte nuplaukti namo.

– Tik ne atoslūgio metu. Kartą Kamila turėjo tarnaitę. Ji buvo aistringa plaukikė, plaukiodavo pirmyn atgal, kai tik vandens lygis būdavo tinkamas. Jis gali būti pakilęs ar nuslūgęs, tačiau kai slūgsta, nuneša tiesiai į upės žiotis. Kartą jai taip nutiko, ir tik dėl laimingo atsitiktinumo ji sugebėjo išlaikyti galvą virš vandens ir laimingai parplaukė ties Yster Pointu, bet buvo nepaprastai išsekusi.

– Tai nieko nesako apie čia slypintį pavojų.

– Ne šitoje pusėje. Srovė teka kitoje. Už uolų čia gana gilu. Praėjusiais metais vienas toks bandė nusižudyti – nušoko nuo Stark Hedo, tačiau pusiaukelėje užkliuvo už medžio, ir pakrantės prižiūrėtojai jį laiku pasiekė.

– Vargšelis, – tarė Tomas. – Lažinuosi, jog jis jiems nepadėkojo. Turėtų būti pikta, kai jau apsisprendęs palikti šį pasaulį esi išgelbstimas. Jautiesi lyg mulkis.

– Galbūt jis dabar tuo džiaugiasi, – užsisvajojusi pasakė Odri.

Ji pabandė įsivaizduoti, kur tas žmogus galėtų būti dabar ir ką jis galėtų veikti.

Tomas išpūtė dūmus. Šiek tiek pasukęs galvą jis galėjo žiūrėti į Odri. Jis stebėjo jos rimtą, paskendusį mintyse veidą, atidžiai žvelgiantį anapus upės. Ilgos rudos blakstienos, besiilsinčios ant dailaus skruosto, maža, panaši į kriauklelę ausis.

Tai jam kai ką priminė.

– Ak, tarp kitko, turiu tavo auskarą – tą, kurį pametei vakar.

Jis pasirausė kišenėje. Odri ištiesė delną.

– O, kaip gerai, kur jį radai? Terasoje?

– Ne. Jis buvo prie laiptų. Pametei turbūt tada, kai ėjai pietauti. Pastebėjau per pietus, kad jo nebeturi.

– Džiaugiuosi jį atgavusi.

Ji paėmė auskarą. Tomui pasirodė, jog šis didžiulis stambus auskaras per masyvus tokiai mažai ausytei. Tie, kuriuos šiandien buvo įsisegusi, taip pat buvo stambūs.

Jis pastebėjo:

– Segi auskarus net plaukiodama. Nebijai pamesti?

– Ak, jie labai nebrangūs. Negaliu pakęsti būti be auskarų dėl štai šito.

Ji palietė savo kairiąją ausį. Tomas prisiminė.

– Ak, taip, tada senasis Kukulis tau įkando.

Odri linktelėjo.

Jie sėdėjo tylomis, iš naujo išgyvendami vaikystės prisiminimus. Odri Stendiš (taip ji tada vadinosi) – išstypusi laibakojė mergaitė, – glaudė veidelį prie senučio šuns, Kukulio, kuriam sopėjo leteną. Bjauriai jis jai įkando. Žaizdą teko susiūti. Dabar nekas buvo telikę – tik plonutėlis randelis.

– Mieloji mano, – tarė jis, – žymę sunku net įžiūrėti. Kodėl kreipi dėmesį?

Odri patylėjo, tada visiškai nuoširdžiai atsakė:

– Nes... nes aš tiesiog negaliu pakęsti *defekto*.

Tomas linktelėjo. Tai sutapo su jo nuomone apie Odri – dėl jos perfekcionizmo jausmo. Ji pati buvo tokia tobula.

Jis staiga pasakė:

– Tu kur kas gražesnė už Kei.

Ji greitai atsigręžė.

– O ne, Tomai. Kei... Kei tikra gražuolė.

– Išoriškai. Ne vidumi.

– Kalbi, – kiek nustebusi tarė Odri, – apie gražią mano sielą?

Tomas iškratė iš pypkės pelenus.

– Ne, – tarė jis. – Manau, apie kaulus.

Odri nusikvatojo.

Tomas iš naujo prisikimšo pypkę. Jie patylėjo keletą minučių – per tą laiką Tomas į Odri dirstelėjo porą kartų, bet taip nepastebimai, jog ji į tai neatkreipė dėmesio.

Galų gale jis tyliai tarė:

– Kas yra, Odri?

– Yra? Ką nori pasakyti tuo „yra"?

– Su tavimi. Kažkas yra.

– Ne, nieko nėra. Visiškai nieko.

– Vis dėlto yra.

Ji papurtė galvą.

– Nepasakysi?

– Nėra ko pasakoti.

– Turbūt esu visiškas stuobrys... tačiau turiu pasakyti... – Jis nutilo. – Odri... gal užmiršk? Paleisk?

Ji mėšlungiškai įsikibo savo smulkiomis rankelėmis į uolą.

– Tu nesupranti... net negali bandyti suprasti.

– Bet, Odri, mieloji, aš suprantu. Kaip tik taip ir yra. Aš *žinau*.

Ji atsuko savo mažą, abejojantį veidelį.

– Tiksliai žinau, ką tu išgyvenai. Ir... ir ką tai turėjo tau reikšti.

Ji išbalo kaip drobė.

– Suprantu, – tarė ji. – Nemaniau... kad kas nors žino.

– Na, aš žinau. Aš... Aš neketinu apie tai kalbėti. Tačiau noriu, kad suprastum, jog viskas jau praėjo – tai praeitis ir tik praeitis.

Ji tyliai tarė:

– Kai kurie dalykai nepraeina.

– Klausyk, Odri, bergždžia vis galvoti ir prisiminti. Esu tikras, kad perėjai pragarą. Negerai vis sukti tą pačią mintį galvoje. Žvelk priekin – ne atgal. Esi gana jauna. Turi nugyventi gyvenimą, ir jis dar prieš tave. Galvok apie rytojų, o ne apie vakarykštę dieną.

Ji žiūrėjo į jį ramiu naiviu žvilgsniu, slepiančiu jos tikrąsias mintis.

– Bet manau, – tarė ji, – kad negaliu to padaryti.

– Tačiau privalai.

Odri švelniai tarė:

– Taip ir maniau, kad nesuprasi. Aš... aš ne visai tokia kaip visi dėl... kai kurių dalykų, manyčiau.

Jis šiurkščiai pertraukė:

– Niekai. Tu... – jis nutilo.

– Ką aš?

– Pagalvojau, kokia buvai, dar būdama maža mergaitė – iki susituokei su Neviliu. Kodėl ištekėjai už jo?

Odri nusišypsojo.

– Nes pamilau jį.

– Taip, taip, tai aš žinau. Tačiau kodėl jį įsimylėjai? Kuo jis tave taip patraukė?

Ji prisimerkė, lyg stengdamasi pažvelgti dabar jau nebeegzistuojančios merginos akimis.

– Manau, – tarė ji, – todėl, kad jis buvo toks „teigiamas“. Jis visąlaik buvo priešingas tam, kokia aš pati buvau. Visada jaučiausi šešėliška – ne visai gyva. Nevilis buvo labai gyvas. Ir toks laimingas, pasitikintis savimi, ir taip toliau – mano priešingybė. – Šypsodama ji pridūrė: – Ir labai išvaizdus.

Tomas Roidas karčiai ištarė:

– Taigi tobulas anglas – geras sportininkas, kuklus, išvaizdus, visada tikras ponulis, gaunąs viską, ko tik panorėjęs, pagal sąrašą.

Odri išsitempė lyg styga ir įsistebeilijo į jį.

– Tu nekenti jo, – lėtai pratarė ji. – Tu labai jo nekenti, ar ne?

Jis išvengė jos žvilgsnio, nusisukdamas pridengti degtuko liepsnos, prisidegdamas užgesusią pypkę.

– Būtų nenuostabu, jei ir taip, ar ne? – netvirtai tarė jis. – Jis turi viską, ko neturiu aš. Jis gali žaisti, plaukioti ir plepėti. O aš – žodžio nesugebantis išlementi stuobrys su nesveika ranka. Jis visąlaik buvo idealus ir turtingas, tuo tarpu

aš – tik kvailas šuva. Ir jis vedė vienintelę merginą, kuri man apskritai kada nors rūpėjo.

Ji aiktelėjo. Jis piktai tarė:

– Visada tai žinojai, ką? Žinojai, kad rūpi man jau nuo tada, kai buvai penkiolikos. Žinai, kad vis dar rūpi...

Ji nutildė jį.

– Ne. Ne dabar.

– Ką turi galvoje – ne dabar?

Odri atsistojo. Tyliu mąsliu balsu ji tarė:

– Nes... dabar... aš kitokia.

– Kaip kitokia?

Jis taip pat pakilo ir stovėjo priešais ją.

Odri greitai pašnibždomis išbėrė:

– Jei nežinai tu, aš pasakyti negalėsiu... Ne visada esu tikra dėl savęs. Tik žinau...

Ji nutilo ir staigiai nusisukusi per uolas nuskubėjo viešbučio link.

Lenkdama uolą, ji užtiko Nevilį. Jis gulėjo ant pilvo, įdėmiai žiūrėdamas į duburį uoloje. Pažvelgęs aukštyn plačiai nusišypsojo.

– Labas, Odri.

– Sveikas, Nevili.

– Žiūriu į krabą. Baisiai energingas mažylis. Žiūrėk, štai jisai.

Ji atsiklaupė ir pažvelgė, kur jis parodė pirštu.

– Matai jį?

– Taip.

– Gal cigaretę?

Ji paėmė vieną, ir jis jai pridegė. Po akimirkos, kai jinai į jį nežiūrėjo, jis nervingai tarė:

– Girdi, Odri?

– Taip.

– Viskas gerai, ar ne? Turiu galvoje, tarp mūsų.

– Taip. Taip, žinoma.

– Noriu pasakyti, mes draugai ir panašiai.

– O taip... žinoma, taip.

– Noriu, kad būtume draugai.

Jis neramiai pažvelgė į ją. Ji nervingai šyptelėjo.

Jis šnekėjo toliau:

– Buvo smagi diena, ar ne? Geras oras ir taip toliau?

– O taip, taip.

– Kaip rugsėjį – tikrai karšta.

Minutėlę abu tylėjo.

– Odri...

Ji atsistojo.

– Tavo žmonai tavęs reikia. Ji tau mojuoja.

– Kas... ak, Kei.

– Sakiau „tavo žmona“.

Jis pašoko ant kojų ir stovėjo, žiūrėdamas į ją.

– Mano žmona tu, Odri...

Ji nusisuko. Nevilis per paplūdimį nubėgo pas Kei.

IX

Jiems grįžus į Gals Pointą, Harstalas išėjo į vestibiulį ir kreipėsi į Merę.

– Ar negalėtumėte tuojau pat pakilti pas jos malonybę, mis? Ji labai nuliūdusi ir norėjo jus pamatyti, vos tik grįšite.

Merė nuskubėjo laiptais aukštyn. Ji pamatė ledi Tresilian išbalusią ir visą drebančią.

– Brangioji Mere, taip džiaugiuosi, kad atėjai. Aš visiškai palūžusi. Vargšelis misteris Trivsas mirė.

– Mirė?

– Taip, argi ne baisu? Taip staiga. Jis net nespėjo nusirengti vakar naktį. Turbūt susmuko vos grįžęs namo.

– O varge, man taip gaila.

– Visi žino, aišku, kad jis buvo trapus. Silpna širdis. Tikiuosi, kol jis buvo pas mus, neįvyko nieko tokio, kas būtų galėję jį per daug sujaudinti? Pietums nebuvo patiekta ko nors sugedusio?

– Nemanau... ne, esu tikra, kad nebuvo. Jis atrodė visai gerai ir buvo puikios nuotaikos.

– Aš iš tiesų labai nusiminusi. Norėčiau, Mere, kad nueitumei į „Belmoral Kortą“ ir misis Rodžers pasiteirautum keleto dalykų. Paklausk, ar mes negalėtume kuo nors padėti. Ir dar – laidotuvės. Dėl Metju ramybės norėčiau padaryti viską, ką tik galėtume. Panašūs įvykiai viešbučiuose visada nemalonūs.

Merė kalbėjo ryžtingai.

– Brangioji Kamila, jums neverta jaudintis. Tai taip netikėta.

– Iš tiesų.

– Tuojau pat einu į „Belmoral Kortą“, o grįžusi viską jums papasakosiu.

– Ačiū tau, mieloji Mere, tu visada tokia praktiška ir supratinga.

– Prašau, pabandykite dabar pailsėti. Tokie sukrėtimai jums labai kenkia.

Merė Eldin išėjo iš kambario ir nulipo laiptais žemyn. Įžengusi į svetainę, ji pranešė:

– Senasis misteris Trivsas mirė – vakar naktį, grįžęs namo.

– Vargšelis senukas, – šūktelėjo Nevilis. – Kas atsitiko?

– Veikiausiai širdis. Jis nugriuvo vos tik grįžęs.

Tomas Roidas susimąstęs tarė:

– Kažin, ar prie to neprisidėjo laiptai.

– Laiptai? – Merė klausiamai į jį pasižiūrėjo.

– Taigi. Kai su Latimeru išėjom, jis buvo tik ką pradėjęs lipti. Sakėm, kad neskubėtų.

Merė sušuko:

– Tačiau kaip jis kvailai pasielgė, nepasinaudojęs liftu.

– Liftas neveikė.

– Ak, suprantu. Kokia nelaimė. Vargšas senukas.

Ji pridūrė:

– Dabar einu tenai. Kamila nori sužinoti, ar galime kuo nors padėti.

Tomas tarė:

– Eisiu su jumis.

Jie kartu nužingsniavo keliu ir pasuko į „Belmoral Kortą“. Merė pastebėjo:

– Kažin ar jis turi kokių giminaičių, kuriems derėtų pranešti?

– Nė vieno jis neminėjo.

– Taip, žmonės paprastai taip elgiasi. Geriausiu atveju jie tepasako„mano dukterėčia“ arba „mano pusbrolis“.

– Ar jis vedęs?

– Manau, kad ne.

Jie įžengė pro atviras „Belmoral Korto“ duris.

Misis Rodžers, valdytoja, kalbėjosi su aukštu pagyvenusiu vyru, kuris draugiškai kilstelėjo ranką, sveikindamasis su Mere.

– Laba diena, mis Eldin.

– Laba diena, daktare Leizenbi. Tai misteris Roidas. Atėjome ledi Tresilian pavedimu, sužinoti, ar galėtume kuo nors padėti.

– Kaip malonu iš jūsų pusės, mis Eldin, – pasakė viešbučio valdytoja. – Gal užeitume į mano kabinetą?

Jie visi kartu nuėjo į mažą patogią svetainę, ir daktaras Leizenbis tarė:

– Misteris Trivsas vakar pas jus pietavo, tiesa?

– Taip.

– Kaip jis atrodė? Ar nebuvo dėl ko nors susikrimtęs?

– Ne, jis atrodė puikiai ir buvo labai linksmai nusiteikęs.

Daktaras palingavo galva.

– Taip, kai nesveika širdis, tai ir blogiausia. Mirtis beveik visada ištinka netikėtai. Viršuje peržvelgiau jo vaistų receptus, ir atrodo visiškai neabejotina, kad jo sveikatos būklė buvo labai prasta. Žinoma, aš susisieksiu su jo gydytoju Londone.

– Jis visada labai saugodavosi, – tarė misis Rodžers. – Ir esu tikra, kad juo rūpinomės taip gerai, kaip tik galėjome.

– Net neabejoju, misis Rodžers, – taktiškai pasakė daktaras. – Žinoma, tai buvo tiesiog nedidelis papildomas pervargimas.

– Pavyzdžiui, lipimas aukštyn laiptais.

– Taip, galėjo būti ir tai. Tiesą sakant, neabejotinai būtų... tai yra, jei jis kada nors užlipo tuos tris aukštus... tačiau, aišku, jis niekad nedarė nieko panašaus?

– Ak, ne, – pasakė misis Rodžers. – Jis visada kildavo liftu. Visada. Jis buvo labai smulkmeniškas.

– Noriu pasakyti, – tarė Merė, – kad vakar vakare, liftui neveikiant...

Misis Rodžers nustebusi spoksojo į ją.

– Tačiau vakar liftas puikiai veikė, mis Eldin.

Tomas Roidas krenkštelėjo.

– Prašau atleisti, – tarė jis. – Vakar atėjau čia kartu su misteriu Trivsu. Ant lifto kabėjo skelbimas, kuriame buvo parašyta: „Neveikia“.

Misis Rodžers nustėro.

– Na, tai labai keista. Jau sakiau, jog liftas puikiausiai veikė... tiesą sakant, esu tikra, kad viskas puikiai veikė. Būčiau žinojusi, jei būtų kitaip. Su liftu jokių bėdų (įskaitant apdailą) neturėjom nuo... ak, gerus pusantrų metų. Jis labai patikimas.

– Galbūt, – įsiterpė daktaras, – koks durininkas ar kitas tarnautojas pakabino lapelį, kai buvo kur išėjęs?

– Tai automatinis liftas, daktare, niekam nereikia jo aptarnauti.

– Ak taip. Spėjau pamiršti.

– Pašnekėsiu su Džo, – tarė misis Rodžers. Ji išbruzdėjo iš kambario, šūkaliodama: „Džo... Džo...“.

Daktaras Leizenbis smalsiai žvilgtelėjo į Tomą.

– Prašyčiau atleisti, ar jūs esate tikras, misteri... e...

– Roidas, – padėjo Merė.

– Visiškai tikras, – tarė Tomas.

Misis Rodžers grįžo su durininku. Džo buvo įsitikinęs, kad liftui praėjusį vakarą absoliučiai nieko nebuvo nutikę. Toks skelbimėlis, kurį apibūdino Tomas, buvo – tik jis nugrūstas pastalėn ir neištrauktas daugiau nei metus.

Jie susižvalgė ir sutartinai nusprendė, jog tai visiškai

neaiškus dalykas. Daktaras dar vykusiai pajuokavo apie vieną viešbučio gyventoją, ir norom nenorom teko tuo ir užbaigti.

Į Merės klausimus daktaras Leizenbis atsakė paaiškindamas, jog misterio Trivso vairuotojas davė jam misterio Trivso patikėtinių adresą. Jis su jais jau susisiekė ir kiek vėliau užsuks pas ledi Tresilian bei pasakys, kas darytina dėl laidotuvių.

Tada užsiėmęs linksmuolis daktaras išbėgo, o Merė su Tomu lėtai nupėdino atgal į Gals Pointą.

Merė tarė:

– Jūs visiškai įsitikinęs, kad matėte tą raštelį, Tomai?

– Abu su Latimeru jį matėm.

– Kaip keista! – pasakė Merė.

X

Buvo rugsėjo dvyliktoji.

– Tik dvi dienos, – pasakė Merė Eldin. Tada prikando lūpą ir išraudo.

Tomas Roidas susimąstęs į ją žvilgtelėjo.

– Taip jaučiatės?

– Nežinau, kas su manim darosi, – tarė Merė. – Niekad gyvenime taip nenorėjau, kad kažkieno vizitas kuo greičiau baigtųsi. O paprastai mes taip džiaugiamės, kai Nevilis pas mus būna. Ir Odri.

Tomas linktelėjo galva.

– Tačiau šįsyk, – tęsė toliau Merė, – atrodo lyg sėdėtume ant parako statinės. Bet kada viskas gali išlėkti į orą. Štai kodėl pirmas dalykas, kurį sau pasakiau šį rytą, ir buvo „tik dvi dienos“. Odri išvažiuoja trečiadienį, o Nevilis su Kei – ketvirtadienį.

– O aš išvažiuoju penktadienį, – tarė Tomas.

– Ak, jūsų aš neskaičiuoju. Buvote tikras stiprybės bokštas. Nežinau, ką būčiau be jūsų dariusi.

– Žmogus-amortizatorius?

– Daugiau. Buvote toks malonus ir toks... toks ramus. Skamba juokingai, tačiau man taip ir atrodo.

Tomas atrodė pamalonintas, nors mažumėlę ir susidrovėjęs.

– Nežinau, ko mes visi buvom tokie pikti kaip širšės, – susimąsčiusi tarė Merė. – Galų gale jei ir būtų... būtų sprogimas... būtų keista ir nemalonu, tačiau tik tiek.

– Bet jums nerimą kėlė kai kas kita.

– O taip, taip. Aiški bloga nuojauta. Net tarnai tai jaučia. Virtuvės pagalbininkė apsipylusi ašaromis šįryt pasakė išeinanti iš darbo – visiškai be jokios priežasties. Virėja – gyvas nervų kamuolys... Harstalas baigia išprotėti... netgi Baret, kuri paprastai rami kaip... kaip šarvuotlaivis... pastebimai nervinasi. Ir visa tai tik dėl absurdiškos Nevilio idėjos supažindinti buvusią ir esamą žmonas bei taip apraminti savo paties sąžinę.

– Ir šis originalus sumanymas jam ypač atsirūgo, – pastebėjo Tomas.

– Taip. Kei... Kei visai nebesitvardo. Ir, tiesą sakant, Tomai, negaliu jos neužjausti. – Ji patylėjo. – Pastebėjai, kaip Nevilis vakar žiūrėjo į Odri, kai ji lipo laiptais aukštyn? Ji jam vis dar rūpi, Tomai. Tai buvo tragiška klaida.

Tomas pradėjo kimšti pypkę.

– Apie tai jis turėjo pagalvoti anksčiau, – atšiauriai tarė jis.

– Ak, žinau. Taip visi sako. Tačiau fakto, kad tai absoliuti tragedija, tai nepakeičia. Negaliu negailėti Nevilio.

– Tokie kaip Nevilis... – pradėjo Tomas ir nutilo.

– Na.

– Tokie kaip Nevilis mano, kad viskas jiems klosis, kaip jie pageidauja... ir kad turės visa, ko tik panorėję. Nemanau, kad Neviliui kas nors gyvenime nors kartą buvo nepavykę, iki jis susidūrė su Odri. Ką gi, dabar jam nepasisekė. Odri turėti jis negali. Ji ne jo nosiai. Jokios naudos iš jo ditirambų ir meilikavimų. Norės ar nenorės, vis tiek turės su tuo susitaikyti.

– Manau, jog jūs visiškai teisus. Tačiau kalbat tikrai griežtai. Odri taip mylėjo Nevilį, kai jie susituokė... ir jie visada taip gerai sutarė.

– Na, dabar ji jo nebemyli.

– Kažin, – tylutėliai murmtelėjo Merė.

Tomas tęsė toliau:

– Ir galiu dar kai ką pasakyti. Nevilis verčiau jau žiūrėtų Kei. Ji pavojinga jauniklė – tikrai pavojinga. Jei ji įsius, niekas jos nesulaikys.

– O vargeli, – atsiduso Merė ir, grįždama prie savo pačios pastebėjimų, viltingai tarė: – Ką gi, liko tik dvi dienos.

Paskutines ketvertą penketą dienų viskas klojosi sunkiai. Misterio Trivso mirtis ledi Tresilian sukrėtė, o tai pastebimai atsiliepė jos sveikatai. Laidotuvių vieta buvo pasirinktas Londonas, dėl ko Merė buvo netgi dėkinga, kadangi tai turėjo padėti senajai ledi greičiau pamiršti liūdną įvykį. Tarnai buvo nervingi ir sunkiai sukalbami, tad Merė šį rytą iš tiesų jautėsi nusivariusi nuo kojų ir be nuotaikos.

– Dėl to iš dalies kaltas oras, – garsiai tarė ji. – Jis nenormalus.

Iš tikrųjų ši rugsėjo atkarpėlė buvo neįprastai šilta ir saulėta. Keletą dienų termometras pavėsyje rodė 70 laipsnių*.

Nevilis išėjo iš namo kaip tik tada, kai ji tarė šiuos žodžius.

– Kaltini orą? – paklausė jis, žvilgtelėdamas dangun. – Jis neįtikėtinas. Kasdien vis karščiau. Ir jokio vėjelio. Kažkaip nervina. Galų gale šiandien klimatas kiek primena tropikus.

Tomas Roidas nepastebimai, nors ir be aiškaus tikslo, pasišalino ir dabar kaip tik dingo už namo kampo.

– Niūriojo Tomo pabėgimas, – pareiškė Nevilis. – Niekas nepasakytų, jog jam mano kompanija bent kiek maloni.

– Jis gana mielas, – tarė Merė.

– Nesutinku. Siauraprotis ir su išankstiniu nusistatymu.

---

* Pagal Farenheitą (pagal Celsijų – apie 21 laipsnis šilumos), – *vert. past.*

– Manau, jis visada tikėjosi vesti Odri. O tada atsiradai tu ir palikai jį už borto.

– Jam prireiktų gerų septynerių metų, kad pasiryžtų paprašyti jos rankos. Negi jis tikėjosi, kad vargšė mergaitė lauks, kol jis apsispręs?

– Galbūt, – atsargiai pasakė Merė, – dabar viskas išeis į gera.

Nevilis pažvelgė į ją ir kilstelėjo antakį.

– Tikra meilė gauna atlygį? Odri ištekės už to nevykėlio? Ji tam per gera. Ne, neįsivaizduoju Odri ištekančios už niūriojo Tomo.

– Aš manau, kad ji labai jam atsidavusi, Nevili.

– Kokios jūs, moteriškės, esate piršliautojos! Negi negalite leisti Odri bent truputėlį pasimėgauti laisve?

– Na, jeigu ji tuo mėgaujasi...

Nevilis akimirksniu sureagavo:

– Manai, ji nelaiminga?

– Tikrai neturiu nė menkiausio supratimo.

– Aš taip pat, – lėtai pratarė Nevilis. – Niekad nežinai, ką Odri jaučia. – Jis nutilo ir pridūrė: – Bet Odri puikiai išauklėta. Ji – įsikūnijusi dorybė.

Tada, greičiau sau nei Merei, jis pasakė:

– Dieve, koks prakeiktas kvailys aš buvau!

Į namą Merė įėjo šiek tiek sunerimusi. Ji trečią kartą sau ištarė paguodos žodžius: „Tik dvi dienos“.

Nevilis neramus zujo po sodą ir terasas.

Pačiame sodo pakraštyje jis užtiko Odri, sėdinčią ant žemos sienelės ir žiūrinčią į vandenį, tyvuliuojantį apačioje. Buvo potvynis, tad upės vanduo buvo smarkiai pakilęs.

Ji tuoj pat atsistojo ir priėjo prie jo.

– Kaip tik ketinau grįžti į namą. Jau turėtų būti beveik metas arbatai.

Ji bėrė žodžius paskubomis ir nervingai, net nepažvelgusi į jį.

Jis tylėdamas ėjo greta.

Tik kai jie pasiekė terasą, jis paklausė:

– Ar galiu su tavimi pasikalbėti, Odri?

Ji nedelsdama atsakė, pirštais sugniaužusi baliustrados atbrailą:

– Manau, geriau ne.

– Tai reiškia, kad tu žinai, ką noriu pasakyti.

Ji neatsakė.

– Ką apie tai manai, Odri? Ar negalėtume grįžti nuo kur pradėję? Užmiršti viską, kas nutiko?

– Įskaitant Kei?

– Kei, – tarė Nevilis, – bus supratinga.

– Ką turi galvoje, sakydamas „supratinga“?

– Paprasčiausiai nueisiu pas ją ir pasakysiu tiesą. Kliausiuosi jos kilnumu. Pasakysiu jai tiesą – kad tu esi vienintelė moteris, kurią aš kada nors mylėjau.

– Mylėjai Kei, kai vedei ją.

– Mano santuoka su Kei buvo didžiausia klaida. Aš...

Jis nutilo. Pro stiklines svetainės duris išėjo Kei. Ji ėjo prie jų, ir nuo įsiūčio, matomo jos akyse, net Nevilis šiek tiek susigūžė.

– Atsiprašau, kad pertraukiu šią jaudinančią sceną, – pasakė Kei, – bet manau, jog pasirodžiau pačiu laiku.

Odri pasitraukė į šalį.

– Paliksiu jus vienus, – tarė ji.

Jos veidas ir balsas buvo nieko nesakantys.

– Teisingai, – pasakė Kei. – Jau visiems iki valios pridarei nemalonumų, ar ne? Su tavim vėliau susidorosiu. Dabar verčiau išsiaiškinsiu su Neviliu.

– Paklausyk, Kei, Odri čia niekuo dėta. Tai ne jos kaltė. Kaltink mane, jei nori...

– Ir dar kaip noriu, – pasakė Kei. Jos akys deginte degino Nevilį. – Ir kas manaisi esąs?

– Visiškas menkysta, – karčiai tarė Nevilis.

– Palieki žmoną, lakstai paskui mane kaip akis išdegęs, priverti žmoną su tavim išsiskirti. Tai tu dėl manęs iš proto kraustaisi, tai jau atsibodau! O dabar turbūt jau nori grįžti pas tą bespalvę, verkšlenančią, intrigantę katpalaikę...

– Liaukis gi, Kei!

– Na, ir ko tu nori?

Nevilis buvo išblyškęs. Jis tarė:

– Esu toks menkysta, kokiu mane ir laikai. Tačiau neverta, Kei. *Negaliu taip toliau gyventi*. Aš manau, kad... tikrai... aš visada mylėjau Odri. Mano meilė tau buvo... buvo kažkokia beprotybė. Tačiau nieko iš to gero, mieloji – tu ir aš netinkame vienas kitam. Nesugebėčiau padaryti tavęs laimingos. Patikėk manim, Kei, geriau nutraukti ryšius. Pabandykim ir išlikim draugais. Būk kilni.

Apgaulingai ramiu balsu Kei tarė:

– Ką būtent tu siūlai?

Nevilis nežiūrėjo jai į akis. Jo pakeltas smakras rodė užsispyrimą.

– Galim skirtis. Tu gali skirtis dėl to, kad palikau tave.

– Kurį laiką dar ne. Turėsi palaukti.

– Lauksiu, – pasakė Nevilis.

– Ir tada, po trejų metų ar panašiai, tu paprašysi meilutės brangutės Odri vėl už tavęs tekėti?

– Jei ji norės.

– Dar ir kaip norės! – pagiežingai tarė Kei. – Ir kas lieka man?

– Tu be jokių kliūčių galėsi susirasti geresnį žmogų nei aš. Žinoma, aš pažadu, kad būsi gerai aprūpinta...

– Velniop papirkinėjimą! – ji pradėjo rėkti ir visiškai nebesitvardė. – Paklausyk manęs, Nevili. Negali su manim taip pasielgti! Aš su tavim nesiskirsiu. Ištekėjau, nes tave mylėjau. Žinau, kada pradėjai nuo manęs tolti. Po to, kai pasakiau, jog sekiau paskui tave į Estorilą. Norėjai manyti, kad tai buvo Likimas. Paaiškėjus, kad tai buvau tik *aš*, užgavau tavo savimeilę. Ką gi, nesigėdiju to, ką padariau. Tu mane pamilai ir vedei, ir aš net nežadu leisti tau grįžti pas tą sukčiuvienę raganiūkštę, kuri į tave vėl suleido nagus. Ji nori, kad taip būtų, bet tavęs ji negaus! Aš pirma tave nudėsiu. Girdi? Užmušiu tave. Ir ją užmušiu. Abu jus nudėsiu. Aš...

Nevilis žengė į priekį ir nutvėrė ją už rankos.

– Užsičiaupk, Kei. Dėl Dievo meilės. Negali kelti čia tokių scenų.

– Ak, negaliu? Dar pamatysi. Aš dar...

Į terasą ištrepeno Harstalas. Jo veidas buvo visiškai abejingas.

– Arbata patiekta svetainėje, – pranešė jis.

Kei ir Nevilis lėtai patraukė link stiklinių svetainės durų.

Harstalas pasitraukė, leisdamas jiems praeiti.

Aukštai danguje būriavosi debesys.

XI

Lietus prapliupo ketvirtis po septynių. Nevilis stebėjo jį pro savo miegamojo langą. Su Kei jie daugiau taip ir nebepasikalbėjo. Po arbatos jie vienas kito vengė.

To vakaro pietūs buvo nenatūralus ir varginantis valgymo ritualas. Nevilis skendėjo apmąstymuose; Kei veidas buvo nuteptas neįprastai storu makiažo sluoksniu; Odri sėdėjo lyg sustingęs vaiduoklis. Merė Eldin kaip įmanydama stengėsi palaikyti bent kokį pokalbį ir kiek suirzo, kai Tomas Roidas neypatingai jai tepadėjo.

Harstalas buvo gyvi nervai, ir, patiekiant daržoves, jo rankos virpėjo.

Pietums jau artėjant prie pabaigos, su įmantriu atsainumu Nevilis pareiškė:

– Manau, po pietų persikelsiu per upę į Ysterhedą ir susitiksiu su Latimeru. Galėtume sužaisti vieną kitą biliardo partiją.

– Pasiimk raktą, – pasakė Kei. – Jei grįžtum vėlai.

– Dėkoju, pasiimsiu.

Jie perėjo į svetainę, kur buvo patiekta kava.

Minčiai įjungti radiją ir pasiklausyti žinių visi mielai pritarė.

Kei, nuo pat pietų demonstratyviai žiovaujanti, pareiškė eisianti miegoti. Esą jai skaudanti galva.

– Ar turite aspirino? – paklausė Merė.

– Taip, ačiū.

Kei dingo.

Nevilis persuko radiją į muzikinę programą. Kurį laiką jis nebylus sėdėjo ant sofos. Nė karto nepažiūrėjo į Odri, tik sėdėjo susigūžęs, panašus į nelaimingą mažą berniuką. Prieš savo pačios valią Merei pasidarė jo visai gaila.

– Ką gi, – galų gale atsistodamas pasakė jis, – geriau jau eisiu, jei ketinau.

– Važiuosi mašina ar plauksi keltu?

– Ak, keltu. Nėra prasmės daryti penkiolikos mylių lankstą. Mielai šiek tiek pasivaikščiosiu.

– Žinai, lyja.

– Žinau. Turiu lietpaltį. – Jis nuėjo durų link.

– Labos nakties.

Vestibiulyje prie jo priėjo Harstalas.

– Gal malonėtumėte, sere, palipti pas ledi Tresilian? Ji ypač geidautų jus pamatyti.

Nevilis dirstelėjo į laikrodį. Jau buvo dešimta vakaro.

Jis gūžtelėjo pečiais ir užlipo laiptais aukštyn, nužingsniavo koridoriumi į ledi Tresilian kambarį ir pasibeldė į duris. Laukdamas jos „prašom“, girdėjo balsus vestibiulyje. Atrodo, miegoti visi susiruošė anksti.

– Prašom, – pasigirdo aiškus ledi Tresilian balsas.

Nevilis įėjo vidun, paskui save užverdamas duris.

Ledi Tresilian jau buvo pasiruošusi nakčiai. Visos šviesos buvo užgesintos, išskyrus lempelę skaitymui prie lovos. Ji kaip tik skaitė, bet dabar knygą nuleido žemyn. Per akinių viršų pažvelgė į Nevilį. Žvilgsnis buvo grėsmingas.

– Norėjau su tavimi pasikalbėti, Nevili, – tarė ji.

Į tai Nevilis atsakė blankia šypsenėle.

– Taip, ponia mokyklos direktore, – pasakė jis.

Ledi Tresilian nesišypsojo.

– Yra tam tikrų dalykų, Nevili, kurių savo namuose aš neleisiu. Neturiu jokio noro klausytis kieno nors asmeninių pokalbių, tačiau jei judu su žmona jau nusprendėte apsižodžiuoti

kaip tik po mano miegamojo langais, sunkiai galiu jūsų neišgirsti. Kaip suprantu, sumanei, kad Kei su tavimi išsiskirtų ir tada tu dar kartą vestum Odri. Tai, Nevili, yra dalykas, kurio tu tiesiog negali padaryti, ir aš nenoriu to net girdėti.

Nevilis atrodė sunkiai besivaldantis.

– Atsiprašau už sceną, – trumpai atsakė jis. – O dėl kitų jūsų paminėtų dalykų – tai, be jokios abejonės, yra mano reikalas!

– Ne, ne tavo. Pasinaudojai mano namais, kad vėl susitiktum su Odri... arba Odri tuo pasinaudojo...

– Nieko panašaus ji nepadarė. Ji...

Ledi Tresilian jį nutildė, kilstelėjusi delną.

– Bet kuriuo atveju tu taip pasielgti negali, Nevili. Kei yra tavo žmona. Ji turi tam tikrų teisių, kurių iš jos negali atimti. Šiuo atveju aš visiškai Kei pusėje. Kaip pasiklojai, taip ir miegosi. Dabar tavo pareiga būti su Kei, ir aš aiškiai tau sakau...

Nevilis priėjo arčiau. Jo balsas tapo garsesnis:

– Tai visiškai su jumis nesusiję...

– Dar daugiau, – toliau puolė ledi Tresilian, nekreipdama dėmesio į jo prieštaravimą. – Odri šiuos namus palieka rytoj...

– Negalite taip pasielgti! Aš to nepakęsiu...

– Nerėk ant manęs, Nevili.

– Sakau jums, kad su tuo nesitaikstysiu...

Kažkurios durys koridoriuje trinktelėjo...

XII

Tarnaitė Alisa Benthem paraudusiomis akimis, sumišusi atėjo pas virėją misis Spaiser.

– Ak, misis Spaiser, nelabai žinau, ką turėčiau daryti.

– Kas atsitiko, Alisa?

– Mis Baret. Nunešiau jai arbatos puodelį daugiau nei prieš valandą. Jinai greitai užmigo ir aš nenorėjau jai trukdyti.

Tačiau dabar, prieš penkias minutes, nuėjau pas ją vėl, nes ji nenulipo žemyn, o jos malonybės arbata jau paruošta ir laukia jos, o ji vis dar miega... ir negaliu jos pabudinti.

– Ar papurtei ją?

– Taip, misis Spaiser. Pakrutinau jos galvą... tačiau ji vis dar ten guli ir ji visa tokios baisios spalvos.

– Švenčiausiasis, tikiuosi, ji nemirė?

– Ak ne, misis Spaiser, nes girdėjau ją kvėpuojant, tačiau tas jos kvėpavimas įtartinas. Aš manau, ji susirgo ar dar kas nors.

– Ką gi, pati užlipsiu viršun ir pažiūrėsiu. O tu nunešk jos malonybei arbatą. Geriau užplikyk iš naujo. Ji norės sužinoti, kas čia dedasi.

Alisa paklusniai padarė kaip liepta, tuo tarpu misis Spaiser užlipo į antrą aukštą.

Nunešusi padėklą koridoriumi, Alisa pasibeldė į ledi Tresilian duris. Pasibeldusi antrąkart ir nesulaukusi jokio atsakymo, ji įėjo vidun. Po minutėlės pasigirdo dūžtančių indų garsas, po kurio sekė beprotiškas spiegimas, ir Alisa, lyg be galvos išbėgusi iš kambario, nulėkė žemyn laiptais, kur atsimušė į Harstalą, einantį valgomojo link.

– Ak, misteri Harstalai... buvo plėšikai ir jos malonybė negyva... užmušta... didelė skylė jos galvoje ir visur kraujas...

Miklios ir nagingos kažkieno rankelės...

Vyresnysis inspektorius Betlas mėgavosi atostogomis. Jų buvo likusios dar trys dienos, tad jis jautėsi nusivylęs, kai orai subjuro ir pradėjo lyti. Vis dėlto ko gi daugiau gali tikėtis Anglijoje? Ir šiaip jau iki šiol jam nepaprastai sekėsi.

Jis pusryčiavo su inspektoriumi Džeimsu Lyču – savo sūnėnu, – kai sučirškė telefonas.

– Tuoj atvyksiu, sere. – Džimas padėjo ragelį į vietą.

– Rimta? – paklausė vyresnysis inspektorius Betlas. Jis atkreipė dėmesį į sūnėno veido išraišką.

– Turim žmogžudystę. Ledi Tresilian. Pagyvenusi ledi, labai gerai čia žinoma, invalidė. Jos tas namas, kur stypso ant uolos, Soltkryke.

Betlas linktelėjo.

– Einu susitikti su seniu (taip nepagarbiai Lyčas šnekėjo apie savo nuovados viršininką). – Jis jos draugas. Eisim ten abu.

Ir, jau traukdamas durų link, maldaujančiu balsu tarė:

– Ištiesit man pagalbos ranką, dėde? Pirmoji tokia mano byla.

– Kiek čia būsiu, pagelbėsiu. Apiplėšimas su įsilaužimu į namus, ar ne?

– Dar nežinau.

II

Po pusvalandžio majoras Robertas Mitčelas, nuovados viršininkas, nelinksmai kalbėjosi su dėde bei sūnėnu.

– Dar anksti ką nors sakyti, – tarė jis, – tačiau vienas dalykas aiškus. Tai ne apiplėšimas. Niekas nepaimta, jokių įsilaužimo žymių nėra. Šį rytą visi langai ir durys buvo uždaryti.

Jis dirstelėjo į Betlą.

– Jei paprašyčiau Skotlend Jardo pagalbos, ar manote, kad jie pavestų bylą jums? Manding, jūs jau esate vietoje. Ir dar jūsų giminystė su Lyču. Tai yra, jei norėtumėte. Juk tai reikštų jūsų atostogų pabaigą.

– Viskas gerai, – tarė Betlas. – O dėl viso kito, sere, tai turėsite pavesti serui Edgarui (seras Edgaras Kotonas buvo komisaro padėjėjas), tačiau juk jis jūsų draugas?

Mitčelas linktelėjo.

– Taip, manau, jog be problemų susitarsiu su Edgaru. Tad nuspręsta! Tuoj viską sutvarkysiu.

Į telefono ragelį jis išrėžė:

– Duokit man Jardą.

– Ar manote, kad tai svarbi byla, sere? – paklausė Betlas.

Mitčelas niūriai tarė:

– Tai tokia byla, kur nenorėtume net tikimybės padaryti klaidą. Norime tiksliai žinoti, kas tas vyriokas... arba galbūt moteriškė.

Betlas linktelėjo. Jis puikiai suprato, kad už šių žodžių dar kažkas slypi.

– Mano žinąs, kas tai padarė, – tarė jis sau. – Ir vaizdelis jam visai nepatinka. Kokia nors populiari garsenybė, arba sužiaumosiu savo paties batus!

III

Betlas ir Lyčas stovėjo gražaus ir puikiai apstatyto miegamojo tarpduryje. Priešais juos ant grindų klūpantis policininkas rūpestingai ieškojo pirštų atspaudų ant golfo lazdos – vienos iš sunkesniųjų tipo – rankenos. Lazdos galvutė buvo kraujuota ir su pora prilipusių žilų plaukų.

Prie lovos stovįs daktaras Leizenbis, apygardos policijos chirurgas, palinko virš ledi Tresilian kūno.

Atsidusęs jis atsitiesė.

– Tiesiai į dešimtuką. Smogta į kaktą su nežmoniška jėga. Pirmas smūgis sutrupino kaulą ir ją užmušė, bet žudikas dėl tikrumo trinktelėjo dar sykį. Nešnekėsiu įmantriais terminais – tik maždaug nusakysiu esmę.

– Koks nužudymo laikas? – paklausė Lyčas.

– Sakyčiau, tarp dešimtos vakaro ir vidurnakčio.

– Tiksliau pasakyti negalite?

– Nelabai. Reikia atsižvelgti į visus veiksnius. Dabartiniais laikais nebekariame žmonių remdamiesi *rigor mortis**. *Ne anksčiau nei dešimtą, ne vėliau nei vidurnaktį.*

– Ir ji buvo nužudyta šia golfo lazda?

Daktaras dėbtelėjo į ją.

– Greičiausiai. Aišku, tiesiog nuostabu, kad žudikas paliko ją šalia. Nebūčiau galėjęs pagal žaizdą nustatyti, kad tai golfo lazda. Tad atrodo, kad aštrusis lazdos kraštas galvos nepalietė – smūgiuota pačia galvutės apačia.

– Argi tai neturėtų būti kiek sudėtinga padaryti? – paklausė Lyčas.

– Jei tai buvo tikslinga, tada taip, – sutiko daktaras. – Galiu tik numanyti, jog tik dėl nepaaiškinamo atsitiktinumo atsitiko kaip tik taip.

Lyčas kilstelėjo rankas, instinktyviai mėgindamas atkartoti smūgį.

– Keista, – pareiškė jis.

---

* *Rigor mortis* (lot.) – palaipsniui dėl nebegaunamo deguonies vykstantis pomirtinis raumenų stingimas, – *vert. past.*

– Taip, – susimąstęs tarė daktaras. – Visas įvykis keistas. Kaip matote, jai buvo smogta į dešinį smilkinį... tačiau tas, kas tai padarė, turėjo stovėti dešinėje lovos pusėje... priešais galvūgalį... kairėje pusėje nėra pakankamai erdvės, atstumas nuo sienos per mažas.

Lyčas sukluso.

– Kairiarankis? – pasiteiravo jis.

– To teigti manęs nepriversite, – pareiškė Leizenbis. – Per daug visokių galimybių. Pasakysiu, jei jau taip norite, kad paprasčiausias paaiškinimas yra tas, jog žudikas buvo kairiarankis – tačiau esama ir kitų būdų tai paaiškinti. Pavyzdžiui, galima manyti, kad senoji ledi truputį pasuko galvą kairėn tuo momentu, kai jai buvo smogta. Arba jis prieš tai atitraukė lovą, atsistojo jos kairėje ir po visko pastūmė lovą atgal.

– Nelabai įtikėtina – tas paskutinis variantas.

– Gal ir nelabai, tačiau taip *galėjo* būti. Tokiuose dalykuose esu truputėlį patyręs ir galiu pasakyti, sūneli: teigti, jog mirtiną smūgį sudavė kairiarankis, yra tas pats, kaip pirkti katę maiše.

Detektyvas seržantas Džonsas nuo grindų atitarė:

– Ši golfo lazda yra įprastinė, skirta dešiniarankiams.

Lyčas linktelėjo.

– Tarp kitko, ją panaudojusiam vyrui ji galėjo ir nepriklausyti. Tikiuosi, tai buvo *vyras*, daktare?

– Nebūtinai. Jei nužudymo įrankis buvo toji sunki lazda, tą baisų smūgį galėjo suduoti ir moteris.

Vyresnysis inspektorius Betlas kaip visada ramiai tarė:

– Bet negalėtumėte prisiekti, kad tai ir buvo nužudymo įrankis, ką, daktare?

Leizenbis susidomėjęs dirstelėjo į jį.

– Ne. Aš galiu nebent prisiekti, jog tai *galėjo* būti nužudymo įrankis, ir kad greičiausiai taip ir *buvo*. Ištirsiu kraują, esantį ant lazdos, įsitikinsiu, ar ta pati kraujo grupė... plaukus taip pat.

– Taip, – pritarė Betlas. – Būti kruopščiam visad pravartu.

Leizenbis smalsaudamas paklausė:

– Turite abejonių dėl tos lazdos, vyresnysis inspektoriau?

Betlas papurtė galvą.

– Ak ne, ne. Aš žmogus paprastas. Mėgstu tikėti dalykais, kuriuos matau savo akimis. Jai buvo smogta kažkuo sunkiu – tas daiktas sunkus. Ant jo matyti kraujo ir plaukų, tad greičiausiai tai jos plaukai. *Ergo** – tai buvo nužudymo įrankis.

Lyčas paklausė:

– Ji buvo pabudusi ar dar miegojo, kai ją nužudė?

– Mano manymu, nemiegojo. Jos veide matyti nuostaba. Sakyčiau – tai neoficiali asmeninė nuomonė, – kad ji nesitikėjo tokios įvykių eigos. Nesimato jokių pasipriešinimo ženklų – ir jokio siaubo ar baimės. Iš karto galiu pasakyti, kad arba ji buvo vos prabudusi ir dar apsnūdusi, tad nesuvokė, kas dedasi... arba ji atpažino užpuoliką kaip ką nors, greičiausiai negalintį norėti jai pakenkti.

– Švietė tik lempelė prie lovos, – susimąstęs pasakė Lyčas.

– Taip, tai atveria ir kitas galimybes. Ji galėjo įjungti ją, kai kažkas netikėtai įėjo į kambarį. Arba ji jau buvo įjungta seniau.

Detektyvas seržantas Džonsas pakilo nuo grindų. Jis iškalbingai šypsojosi.

– Ant tos lazdos – puikus atspaudų rinkinys, – pranešė jis. – Aiškus kaip juoda ant balto!

Lyčas giliai atsiduso.

– Tai turėtų viską supaprastinti.

– Paslaugus vyrukas, – pastebėjo daktaras Leizenbis. – Paliko įrankį... ant jo dar paliko savo pirštų atspaudus... stebiuosi, kaip jis čia nesusizgribo palikti ir savo vizitinės kortelės!

– Gali būti, – tarė vyresnysis inspektorius Betlas, – kad jis tiesiog pametė galvą. Kai kurie pameta.

Daktaras pakraipė galvą.

---

* Taigi, vadinasi (lot.) – *leid. past.*

– Gana tikėtina. Ką gi, turiu eiti ir pažiūrėti, kaip jaučiasi kita mano pacientė.

– Kokia pacientė? – Betlas atrodė staiga susidomėjęs.

– Mane pakvietė vyresnysis liokajus dar prieš šį atradimą. Ledi Tresilian tarnaitė šį rytą buvo rasta komos būsenos.

– Kas jai nutiko?

– Padoriai prišerta kažkokių migdomųjų. Padėtis gana bloga, bet ji išsikapstys.

– Tarnaitė? – tarė Betlas. Jis įsmeigė niūrų žvilgsnį į didelį varpelį, kurio virvelės kutas gulėjo ant pagalvės, šalia mirusios moters galvos.

Leizenbis linktelėjo.

– Būtent. Tai ledi Tresilian būtų padariusi pirmiausia, jei būtų norėjusi šauktis pagalbos – paskambinusi varpeliu ir išsikvietusi tarnaitę. Ką gi, vakar ji būtų galėjusi jį traukyti kad ir iki pamėlynavimo. Tarnaitė vis tiek nebūtų išgirdusi.

– Tuo buvo pasirūpinta, ar ne? – tarstelėjo Betlas. – Esate tuo tikras? Ji nebuvo įjunkusi gerti migdomuosius?

– Esu įsitikinęs, kad ne. Nieko panašaus jos kambary neradom. Be to, sužinojau, kaip jai tie vaistai buvo sugirdyti. Senos lapai*. Ji kas vakarą išgerdavo senos lapų arbatos. Vaisteliai buvo ten.

Vyresnysis inspektorius Betlas pasikrapštė smakrą.

– Hm, – tarė jis. – Kažkas viską žinojo apie šiuos namus. Žinot, daktare, tai labai keista žmogžudystė.

– Ką gi, – pareiškė Leizenbis, – tai *jūsų* rūpestis.

– Geras žmogus tas mūsų daktaras, – pasakė Lyčas, kai šis išėjo iš kambario.

Vyriškiai liko dviese. Kas reikalinga – jau nufotografuota, duomenys užrašyti. Policija žinojo viską, kas tik buvo įmanoma, apie kambarį, kuriame buvo įvykdyta žmogžudystė.

Betlas į sūnėno pasakymą atsakė tik linktelėjimu. Jis atrodė dėl kažko giliai susimąstęs.

– Ar manai, kad kas nors galėjo paimti tą lazdą... su pirštinėmis, tarkim... kai ant jos jau buvo pirštų atspaudai?

---

* Senos, arba kitaip – aštrialapės kasijos lapai; saikingai vartojama jų arbata šiek tiek skystina vidurius, – *vert. past.*

Lyčas papurtė galvą.

– Aš taip nemanau, ir tuo labiau jūs pats taip nemanote. Negalėtum sugriebti tos lazdos – turiu galvoje, jos *panaudoti*, nenutrindamas kitų pirštų atspaudų. O tie nutrinti nebuvo. Jie buvo visiškai aiškūs. Pats matėt.

Betlas pritarė.

– Tad dabar mes labai maloniai ir mandagiai pasiteirausim visų, ar jie kartais nesutiktų mums leisti paimti jų pirštų atspaudus – savaime suprantama, be jokios prievartos. Ir visi sutiks... o tada nutiks vienas iš dviejų dalykų: arba nesutaps nė vieno pirštų atspaudai, arba...

– Arba nutversim mūsų vyruką?

– Manau, taip. Arba galbūt moteraitę.

Lyčas papurtė galvą.

– Ne, ne moterį. Tie atspaudai ant lazdos – vyro. Per dideli moteriai. Be to, tai ne moteriškas nusikaltimas.

– Taip, – sutiko Betlas. – Visiškai vyriškas. Brutalus, gana sportiškas ir truputėlį kvailas. Ar šiuose namuose yra panašus vyrukas?

– Kol kas nė vieno nepažįstu. Jie visi sėdi valgomajame.

Betlas pajudėjo durų link.

– Tai nueisim ir į juos pasižiūrėsim. – Jis pro petį pažvelgė į lovą, pakraipė galvą ir pareiškė: – Man nepatinka ta varpelio virvė.

– O kas jai?

– Ji nedera.

Jau atidaręs duris jis pridūrė:

– Man įdomu, kas norėjo ją pribaigti? Devynios galybės vaidingų žiežulų tik ir prašosi skylės galvoje. Ji atrodo ne tos padermės. Manyčiau, ją *mėgo*. – Jis minutėlei nutilo ir tada paklausė: – Ji buvo prie pinigo, ar ne? Kas juos gaus?

Lyčas iškart sureagavo į ištartų žodžių potekstę.

– Tiksliai! Tai ir bus atsakymas. Tai vienas iš dalykų, kuriuos reikės sužinoti pirmiausia.

Jiems kartu lipant laiptais žemyn, Betlas dirstelėjo į rankoje laikomą sąrašą. Jis perskaitė:

– Mis Eldin, misteris Roidas, misteris Streindžas, misis Streindž, misis Odri Streindž. Hm, atrodo, Streindžų šeimynėlės čia nemažai.

– Tuodvi yra jo žmonos, kaip suprantu.

Betlo antakiai šoktelėjo viršun ir jis sumurmėjo:

– Mėlynbarzdis*, ką?

Šeimos nariai buvo susėdę aplink pietų stalą ir apsimetinėjo valgantys.

Vyresnysis inspektorius Betlas įdėmiai nužvelgė į jį atgręžtus veidus. Jis vertino juos pagal savišką metodiką. Tai buvo gana šališkas požiūris. Nesvarbu, kad įstatymais tvirtinama, esą žmonės laikomi nekaltais, kol neįrodoma jų kaltė, vyresnysis inspektorius Betlas visuomet kiekvieną siedavo su žmogžudyste kaip galimą žudiką.

Nuo išblyškusios Merės Eldin, tiesios it styga sėdinčios stalo gale, jo žvilgsnis nukrypo į Tomą Roidą, šalia jos bekemšantį pypkę, į Odri, sėdinčią ant atitrauktos kėdės su kavos puodeliu ir lėkštute dešinėje rankoje, o cigarete kairėje, prie Nevilio, sukrėsto ir apstulbusio, mėginančio drebančia ranka prisidegti cigaretę, prie Kei, alkūnėmis atsirėmusios ant stalo, kurios išbalimas ir per makiažo sluoksnį švieste švietė.

Vyresniojo inspektoriaus Betlo mintys buvo tokios: „Manau, tai mis Eldin. Šaltakraujė – galvota moteriškė, iškart matosi. Iš netyčių jos neužklupsi. Vyriškis šalia jos – it čigono arklys... turi susuktą ranką... stabo veidas... arba turi nevisavertiškumo kompleksą, arba neturi. O šita bus viena iš tų žmonelių, manyčiau... ji mirtinai įgąsdinta... taip, išsigandusi kaip reikiant. Su tuo kavos puodeliu atrodo juokingai. Tas bus Streindžas, kažkur jau anksčiau esu jį matęs. Jis aiškiai drebina kinkas – nervai į skutelius lakstо. Raudonplaukė mergina – tikra furija... būdas kaip tikros raganos. Galvelė tokia pat kaip ir būdas, taigi.“

Kol jis taip juos analizavo, inspektorius Lyčas pasakė trumpą formalią kalbą. Merė Eldin išvardino visus esančiuosius.

---

* Š. Pero (Charles Perrault) pasakos veikėjas, mėgęs žudyti savo žmonas, – *vert. past.*

Ji užbaigė:

– Tai, žinoma, mums visiems baisus sukrėtimas, tačiau esame pasiryžę kiek galėdami jums padėti.

– Pradžiai, – tarė Lyčas, pakeldamas daiktą aukštyn, – ar kas nors ką nors žino apie šią golfo lazdą?

Cyptelėjusi Kei pasakė:

– Kaip baisu. Ar su ja?.. – ir nutilo.

Nevilis Streindžas atsistojo ir apėjo aplink stalą.

– Panaši į maniškę. Galiu tik pažiūrėti?

– *Dabar* ji visai švari, – tarė inspektorius Lyčas. – Galite ją paimti.

Pabrėžtas „dabar“ neatrodė ką nors sujaudinęs. Nevilis apžiūrėjo lazdą.

– Aš manau, kad tai lazda iš mano krepšio, – tarė jis. – Tiksliai jums pasakysiu po poros minučių – jei tik eisite kartu su manim.

Jie nusekė iš paskos prie didelės spintos po laiptais. Nevilis plačiai atidarė jos duris, ir nustėrusiam Betlui ji pasirodė tiesiog prikimšta teniso rakečių. Tuo pat metu jis prisiminė, kur anksčiau buvo matęs Nevilį Streindžą. Jis greitai pratarė:

– Mačiau jus žaidžiant Vimbldone, sere.

Nevilis grįžtelėjo.

– Ak taip, iš tiesų?

Jis mėtė šalin raketes. Ten buvo ir du golfo krepšiai, kyšantys virš žvejybos reikmenų.

– Tik mano žmona ir aš žaidžiame golfą, – paaiškino Nevilis. – O ši lazda vyriška. Taip, teisingai – ji mano.

Jis ištraukė krepšį, kuriame buvo bent keturiolika lazdų.

Inspektorius Lyčas pamanė sau: „Šitie sportiški vyriokai save visada vertina labai rimtai. Nenorėčiau būti jo patarnaujančiu berniuku žaidžiant golfą.“

Nevilis tarė:

– Ši golfo lazda padaryta Valterio Hadsono iš „Sent Esberto“.

– Dėkoju, misteri Streindžai. Tai atsako į vieną iš klausimų.

Nevilis tarė:

– Mane trikdo, kad niekas nebuvo pavogta. Ir atrodo, kad į namą niekas nebuvo įsilaužęs?

Balse girdėjosi sumišimas ir išgąstis.

Betlas tarstelėjo sau: „Jie visi apie tai mąstė, visi..."

– Tarnai, – pasakė Nevilis, – yra absoliučiai patikimi.

– Apie tarnus aš pakalbėsiu su mis Eldin, – ramiai tarė inspektorius Lyčas. – Tuo tarpu gal bent numanote, kas yra ledi Tresilian patikėtiniai?

– „Askvitas ir Trelonis", – nedelsdamas atsakė Nevilis. – Sent Lu.

– Dėkoju, misteri Streindžai. Turėsime iš jų sužinoti viską apie ledi Tresilian nuosavybę.

– Turite galvoje, – pasiteiravo Nevilis, – kas paveldi jos pinigus?

– Teisingai, sere. Jos paskutinė valia ir taip toliau.

– Nežinau, kokia jos paskutinė valia, – tarė Nevilis. – Ji ne taip daug ko turėjo palikti, kiek man žinoma. Galiu pasakyti tik apie didžiąją jos turto dalį.

– Taip, misteri Streindžai?

– Ji atitenka man ir mano žmonai pagal velionio sero Metju Tresiliano valią. Ledi Tresilian galėjo juo tik naudotis iki gyvos galvos.

– Iš tiesų? – inspektorius Lyčas susidomėjęs pasižiūrėjo į Nevilį taip, lyg būtų užtikęs kokį potencialiai vertingą egzempliorių savo naminių gyvūnėlių kolekcijai. Nuo jo žvilgsnio Nevilis net pradėjo nervingai mirkčioti. Inspektorius Lyčas prakalbo vėl, o jo balsas buvo tiesiog neįtikėtinai bičiuliškas:

– Misteri Streindžai, o jūs kartais nenumanote, koks galėtų būti palikimo dydis?

– Negaliu pasakyti iš karto. Maždaug šimtas tūkstančių svarų, manyčiau.

–Ta-a-aigi. Kiekvienam?

– Ne, padalinta tarp mūsų.

– Suprantu. Nemaža sumelė.

Nevilis šyptelėjo. Jis ramiai pastebėjo:

– Turiu pakankamai savų lėšų pragyvenimui, žinote, ir jokio noro užimti mirusio žmogaus vietą.

Inspektorius Lyčas atrodė iki širdies gelmių sukrėstas vien minties, jog galėjęs taip apie jį pagalvoti.

Jie grįžo į valgomąjį, ir Lyčas pasakė dar vieną kalbą. Šitoji buvo apie pirštų atspaudus – esą tai tiesiog formalumas, reikalingas tam, kad iš įtariamųjų sąrašo atkristų šeimos nariai.

Visi išreiškė didžiulį norą – bemaž troškimą, – kad būtų paimti jų pirštų atspaudai. Tam jie buvo palydėti į biblioteką, kur su savo voleliu jau laukė detektyvas seržantas Džonsas.

Betlas ir Lyčas ėmėsi tarnų.

Ne ką iš jų tepavyko sužinoti. Harstalas paaiškino namo spynų sistemą ir dievagojosi ryte radęs jas nepaliestas. Nebuvo jokių įsiveržėlio žymių. Pagrindinės durys, aiškino jis, buvo su automatine spyna. Tai yra jos nebuvo užsklęstos, tad galėjo būti atrakintos su raktu iš lauko pusės. Buvo palikta taip, mat misteris Nevilis buvo anoje upės pusėje, „Ysterhed Bėjuje“, ir turėjo vėlai grįžti.

– Ar žinote, kada jis grįžo?

– Taip, sere, manau, kad buvo maždaug pusė trijų. Rodos, kažkas įėjo kartu su juo. Išgirdau balsus ir tada – nuvažiuojančią mašiną, o po to išgirdau uždarant duris ir misterį Nevilį lipant aukštyn laiptais.

– Kada jis išėjo iš čia į „Ysterhed Bėjų“?

– Apie dvidešimt po dešimtos. Girdėjau trinktelint duris.

Lyčas linktelėjo. Atrodė, kad šiuo momentu iš Harstalo nieko daugiau ištraukti nepavyks. Jis apklausė kitus. Visi atrodė įsibaiminę ir susinervinę, tačiau ne daugiau, nei natūraliai turėtų būti tokiomis aplinkybėmis.

Kai už vainikavusios visą procesiją kiek isteriškos virtuvės tarnaitės nugaros užsidarė durys, Lyčas klausiamu žvilgsniu pažiūrėjo į savo dėdę.

Betlas tarė:

– Pakviesk tarnaitę vėl – ne tą bailiukę, o aukštą perdžiūvusią kartį. Ji kažką žino.

Ema Veils buvo akivaizdžiai sunerimusi. Ją sutrikdė tai, jog šį kartą ėmėsi klausinėti stambus pagyvenęs vyras kvadratiniu veidu.

– Tik norėčiau jums mažumėlę patarti, mis Veils, – maloniai pasakė jis. – Nieko gero, žinote, ką nors slėpti nuo policijos. Verčia į jus žiūrėti nepatikliai, jei suprantate, ką turiu galvoje...

Ema Veils pasipiktinusi, tačiau vis dar įsitempusi, paprieštaravo:

– Aš tikrai niekada...

– Na, na, – Betlas kilstelėjo didelį kvadratinį delną. – Jūs juk kažką matėte arba girdėjote... kas tai buvo?

– Aš ne visai tai išgirdau... noriu pasakyti, kad negalėjau neišgirsti... misteris Harstalas taip pat girdėjo. Ir aš nemanau, nė negalvoju manyti net minutėlei, kad tai turėjo ką nors bendra su žmogžudyste.

– Gal ir ne, tikriausiai ne. Tiesiog papasakokite, kas tai buvo.

– Na, aš jau ėjau viršun miegoti. Tuoj po dešimtos tai buvo... o iš pradžių dar nulėkiau padėti karšto vandens butelį į mis Eldin lovą. Vasara ar žiema būtų, ji visada vieną pasideda, ir todėl, aišku, turėjau praeiti pro jos malonybės duris.

– Tęskite, – paragino Betlas.

– O tada išgirdau besiginčijančius ją ir misterį Nevilį. Garsiai. Jisai rėkė. O, tai buvo peštynės kaip reikiant!

– Tiksliai atsimenate, kas buvo kalbama?

– Na, aš nelabai klausiausi, jei tai turite galvoje.

– Taip, taip. Tačiau bent kai kuriuos žodžius turėjote girdėti.

– Jos malonybė sakė, kad neleis kažko ar panašiai jos namuose, o misteris Nevilis atsikirto: „Nedrįskit nieko apie ją pasakyti“. Jis buvo visas perpykęs.

Betlas pamėgino dar ką nors sužinoti, tačiau nieko daugiau jam išpešti nepavyko. Galop jis paleido moterį.

Jis su Džimu pažvelgė vienas į kitą. Po minutėlės Lyčas tarė:

– Man rodos, Džonsas jau galėtų ką nors pasakyti apie tuos atspaudus.

Betlas paklausė:

– Kas apieško kambarius?

–Viljamsas. Jis geras vyrukas. Nieko nepraleis.

– Gyventojų į juos neleidžiate?

– Taip, kol Viljamsas baigs.

Tuo momentu durys atsidarė, ir jaunasis Viljamsas kyštelėjo galvą vidun.

– Norėčiau, kad kai ką pamatytumėte. Misterio Nevilio Streindžo kambary.

Jie atsistojo ir nusekė paskui jį į apartamentus vakarinėje namo pusėje.

Viljamsas maktelėjo pirštu į krūvą ant grindų. Tamsiai mėlynas švarkas, kelnės ir liemenė.

Lyčas griežtai tarė:

– Kur juos radote?

– Susuktus drabužių spintos apačioje. Tik pažvelkit į *tai*, sere.

Jis pakėlė švarką ir parodė tamsmėlynių rankogalių apačias.

– Matote tas tamsias dėmes? Arba tai kraujas, sere, arba aš balerina. Ir pažiūrėkit čia – aptaškyta visa rankovė.

– Hm, – Betlas vengė kolegos skvarbaus žvilgsnio. – Ne į gera jaunajam Neviliui, turiu pasakyti. Kambaryje yra dar koks nors kostiumas?

– Tamsiai pilkas su šviesiais dryželiais, kabantis ant kėdės. Daug vandens ant grindų čia, prie praustuvės.

– Rodos, jis nežmoniškai skubėdamas nusiplovė kraują, ką? Taigi. Praustuvė šalia atviro lango, tad ir lietus galėjo neblogai pasidarbuoti.

– Nepakankamai, kad pridarytų tiek balų ant grindų, sere. Jos dar neišdžiūvusios.

Betlas tylėjo. Prieš jo akis kilo visas paveikslas. Vyras kruvinomis rankomis ir iškruvintomis kostiumo rankovėmis nusimeta drabužius, sugrūda kraujuotas drapanas į spintą, karštligiškai pila vandenį ant rankų.

Jis pažvelgė į duris priešais esančioje kambario sienoje.

Viljamsas pastebėjo žvilgsnį.

– Misis Streindž kambarys, sere. Durys užrakintos.

– Užrakintos? Iš šios pusės?

– Ne. Iš kitos.

– Jos pusėje?

Betlas minutėlę susimąstė. Galop tarė:

– Pasišnekėkim su tuo senuku liokajum dar kartą.

Harstalas buvo nervingas. Lyčas griežtai tarė:

– Kodėl nepasakėte mums, Harstalai, kad nugirdote vakarykštį ginčą tarp misterio Streindžo ir ledi Tresilian?

Senukas sumirksėjo.

– Tikrai neatkreipiau į tai dėmesio, sere. Nemanau, kad tai buvo kivirčas, kaip jūs sakote – tiesiog taikingas nuomonių nesutapimas.

Atsispyręs pagundai išrėžti: „Taikingas nuomonių nesutapimas?“ – visiška nesąmonė!“, Lyčas klausinėjo toliau:

– Kokį kostiumą misteris Streindžas vilkėjo vakar per pietus?

Harstalas delsė. Betlas jam padėjo:

– Tamsiai mėlyną ar pilką su dryželiais? Manau, rasim, kas mums tai pasakys, jei jūs neprisimenate.

Harstalas prabilo.

– Dabar pamenu, sere. Tamsiai mėlyną. Šeimos nariai, – pridūrė jis, trokšdamas neprarasti gero vardo, – neturi įpročio vasarą persirengti vakariniais rūbais. Jie dažnai po pietų kur nors eina – kartais sodan, kartais krantinėn.

Betlas linktelėjo. Harstalas išėjo iš kambario. Tarpduryje jis susidūrė su Džonsu. Šis atrodė susijaudinęs.

Džonsas tarė:

– Juokų darbas, sere. Visų atspaudus jau turiu. Tik vieni sutampa. Aišku, kol kas palyginau tik iš akies, tačiau lažinuosi, kad tai tie, kurių ir reikia.

– Na? – tarė Betlas.

– Atspaudai ant tos lazdos, sere, *buvo palikti misterio Nevilio Streindžo*.

Betlas atsilošė krėsle.

– Ką gi, – pasakė jis, – tai turėtų viską išspręsti, ar ne?

IV

Jie buvo nuovados viršininko kabinete – trys vyriškiai niūriais, sunerimusiais veidais.

Atsiduses majoras Mitčelas tarė:

– Na, kaip suprantu, neliko daryti nieko kita, kaip tik jį suimti?

Lyčas tyliai pasakė:

– Atrodo, taip, sere.

Mitčelas dirstelėjo į kitoje stalo pusėje sėdintį Betlą.

– Pralinksmėkit, Betlai, – maloniai tarė jis. – Juk ne jūsų geriausias draugas užvertė kanopas.

Vyresnysis inspektorius Betlas atsiduso.

– Man tai nepatinka, – pasakė jis.

– Nemanau, kad bent vienam iš mūsų tai patinka, – tarė Mitčelas. – Tačiau, man rodos, turime pakankamai įkalčių prašyti orderio.

– Daugiau nei pakankamai, – pritarė Betlas.

– Tiesą sakant, jei nepaprašysim, bet kas gali pasidomėti, kodėl, po galais, to nepadarėme?

Betlas suniurę̨s pakraipė galvą.

– Pažiūrėkim dar kartą, – tarė nuovados viršininkas. – Turim motyvą – Streindžas ir jo žmonikė po senosios ledi mirties paveldi padorią sumelę. Žinome, kad jis paskutinis, matęs ją gyvą – buvo nugirsta, kaip jis su ja kivirčijosi. Kostiumas, kurį jis vilkėjo tą vakarą, aptaškytas krauju, ir, aišku,

svarbiausia, kad ant nusikaltimo įrankio buvo rasti jo pirštų atspaudai – ir *tik jo*.

– Ir vis tiek, sere, – pasakė Betlas, – *jums* tai taip pat nepatinka.

– Velniai mane tegriebia, jei patiktų.

– Kas būtent jums nepatinka, sere?

Majoras Mitčelas pasitrynė nosį.

– Gal tas vyrukas atrodo per didelis mulkis? – tarė jis.

– Bet, sere, jie vis tiek retsykiais elgiasi kaip visiški stuobriai.

– Ak, žinau, žinau. Kur mes dėtumėmės, jei jie tokie nebūtų?

Betlas tarė Lyčui:

– O kas *tau* atrodo įtartina, Džimai?

Lyčas neramiai pasimuistė.

– Man visada patiko misteris Streindžas. Ne vienerius metus mačiau jį čia atvažiuojant ir išvažiuojant. Jis malonus džentelmenas... ir jis sportininkas.

– Nesuprantu, – lėtai tarė Betlas, – kodėl geras tenisininkas negalėtų būti toks pat geras žmogžudys. Nėra nieko, kas tam trukdytų. – Jis nutilo. – O *man* tai nepatinka ta lazda.

– Lazda? – paklausė Mitčelas, kiek sutrikęs.

– Taip, sere, arba – priešingai – varpelis. Varpelis arba golfo lazda – bet ne abu.

Jis tęsė toliau lėtu, mąsliu balsu.

– Kas, kaip mums atrodo, iš tikrųjų nutiko? Ar misteris Streindžas nuėjo į jos kambarį, susiginčijo, nebesusivaldė ir trinktelėjo jai per galvą su golfo lazda? Jei taip, ir jei tai nebuvo iš anksto sumanyta, kaip atsitiko, kad jis apskritai turėjo su savimi tą golfo lazdą? Tokių daiktų vakarais niekas nesinešioja.

– Jis galėjo treniruotis smūgiuoti – kažkas tokio.

– Jis galėjo, bet niekas to nepatvirtina. Niekas nematė jo žaidžiant. Paskutinis kartas, kai kas nors galėjo jį matyti su golfo lazda rankoje, buvo maždaug prieš savaitę, kai jis paplūdimyje treniravosi smūgiuoti į duobutes smėlyje. Suprantate,

man atrodo, kad negali būti abiejų variantų. Ar buvo ginčas ir jis nesusivaldė – ir, pabrėžiu, esu matęs jį teniso kortuose: turnyruose tos teniso pažibos karščiuojasi bei nervinasi, ir, jei jų savitvarda menka, tai aiškiai matosi. Niekad neteko matyti misterio Streindžo susinervinusio. Turiu pasakyti, kad jis puikiai tvardosi – geriau nei dauguma, – ir vis tiek mes svarstome galimybę, kad jis esą įsiunta ir kaukšteli trapiai senutei ledi per galvą.

– Yra ir kita alternatyva, Betlai, – pastebėjo nuovados viršininkas.

– Žinau, sere. Teorija, kad žmogžudystė buvo iš anksto suplanuota. Tarkim, jis norėjo senosios ledi pinigų. Tai derinasi su varpeliu – nes tai susiję su tarnaitės apsvaiginimu vaistais, – bet *nesiderina* su golfo lazda ir kivirču! Jei jis jau buvo apsisprendęs ją pribaigti, turėjo pasisaugoti, kad *nesusipyktų* su ja. Jis galėjo apsvaiginti tarnaitę, naktį įslinkti į ledi kambarį... suknežinti jai galvą, dar inscenizuoti nedidukę simpatišką vagystę, nuvalyti lazdą bei pasirūpinti grąžinti ją ten, iš kur ir paėmė! Viskas kaip baltais siūlais siūta, sere – tai šalto apskaičiavimo ir nepamatuoto įsiūčio mišinys, – ir tiedu dalykai vienas su kitu nedera!

– Tai, ką jūs sakote, yra gana svarbu, Betlai... bet... kokia kita alternatyva?

– Mane domina ta lazda, sere.

– Niekas negalėjo suduoti jai į galvą su ta golfo lazda nenutrindamas Nevilio atspaudų – tai akivaizdu.

– Tokiu atveju, – tarė vyresnysis inspektorius Betlas, – jai buvo suduota kažkuo kitu.

Majoras Mitčelas giliai įkvėpė.

– Ar tai nėra gana beprotiška prielaida?

– Manau, kad tai tik sveika nuovoka, sere. Arba Streindžas trinktelėjo jai su ta lazda, arba niekas netrinktelėjo. Aš balsuoju už antrąjį variantą. Tokiu atveju ta lazda ten buvo palikta tyčia bei ištepta krauju ir plaukais. Ir daktarui Leizenbiui ta lazda ne itin patinka – bet turėjo su ja skaitytis, nes tai buvo akivaizdus dalykas, ir jis negalėjo tvirtai teigti, kad ji *nebuvo* panaudota.

Majoras Mitčelas atsilošė kėdėje.

– Tęskit toliau, Betlai, – tarė jis. – Duodu jums visišką valią. Kas toliau?

– Atmeskit lazdą, – tęsė Betlas, – ir kas lieka? Pirmiausia – motyvas. Ar iš tikrųjų Nevilis Streindžas turėjo motyvą nusikratyti ledi Tresilian? Jis paveldėjo pinigus – mano galva, daug kas priklauso nuo to, ar jam reikėjo tų pinigų. Jisai sako, kad ne. Siūlyčiau tai patikrinti – sužinoti jo finansinę padėtį. Jeigu jam striuka su pinigais, tai kaltinimai jo atžvilgiu gerokai sustiprėja. O jeigu jis sakė tiesą ir jo finansinė padėtis gera, kodėl tada...

– Na, ir kas tada?

– O tada mes galim pasvarstyti, kokie *kitų* žmonių tuose namuose motyvai.

– Manote, kad Nevilį Streindžą pakišo?

Vyresnysis inspektorius Betlas prisimerkė.

– Kartą skaitydamas užtikau vieną frazę, patraukusią mano dėmesį. Kažkas apie atidumą ir kruopštumą visame kame. Štai taip aš ir matau visą reikalą. Iš pirmo žvilgsnio tai bukas, brutalus, stačiokiškas nusikaltimas, tačiau man rodos, kad matau šmėžuojant kai ką kita – miklias ir nagingas kažkieno rankeles – užkulisiuose...

Šįkart praėjo kiek daugiau laiko, kol nuovados viršininkas vėl dirstelėjo į Betlą.

– Gali būti, kad jūs teisus, – galop pasakė jis. – Po šimts pypkių, *kažkas* čia keista. Tai koks gi, jūsų manymu, turėtų būti mūsų kampanijos planas?

Betlas pasitrynė savo kampuotą žandikaulį.

– Ką gi, sere, – tarė jis. – Visada verčiau darau taip, kaip atrodo paprasčiausia. Viskas sudėliota taip, kad įtartume misterį Nevilį Streindžą. Tai ir toliau jį įtarkim. Neverta jo areštuoti, bet reikia jam apie tai užsiminti, jį klausinėti, šiek tiek pagąsdinti, o tuo pat metu stebėsim visų reakciją. Patikrinsim jo teiginius, lyg su medinėmis šukomis prašukuosime jo veiksmus tą vakarą. Taigi visiems atrodysime aiškūs kaip dukart du.

– Gana klastinga, – pasakė majoras Mitčelas su juoko kibirkštėlėmis akyse. – Gremėzdos policininko vaidmuo, atliekamas kino žvaigždės Betlo!

Vyresnysis inspektorius šyptelėjo.

– Visada verčiau darau tai, ko iš manęs ir tikimasi, sere. Šįkart noriu veikti lėtai, neskubėti. Ketinu mažumėlę pakaišioti nosį ten, kur niekas neprašo. Tai, kad esą įtariame misterį Nevilį Streindžą – pakankama priežastis visur šniukštinėti. Suprantate, vis galvoju, kad tame name vyksta kažkas keisto.

– Turite omenyje meilės klausimus?

– Jei jau taip pavadinote, sere.

– Tvarkykitės, kaip išmanot, Betlai. Jūs ir Lyčas dirbsite kartu ir toliau.

– Dėkoju, sere. – Betlas atsistojo. – Iš teisininkų nieko informatyvaus?

– Ne, nieko, skambinau jiems. Gana gerai pažįstu Trelonį. Jis atsiųs man sero Metju bei ledi Tresilian testamentų kopijas. Nuosavų pajamų ji turėjo apie penkis šimtus svarų per metus – pinigai investuoti į vyriausybines akcijas. Tam tikrą sumą ji paliko Baret, kiek mažesnę – Harstalui, o likusius – Merei Eldin.

– Štai šios trijulės mes ir turime neišleisti iš akių, – tarė Betlas.

Mitčelas atrodė pralinksmėjęs.

– Įtarus jūs vyrukas, ką?

– Nėra jokios naudos leistis užhipnotizuojamam penkiasdešimties tūkstančių svarų palikimo, – flegmatiškai pareiškė Betlas. – Daug žmogžudysčių įvykdyta ir dėl mažesnės nei penkiasdešimt svarų sumos. Tai priklauso nuo to, kaip labai reikia pinigų. Baret gavo palikimą – ir galbūt ji ėmėsi atsargumo priemonių, kad išvengtų įtarimų.

– Ji vos vos išsikapstė. Leizenbis dar neleido mums jos apklausti.

– Galbūt perdozavo dėl neišmanymo. Kaip žinia, ir Harstalui galėjo trūkti grynųjų. Taip pat ir mis Eldin, jei ji neturi nė nuosavo skatiko, galėjo pasvajoti apie gyvenimą

su mielomis nedidukėmis pajamikėmis dar iki tol, kol būtų per sena tuo džiaugtis.

Nuovados viršininkas atrodė kupinas abejonių.

– Ką gi, – pasakė jis, – tai judviejų reikalas. Griebkitės darbo.

V

Grįžę į Gals Pointą, policininkai gavo Viljamso ir Džonso raportus.

Nė viename iš miegamųjų nerasta nieko įtartina. Tarnai triukšmingai reikalavo, kad jiems būtų leista imtis namų ruošos. Ar reikėtų jiems leisti dirbti?

– Manau, galima, – tarė Betlas. – Tik pirma turėsiu pereiti du viršutinius aukštus. Nesutvarkyti kambariai apie jų gyventojus labai dažnai pasako įvairių vertų dėmesio dalykų.

Seržantas Džonsas ant stalo padėjo mažą kartoninę dėželę.

– Nuo misterio Nevilio Streindžo mėlynojo kostiumo, – pranešė jis. – Raudoni plaukai buvo ant rankogalio, šviesūs – apykaklės viduje ir ant dešiniojo peties.

Betlas išėmė du ilgus raudonus plaukus bei keletą šviesių ir apžiūrėjo juos. Jo akyse užsidegė blankūs žiburėliai:

– Kaip patogu. Šiuose namuose viena blondinė, viena raudonplaukė ir viena brunetė. Taigi iškart žinome, su kuo turime reikalą. Raudoni ant rankogalio, šviesūs ant apykaklės? Misteris Nevilis Streindžas atrodo panašus į Mėlynbarzdį. Apkabinęs ranka vieną žmoną, o kitos galvą priglaudęs prie peties.

– Kraujas nuo rankovės atiduotas analizei, sere. Jie iškart mums paskambins, kai tik žinos rezultatus.

Lyčas linktelėjo.

– O kaip dėl tarnų?

– Vykdžiau jūsų nurodymus, sere. Nė vienas neketina išeiti iš darbo ar sakytis griežęs dantį ant senosios ledi. Ji buvo

griežta, bet visų mėgstama. Bet kuriuo atveju tarnų reikalus tvarko mis Eldin. Ją, atrodo, taip pat mėgsta.

– Kai tik ją pamačiau, pagalvojau, kad ji dalykiška moteris, – tarė Betlas. – Jei ji yra žudikė, nebus lengva ją pakarti.

Džonsas atrodė apstulbęs.

– Tačiau atspaudai ant lazdos, sere, buvo...

– Žinau, žinau, – tarė Betlas. – Ypač paslaugaus misterio Streindžo. Yra visuotinė nuomonė, kad sportininkai ne itin pertekę smegenų (tarp kitko, visai neteisinga), tačiau negaliu patikėti, kad Nevilis Streindžas yra visiškas idiotas. O kaip tie tarnaitės senos lapai?

– Jie visada būdavo ant lentynėlės tarnų vonios kambaryje antrame aukšte. Ji buvo pratusi juos užplikyti dienos vidury, ir jie mirkdavo ten iki pat vakaro, kol ji eidavo miegoti.

– Tad bet kas galėjo prie jų prieiti! Tiesa, bet kas, esantis namuose.

Lyčas įsitikinęs pareiškė:

– Tai tikrai saviškio darbelis!

– Manau, kad taip. Bet ši žmogžudystė – ne slaptos grupelės įvykdyta. Ne tokia ji. Bet kas, turįs raktą, galėjo atsirakinti pagrindines duris ir įeiti vidun. Vakar tą raktą turėjo Nevilis Streindžas... tačiau turbūt būtų buvęs juokų darbas pasidaryti kopiją, arba patyrusi ranka tą patį būtų atlikusi kad ir su paprasčiausiu vielgaliu. Bet nemanau, kad koks nors pašalinis žinotų apie varpelį, arba tai, kad Baret vakarais gerdavo senos lapų arbatą! Tai žinoti galėjo tik namiškis!

– Einam kartu, Džimai, vaikine. Lipam viršun ir pasižiūrim į tą vonios kambarį bei visa kita.

Jie pradėjo nuo viršutinio aukšto. Pirmiausia užėjo į sandėliuką, pilną sulūžusių baldų ir visokio šlamšto.

– Čia nežiūrėjau, sere, – pasisakė Džonsas. – Nežinojau...

– Ko ieškoti? Ir gerai. Tik laiko švaistymas. Sprendžiant iš dulkių sluoksnio ant grindų, niekas čia neapsireiškė bent gerą pusmetį.

Šiame aukšte buvo visų tarnų kambariai, taip pat ir du laisvi miegamieji su vonios kambariu, tad Betlas dirstelėjo į kiekvieną kambarį ir paviršutiniškai apmetė juos akimis, pastebėdamas, kad Alisa, kambarinė išsprogusiomis akimis, miegojo prie uždaro lango; kad Ema, liesoji tarnaitė, turėjo devynias galybes giminių, kurių nuotraukos vargiai tilpo ant komodos; ir kad Harstalas turėjo vieną kitą gero, nors ir suskilusio Drezdeno ir Kraun Derbio porceliano dirbinį.

Virėjos buveinėje nesimatė nė dulkelės, tuo tarpu virtuvės tarnaitės kambarėlyje viešpatavo chaosas. Betlas nuėjo į vonios kambarį, buvusį prie pat laiptų. Viljamsas parodė pirštu į ilgą lentynėlę virš praustuvės, ant kurios rikiavosi stiklinės su dantų šepetėliais, įvairūs tepalai tepalėliai, druskų bei plaukų losjono buteliukai. Viename gale stovėjo atdara senos lapų dėžutė.

– Jokių atspaudų ant stiklinės ar dėžutės?

– Tik pačios tarnaitės. Atspaudus paėmiau iš jos kambario.

– Jam nereikėjo paliesti stiklinės, – pastebėjo Lyčas. – Tereikėjo įmesti vaistus vidun.

Betlas nulipo laiptais žemyn, Lyčas nupėdino iš paskos. Pusiaukelėje, gana keistoje vietoje, buvo langas. Kampe stovėjo kartis su kabliu gale.

– Su ja nuleidžiama viršutinė lango dalis, – paaiškino Lyčas. – Bet čia plėšikas ir apsišautų. Langą galima nuleisti žemyn, bet tik iš dalies. Per siaura, kad kas nors galėtų įlįsti.

– Aš ir nemaniau, kad kas nors lįstų vidun per čia, – pasakė Betlas. Jo akys buvo susimąsčiusios.

Kitame aukšte jis užsuko į pirmąjį miegamąjį, kuris priklausė Odri Streindž. Jis buvo pedantiškai tvarkingas, oras jame gaivus, ant tualetinio stalelio – plaukų šepečiai dramblio kaulo rankenomis, jokių besimėtančių drabužių. Betlas dirstelėjo į rūbų spintą. Du vienspalviai kostiumėliai, pora vakarinių bei viena kita vasarinė suknelė. Suknelės buvo pigios, o pagal užsakymą siūti kostiumėliai puikiai sukirpti ir brangūs, nors nenauji.

Betlas palingavo galva. Kiek laiko pastovėjo prie rašomojo stalo, rankose vartydamas plunksnakočio dėklą, padėtą į kairę nuo sugeriamojo popieriaus.

Viljamsas tarė:

– Ant sugeriamojo popieriaus ar šiukšlinėje – nieko įdomaus.

– Jūsų žodžiai gana taiklūs, – tarė Betlas. – Nieko čia nerasime.

Jie nužingsniavo į kitus kambarius.

Tomas Roidas tvarkingumu nepasižymėjo – rūbai mėtėsi visur, kur tik akis užmatė. Ant staliukų ir prie lovos, ant kurios atverstas gulėjo Kiplingo „Kim" egzempliorius, pilna nusviestų pypkių ir pribarstyta pelenų.

– Pripratęs, kad vietiniai tarnai jam viską iškuoptų, – tarė Betlas. – Mėgsta skaityti numylėtas senas knygeles. Konservatyvus tipas.

Merės Eldin kambarys buvo nedidukas, bet patogiai apstatytas. Betlas permetė akimis kelionių knygas lentynose ir senamadiškas sidabrines šukas. Kambario baldai ir spalvinė gama buvo kur kas šiuolaikiškesni nei visame name.

– Ji ne tokia konservatyvi, – pastebėjo Betlas. – Ir jokių nuotraukėlių. Ne iš tų, kurie gyvena praeitimi.

Dar buvo trejetas ar ketvertas tuščių kambarių, visi sutvarkyti, be dulkelės, paruošti svečiams, ir pora vonios kambarių. Po jų sekė didelis, skirtas porai, ledi Tresilian kambarys. Tada, nulipus trimis laipteliais, du miegamieji su vonia, kuriuose buvo apsistoję Streindžai.

Nevilio kambaryje Betlas daug laiko nesugaišo. Jis pažvelgė pro atvirą suveriamąjį langą, po kuriuo uolos smigo stačiai į jūrą. Vaizdas buvo į vakarus, link Stark Hedo – atšiaurus ir grėsmingas šis kyšojo iš vandens.

– Gauna popiečio saulės, – sumurmėjo jis. – Tačiau ryte vaizdas niūrokas. Be to, nemalonus jūržolių dvokas, kai atoslūgis. Ir tas kyšulys atrodo bjauriai. Nesistebiu, kad traukia savižudžius!

Jis perėjo į didėlesnį kambarį, kurio durys buvo atrakintos.

Čia viskas buvo suversta aukštyn kojom. Visur mėtėsi drabužiai, sumesti į krūvas – permatomi apatiniai, kojinės, pasimatuotos ir numestos palaidinukės... nusviesta ant kėdės karojo raštuota vasarinė suknelė. Betlas kyštelėjo nosį į spintą. Ji buvo pilna kailių, vakarinių suknių, šortų, teniso suknelių, sportinių kostiumų.

Betlas uždarė duris bemaž pagarbiai.

– Prabangus skonis, – pastebėjo jis. – Savo vyreliui ji turėtų nemažai atsieiti.

Lyčas niūriai tarė:

– Galbūt dėl to...

Sakinio jis neužbaigė.

– Dėl to jam reikėjo šimto – ar bent penkiasdešimties – tūkstančių svarų? Galbūt. Gal geriau palaukim, ką jis pats apie tai pasakys.

Jie nulipo žemyn į biblioteką. Viljamsas buvo gavęs paliepimą pranešti tarnams, kad jie jau gali imtis namų ruošos. Šeimos nariai, jei tik norėjo, galėjo grįžti į savo kambarius. Jiems buvo pasakyta dar ir tai, kad inspektorius Lyčas norėtų su kiekvienu, pradedant misteriu Neviliu Streindžu, pasikalbėti atskirai.

Kai Viljamsas išėjo iš kambario, Betlas ir Lyčas įsitaisė už masyvaus Viktorijos laikų stalo. Jaunutis policininkas su bloknotu ir paruoštu pieštuku sėdėjo kampe.

Betlas tarė:

– Pradėsi tu, Džimai. Pasistenk padaryti deramą įspūdį.

Kai jis linktelėjo galvą, Betlas pasitrynė smakrą ir suraukė antakius.

– Norėčiau sužinoti, kodėl man į galvą vis lenda Erkiulis Puaro.

– Turite galvoje tą senuką belgą, juoką keliantį mažiulį?

– „Juoką keliantį“? Visiška nesąmonė! – pareiškė vyresnysis inspektorius Betlas. – Kai jau *jis* pradeda vaidinti juokdarį, tampa maždaug toks pavojingas kaip juodoji mamba arba leopardo patelė! Norėčiau, kad jis būtų čia – reikaliukas kaip tik jo tipo.

– Kokio tipo?

– Psichologinio, – pasakė Betlas. – Gryna psichologija, o ne surogatas, kuriuo užsiiminėja tie puszaliai, iš tikro nieko apie tai neišmanantys. – Jis mintimis nemaloniai nuklydo prie mis Emfri ir savo dukters Silvijos. – Ne... visiškai tikras dalykas... žinojimas, kas iš tiesų verčia sraigtelį suktis. Priversti žudiką prabilti, – tai vienas iš jo metodų. Sako, kad kiekvienas anksčiau ar vėliau pradeda sakyti tiesą – nes galop tai yra lengviau nei meluoti. Ir taip jie padaro kokią mažytę klaidelę, kaip jie patys mano, visai nesvarbią, – ir tada juos pagaliau nutveri už rankos.

– Tad leisite Neviliui Streindžui elgtis kaip tinkamam?

Betlas išsiblaškęs pritarė. Po to, kiek susierzinęs ir suglumęs, pridūrė:

– Tačiau mane iš tiesų neramina... kas priminė man Erkiulį Puaro? Viršuje – štai kur tai atsitiko. Tik ką aš ten pamačiau tokio, kas priminė man tą mažylį?

Pokalbį nutraukė Nevilio Streindžo pasirodymas.

Jis atrodė išblyškęs ir susijaudinęs, tačiau kur kas mažiau susinervinęs nei per pusryčius. Betlas įdėmiai jį nužvelgė. Neįtikėtina, kad žmogus, kuris žinojo – o jis turėtų žinoti, jei apskritai sugeba mąstyti, – kad tai jis paliko savo pirštų atspaudus ant nusikaltimo įrankio, ir kurio pirštų atspaudus policija jau paėmė, neparodytų nei didesnio jaudulio, nei noro mitriai ištraukti uodegą.

Nevilis Streindžas atrodė gana natūraliai – sukrėstas, susijaudinęs, gedintis ir tik truputėlį sveikai susinervinęs.

Džimas Lyčas kalbėjo saviška malonia pietvakarių Anglijos tartimi.

– Norėtumėme, kad atsakytumėte į keletą klausimų, misteri Streindžai. Ir apie tai, ką veikėte vakar, ir apie tam tikrus kitus dalykus. Taip pat turiu jus įspėti, kad jūs neprivalote atsakyti, nebent pats to norėtumėte, o jei taip, galite paprašyti, kad dalyvautų jūsų advokatas.

Jis atsilošė kėdėje, norėdamas pažiūrėti, kokį tai padarys įspūdį.

Nevilis Streindžas atrodė akivaizdžiai suglumęs.

„Arba jis neturi nė menkiausio supratimo, kur mes sukame, arba jis yra velniškai geras aktorius“, – pamanė Lyčas. Tuo tarpu garsiai, kadangi Nevilis neatsakė, jis tarė:

– Na, misteri Streindžai?

Nevilis pratarė:

– Žinoma, klauskite manęs, ko tik norite.

– Jūs suprantate, – maloniai pasakė Betlas, – kad visa, ką jūs pasakysite, bus užrašyta ir, esant reikalui, gali būti panaudota teisme kaip įkaltis?

Nevilio veide šmėstelėjo susierzinimas. Jis kandžiai tarė:

– Jūs mane gąsdinate?

– Ne, ne, misteri Streindžai. Įspėjame.

Nevilis gūžtelėjo pečiais.

– Manau, kad tai tiesiog formalumas. Pirmyn.

– Jūs pasiruošęs duoti parodymus?

– Jei jau tai taip vadinate.

– Tada gal papasakotumėte, ką tiksliai veikėte praėjusį vakarą? Tarkim, nuo pietų?

– Žinoma. Po pietų visi nuėjome į svetainę. Tenai gėrėme kavą. Klausėmės radijo – žinių ir taip toliau. Tada sumaniau persikelti per upę į „Ysterhed Bėjaus“ viešbutį ir užsukti pas vieną ten apsistojusį vyruką – jis mano draugas.

– O to draugo vardas?..

– Latimeras. Edvardas Latimeras.

– Artimas draugas?

– Na, nelabai. Mes su juo dažnai matomės, kai jis čia būna. Jis buvo čia priešpiečių ir pietų, o mes lankėmės pas jį aname krante.

Betlas pasidomėjo:

– Ar nebuvo jau kiek vėloka eiti į „Ysterhed Bėjų“?

– O, tai linksma vietelė – jie dirba visą naktį.

– Tačiau tarnai čia gana anksti eina miegoti, ar ne?

– Apskritai taip. Bet aš pasiėmiau raktą. Niekam nereikėjo manęs laukti.

– O jūsų žmona nesugalvojo eiti kartu?
Atsakant Nevilio balse buvo juntamas susikaustymas:
– Ne, jai skaudėjo galvą. Ji jau buvo nuėjusi miegoti.
– Prašom pasakoti toliau, misteri Streindžai.
– Kaip tik lipau į viršų persirengti...
Įsiterpė Lyčas.
– Atleiskite, misteri Streindžai. Kuo persirengti? Vakariniais rūbais ar kasdieniais?
– Nei taip, nei kitaip. Taip atsitiko, kad buvau apsivilkęs mėlyną kostiumą – geriausią, kurį turiu. Tačiau tą vakarą truputėlį lynojo, be to, ketinau persikelti per upę keltu bei dar kiek paėjėti pakrante, o tai bus, kaip žinote, kokia pusmylė. Tad apsivilkau senesnį kostiumą – pilką su dryželiais, jei jau pageidaujate, kad paminėčiau kiekvieną smulkmeną.
– Mes mėgstame viską išsiaiškinti, – kukliai prisipažino Lyčas. – Prašom tęsti.
– Kaip jau minėjau, lipau laiptais ir sutikau Baret, kuri pasakė, kad ledi Tresilian nori mane pamatyti, tad nuėjau ir truputėlį su ja pasišnekėjau.
Betlas švelniu balseliu pastebėjo:
– Manau, kad buvote paskutinis, matęs ją gyvą, ar taip, misteri Streindžai?
Nevilis išraudo.
– Taip... taip... turbūt paskutinis. Tada ji atrodė visai sveika.
– Kiek laiko buvote su ja?
– Man rodos, tarp dvidešimties minučių ir pusvalandžio, po to nuėjau į savo kambarį, persivilkau kostiumą ir išlėkiau laukan. Su savimi pasiėmiau raktą.
– Kada tai buvo?
– Manyčiau, apie pusę dešimtos. Greitai nuėjau kalva žemyn, kaip tik pasigavau beišplaukiantį keltą ir persikėliau Ysterhedo pusėn. Užtikau Latimerą viešbutyje, mudu šiek tiek išgėrėm ir pažaidėm biliardą. Laikas praėjo taip greit, kad apsižiūrėjau pražiopsojęs paskutinį keltą. Jis išplaukia po pirmos trisdešimt. Tad Latimeras buvo labai malonus – pasiėmė

savo mašiną ir mane parvežė. Tai, kaip žinote, reiškia daryti lankstą per Soltingtoną – iš viso šešiolika mylių. Išvažiavom iš viešbučio antrą ir parsiradom čia, sakyčiau, po pusvalandžio. Padėkojau Tedui Latimerui, pasiūliau užeiti išgerti, tačiau jis atsakė verčiau važiuosiąs atgal, tad atsirakinau duris ir nudrožiau tiesiai į lovą. Nemačiau ir negirdėjau nieko įtartino. Atrodė, kad visas namas taikiai miega. Po to jau šįryt išgirdau spiegiant tą merginą ir...

Lyčas jį nutraukė.

– Pakaks, pakaks. O dabar grįžkim truputėlį atgalios – prie jūsų pokalbio su ledi Tresilian: ji elgėsi kaip įprastai?

– Ak, visiškai.

– Apie ką kalbėjotės?

– O, apie įvairius dalykus.

– Draugiškai?

Nevilis raustelėjo.

– Savaime suprantama.

– Ar jūs kartais, pavyzdžiui, – sklandžiai yrėsi toliau Lyčas, – audringai nesikivirčijote?

Nevilis atsakė ne iš karto. Lyčas tarė:

– Suprantate, geriau klokite tiesą. Atvirai jums pasakysiu – bent dalis jūsų pokalbio buvo nugirsta.

Nevilis trumpai atšovė:

– Šiek tiek nesutapo nuomonės. Nieko rimto.

– Dėl ko nesutarėte?

Nevilio pastangos susivaldyti buvo aiškiai pastebimos. Jis šyptelėjo.

– Jei atvirai, – pasakė jis, – ji mane išbarė. Taip dažnai nutikdavo. Jei ji kam nors nepritardavo, aiškiai leisdavo tai suprasti. Suprantate, ji buvo senamadiška bei linkusi neigiamai žiūrėti į šiuolaikiškus dalykus ir vertybes – skyrybas ir panašiai. Mes susiginčijome, ir galbūt aš buvau kiek supykęs, tačiau išsiskyrėme visiškai draugiškai – supratome, kad nuomonės skiriasi. – Kiek įsikarščiavęs jis pridūrė: – Ir aš tikrai netrenkiau jai per galvą, neva praradęs savitvardą, kai ginčijomės – jei apie tai galvojate!

Lyčas dirstelėjo į Betlą. Betlas nerangiai pasilenkė per stalą. Jis tarė:

– Šįryt jūs atpažinote golfo lazdą kaip savo nuosavybę. Ar galite kaip nors paaiškinti, kokiu būdu ant jos atsirado jūsų pirštų atspaudai?

Nevilis išpūtė akis. Jis sarkastiškai pastebėjo:

– A... bet aišku, kad jų turi būti... tai mano lazda... dažnai ją naudodavau.

– Aš turiu galvoje, ar turite kokį paaiškinimą tam faktui, kad jūsų pirštų atspaudai rodo, jog *jūs buvote paskutinis žmogus, laikęs ją rankose*?

Nevilis sėdėjo visiškai nejudėdamas. Jo veidas išblyško.

– Tai netiesa, – galop pasakė jis. – Negali būti. Kažkas galėjo ją paimti ir po manęs... kas nors, apsimovęs pirštines.

– Ne, misteri Streindžai, niekas negalėjo jos paimti *tokiu būdu, kaip jūs sakote* – norėdamas suduoti, – nenutrindamas jūsų paties atspaudų.

Pauzė truko ilgai – labai ilgai.

– O Dieve šventas, – konvulsyviai vienu ypu išpylė jis, krečiamas drebulio. Rankomis užsidengė veidą. Du policijos pareigūnai žiūrėjo į jį.

Tada jis nuleido nuo veido rankas. Atsisėdo tiesiai.

– Tai netiesa, – tyliai pratarė jis. – Paprasčiausiai tai netiesa. Jūs manote, kad ją nužudžiau, tačiau aš to nepadariau. Prisiekiu, nepadariau. Tai kažkokia siaubinga klaida.

– Jūs nieko negalite paaiškinti dėl tų atspaudų?

– Kaip galėčiau? Aš pritrenktas.

– Ar galite kaip nors paaiškinti, kodėl ant jūsų tamsiai mėlyno kostiumo rankovių yra kraujo dėmių?

– Kraujo? – tai buvo siaubo kupinas šnabždesys. – Negali būti!

– Jūs, pavyzdžiui, neįsipjovėte...

– Ne. Ne, žinoma, neįsipjoviau.

Jie mažumėlę luktelėjo.

Nevilis Streindžas, suraukęs kaktą, atrodė intensyviai mąstantis. Galų gale jis pažiūrėjo į juos paklaikusiomis akimis.

– Tai neįtikėtina! – pasakė jis. – Tiesiog neįtikėtina. Čia nėra nė krislelio *tiesos*.

– Faktai gana akivaizdūs, – pareiškė vyresnysis inspektorius Betlas.

– Bet kodėl turėčiau iškrėsti tokį dalyką? Tai nesuvokiama... neįtikėtina! Pažinojau Kamilą visą savo gyvenimą.

Lyčas kostelėjo.

– Kiek atsimenu, pats mums minėjote, misteri Streindžai, kad po ledi Tresilian mirties paveldite nemažą pinigų sumą?

– Jūs manot, kad dėl to... Bet aš nenoriu pinigų! Man jų *nereikia*!

– Taip, – tyliai krenkštelėjęs tarė Lyčas, – jūs *sakote*, misteri Streindžai.

Nevilis pašoko iš vietos.

– Paklausykit, kai ką įrodyti aš *galiu* – kad man pinigų nereikėjo. Leiskit paskambinti mano banko valdytojui – galit patys su juo pasišnekėti.

Linija buvo neužimta, ir po poros minučių juos sujungė su Londonu. Nevilis į ragelį pasakė:

– Tai jūs, Ronaldsonai? Kalba Nevilis Streindžas. Pažįstate mano balsą. Klausykit, duosiu jums policiją... jie dabar čia... visą informaciją apie mano reikalus, kokios jie pageidaus... taip... taip, prašom.

Lyčas paėmė ragelį. Jis kalbėjo ramiai. Klausimas sekė klausimą.

Galų gale jis padėjo ragelį atgal į vietą.

– Na? – nekantriai paklausė Nevilis.

Lyčas abejingai tarė:

– Jūsų kredito balansas stabilus, o bankas atsako už visas jūsų investicijas ir teigia, kad jos palankios būklės.

– Tad matote, kad aš tiesą sakiau!

– Taip atrodo... tačiau vėlgi, misteri Streindžai, jūs galite turėti įsipareigojimų, skolų... mokėjimų juodojoje rinkoje... priežasčių, dėl kurių jums gali reikėti pinigų ir apie kurias mes ničnieko nežinome.

– Tačiau neturiu! Užtikrinu jus, kad neturiu. Nieko tokio nerasite.

Vyresnysis inspektorius Betlas gūžtelėjo plačiais pečiais. Jis kalbėjo maloniu, tėvišku balsu.

– Mes turime pakankamai įkalčių, ir esu tikras, kad jūs pats tai pripažinsite, misteri Streindžai, paprašyti orderio jus suimti. Mes taip nepadarėme – *kol kas*. Tarkim, mes jumis patikėjome.

Nevilis karčiai pastebėjo:

– Taigi jūs galvojate, kad tai mano darbas, bet norite prisikasti iki motyvo, kad iškeltumėte man bylą?

Betlas tylėjo. Lyčas įdėmiai stebėjo lubas.

Nevilis beviltiškai pratarė:

– Tai lyg baisus sapnas. Aš nieko negaliu pasakyti ar padaryti. Tai lyg... lyg pakliūtum į spąstus ir negalėtum ištrūkti.

Vyresnysis inspektorius Betlas sukrutėjo. Pusiau primerktose jo akyse sužibo supratingos liepsnelės.

– Labai dailiai padaryta, – tarė jis. – Išties puikiai atlikta. Man kilo viena mintis...

VI

Seržantas Džonsas mikliai atsikratė Nevilio, nusiųsdamas jį į vestibiulį, o tada įvedė Kei pro stiklines duris taip, kad vyras ir žmona nesusitiktų.

– Bet jis susitiks su kitais, – pastebėjo Lyčas.

– Tuo geriau, – tarė Betlas. – Tik su šita noriu susitvarkyti, kol ji dar nieko nežino.

Diena buvo apniukusi ir bjauriai vėjuota. Kei buvo apsivilkusi tvido sijonu ir violetiniu megztiniu, virš kurio jos plaukai žėrėjo lyg nupoliruotas varinis dubuo. Ji atrodė ir išsigandusi, ir tuo pat metu susidomėjusi. Jos grožis ir gyvybingumas švieste švietė tamsiame Viktorijos laikų knygų ir kėdžių lenktomis atkaltėmis fone.

Lyčas ties jos pasakojimu apie vakarykštę dieną ilgai neužtruko.

Jai skaudėjusi galva, tad nuėjusi anksti miegoti – kaip jai atrodė, maždaug ketvirtis po devynių. Miegojusi kietai ir nieko negirdėjusi iki ryto, kai pabudo nuo kažkieno riksmo.

Klausinėjimą perėmė Betlas.

– Jūsų vyras vakare prieš išeidamas neužsuko pažiūrėti, kaip laikotės?

– Ne.

– Jūs jo nematėte nuo to laiko, kai išėjote iš svetainės, iki pat kito ryto. Ar taip?

Kei linktelėjo.

Betlas pasitrynė žandą.

– Misis Streindž, durys, jungiančios jūsų ir jūsų vyro kambarius, buvo užrakintos. Kas jas užrakino?

Kei atsakė trumpai:

– Aš.

Betlas nepasakė nieko... tik laukė... laukė, kol pelė išlįs iš urvelio, kurį jis atidžiai stebėjo, panašus į seną taikiai nusiteikusį katiną.

Jo tylėjimas atliko tai, ko klausinėjimas nebūtų pasiekęs. Kei audringai pratrūko:

– Ak, turbūt jūs jau vis tiek viską žinot! Tas senas sukriošėlis Harstalas turėjo mus išgirsti prieš geriant arbatą, ir jis jums tikrai viską išklos, jei aš dabar nepasakysiu. Jis turbūt jau papasakojo. Mudu su Neviliu susiriejom – audringai susiriejom! Buvau baisiai pasiutusi ant jo! Nuėjau miegoti ir užrakinau duris, nes vis dar mirtinai ant jo pykau!

– Suprantu, suprantu, – užjaučiamai pasakė Betlas. – Ir dėl ko susipykote?

– Ar tai svarbu? Ak, pasakysiu jums. Nevilis elgėsi kaip tikras idiotas. Vis vien ta moteriškė dėl visko kalta.

– Kas tokia?

– Jo pirmoji žmona. Visų pirma ji privertė jį čia atvažiuoti.

– Turite galvoje... susitikti su jumis?

– Taip. Nevilis mano, kad tai tik jo vieno sumanymas – vargšas naivus kūdikis! Bet iš tikrųjų yra ne taip. Jam niekad nebuvo šovę į galvą kas nors panašaus, iki kol jis vieną dieną susitiko ją parke, ir ji įgrūdo tą mintį jam į galvą ir dar privertė patikėti, kad tai jis pats viską sugalvojo. Jis visai nuoširdžiai mano, kad tai jo idėja, tačiau aš iš karto už viso to reikalo pastebėjau mikliapirštes Odri rankeles.

– Kam jai reikėjo daryti ką nors panašaus? – paklausė Betlas.

– Nes ji norėjo vėl jį pasigriebti, – pasakė Kei. Ji kalbėjo paskubomis ir šnopuodama. – Ji niekad neatleido jam už tai, kad jis paliko ją dėl manęs. Tai jos kerštas. Ji privertė jį patvarkyti taip, kad mes visi būtume kartu, o tada ėmėsi jo paties. Ji veikė nuo pat tos minutės, kai mes atvažiavom. Žinot, ji protinga. Tik ir žino, kaip atrodyti graudulingai, silpnai ir bejėgei... taip, ir dar kaip suvystyti svetimą vyrą. Ji privertė Tomą Roidą, ištikimą šunelį, kuris visada ją dievino, atvažiuoti čia tuo pačiu metu ir tiesiog vedė Nevilį iš proto, apsimesdama, kad ištekės už ano.

Niršiai alsuodama ji nutilo.

Betlas romiai tarė:

– Pagalvočiau, kad jis turėtų džiaugtis, jog ji... e... rado laimę su senu draugu.

– Džiaugtis? Jis pavydi kaip pats nelabasis!

– Tada jis turi labai ją mylėti.

– O, jis myli, – karčiai pasakė Kei. – *Ji* tai žinojo!

Betlas vis dar neįtikintas kasėsi žandą.

– Jūs galėjote nesutikti čia atvažiuoti, – pastebėjo jis.

– Kaip aš būčiau galėjusi? Būtų atrodę, kad pavydžiu!

– Na, – tarė Betlas, – galų gale ir pavydėjote, tiesa?

Kei paraudo.

– Visą laiką! Visada pavydėjau Odri. Nuo pat pradžių... ar beveik nuo pradžių. Jaučiau ją namuose. Rodės, kad tai *jos* namas, o ne mano. Perdažiau sienas ir viską pakeičiau, tačiau nieko gero iš to neišėjo! Jaučiau ją slankiojant aplink lyg kokią perregimą šmėklą. Žinojau, kad Nevilis jaudinasi,

mat manė blogai su ja elgęsis. Jis negalėjo visai jos pamiršti... ji visada buvo šalia... jo galvoje užsiliko gėdos jausmas. Žinote, yra tokių žmonių. Atrodo visai nepastebimi ir ne kažin kiek įdomūs – bet priverčia su jais *skaitytis*!

Betlas mąsliai palingavo galva ir tarė:

– Ką gi, dėkoju, misis Streindž. Šiam kartui viskas. Mes dar turime paklausti... e... dar nemažai klausimų... ypač apie tokį didelį ledi Tresilian palikimą jūsų vyrui – penkiasdešimt tūkstančių svarų...

– Bus tiek? Mes gausim juos pagal senuko sero Metju testamentą, ar ne?

– Jūs viską apie tai žinote?

– O taip. Po ledi Tresilian mirties palikimas padalijamas po lygiai Neviliui ir jo žmonai. Nesidžiaugiu, kad seniokė užvertė kanopas. Nelabai ji man patiko – turbūt dėl to, kad ir aš jai nepatikau, – bet visą laiką galvoti, kad kažkoks plėšikas įslinko ir suknežino jai galvą, yra per daug baisu.

Tai pasakiusi ji išėjo. Betlas pažiūrėjo į Lyčą.

– Tai ką apie ją manai? Išvaizdi prekė, pasakyčiau. Vyras galvą dėl jos gali lengvai pamesti.

Lyčas pritarė.

– Bet nelabai panaši į ledi, – netvirtai pasakė jis.

– Tokių šiais laikais išvis nebėra, – pareiškė Betlas. – Ar pasižiūrėsime ir į pirmąją? Ne, man rodos, pirma pasišnekėkime su mis Eldin ir pažiūrėkime, kaip visa ši vedybinė kebeknė atrodo iš šalies.

Merė Eldin susikaupusi įėjo vidun ir atsisėdo. Nepaisant išorinės ramybės, jos akys atrodė sunerimusios.

Ji gana aiškiai atsakinėjo į Lyčo klausimus, patvirtindama Nevilio pateiktą vakaro nupasakojimą. Ji nuėjusi miegoti apie dešimtą.

– Misteris Streindžas tada buvo pas ledi Tresilian?

– Taip, girdėjau juos kalbantis.

– Kalbantis, mis Eldin, ar pykstantis?

Ji paraudo, bet ramiai atsakė:

– Suprantate, ledi Tresilian mėgo diskusijas. Ji dažnai kalbėdavo kandžiai, net kai to nenorėdavo. Be to, ji buvo

linkusi į vienvaldystę ir despotiškumą, – o vyras su tuo susitaiko sunkiau nei moteris.

„Kaip ir jūs, greičiausiai“, – pamanė Betlas.

Jis pažvelgė į protingą jos veidą. Pirma prabilo ji.

– Nenoriu pasirodyti kvaila... bet man tikrai atrodo neįtikėtina... visiškai neįtikėtina, kad jūs įtartumėte kurį nors šiuose namuose. Kodėl tai negalėtų būti įsilaužėlis?

– Dėl keleto priežasčių, mis Eldin. Visų pirma niekas nepavogta ir nė vienerios durys ar langas neišlaužti. Man nereikėtų jums priminti jūsų pačios namo ir jo aplinkos plano, bet tiesiog turėkite tai galvoje. Vakarinėje pusėje stati uola leidžiasi tiesiai jūron, iš pietų yra pora terasų, aptvertų sienele bei ribojamų dar ir jūros, rytuose sodas eina bemaž iki pat kranto, tačiau jis aptvertas aukšta siena. Vieninteliai išėjimai tėra į kelią vedantys varteliai, kurie šįryt buvo rasti užsklęsti iš vidaus kaip ir visada, bei pagrindinės durys, pro kurias patenkama ant kelio. Neteigiu, kad niekas negalėjo perlipti tvoros ar kad negalėjo įsigauti vidun, pasinaudojęs atliekamu raktu nuo pagrindinių durų ar netgi visrakčiu... tačiau sakau, kad, kiek aš suprantu, niekas nieko panašaus nedarė. Kad ir kas įvykdė šį nusikaltimą, žinojo, jog kas vakarą Baret gerdavo senos lapų nuovirą, ir įdėjo į jį vaistų – visi įtarimai krinta ant kažkurio iš namiškių. Golfo lazda buvo paimta iš spintos po laiptais. *Tai nebuvo svetimas žmogus, mis Eldin.*

– Tai ne Nevilis! Esu tikra, kad ne Nevilis!

– Ir kodėl gi esate tokia įsitikinusi?

Ji iš nevilties skėstelėjo rankomis.

– Nepanašu į jį – štai kodėl! Jis nenužudytų bejėgės senos moters, gulinčios lovoje... Nevilis!

– Nepanašu, – nuolaidžiai tarė Betlas, – tačiau nustebtumėte sužinojusi, kokių tik dalykų žmonės nepridaro, kai tik prispiria koks reikalas. Misteriui Streindžui galėjo labai prireikti pinigų.

– Esu tikra, kad neprireikė. Jis nėra išlaidus žmogus... niekad nebuvo.

– Taip, bet jo žmona tokia.

– Kei? Taip, galbūt... ak, bet tai tiesiog juokinga. Esu įsitikinusi, kad pinigai buvo paskutinis dalykas, apie kurį Nevilis pastaruoju metu galėjo pagalvoti.

Vyresnysis inspektorius Betlas krenkštelėjo.

– Kaip suprantu, jis ir taip turėjo dėl ko jaudintis?

– Turbūt Kei jums pasakojo? Taip, buvo tikrai sunku. Tačiau tai vis tiek neturi nieko bendra su šita klaikybe.

– Gal ir neturi, bet mes vis tiek norėtume išgirsti jūsų versiją, mis Eldin.

Merė lėtai pratarė:

– Na, kaip jau sakiau, susidarė gana kebli... situacija. Kad ir kieno idėja buvo pradėti...

Jis mikliai įsiterpė.

– Aš supratau, kad tai buvo misterio Streindžo mintis?

– Jis taip sakė.

– Bet jūs taip nemanote?

– Aš... ne... tai kažkaip nepanašu į Nevilį. Kažkaip visąlaik jaučiau, kad kažkas kitas įkalė tą mintį jam į galvą.

– Galbūt misis Odri Streindž?

– Neįtikėtina, kad Odri darytų ką nors panašaus.

– Tada kas kitas tai galėjo būti?

Merė bejėgiškai gūžtelėjo pečiais.

– Nežinau. Tai tiesiog... keista.

– Keista, – susimąstęs pratarė Betlas. – Štai tokia man ši byla ir atrodo. Ji keista.

– Keista buvo viskas. Tvyrojo tokia nuojauta... aš tiesiog negaliu jos apibūdinti. Kažkas tiesiog kybojo ore. Kažkokia *grėsmė*.

– Visi įsitempę ir sudirgę?

– Taip, kaip tik taip... Mus visus tai kankino. Netgi misteris Latimeras... – ji nutilo.

– Kaip tik norėjau prie jo pereiti. Ką jūs, mis Eldin, galėtumėte pasakyti apie misterį Latimerą? Kas toks yra misteris Latimeras?

– Na, tiesą sakant, aš nieką apie jį težinau. Jis Kei draugas.

– Misis Streindž draugas. Seniai vienas kitą pažįsta?

– Taip, ji pažinojo jį dar prieš ištekėdama.

– Misteriui Streindžui jis patinka?

– Manau, visai patinka.

– Dėl to nekilo jokių... nesutarimų?

Betlas pasistengė paklausti itin aptakiai. Merė atsakė tuoj pat ir kategoriškai:

– Žinoma, ne!

– O ledi Tresilian misteris Latimeras patiko?

– Ne itin.

Betlas pajuto įspėjantį šaltuką jos balse ir pakeitė temą.

– Toji tarnaitė, Džeinė Baret, seniai tarnauja pas ledi Tresilian? Jūs laikote ją verta pasitikėjimo?

– O, visiškai. Ji buvo atsidavusi ledi Tresilian.

Betlas atsilošė į kėdės atkaltę.

– Tai jūs nė sekundei nepatikėtumėte galimybe, kad Baret trenkė ledi Tresilian per galvą, o po to prisigėrė migdomųjų tam, jog išvengtų įtarimų?

– Žinoma, ne. Kodėl, po galais, ji turėtų?

– Suprantate, ji gauna palikimą.

– Aš taip pat, – pasakė Merė Eldin.

Ji ramiai žvelgė į jį.

– Taip, – tarė Betlas. – Jūs taip pat. Ar žinote kiek?

– Misteris Trelonis tik ką atvyko. Jis man pasakė.

– Anksčiau apie tai nežinojote?

– Ne. Iš kai kurių ledi Tresilian pasakytų žodžių aš aiškiai numaniau, kad ji ketina man ką nors palikti. Suprantate, nuosavų lėšų aš turiu labai mažai. Nepakankamai, kad pragyvenčiau nesusiradusi kokio nors darbo. Maniau, kad ledi Tresilian galėtų man palikti kokį šimtą svarų per metus – tačiau ji turėjo giminaičių, ir aš visai nenumaniau, kam ji paliktų pinigus, kuriais disponavo. Aišku, aš žinojau, kad sero Metju turtas pereina Neviliui ir Odri.

– Taigi ji nežinojo, ką ledi Tresilian jai palieka, – tarė Lyčas, kai Merei Eldin buvo leista eiti. – Bent jau taip *ji* sako.

– Taip jinai sako, – sutiko Betlas. – O dabar pakvieskim pirmąją Mėlynbarzdžio žmoną.

VII

Odri dėvėjo pilkšvą flanelinį švarkelį ir sijoną. Taip apsirengusi ji atrodė tokia blyški ir panaši į vaiduoklį, kad Betlas prisiminė Kei žodžius: „Pilka šmėkla, slankiojanti po namus".

Ji atsakinėjo paprastai ir be jokių emocijų.

Taip, ji nuėjusi miegoti dešimtą valandą, tokiu pat metu, kaip ir mis Eldin. Naktį ji nieko negirdėjusi.

– Atleiskite, kad kišuosi į jūsų asmeninius reikalus, – pasakė Betlas, – bet gal galėtumėte paaiškinti, kodėl jūs čia atvažiavote?

– Šiuo metų laiku visada atvažiuoju čia paviešėti. Šiais metais mano... mano buvęs vyras norėjo atvykti tuo pačiu metu ir paklausė manęs, ar neprieštaraučiau.

– Tai buvo jo pasiūlymas?

– O, taip.

– Ne jūsų?

– O, ne.

– Bet jūs sutikote?

– Taip, sutikau... Nemaniau... kad galėčiau atsisakyti.

– Kodėl gi ne, misis Streindž?

Tačiau ji nebuvo linkusi atvirauti.

– Juk nesinori būti nedraugiška.

– Jūs buvote nukentėjusioji pusė?

– Prašyčiau atleisti...

– Tai jūs padavėte prašymą skyryboms?

– Taip.

– Ar jūs... atleiskite... jaučiate jam bent kokią pagiežą?

– Ne... visiškai ne.

– Turite labai atlaidžią širdį, misis Streindž.

Ji neatsakė. Jis kuriam laikui nutilo. Tačiau Odri buvo ne Kei, kad tokiu būdu būtų paakinta prašnekti. Ji galėjo tylėti

ilgai, neparodydama jokių suglumimo ženklų. Betlas pats sau prisipažino esąs nugalėtas.

– Jūs esate tikra, kad tai buvo ne jūsų mintis, – šis susitikimas?

– Visiškai tikra.

– Jūsų santykiai su dabartine misis Streindž draugiški?

– Nemanau, jog aš jai labai patinku.

– O ji jums patinka?

– Taip. Manau, kad ji labai graži.

– Ką gi... dėkoju jums... manau, tai viskas.

Ji atsistojo ir nuėjo durų link. Tada stabtelėjo ir grįžo atgal.

– Aš tik norėčiau pasakyti... – ji kalbėjo nervingai ir paskubomis bėrė žodžius. – Jūs galvojate, kad tai padarė Nevilis... kad jis nužudė ją dėl pinigų. Esu visiškai įsitikinusi, kad yra ne taip. Neviliui pinigai niekada per daug nerūpėjo. Aš žinau tai. Supraskite, buvau su juo susituokusi aštuonerius metus. Aš tiesiog neįsivaizduoju jo ką nors žudančio dėl pinigų... tai... tai... ne Neviliui. Suprantu, kad mano žodžiai neturi jokios vertės kaip įrodymas... bet norėčiau, kad patikėtumėte manimi.

Ji nusigręžė ir išbėgo iš kambario.

– Ir ką manote apie *ją*? – paklausė Lyčas. – Niekad nemačiau tokio... tokio bejausmio žmogaus.

– Ji neparodė jausmų, – pastebėjo Betlas. – Tačiau jų turi. Kažkoks labai stiprus jausmas. Tik nenutuokiu koks...

VIII

Tomas Roidas atėjo paskutinis. Jis sėdėjo rimtas ir nejudrus, mirkčiojantis it pelėda.

Jis grįžęs namo iš Malajos – pirmąkart per aštuonerius metus. Nuo vaikystės buvo pripratęs paviešėti Gals Pointe. Misis Odri Streindž buvo tolima giminaitė... ir jo šeima augino ją nuo devynerių metų. Praėjusį vakarą jis nuėjęs miegoti prieš

pat vienuoliktą. Taip, jis girdėjęs misterį Nevilį Streindžą išeinant, bet jo nematęs. Nevilis išėjęs apie dvidešimt po dešimtos ar truputėlį vėliau. Jis pats naktį nieko negirdėjęs. Kai buvo rastas ledi Tresilian kūnas, jis jau buvo atsikėlęs ir išėjęs į sodą. Jis anksti keliasi.

Po to stojo tyla.

– Mis Eldin mums sakė, kad namuose atmosfera buvo įtempta. Ar jūs taip pat tai pastebėjote?

– Nemanau. Mažai ką pastebiu.

„Melas, – pagalvojo Betlas. – Manau, pastebi nemažai... daugiau nei kiti".

Ne, jis nemanąs, kad Neviliui trūkę pinigų. Jis tikrai taip neatrodęs. Tačiau apie misterio Streindžo reikalus jis labai mažai ką žinąs.

– Ar gerai pažinojote antrąją misis Streindž?

– Čia pirmąsyk ją pamačiau.

Betlas ištraukė paskutinę kortą.

– Jau turbūt žinote, misteri Roidai, kad mes ant nusikaltimo įrankio aptikome misterio Nevilio Streindžo pirštų atspaudus. Taip pat ant kostiumo, kurį jis vakar dėvėjo, rankovės aptikome kraujo.

Jis stabtelėjo. Roidas linktelėjo galva.

– Jis mums sakė, – suniurnėjo.

– Atvirai jūsų klausiu – *ar manote, kad jis tai padarė*?

Tomas Roidas niekad nemėgo būti skubinamas. Prieš atsakydamas, jis tylėjo visą minutę... o tai labai ilgas laiko tarpas.

– Nesuprantu, kodėl klausiat *manęs*! Ne mano reikalas. Jūsų. Pats sakyčiau – labai nepanašu.

– Gal numanote, kas galėtų labiau tikti?

Tomas papurtė galvą.

– Vienintelis žmogus, kuris galėtų toks būti, tiesiog negalėjo to padaryti. Tai tiek.

– Ir kas tas „tiek"?

Bet Roidas dar ryžtingiau papurtė galvą.

– Negalėčiau tvirtai pasakyti. Tai tik mano asmeninė nuomonė.

– Jūsų pareiga padėti policijai.

– Nepasakysiu jokių faktų. Tai ne faktai. Tik idėja. Ir vis tiek neįmanoma.

– Ne ką iš jo teišpešėm, – apibendrino Lyčas, kai Roidas dingo už durų.

Betlas pritarė.

– Taip, ne kažin ką. Kažkas jo galvoje sukasi – kažkas visai teisingo. Norėčiau sužinoti kas. Džimai, berniuk mano, tai labai savotiškas nusikaltimas...

Telefonas suskambo anksčiau, nei Lyčas spėjo atsakyti. Jis pakėlė ragelį ir atsiliepė. Po poros minučių klausymo pasakė: „Gerai" ir nutėškė jį atgal.

– Kraujas ant švarko rankovės yra žmogaus, – pranešė jis. – Kraujo grupė ta pati kaip ir ledi T. Rodos, Nevilis Streindžas prie to...

Betlas tuo tarpu buvo nužirgliojęs prie lango ir didžiai susidomėjęs pro jį žiūrėjo.

– Lauke gražus jaunuolis, – pareiškė jis. – Tiesiog gražuolis ir, pažymėsiu, neabejotinai nedoras. Gaila, kad misteris Latimeras – o man rodos, kad tai jis, – vakar buvo „Ysterhed Bėjuje". Jis suknežintų nuosavos močiutės galvą, jei tik manytų, kad jam pavyks išsisukti ir dar išpešti iš to naudos.

– Na, čia jam jokios naudos nebūtų, – pasakė Lyčas. – Ledi T. mirtis niekuo jo nepraturtina. – Telefonas vėl sučirškė. – Kad jį kur galas tą telefoną, kas dabar nutiko?

Jis nuėjo prie jo.

– Klausau. O, tai jūs, daktare. Ką? Ji atsigavo, ar ne? Ką? *Ką*?

Jis pasuko galvą.

– Dėde, tik prieikit ir paklausykit.

Betlas prisiartino ir paėmė ragelį. Jis klausėsi taip, kaip ir visada – bereikšmiu veidu. Lyčui jis pasakė:

– Pakviesk Nevilį Streindžą, Džimai.

Kai Nevilis įėjo, Betlas kaip tik kabino ragelį.

Išbalęs ir nuvargęs Nevilis smalsiai spoksojo į Skotlend Jardo vyresnįjį inspektorių, bergždžiai bandydamas ką nors išskaityti iš medinę kaukę primenančio jo veido.

– Misteri Streindžai, – tarė Betlas. – Ar pažįstate ką nors, kas labai jūsų nemėgsta?

Nevilis išpūtė akis ir papurtė galvą.

– Tikrai? – Betlas išrodė įspūdingai. – Turiu galvoje, sere, kažką, kas jūsų daugiau nei nemėgsta... kažką, kas... jei atvirai... jūsų mirtinai nekenčia?

Nevilis išsitempė kaip styga.

– Ne. Tikrai ne. Nieko.

– Pagalvokit dar kartą, misteri Streindžai. Ar jūs nieko nesate kokiu nors būdu įžeidęs?

Nevilis paraudo.

– Tėra vienas žmogus, kuriam, galiu prisipažinti, esu pakenkęs, ir ji ne iš tokių, kurie nešiojasi užanty akmenį. Tai mano pirmoji žmona, aš ją palikau dėl kitos moters. Tačiau galiu jus patikinti, kad ji nejaučia man jokios neapykantos. Ji... ji tiesiog angelas.

Vyresnysis inspektorius pasilenkė per stalą.

– Leiskit man pasakyti, misteri Streindžai, kad esate žmogus, kuriam labai sekasi. Nesakau, kad man patiktų jums kelti bylą – nepatiktų. Bet pagrindas *buvo*! Viskas būtų ėję kaip sviestu patepta, ir (nebent prisiekusieji būtų netikėtai itin susižavėję jūsų asmenybe) *jus būtų pasiuntę tiesiai į kartuves*.

– Jūs kalbate taip, – pratarė Nevilis, – lyg viskas jau praeity.

– Tai ir yra praeitis, – pasakė Betlas. – Jus, misteri Streindžai, išgelbėjo grynas atsitiktinumas.

Nevilis vis dar rijo jį klausiamu žvilgsniu.

– Po to, kai jūs vakar palikote ledi Tresilian, – tarė Betlas, – ji varpeliu pasikvietė tarnaitę.

Jis žiūrėjo, kaip ši mintis skverbiasi į Nevilio smegenis.

– *Po to*. Tada ją matė Baret?..

– Taip. *Gyvą ir sveiką*. Baret taip pat matė jus išeinant iš namų dar prieš tai, kai nuėjo pas savo šeimininkę.

Nevilis pralemeno:

– Bet lazda... mano pirštų atspaudai...

– Jai trenkė ne su lazda. Daktarui Leizenbiui ji iškart sukėlė įtarimą. Mačiau tai. Ji buvo užmušta su kažkuo kitu. Ta golfo lazda akivaizdžiai buvo palikta tam, kad įtarimas kristų ant *jūsų*. Tai galėjo būti jūsų barnį nugirdęs žmogus ir būtent dėl to pasirinkęs jus kaip tinkamą auką, arba galbūt dėl...

Jis neužbaigė sakinio ir pakartojo ankstesnį klausimą:

– Kas šiuose namuose jūsų nekenčia, misteri Streindžai?

IX

– Turiu jums klausimėlį, daktare, – pasakė Betlas.

Jie sėdėjo daktaro namuose, jau grįžę iš slaugos ligoninės, kur trumpai pasišnekėjo su Džeine Baret.

Baret buvo silpna ir išsekusi, tačiau jos parodymai buvo visiškai aiškūs.

Ji kaip tik ruošusis miegoti, jau išgėrusi savo senos lapų arbatą, kai suskambėjo ledi Tresilian varpelis. Ji dirstelėjusi į laikrodį – buvo dvidešimt penkios minutės po dešimtos.

Ji užsimetusi chalatą ir nulipusi žemyn. Apačioje, vestibiulyje, ji išgirdusi triukšmą ir pažiūrėjusi per turėklus.

– Tai misteris Nevilis kaip tik ėjo laukan. Jis nuo kabyklos ėmė savo lietpaltį.

– Kokį kostiumą jis vilkėjo?

– Pilką su dryželiais. Jo veidas buvo labai susikrimtęs ir nelaimingas. Jis grūste įgrūdo rankas į lietpalčio rankoves, lyg jam visai nebūtų rūpėję, kaip jis atrodys. Tada išėjo laukan ir trenkė pagrindinėmis durimis. Aš nuėjau pas jos malonybę. Ji buvo labai mieguista, vargšelė, ir negalėjo prisiminti, dėl ko man skambinusi... ji niekad neprisimindavo, vargšė ledi. Bet aš papurenau pagalves ir atnešiau jai stiklą šviežio vandens, ir patogiai ją paguldžiau.

– Ji neatrodė dėl kažko nusiminusi ar išsigandusi?

– Tiesiog pavargusi, ir tiek. Aš pati buvau nusivariusi nuo kojų. Žiovavau. Užlipau viršun ir nuėjau tiesiai į lovą.

Toks buvo Baret pasakojimas, ir atrodė neįmanoma suabejoti jos giliu sielvartu ir pasibaisėjimu, sužinojus apie savo šeimininkės mirtį.

Jie grįžo atgal į Leizenbio namus, ir kaip tik tada Betlas pareiškė turįs klausimą.

– Klauskit į sveikatą, – pasakė Leizenbis.

– Kokiu laiku, kaip jūs manote, ledi Tresilian mirė?

– Jau sakiau jums. Tarp dešimtos ir vidurnakčio.

– Žinau, kad taip sakėte. Tačiau ne to klausiu. Aš klausiau, ką jūs *asmeniškai* galvojate.

– Neoficialiai?

– Taigi.

– Gerai. Aš manau, kad apie vienuoliktą.

– Tai ir norėjau iš jūsų išgirsti, – pasakė Betlas.

– Džiaugiuosi pasitarnavęs. O ką?

– Man niekad nepatiko mintis, kad ji mirė iki dvidešimt po dešimtos. Paimkim Baret migdomuosius – tada jie dar nebūtų spėję suveikti. Tie migdomieji rodo, kad žmogžudystę planuota įvykdyti gerokai vėliau – naktį. Man pačiam rodos, vidurnaktį.

– Gali būti. Vienuolikta – tik spėjimas.

– Bet jokiu būdu ne vėliau nei vidurnaktį?

– Taip.

– Negalėjo būti po pusės trijų?

– Dievaži, ne.

– Ką gi, rodos, kad Streindžas nesusitepęs. Tik turėsiu pasitikslinti, ką jis veikė išėjęs iš namų. Jei sako tiesą, jis švarus ir galim griebtis kitų įtariamųjų.

– Gal kitų paveldėtojų? – pasiūlė Lyčas.

– Galbūt, – tarė Betlas. – Bet nemanau. Aš ieškau kažko iškrypėliško.

– Iškrypėliško?

– Šlykščiai iškrypėliško.

Palikę daktaro namus, jie nuėjo prie kelto. Kelto vaidmenį atliko valtis, irkluojama brolių Vilio ir Džordžo Barnsų. Brolius

Barnsus iš matymo pažinojo visas Soltkrykas ir dauguma besikeliančiųjų iš „Ysterhed Bėjaus“. Džordžas išsyk prisiminė, kad misteris Streindžas iš Gals Pointo kėlėsi praėjusį vakarą pusę vienuoliktos. Ne, atgal jis misterio Streindžo nekėlęs. Paskutinis keltas išplaukęs nuo Ysterhedo pusės pusę dviejų, ir misterio Streindžo jame nebuvo.

Betlas paklausė, gal jis pažįstąs misterį Latimerą.

– Latimerą? Latimerą? Aukštą dailų jaunuolį? Vis plaukia iš viešbučio į Gals Pointą? Taip, pažįstu jį. Bet vakar visai nemačiau. Jis plaukė šįryt. Paskui grįžo atgal.

Jie persikėlė per upę ir nužingsniavo į „Ysterhed Bėjaus“ viešbutį.

Čia rado tik ką grįžusį iš anos pusės misterį Latimerą. Jis parplaukė prieš tai buvusiu keltu.

Misteris Latimeras nesitvėrė troškimu kaip nors pagelbėti.

– Taip, senis Nevilis buvo atplaukęs vakar. Atrodė dėl kažko labai liūdnas. Pasisakė, kad susikivirčijo su senąja ledi. Girdėjau, kad ir su Kei jam nenuskilo, bet, aišku, man jis to nesakė. Apskritai jis man pasirodė kaip žemes pardavęs. Tiesa, bent kartą atrodė besidžiaugiąs mano kompanija.

– Jis ne iškart jus surado, kaip supratau?

Latimeras kandžiai pastebėjo:

– Neįsivaizduoju kodėl. Sėdėjau salone. Streindžas sakė, kad buvo užėjęs ir nepamatė manęs, tačiau jis buvo ne tokios būklės, kad galėtų aiškiai protauti. Arba gal buvau kelioms minutėms išėjęs į sodą. Visada išeinu laukan, kai tik galiu. Žvėriška smarvė tam viešbuty. Užuodžiau besėdėdamas bare vakar, man rodos, kanalizacija! Streindžas irgi pastebėjo! Abu užuodėm. Šlykšti puvėsių smarvė. Gal kokia nudvėsusi žiurkė po biliardinės grindimis.

– Jūs žaidėte biliardą, o po to?

– Ak, mes pasišnekėjom šiek tiek, išmetėm burnelę kitą. Tada Nevilis pasakė: „O, velnias, pražiopsojau keltą“, tai aš pasakiau, kad pasiimsiu mašiną ir jį parvešiu, taip ir padariau. Buvom ten daugmaž pusę trijų.

– Ir misteris Streindžas buvo su jumis visą vakarą?

– O taip. Bet ko paklauskit, pasakys.

– Ačiū, misteri Latimerai. Mes turim būti tokie nepatiklūs.

Kai jie paliko išsišiepusį ir savimi patenkintą jaunuolį, Lyčas tarė:

– Kam reikia taip kruopščiai tikrinti Nevilį Streindžą?

Betlas šyptelėjo. Lyčas iškart suprato.

– Viešpatėliau mieliausias, tai tą *kitą* jūs tikrinate. Štai kokia jūsų idėja.

– Per anksti turėti idėjų, – tarė Betlas. – Tiesiog turiu žinoti, kur tiksliai vakar buvo misteris Tedas Latimeras. Mes tai žinom – nuo penkiolika po vienuolikos iki, tarkim, po vidurnakčio jis buvo su Neviliu Streindžu. Tačiau kur jis buvo *prieš* tai – kai Nevilis Streindžas atėjo ir jo nerado?

Jie kantriai tęsė apklausą – barmenai, padavėjai, liftininkai. Latimerą matė salone tarp devynių ir dešimt. Bare jis buvo penkiolika po dešimtos. Tačiau po to iki dvidešimt po vienuolikos jis tiesiog pradingo. Vėliau viena iš tarnaičių pareiškė, kad misteris Latimeras buvo „viename iš mažyčių kabinetėlių su misis Bedouz – riebia poniute iš Šiaurės Anglijos“.

Prigrybta pasakyti laiką, ji tarė mananti, kad tai buvo apie vienuoliktą.

– Tai viską sugadina, – susiraukė Betlas. – Jis čia tikrai buvo. Tiesiog nenorėjo atkreipti dėmesio į savo storulę (ir, aišku, piniginą) drauguže. Tai vėl sugrąžina mus prie likusiųjų – tarnų, Kei Streindž, Odri Streindž, Merės Eldin ir Tomo Roido. *Vienas* iš jų nužudė senąją ledi, tačiau kuris? Jei tik surastume tikrąjį nusikaltimo įrankį...

Jis staiga nutilo ir pliaukštelėjo sau per šlaunį.

– Supratau, Džimai, berniuk mano! Dabar žinau, kas privertė mane pagalvoti apie Erkiulį Puaro. Įmesim ką nors į skrandį ir grįžtam į Gals Pointą, o ten aš tau kai ką parodysiu.

X

Merė Eldin nenustygo vietoje. Ji vaikščiojo pirmyn atgal į namą, tai ten, tai šen nuskindavo nudžiūvusį jurgino žiedą, grįžo į svetainę ir beprasmiškai perkėlinėjo iš vienos vietos į kitą vazas su gėlėmis.

Iš bibliotekos girdėjosi neaiškus murmesys. Misteris Trelonis buvo ten su Neviliu. Kei ir Odri niekur nesimatė.

Merė vėl išėjo į sodą. Prie tvoros ji užtiko taikiai papsintį pypkę Tomą Roidą ir nuėjo prie jo.

– Vargeli tu mano, – atsisėdo ji šalimais ir giliai, susijaudinusi atsiduso.

– Nutiko kas nors? – paklausė Tomas.

Merės juoke pasigirdo isteriška gaidelė.

– Niekas kitas, tik jūs taip galit pasakyti. Namuose nužudytas žmogus, o jūs teišspaudžiat: „Ar nutiko kas?"

Kiek pritrenktas Tomas pratarė:

– Turėjau omeny, kas nors naujo?

– Ak, žinau, ką turėjote omeny. Tikrai nuostabiai palengvėja, suradus ką nors taip didingai nesutrikdomo, kaip jūs!

– Ne kažin kiek naudos imti viską giliai į širdį, ką?

– Taip, taip. Jūs didžiai supratingas. Kaip tai sugebate, nesuvokiu.

– Na, manau, aš pašalinis.

– Tai, žinoma, tiesa. Negalite jausti palengvėjimo, skirtingai nei mes visi, kad Nevilis nebekaltinamas.

– Man, žinoma, labai malonu, kad jis nebekaltinamas, – pasakė Roidas.

Merė suvirpėjo.

– O buvo taip arti to. Jei Kamilai nebūtų šovę galvon paskambinti Baret, kai Nevilis išėjo...

Sakinio ji neužbaigė. Tomas padarė tai vietoj jos.

– Tada senukui Neviliui būtų buvę riesta.

Jis kalbėjo su neabejotinai rūsčiu pasitenkinimu, bet, pastebėjęs priekaištingą Merės žvilgsnį, šyptelėjo ir pakraipė galvą.

– Aš ne visai beširdis, bet dabar, kai Neviliui viskas gerai, negaliu nejausti smagumo, kad jis turėjo bent truputėlį padrebinti kinkas. Jis visada toks nežmoniškai patenkintas savim.

– Jis tikrai ne toks, Tomai.

– Gal ir ne. Tik taip elgiasi. Bet šį rytą jis atrodė kaip reikiant persigandęs!

– Koks jūs žiaurus!

– Vis tiek dabar viskas gerai. Žinote, Mere, net čia Neviliui pasisekė kaip pačiam nelabajam. Kitas su tokia krūva įkalčių turbūt nebūtų išsisukęs.

Merė vėl sudrebėjo.

– Nesakykit taip. Aš visada galvoju, kad nekaltieji yra... apsaugoti.

– Argi, mieloji? – jo balsas skambėjo švelniai.

Merė netikėtai pratrūko:

– Tomai, aš sunerimusi. Mirtinai sunerimusi.

– Taip?

– Dėl misterio Trivso.

Tomo pypkė šleptelėjo iš burnos. Kai lenkėsi jos pakelti, jo balsas buvo pasikeitęs.

– O ką misteris Trivsas?

– Tą vakarą, kai jis čia buvo... pasakojo tą istoriją... apie tą mažą žmogžudžiuką! Tomai, aš galvojau... Ar tai buvo tik šiaip pasakojimas? O gal jis turėjo kažkokį tikslą?

– Turit galvoje, – atsargiai pasakė Roidas, – kad ji buvo taikoma kažkam, buvusiam kambaryje?

Meri sušnibždėjo:

– Taip.

Tomas ramiai tarė:

– Man taip pat buvo įdomu. Tiesą sakant, kaip tik apie tai galvojau, kai atėjote.

Merė prisimerkė.

– Bandžiau prisiminti... Jis pasakojo juk taip atsargiai. Jis beveik grūste įgrūdo tą istoriją į pokalbį. Ir dar jis sakė, kad pažintų tą žmogų bet kur. Pabrėžė tai. Lyg jau būtų *atpažinęs*.

– Mhm, – tarė Tomas. – Jau buvau apie tai pagalvojęs.

– Tačiau kam jam to reikėjo? Kokia prasmė?

– Manau, – pasakė Roidas, – tai buvo tam tikras perspėjimas. Nieko tokio nebandyti.

– Norit pasakyti, kad misteris Trivsas jau tada žinojo, jog kažkas ruošiasi nužudyti Kamilą?

– Ne. Manau, per daug fantastiška. Tai galėjo būti tik bendras įspėjimas.

– Galvojau... kaip manote, ar mums reikėtų papasakoti policijai?

Šitai Tomas apmąstė.

– Man rodos, ne, – galų gale pasakė jis. – Nesuprantu, kaip tai susiję. Jeigu Trivsas būtų gyvas ir pats galėtų viską papasakoti, būtų kitaip.

– Būtų kitaip, – pritarė Merė. – Jis miręs! – Staiga ją nukrėtė šiurpas. – Tai, kaip jis mirė, Tomai, taip keista!

– Širdies smūgis. Silpna širdis buvo.

– Turiu galvoje tą keistą nutikimą su neveikiančiu liftu. *Man tai nepatinka.*

– Man ir pačiam tai nelabai prie širdies, – pastebėjo Tomas Roidas.

XI

Vyresnysis inspektorius Betlas miegamajame apsidairė. Lova jau buvo paklota. Visa kita liko nepakitę. Kai jie pirmąkart jį pamatė, jis buvo švarutėlis. Nė dulkelės nebuvo ir dabar.

– Va tai, – pasakė vyresnysis inspektorius Betlas, rodydamas į senamadiškas plienines židinio groteles. – Ar pastebi ką nors neįprasto tose grotelėse?

– Prašosi nuvalomos, – tarė Džimas Lyčas. – Bet gerai užlaikytos. Nieko keista jose neįžiūriu, nebent... taip, kairės pusės bumbulas šviesesnis nei dešinės.

– Tai ir privertė mane pagalvoti apie Erkiulį Puaro, – pasakė Betlas. – Žinai jo kaprizą dėl ne visai simetriškų daiktų – iškart

visas surūgsta. Manau, nesąmoningai pagalvojau: „Senuką Puaro tai sunervintų“ ir po to pradėjau kalbėti apie jį. Neškit šen savo pirštų atspaudų ėmimo rinkinėlį, Džonsai, pasižiūrėsim į tuos du bumbulus.

Džonsas iš karto raportavo:

– Atspaudų yra ant dešiniojo bumbulo, sere, ant kairiojo – nė vieno.

– Tada kairiojo mums ir reikia. Atspaudai ant antrojo bus tarnaitės, paskutinįkart jį valiusios. Kairysis buvo nuvalytas dukart.

– Šiame šiukšlių krepšyje buvo skiautelė panaudoto švitrinio popieriaus, – prisipažino Džonsas. – Nemaniau, kad ji svarbi.

– Nes tada nežinojot, ko ieškoti. Dabar atsargiai, lažinuosi iš ko tik norit, kad tas bumbulas atsisuka... taip, taip ir maniau.

Džonsas pakėlė bumbulą.

– Svorio tai nemažo, – pasakė sverdamas jį rankoje.

Lyčas pasilenkė virš jo ir tarė:

– Ten kažkas tamsaus – ant sriegio.

– Kraujas, visai tikėtina, – pasakė Betlas. – Nuvalė patį bumbulą, nušluostė, o tos dėmelės ant sriegio ir nepastebėjo. Iš bet ko lažinuosi, kad senosios ledi kiaušas buvo įlenktas būtent su šituo daikteliu. Tačiau dar kai ką reikia surasti. Jums, Džonsai, vėl teks apieškoti namą. Šįkart jau tiksliai žinote, ko ieškoti.

Jis davė keletą trumpų detalių nurodymų. Priėjo prie lango ir iškišo galvą laukan.

– Ten į gebenes įbrukta kažkas geltono. Tai gali būti kita galvosūkio dalis. Aš net neabejoju, kad taip ir bus.

XII

Beeinantį per vestibiulį vyresnįjį inspektorių Betlą užklupo Merė Eldin.

– Ar galėčiau minutėlę su jumis pasikalbėti, vyresnysis inspektoriau?

– Žinoma, mis Eldin. Gal užeinam čionai?

Jis atplėšė valgomojo duris. Harstalas jau buvo sutvarkęs stalą po priešpiečių.

– Norėčiau kai ko jūsų paklausti, vyresnysis inspektoriau. Žinoma, jūs nemanote, jūs tiesiog negalite vis dar galvoti, kad šis... šis baisus nusikaltimas buvo padarytas vieno iš mūsų? Tai tikrai turėjo būti kažkas svetimas! Koks nors pamišėlis!

– Šitoje vietoje galite ir nelabai klysti, mis Eldin. Žodis „pamišėlis" labai gerai apibūdina šį nusikaltėlį, jei aš neklystu. Bet jis ne pašalinis.

Jos akys išsiplėtė.

– Norite pasakyti, kad kažkas šiuose namuose yra... yra *pamišęs*?

– Jūs įsivaizduojate, – pasakė vyresnysis inspektorius, – kažką besitaškantį seilėmis ir vartantį akis. Pamišimas ne taip pasireiškia. Kai kurie iš pavojingiausių bepročių nusikaltėlių atrodė tokie pat sveiki kaip jūs arba aš. Paprastai tai susiję su įkyria idėja. Viena mintis, vis graužianti protą, palaipsniui jį deformuojanti. Graudu – protingi žmonės ateina ir aiškina, kaip jie yra persekiojami ir kaip visi juos šnipinėja... ir kartais atrodo, kad visa tai tiesiog turi būti tiesa.

– Esu įsitikinusi, kad jokių idėjų apie persekiojimus čia niekas neturi.

– Aš tai pateikiau tik kaip pavyzdį. Yra ir kitokių pamišimo formų. Tačiau manau, kad ir kas įvykdė šį nusikaltimą, buvo apsėstas vienos idėjos – idėjos, kurią gludino taip ilgai, jog tiesiog niekas daugiau neberūpėjo.

Merė pasipurtė. Ji pratarė:

– Yra dar kai kas, ką, mano galva, turėtumėte žinoti.

Glaustai ir aiškiai ji papasakojo apie misterio Trivso apsilankymą pietų bei apie jo paporintą istoriją. Vyresnysis inspektorius Betlas tuo itin susidomėjo.

– Jis sakė, kad galėtų atpažinti tą žmogų? Tarp kitko – vyrą ar moterį?

– Aš supratau, kad istorija buvo apie berniuką... tačiau iš tiesų misteris Trivsas būtent taip nesakė... tiesą sakant, dabar prisiminiau... jis aiškiai pareiškė nepasakosiąs jokių smulkmenų – lyties ar amžiaus.

– Štai kaip? Gal ir visai reikšminga. Ir jis sakė, kad pagal kažkokį fizinį trūkumą jis bet kur atpažintų tą vaiką?

– Taip.

– Gal tai randas... ar kas nors čia turi randų?

Jis atkreipė dėmesį, jog Merė Eldin prieš atsakydama truputėlį uždelsė:

– Ne tokių, kad būčiau pastebėjusi.

– Nagi, mis Eldin, – šyptelėjo jis. – Kažką jūs *pastebėjote*. Jei taip, ar nemanote, kad ir aš galėčiau tai pastebėti?

Ji papurtė galvą.

– Aš... aš nieko tokio nepastebėjau.

Tačiau jis matė, kad ji išsigandusi ir nusiminusi. Jo žodžiai parodė jai labai nemalonų minties posūkį. Jis norėjo tik sužinoti, kas tai, tačiau jo patirtis bylojo, kad bandymas ją spustelėti dabar būtų bevaisis.

Jis pakreipė pokalbį vėl prie misterio Trivso.

Merė nupasakojo jam tragišką vakaro pabaigą.

Kiek laiko Betlas ją pakamantinėjo. Po to ramiai pastebėjo:

– O tai man nauja. Niekad anksčiau nesu su tuo susidūręs.

– Ką turite omenyje?

– Niekad nesusidūriau su tokiu paprastu būdu įvykdyta žmogžudyste – tiesiog pakabinus skelbimėlį ant lifto durų.

Ji pasibaisėjo.

– Negi jūs iš tikrųjų manote?..

– Kad tai buvo žmogžudystė? Aišku, taip! Greita, išradinga žmogžudystė. Ji galėjo ir nepavykti, žinoma... bet *pavyko*.

– Tik dėl to, kad misteris Trivsas žinojo?..

– Taip. Nes būtų galėjęs atkreipti mūsų dėmesį į konkretų asmenį šiuose namuose. Taip jau išėjo, kad pradėjome tamsoje. Tačiau dabar švystelėjo šviesos kibirkštėlė, ir byla

kas minutę tampa vis aiškesnė. Pasakysiu jums, mis Eldin – ši žmogžudystė buvo iš anksto suplanuota iki smulkiausių detalių. Ir noriu, kad gerai įsidėmėtumėte – niekam nesakykite, kad papasakojote tą istoriją man. Tai labai svarbu. Atminkit, nesakykit *niekam*.

Merė linktelėjo. Ji vis dar atrodė lyg apdujusi.

Vyresnysis inspektorius Betlas išėjo iš kambario ir tęsė, ką buvo ketinęs dar iki Merės Eldin sutrukdymo. Jis buvo metodiškas žmogus. Jis norėjo konkrečios informacijos, tad joks naujas bei vilčių teikiantis takelis negalėjo jo nuvilioti nuo tvarkingo pareigų atlikimo vieškelio, kad ir koks magus tas naujas takelis būtų buvęs.

Jis pasibeldė į bibliotekos duris, ir Nevilio Streindžo balsas pakvietė: „Prašom".

Betlas buvo pristatytas misteriui Treloniui – aukštam garbingai išrodančiam ponui tamsiomis skvarbiomis akimis.

– Atleiskit, kad pertraukiau, – tarė vyresnysis inspektorius Betlas atsiprašinėdamas. – Tačiau kai kas man taip ir liko neaišku. Jūs, misteri Streindžai, paveldite pusę velionio sero Metju palikimo, o kas paveldi antrąją pusę?

Nevilis nustebo.

– Jau sakiau jums. Mano žmona.

– Taip. Bet... – Betlas smerkiamai kostelėjo, – kuri žmona, misteri Streindžai?

– O, suprantu. Taip, blogai pasakiau. Pinigai atitenka Odri, kuri buvo mano žmona tuo metu, kai buvo surašytas testamentas. Juk taip, misteri Treloni?

Teisininkas patvirtino:

– Testamentas yra gana aiškus. Palikimas padalijamas tarp sero Metju globotinio Nevilio Henrio Streindžo ir jo žmonos Odri Elžbietos Streindž, mergautine pavarde Stendiš. Vėlesnės skyrybos nedaro jokios įtakos.

– Tada viskas aišku, – tarė Betlas. – Kaip suprantu, misis Odri Streindž su tuo gerai susipažinusi?

– Savaime suprantama, – pasakė misteris Trelonis.

– O dabartinė misis Streindž?

– Kei? – Nevilis atrodė kiek nustebęs. – Na, manau, taip. Bent... niekad daug apie tai su ja nekalbėjau...

– Manau, sužinosite, – pasakė Betlas, – kad ji suprato ne taip. Ji mano, kad pinigai po ledi Tresilian mirties atitenka jums ir *dabartinei* jūsų žmonai. Bent jau taip ji man leido suprasti šįryt. Štai dėl ko atėjau sužinoti, kaip viskas yra iš tikrųjų.

– Kaip keista, – tarė Nevilis. – Na, manau, kad taip galėjo nesunkiai atsitikti. Kartą ar du ji pasakė, kaip man dabar atrodo, „Mes gausime daug pinigų, kai Kamila numirs“, bet aš greičiausiai pamaniau, kad ji tik siejo save su ta palikimo dalimi, kuri atitektų man.

– Tiesiog keista, – pastebėjo Betlas, – kiek nesusipratimų kyla tarp dviejų žmonių, ganėtinai dažnai kalbančių apie tą patį dalyką: abu jį supranta skirtingai ir nė vienas nepastebi prieštaravimo.

– Manau, taip, – pritarė Nevilis, neatrodydamas itin susidomėjęs. – Šiuo atveju tai vis tiek neturi didelės reikšmės. Nėra taip, kad mums apskritai trūktų pinigų. Labai džiaugiuosi dėl Odri. Ji buvo labai sunkioje padėtyje, bet dabar bus visiškai kitaip.

Betlas tiesmukai tarstelėjo:

– Bet, sere, aišku, po skyrybų ji gavo iš jūsų finansinę paramą?

Nevilis raustelėjo. Nenatūraliu balsu jis pasakė:

– Yra toks dalykas kaip... kaip išdidumas, vyresnysis inspektoriau. Odri visada atkakliai atsisakinėjo paimti bent skatiką iš sumos, kurią norėjau jai skirti.

– Labai dosnios paramos, – pridūrė misteris Trelonis. – Bet misis Odri Streindž visuomet ją grąžindavo ir griežtai atsisakydavo priimti.

– Labai įdomu, – tarė Betlas ir išėjo anksčiau, nei kas nors spėjo jo paprašyti paaiškinti šią frazę.

Jis išėjo laukan ir susirado sūnėną.

– Bent formaliai, – tarė jis, – šioje byloje bemaž visi turi gražutį finansinį motyvą. Nevilis Streindžas ir Odri Streindž gauna po apvalius penkiasdešimt tūkstantėlių kiekvienas. Kei

Streindž galvoja turinti teisę į penkiasdešimt tūkstančių. Merė Eldin gauna pajamas, kurios ją išlaisvina nuo būtinybės užsidirbti pragyvenimui. Tomas Roidas, esu priverstas pripažinti, nepelno nieko. Bet galim įtraukti Harstalą ir netgi Baret, jei tartume, kad ji rizikuotų save pribaigti dėl to, jog išvengtų įtarimų. Taigi, kaip sakiau, finansinių motyvų netrūksta. Ir vis dėlto, jei aš teisus, pinigai čia išvis niekuo dėti. Jei egzistuoja toks dalykas kaip nužudymas iš grynos neapykantos, tai čia toks ir buvo. Ir, jei niekas nepasirodys ir nepradės kaišioti pagalių į ratus, ketinu nutverti asmenį, kuris tai padarė!

XIII

Angusas Makvirteris sėdėjo „Ysterhed Bėjaus" viešbučio terasoje ir spoksojo į priešingame upės krante stypsančio Stark Hedo niūrią viršūnę.

Šiuo momentu jis užsiėmė rūpestinga savo paties minčių ir jausmų peržiūra.

Jis sunkiai suvokė, kas paskatino jį paskutines poilsio dienas praleisti vietovėje, kurioje dabar buvo. Vis dėlto kažkas jį čia traukte traukė. Galbūt troškimas save patikrinti – pažiūrėti, ar jo širdyje liko bent pėdsakas buvusio sielvarto.

Mona? Kaip menkai ji dabar jam rūpėjo. Ji ištekėjo už kito. Kažkada jis praėjo pro ją gatvėje, nieko nepajutęs. Jis galėjo prisiminti sielvartą ir kartėlį, jaustą, kai ji jį paliko, tačiau dabar šie jausmai buvo seniai dingę.

Nuo šių minčių atitraukė į jį atsitrenkęs kiaurai permirkęs šuva ir naujos jo draugės – mis Dianos Brinton, trylikametės, tūžmingi šūkavimai.

– Ak, eik šalin, Donai. Eik *šalin*. Argi ne siaubinga? Jis išsivoliojo į kažkokią žuvį paplūdimyje. Dabar dvokia per mylią. O ta žuvis buvo klaikiai pašvinkusi!

Makvirterio nosis šį teiginį tik patvirtino.

– Kažkokiam plyšy tarp uolų ar panašiai, – guodėsi mis Brinton. – Nusitempiau jį jūron ir bandžiau išprausti, tačiau neatrodo, kad tai davė kokios naudos.

Makvirteris pritarė. Donas, draugiško ir meilaus būdo šiurkščiaplaukis terjeras, atrodė įžeistas savo draugų ryžto neprisileisti jo arčiau kaip per pėdą.

– Jūros vanduo netinka, – pastebėjo Makvirteris. – Tik muilas ir karštas vanduo.

– Žinau. Bet viešbuty tas ne taip jau paprasta. Mes neturime asmeninės vonios.

Galų gale Makvirteris ir Diana vogčiom įslinko pro šonines duris, už pavadėlio tempdami Doną, ir it kokie kontrabandininkai nugabeno jį viršun į Makvirterio vonios kambarį. Buvo užsiimta kruopščiu švarinimusi, ir Makvirteris su Diana tapo šlaput šlaputėliai. Kai viskas buvo baigta, Donas atrodė kaip žemę pardavęs. Vėl tas šlykštus muilo dvokas – vos tik jis surado išties puikius kvepalus, kurių bet kuris šuo pavydėtų. Ak, ką gi, su žmonėmis visada taip – jie neturi nė menkiausio supratimo apie tikrus kvapus.

Šis mažytis incidentas Makvirterį kiek pralinksmino. Autobusu jis nuvažiavo į Soltingtoną, kur buvo palikęs išvalyti kostiumą.

Mergina iš „Valymo per 24 valandas" abejingai į jį dėbtelėjo.

– Makvirteris, sakėt? Bijau, kad dar neišvalyta.

– Turėtų jau būti. – Jis paliko kostiumą užvakar, ir dabar jau būtų 48, o ne 24 valandos. Moteris galėjo visa tai pasakyti anksčiau. Makvirteris akivaizdžiai susiraukė.

– Dar ne sutartas laikas, – tarė mergina, abejingai šypsodamasi.

– Nesąmonė.

Mergina šypsotis liovėsi ir nemandagiai atšovė:

– Vis tiek dar neišvalyta.

– Tada pasiimsiu tokį, koks yra dabar, – pareiškė Makvirteris.

– Jis visai nevalytas, – perspėjo jį mergina.

– Aš jį atsiimu.

– Drįsčiau sakyti, kad galim jį išvalyti iki rytojaus – kaip ypatingą paslaugą.

– Nesu pratęs prašinėti ypatingų paslaugų. Prašom man tiesiog grąžinti kostiumą.

Metusi į jį nepatenkintą žvilgsnį, mergina nuėjo į galinį kambarėlį. Ji grįžo su negrabiai suvyniotu ryšuliu ir stumtelėjo jį skersai prekystalio.

Makvirteris pasiėmė jį ir išėjo.

Tiesiog juokinga, bet jis jautėsi lyg nugalėtojas. Iš tiesų tai reiškė, kad palikti kostiumą išvalyti jis gali bet kur kitur!

Grįžęs į viešbutį, nusviedė ryšulį ant lovos ir susierzinęs pasižiūrėjo į jį. Gal čia pat, viešbutyje, jį išvalytų su drėgna kempine ir išlygintų. Jis nebuvo toks jau purvinas – o gal išvis jo valyti dar nereikia?

Jis išvyniojo paketą ir davė valią pykčiui. Tikrai, tie „valytojai per 24 valandas" suįžūlėję, švelniai tariant. Tai buvo ne jo kostiumas. Net ne tos pačios spalvos. Jis paliko tamsiai mėlyną. Įžūlūs, nekvalifikuoti terliai.

Jis niršiai pažiūrėjo į etiketę. Ant jos buvo užrašyta „Makvirteris". Antras Makvirteris? Ar kažkoks idiotiškas etikečių supainiojimas?

Suirzęs jis spoksojo į suniurkytų drabužių krūvą, tik staiga patraukė nosimi.

Žinoma, jis atpažino tą kvapą – ypač nemalonų kvapą... kažkaip susijęs su šunimi. Taip, kaip tik taip ir yra. Diana ir jos šuo. Visiškai ir tiesiogine to žodžio prasme pašvinkusi žuvis!

Jis pasilenkė ir atidžiai apžiūrėjo kostiumą. Štai jinai, ta blyški dėmė ant švarko peties. Ant *peties*...

O dabar, pamanė Makvirteris, darosi tikrai įdomu...

Bet vis tiek rytoj jis persimes keletu piktų žodelių su mergyte iš „Valymo per 24 valandas". Aiškiai apsiriko!

XIV

Po vakarienės jis išėjo iš viešbučio ir nupėdino keliu žemyn, kelto link. Naktis buvo giedra, bet žvarbi, su aiškiu žiemos dilgsėjimu. Vasara jau baigėsi.

Makvirteris keltu perplaukė į Soltkryko pusę. Jau antrąkart jis vėlei lankė Stark Hedą. Ta vieta jį kažkuo traukė. Jis lėtai kopė aukštyn į kalvą, praeidamas pro „Belmoral Korto“ viešbutį ir didelį namą, pastatytą ant uolos viršūnės. „Gals Pointas“ – perskaitė jis pavadinimą ant dažytų durų. Žinoma, juk štai čia ir buvo nužudyta senoji ledi. Apie tai daug kalbėta viešbutyje, jo kambarinė primygtinai siūlėsi viską jam apie tai papasakoti, ir laikraščiai apie tai rėkte rėkė, o Makvirterį, mėgstantį skaityti apie pasaulio naujienas ir visiškai nesidomintį nusikaltimais, tai kaip reikiant erzino.

Jis ėjo tolyn, vėl leidosi nuo kalvos, aplenkdamas mažą paplūdimį ir keletą senamadiškų, bet neseniai atnaujintų žvejų lūšnelių. Tada vėl aukštyn, iki kelias baigėsi takeliu, vedančiu į Stark Hedą.

Stark Hede buvo niūru ir atgrasu. Makvirteris stovėjo ant skardžio krašto, žvelgdamas į apačioje tyvuliuojančią jūrą. Taip jis stovėjo ir aną naktį. Jis pabandė atgaivinti tąnakt patirtus jausmus – neviltį, pyktį, nuovargį... graužiantį troškimą nuo viso to išsivaduoti. Bet dabar nebuvo ko atgaivinti. Visa tai buvo dingę – beliko tik šaltas pyktis. Sugautas to medžio, išgelbėtas pakrantės patrulių, lyg išdykęs vaikas aptupinėtas ligoninėje, daugybė pažeminimų ir užgauliojimų. Kodėl jie negalėjo *palikti jo vieno*? Tada jis tūkstantį kartų labiau troško išsilaisvinti iš visos tos maišalynės. Jis vis dar taip jautėsi. Vienintelis dalykas, kurio trūko dabar, buvo tvirtas akstinas.

Kaip jam tada buvo skaudu galvoti apie Moną! Dabar apie ją jis galėjo galvoti visai ramiai. Ji visada buvo ganėtinai kvaila. Lengvai pasiduodanti bet kam, kas tik jai pasimeilindavo ar ją garbstydavo. Gražuolė. Taip, labai graži... bet visiška kvailutė, visai ne tokia moteris, apie kurią jis kažkada svajojo.

Tačiau tai buvo gražu, žinoma – kažkoks neryškus moters, skriejančios naktyje, baltiems šaliams besiplaikstant už jos, regėjimas... Kažkas panašaus į laivo priekį puošiančią skulptūrą, tik ne tokia masyvi... visiškai smulkutė...

Ir tada, visiškai netikėtai, vizija tapo realybe! Iš nakties tamsos išniro skriejanti figūrėlė. Dar prieš sekundę jos čia nebuvo, bet štai ji čia – bėgantis balkšvas siluetas... bėgantis... skardžio krašto link. Siluetas, gražus ir kupinas nevilties, jį persekiojančių furijų genamas į pražūtį! Bėgantis, stumiamas baisios nevilties... Jis pažinojo tokią neviltį. Jis žinojo, ką tai reiškia...

Paknopstom jis išlėkė iš tamsos ir nutvėrė ją, kai ji jau buvo bešokanti nuo skardžio.

Jis piktai iškošė:

– Ne, tu ne...

Lyg laikytų paukštį. Ji priešinosi – tylėdama spurdėjo, ir tada, vėl tartum paukštis, sustingo it mirusi.

Jis išpylė:

– Nešok žemyn! Niekas to nevertas. *Niekas*. Net jei esi nežmoniškoje neviltу...

Ji išleido kažkokį garsą. Gal tai ir galėjo būti tolimas juoko šešėlis.

Jis griežtai tarė:

– Juk nesi nelaiminga? Tai dėl ko?

Ji atsakė tyliai iškvėpdama vienintelį žodį:

– *Bijau*.

– Bijai? – Jis buvo taip apstulbęs, jog paleido ją ir žengtelėjo atgal, norėdamas geriau įsižiūrėti.

Tada jis suvokė, kad jos žodžiai – gryna tiesa. Tai baimė pagimdė jos žingsnių skubą. Tai baimė pavertė jos skaistų protingą veidelį sutrikusiu ir apdujusiu. Baimė išplėtė gazelės akių vyzdžius.

Jis nepatikliai tarė:

– Ir ko tu bijai?

Ji atsakė taip tyliai, kad jis vos išgirdo.

– *Bijau būti pakarta...*

Taip, ji pasakė kaip tik tai. Jis žiūrėjo ir žiūrėjo. Jis žvilgsniu parodė skardį.

– Tai dėl to?

– Taip. Greita mirtis vietoj... – Ji užsimerkė, ir netrukus ją ėmė krėsti nepaliaujamas drebulys.

Makvirteris mintyse nuosekliai dėliojo faktus.

Galop jis tarė:

– Ledi Tresilian? Senoji ledi, kuri buvo nužudyta? – Tada lyg apkaltino. – Tai tu būsi misis Streindž – pirmoji misis Streindž.

Vis dar tebevirpėdama, ji linktelėjo galva.

Makvirteris kalbėjo toliau lėtu, rūpestingu balsu, bandydamas atsiminti, ką buvo anksčiau girdėjęs. Paskalos buvo susipynusios su tikrais faktais.

– Jie sulaikė tavo vyrą, teisingai? Daug įkalčių prieš jį... bet jie suprato, kad įkalčius kažkas suklastojo...

Jis nutilo ir pažvelgė į ją. Ji nebevirpėjo. Stovėjo ir žiūrėjo į jį lyg paklusnus vaikas. Jos elgesys jam pasirodė nepakeliamai jaudinantis.

Jis kalbėjo toliau:

– Suprantu... Taip, prisimenu, kaip ten buvo... Jis paliko tave dėl kitos moters, ar ne? O tu jį mylėjai... – jis nutilo. Po to tęsė: – Suprantu tave. Mano žmona irgi paliko mane dėl kito vyro...

Ji graudžiai sumosikavo rankomis. Ir beprotiškai, beviltiškai užsikirsdama pratarė:

– N-n-ne t-t-taip... viskas n-n-ne t-t-taip. V-v-visai n-ne t-t-taip...

Jis neleido jai kalbėti. Jo balsas buvo griežtas ir įsakmus.

– Grįžk namo. *Tau nebereikia daugiau bijoti*. Girdi? Aš neleisiu tavęs pakarti!

XV

Merė Eldin buvo išsitiesusi ant sofos svetainėje. Jai skaudėjo galvą, ir, rodės, visas kūnas skilo į gabalėlius.

Apklausa įvyko vakar ir po formalių atpažinimo parodymų buvo atidėta kitai savaitei.

Ledi Tresilian laidotuvės turėjo vykti rytojaus dieną. Odri ir Kei su mašina išvažiavo į Soltingtoną nusipirkti juodų drabužių. Tedas Latimeras išvyko kartu su jomis. Nevilis ir Tomas Roidas išėjo pasivaikščioti, tad, neskaitant tarnų, Merė buvo viena namuose.

Vyresnysis inspektorius Betlas ir inspektorius Lyčas šiandien nesirodė, ir tai taip pat suteikė palengvėjimo jausmą. Merei pasirodė, kad jiems dingus lyg akmuo nuo širdies nusirito. Jie iš tikrųjų buvo labai mandagūs, gana malonūs. tačiau tie nesibaigiantys klausimai, tas tylus ir atsargus kiekvieno faktelio tikrinimas ir pertikrinimas buvo dalykas, tikrai atsiliepęs jos nervams. Bet dabar vyresnysis inspektorius tarsi iškaptuotu veidu jau turėjo viską sužinoti, ko tik jam reikėjo, apie kiekvieną įvykį, kiekvieną ištartą žodį, net kiekvieną rankos mostelėjimą, buvusius per pastarąsias dešimt dienų.

Dabar, jiems dingus, viešpatavo ramybė. Merė leido sau atsipalaiduoti. Ji tuoj viską pamirš... viską. Tik atsiguls ant nugaros ir ilsėsis.

– Atsiprašau, ponia...

Tarpduryje stovėjo Harstalas atsiprašinėjančia veido išraiška.

– Taip, Harstalai?

– Vienas džentelmenas nori su jumis pasimatyti. Aš nuvedžiau jį į kabinetą.

Merė pasižiūrėjo nustebusi ir kiek suirzusi.

– Kas jis toks?

– Jis prisistatė kaip misteris Makvirteris, mis.

– Niekad nesu apie tokį girdėjusi.

– Taip, mis.

– Jis turbūt žurnalistas. Neturėjai jo įleisti, Harstalai.

Harstalas krenkštelėjo.

– Aš nemanau, kad jis reporteris, mis. Man rodos, jis mis Odri draugas.

– O, tada kas kita.

Ranka lygindama plaukus, Merė nuslinko per vestibiulį ir įžengė į mažą kabinetą. Ji šiek tiek nustebo, pamačiusi atsisukant prie lango stovintį aukštą vyriškį. Jis nė per nago juodymą nepanėšėjo į Odri draugą.

Bet ji vis tiek maloniai tarė:

– Atlciskite, bet misis Streindž nėra. Norėjote su ja pasimatyti?

Jis pasižiūrėjo į ją susimąsčiusiu, vertinančiu žvilgsniu.

– Jūs būsite mis Eldin? – paklausė.

– Taip.

– Drįsiu pasakyti, kad jūs man galite ne prasčiau padėti. Norėčiau gauti kokią nors virvę.

– Virvę? – klustelėjo Merė, linksmai nustebusi.

– Taip, virvę. Kur jūs galėtumėte laikyti virvės ritinį?

Po visko Merė pagalvojo, jog ji buvo pusiau užhipnotizuota. Jei šis keistas žmogus būtų pasisiūlęs ką nors paaiškinti, gal ji ir būtų pasipriešinusi. Bet Angusas Makvirteris, nesumąstęs jokio įtikinamo paaiškinimo, labai išmintingai nusprendė apsieiti išvis be jo. Jis paprastais žodžiais tiesiog išdėstė, ko norįs. Apstulbusi ji nutvėrė save belydinčią Makvirterį į virvės paieškas.

– Kokios virvės reikia? – paklausė ji.

O jis atsakė:

– Tiks bet kokia.

Ji abejodama tarė:

– Gal konservuotų produktų sandėliuke...

– Mes ten eisim?

Ji parodė kelią. Ten buvo virvelių ir truputis storų siūlų, bet Makvirteris papurtė galvą.

Jis norėjo virvės – nemažo virvės ritinio.

– Dar yra kamara... – neryžtingai pasakė Merė.

– Ak taip, ji gali būti ten.

Jie įėjo vidun ir palipo laiptais. Merė atlapojo kamaros duris. Makvirteris stovėjo tarpdury, žvelgdamas į vidų. Jis juokingai atsiduso iš pasitenkinimo.

– Štai kur ji, – tarė jis.

Ten, tiesiai priešais duris, buvo didelis virvės ritinys, gulintis ant skrynios senų žvejybos reikmenų bei keleto kandžių suėstų pagalvėlių draugijoje. Jis pusiau apglėbė ją ranka ir švelniai pastūmėjo vidun, ir jie jau stovėjo, žvelgdami žemyn į virvę. Jis palietė virvę ir tarė:

– Norėčiau, kad tai įsidėmėtumėte, mis Eldin. Jūs matote, kad viskas aplinkui yra nuklota dulkių. *Ant šios virvės dulkių nėra*. Tiesiog palieskit.

Nustebusiu balsu ji tarė:

– Ji atrodo kiek drėgna.

Jis pasisuko eiti laukan.

– Bet virvė? Maniau, jos norėjote? – nustebusi tarė Merė.

Makvirteris šyptelėjo.

– Tik norėjau žinoti, ar ji čia. Tik tiek. Gal galėtumėte užrakinti šias duris, mis Eldin, ir ištraukti raktą? Štai taip. Būčiau dėkingas, jei perduotumėte šį raktą vyresniajam inspektoriui Betlui arba inspektoriui Lyčui. Geriausia, jei jis bus pas juos.

Kai jie lipo laiptais žemyn, Merė pasistengė suimti save į rankas.

Jiems pasiekus vestibiulį, ji užprotestavo:

– Tačiau aš iš tikrųjų nesuprantu...

Makvirteris ryžtingai pareiškė:

– Jums suprasti nėra jokio reikalo. – Jis paėmė jos ranką ir iš širdies paspaudė. – Esu labai dėkingas už bendradarbiavimą.

Iškart po to jis išėjo tiesiai pro pagrindines duris. Merė pagalvojo, ar jai tik nebus prisisapnavę!

Greitai į namą įėjo Nevilis su Tomu, mašina grįžo irgi netrukus, ir Merė Eldin pasijuto pavydinti Kei ir Tedui sugebėjimo atrodyti gana linksmiems. Jie kvatojo bei pokštavo

tarpusavyje. „O kodėl ir ne?“ – pamanė ji. Kamila Tresilian Kei nieko nereiškė. Tokiai gyvai ir jaunai būtybei visa ši niūri tragedija buvo labai slegianti.

Jie kaip tik buvo bebaigią priešpiečiauti, kai pasirodė policininkai. Harstalo balse girdėjosi išgąstis, kai jis paskelbė, jog vyresnysis inspektorius Betlas ir inspektorius Lyčas lauks svetainėje.

Vyresniojo inspektoriaus Betlo veidas atrodė bemaž geraširdiškas, kai jis su visais pasisveikino.

– Tikiuosi, jog nesutrukdžiau jums, – pasakė jis atsiprašančiu tonu. – Bet yra vienas kitas dalykėlis, apie kurį norėčiau sužinoti. Pavyzdžiui, ši pirštinė – kam ji priklauso?

Jis iškėlė į viršų mažą geltonos zomšos pirštinaitę.

Jis kreipėsi į Odri.

– Ar ji jūsų, misis Streindž?

Ji papurtė galvą.

– Ne... ne, ji ne mano.

– Mis Eldin?

– Nemanau. Neturiu nė vienų tokios spalvos.

– Galėčiau pažiūrėti? – Kei ištiesė ranką. – Ne.

– Gal tiesiog pasimatuotumėte.

Kei pabandė, bet pirštinė buvo per maža.

– Mis Eldin?

Merė taip pat pabandė.

– Ir jums ji per maža, – tarė Betlas. Jis vėl pasisuko į Odri. – Man rodos, pamatysit, jog jinai jums puikiai tinka. Jūsų ranka mažesnė nei bet kurios iš čia esančių damų.

Odri paėmė iš jo pirštinę ir užsimovė ją ant dešiniosios rankos.

Nevilis Streindžas kandžiai pastebėjo:

– Ji jums jau sakė, Betlai, kad tai ne jos pirštinė.

– Ak, ką gi, – tarė Betlas, – galbūt ji apsiriko. Ar pamiršo.

Odri ištarė:

– Ji galėtų būti ir mano... pirštinės visos tokios vienodos, ar ne?

Betlas tarstelėjo:

– Bet kuriuo atveju, ji buvo rasta po jūsų kambario langu, misis Streindž, įbrukta į gebenes – *kartu su antrąja iš poros*.

Minutėlei stojo visiška tyla. Odri jau buvo kažką besakanti, bet vėl suspaudė lūpas. Jos akys neatlaikė vyresniojo inspektoriaus ramaus žvilgsnio.

Nevilis metėsi į priekį.

– O dabar paklausykit, vyresnysis inspektoriau...

– Galbūt galėtume persimesti su jumis pora žodžių, misteri Streindžai, tik atskirai nuo kitų? – niūriai paklausė Betlas.

– Be abejo, vyresnysis inspektoriau. Einam į biblioteką.

Jis nužingsniavo pirma, abu policininkai sekė iš paskos.

Vos tik spėjo užsidaryti durys, Nevilis griežtai tarė:

– Koks čia absurdiškas juokelis apie mano žmonos pirštines po jos langu?

Betlas ramiai tarė:

– Misteri Streindžai, šiame name mes radome keletą labai įdomių dalykėlių.

Nevilis suraukė antakius.

– Įdomių? Ką turite galvoje sakydamas „įdomių"?

– Parodysiu jums.

Paklusdamas linktelėjimui, Lyčas išėjo iš kambario ir grįžo, laikydamas labai keistą įrankį.

Betlas tarė:

– Kaip matote, sere, viena iš sudedamųjų dalių yra plieninis rutulys, nusuktas nuo židinio grotelių, – sunkus plieninis rutulys. Po to nuo teniso raketės buvo nupjautas rankenos galas ir į rankeną įspraustas minėtas rutulys. – Jis padarė reikšmingą pauzę. – Manau, jog negali būti jokios abejonės, kad būtent šiuo įrankiu ir buvo nužudyta ledi Tresilian.

– Siaubas! – tarė pašiurpęs Nevilis. – Tačiau kur jūs radote šį... šį košmarišką įnagį?

– Rutulys buvo nušluostytas ir prisuktas atgal prie grotelių. Tiesa, žudikas kažkaip nepastebėjo nenuvalęs sniegio. Ant jo mes radome kraujo pėdsakų. O nupjautas rankenos galas

buvo pritvirtintas prie raketės lipniu medicininiu pleistru, po to raketė nerūpestingai numesta atgal į spintą po laiptais, kur greičiausiai ir būtų likusi nepastebėta tarp tokios galybės kitų, jei mes nebūtume ieškoję kaip tik ko nors panašaus.

– Koks jūs gudruolis, vyresnysis inspektoriau.

– Tiesiog įprastas dalykas.

– Kaip numanau, jokių pirštų atspaudų?

– Toji raketė, pagal svorį priklausanti, manyčiau, misis Kei Streindž, buvo čiupinėta jos bei jūsų paties, ir jūsų abiejų pirštų atspaudai ant jos yra. *Tačiau neabejotina, kad po jūsų ją turėjo rankose kažkas, dėvintis pirštines.* Aptikome tik vieną piršto atspaudą – manau, greičiausiai paliktas per neapsižiūrėjimą. Jis buvo ant medicininio pleistro, kuriuo raketė buvo suklijuota. Dabar neketinu pasakyti, kieno tai atspaudas. Pirma turiu paminėti keletą kitų dalykų.

Betlas patylėjo, o tada tarė:

– Norėčiau, kad pasiruoštumėte netikėtumui, misteri Streindžai. Bet pirmiau aš noriu jūsų dar kai ko paklausti. Ar jūs visiškai įsitikinęs, kad čia susitikti buvo jūsų paties idėja, o ne misis Odri Streindž pasiūlymas?

– Odri nieko panašaus nedarė, Odri...

Atsivėrė durys ir įėjo Tomas Roidas.

– Atsiprašau, kad kišuosi, – tarė jis, – bet pamaniau, kad turėčiau dalyvauti.

Nevilis atgręžė į jį išvargusį veidą.

– Gal neprieštarautum, seni? Čia viskas gana asmeniška.

– Tai man nerūpi. Matai, už durų išgirdau vieną vardą. – Jis patylėjo. – Odri vardą.

– Ir kaip, po galais, Odri vardas susijęs su tavim? – paklausė Nevilis, pamažu įpykdamas.

– Na, jei jau taip, tai kuo jis susijęs ir su tavim? Odri aš dar nieko tikslaus nesakiau, bet aš čia atvykau, ketindamas paprašyti jos už manęs tekėti, ir manau, kad ji tai žino. Be jokios abejonės, aš tikrai ketinu ją vesti.

Vyresnysis inspektorius Betlas kostelėjo. Nevilis krūptelėjęs atsisuko į jį.

– Atleiskite, vyresnysis inspektoriau. Šis įsiveržimas...

Betlas tarė:

– Man tai nerūpi, misteri Streindžai. Turiu jums dar vieną klausimą. Ant to tamsiai mėlyno kostiumo, kurį jūs vilkėjote žmogžudystės vakarą, apykaklės viduje ir ant pečių radome keletą šviesių plaukų. Ar numanote, kaip jie galėjo ten patekti?

– Manau, kad tai mano plaukai.

– O ne, jie ne jūsų, sere. Jie moters, o ant rankovių dar radome ryškiai rudų plaukų.

– Manau, kad jie mano žmonos... Kei. Kiti, kaip jūs bandote teigti, turėtų būti Odri. Labai tikėtina, kad taip ir bus. Prisiminiau – vieną vakarą, kai buvome terasoje, mano rankogalio sąsaga įsipainiojo jai į plaukus.

– Tokiu atveju, – sumurmėjo inspektorius Lyčas, – šviesūs plaukai turėtų būti ant rankogalio.

– Kokį velnią jūs norite pasakyti? – riktelėjo Nevilis.

– Švarko apykaklės vidinėje pusėje taip pat yra ir pudros žymių, – tarė Betlas. – „Primavera Naturelle No. 1“ – labai malonaus kvapo ir brangi pudra; bet nebus jokios naudos, jei sakysit, kad jūs ją naudojate, misteri Streindžai, nes aš jumis nepatikėsiu. O misis Streindž pudruojasi su „Orchid Sun Kiss“. „Primavera Naturelle No. 1“ naudoja misis Odri Streindž.

– Ką jūs norite tuo pasakyti? – pakartojo Nevilis.

Betlas pasilenkė į priekį.

– Noriu pasakyti, kad... dėl kažkokios priežasties *misis Odri Streindž dėvėjo tą švarką*. Tai vienintelis įtikėtinas būdas, kaip ant jo galėjo patekti plaukai ir pudra. Ir jūs pamenate pirštinę, kurią jums ką tik rodžiau? Tai tikrai jos pirštinė. Anoji buvo dešinės rankos, *o štai kairiosios*.

Jis ištraukė ją iš kišenės ir padėjo ant stalo. Ji buvo visa susiglamžiusi ir nusėta rūdžių spalvos dėmėmis.

Su juntama išgąsčio gaidele balse Nevilis paklausė:

– Kas čia ant jos?

– Kraujas, misteri Streindžai, – tvirtai pareiškė Betlas. – Ir pastebėkite, kad ji *kairės* rankos. O misis Odri

Streindž kairiarankė. Tai pirmas dalykas, kurį pastebėjau, kai pamačiau ją sėdint prie pusryčių stalo su kavos puodeliu dešinėje ir cigarete kairėje rankoje. Be to, parkerio dėklas ant jos rašomojo stalo irgi yra padėtas kairėje pusėje. Viskas atitinka. Bumbulas nuo jos židinio grotelių, pirštinės po jos langu, plaukai ir pudra ant švarko. Ledi Tresilian buvo smogta į dešinįjį smilkinį – bet lovos padėtis buvo tokia, kad nebuvo įmanoma atsistoti iš kitos pusės. Iš to galima daryti išvadą, kad suduoti smūgį ledi Tresilian su dešine ranka būtų labai nepatogu – bet tai natūralu *kairiarankiui*...

Nevilis pašaipiai nusijuokė.

– Norite pasakyti, kad Odri... *Odri*... sumanė visus tuos įmantrius pasiruošimus ir užmušė senutę ledi, kurią ji pažinojo metų metus, tam, jog gautų jos pinigus?

Betlas papurtė galvą.

– Nieko panašaus pasakyti aš nenoriu. Apgailestauju, misteri Streindžai, bet turite suprasti, kaip viskas iš tiesų yra. Šis nusikaltimas iš pat pradžių buvo nukreiptas prieš *jus*. Nuo pat tada, kai ją palikote, Odri Streindž vis mąstė, kaip jums atkeršijus. Galų gale ji pasidarė psichiškai nestabili. Galbūt jos psichika niekad ir nebuvo labai tvirta. Galbūt ji manė jus nužudyti, bet to buvo negana. Galop ji sumąstė, kad jūs turėtumėte būti pakartas dėl žmogžudystės. Ji pasirinko vakarą, kai, kaip žinojo, jūs susiginčijote su ledi Tresilian. Iš jūsų miegamojo ji pasiėmė švarką ir apsivilko jį, kai trenkė senajai ledi taip, kad jis apsitaškytų krauju. Ji padėjo jūsų golfo lazdą ant grindų, žinodama, kad mes ant jos rasim jūsų pirštų atspaudus, ir ištepė jos galvutę krauju bei plaukais. Tai ji įteigė jums mintį atvykti čia tuo pat metu, kai ir ji čia bus. Ir vienintelis dalykas, kuris jus išgelbėjo, buvo toks, kurio ji negalėjo numatyti – tai, kad ledi Tresilian paskambino varpeliu Baret, o šioji matė jus išeinantį iš namų.

Nevilis rankomis užsidengė veidą. Jis pratarė:

– Tai netiesa. Tai netiesa! Odri niekad nejautė man pagiežos. Jūs viską blogai supratote. Ji yra pati tyriausia ir doriausia būtybė – be menkiausios blogio sėklos širdyje.

Betlas atsiduso.

– Ne mano reikalas su jumis ginčytis, misteri Streindžai. Aš tik norėjau jus paruošti. Įspėsiu misis Streindž ir paprašysiu ją eiti su manimi. Aš jau turiu arešto orderį. Jūs geriau pasirūpinkite pasamdyti jai kokį advokatą.

– Tai juokinga. Visiškas absurdas.

– Meilė virsta neapykanta kur kas lengviau nei jūs manote, misteri Streindžai.

– Sakau jums – viskas ne taip, tai tiesiog juokinga.

Įsiterpė Tomas Roidas. Jo balsas buvo ramus ir malonus.

– Baik kartoti, kad tai absurdiška, Nevili. Susiimk. Negi nesupranti, kad vienintelis dalykas, kuris dabar gali padėti Odri, tai mesti šalin visas savo riteriškas idėjas ir pasakyti tiesą?

– Tiesą? Turi galvoje?..

– Turiu galvoje tiesą apie Odri ir Adrianą. – Roidas pasisuko į policininkus. – Suprantate, vyresnysis inspektoriau, jūs neteisingai vertinate faktus. Nevilis nepaliko Odri. Ji jį paliko. Ji pabėgo su mano broliu Adrianu. Bet Adrianas žuvo avarijoje. Nevilis elgėsi su Odri kaip tikras riteris. Jis viską sutvarkė taip, kad ji galėtų su juo išsiskirti ir kad kaltė kristų jam.

– Nenorėjau, kad jos vardą maišytų su purvais, – niauriai sumurmėjo Nevilis. – Nemaniau, kad kas nors žino.

– Adrianas parašė man prieš pat žūtį, – trumpai paaiškino Tomas. Jis tęsė toliau: – Negi nematote, vyresnysis inspektoriau, kad tai panaikina jūsų motyvą! Odri neturi jokios priežasties nekęsti Nevilio. Priešingai – ji turi daugybę priežasčių jaustis jam dėkinga. Jis bandė jai skirti piniginę paramą, kurios ji nepriėmė. Tad natūralu, kad kai jis paprašė jos atvykti ir susipažinti su Kei, ji nesijautė galinti atsisakyti.

– Matote, – entuziastingai įsiterpė Nevilis. – Tai panaikina jos motyvą. Tomas teisus.

Betlo mediniame veide jokie jausmai neatsispindėjo.

– Motyvas – tai viena, – tarė jis. – Galėjau dėl to ir suklysti. Bet faktai – kas kita. Visi faktai rodo, kad ji kalta.

Nevilis reikšmingai pastebėjo:

– Visi faktai prieš dvi dienas rodė, kad kaltas *aš*!

Betlas atrodė užkluptas kiek iš netyčių.

– Ir tai tiesa. Bet pažiūrėkit, misteri Streindžai, kuo jūs norite priversti mane patikėti. Jūs prašote, kad aš patikėčiau, jog čia yra kas nors, neapkenčiantis jūsų abiejų – kažkas, kuris, jei jau sąmokslas prieš jus nepavyko, sumanė antrą – prieš Odri Streindž. Na, o dabar ar galite prisiminti ką nors, kuris nekenčia ir jūsų, *ir* jūsų buvusios žmonos?

Nevilio galva vėl nusviro tarp rankų.

– Kai jūs taip sakote, atrodo, kad viskas tiesiog fantastiška!

– Nes tai ir *yra* fantastiška. Privalau paisyti faktų. Jei misis Streindž galėtų pasisiūlyti ką nors paaiškinti...

– O aš ar galėjau anąkart bent ką nors paaiškinti? – įgėlė Nevilis.

– Iš to nebus jokios naudos, misteri Streindžai. Turiu vykdyti savo pareigą.

Betlas staiga atsistojo. Jis ir Lyčas iš kambario išėjo pirmi. Nevilis su Roidu nusekė paskui. Jie visi ėjo per vestibiulį svetainės link. Ten sustojo.

Odri Streindž pakilo. Ji paėjėjo jų pasitikti. Ji žvelgė tiesiai į Betlą, o jos lūpos beveik šypsojosi.

Ji labai švelniai pratarė:

– Jums reikia manęs, ar ne?

Betlas pasidarė itin oficialus.

– Misis Streindž, turiu orderį jūsų areštui dėl Kamilos Tresilian nužudymo praėjusį pirmadienį, rugsėjo dvyliktąją. Turiu jus įspėti, kad visa, ką jūs pasakysite, bus užrašyta ir teisme gali būti panaudota kaip įkaltis prieš jus.

Odri atsiduso. Jos mažas skaistus veidelis buvo taikus ir tyras, lyg išskaptuotas kamėjoje.

– Tai bemaž palengvėjimas. Džiaugiuosi, kad viskas... baigta!

Nevilis šoko prie jos.

– Odri... nieko nesakyk... iš viso nepratark nė žodžio.

Ji nusišypsojo jam.

– Bet kodėl gi ne, Nevili? Visa tai tiesa, ir aš taip pavargau.

Lyčas giliai įkvėpė. Ką gi, viskas buvo taip. Visiška beprotė, žinoma, bet tai sutaupys nemažai nervų! Jis nusistebėjo: kas bus nutikę jo dėdei. Senukas atrodė lyg vaiduoklį išvydęs. Spoksojo į vargšę išprotėjusią būtybę, lyg negalėtų patikėti savomis akimis. Ak, ką gi, tai buvo įdomi byla, tingiai pagalvojo Lyčas.

Bet tada Harstalas lyg groteskiškas intarpas, skirtas sumažinti dramos įtampą, pravėrė svetainės duris ir pranešė:

– Misteris Makvirteris.

Makvirteris ryžtingai, dideliais žingsniais įėjo vidun. Jis nudrožė tiesiai prie Betlo.

– Ar jūs esate policijos pareigūnas, atsakingas už Tresilian bylą? – paklausė jis.

– Taip.

– Tada turiu svarbių įrodymų. Atsiprašau, kad nepasirodžiau anksčiau, bet to, ką man teko pamatyti pirmadienio naktį, svarba tik dabar atėjo man į galvą. – Jis žvilgsniu apmetė kambarį. – Gal galėčiau su jumis kur nors pasikalbėti?

Betlas grįžtelėjo į Lyčą.

– Ar pasiliksi čia su misis Streindž?

Lyčas atsakė oficialiai:

– Taip, sere.

Tada jis pasilenkė ir kažką sušnibždėjo jam į ausį.

Betlas pasisuko į Makvirterį.

– Prašom čionai.

Jis nusivedė jį bibliotekon.

– Ką visa tai reiškia? Mano kolega sako jus matęs jau anksčiau – praėjusią žiemą.

– Visiškai teisingai, – tarė Makvirteris. – Bandžiau nusižudyti. Tai mano pasakojimo dalis.

– Klausau jūsų, misteri Makvirteri.

– Praėjusį sausį aš bandžiau nusižudyti, šokdamas žemyn nuo Stark Hedo. Šiemet kažkas paakino mane vėl aplankyti

tą vietą. Ėjau tenai pirmadienio naktį. Kurį laiką pastovėjau. Žiūrėjau į jūrą, į kitoje pusėje esantį „Ysterhed Bėjų“, o tada pažvelgiau kairėn. Tai reiškia, kad žiūrėjau šio namo pusėn. Visai aiškiai jį mačiau mėnesienoje.

– Taip.

– Iki pat šiandienos aš nesuvokiau, *kad tai buvo ta pati naktis, kai buvo įvykdyta žmogžudystė.*

Jis palinko priekin.

– Papasakosiu jums, ką mačiau.

XVI

Iš tiesų praėjo gal penkios minutės, iki Betlas vėl grįžo į svetainę, tačiau pasilikusiems jos gerokai prailgo.

Kei staiga prarado savitvardą. Ji išrėkė Odri:

– Žinojau, kad tai tu. Visada žinojau, kad tai tavo darbas. Supratau, kad kažką rezgi...

Merė Eldin nedelsdama įsiterpė:

– Kei, prašyčiau.

Nevilis griežtai iškošė:

– Užsičiaupk, Kei, dėl Dievo meilės.

Tedas Latimeras nuėjo prie pravirkusios Kei.

– Pabandyk susitvardyti, – tarė jis draugiškai.

Neviliui jis piktai pasakė:

– Neatrodai suprantąs, kad Kei visąlaik buvo didžiulėje įtampoje! Gal pasirūpintum ja bent kiek, Streindžai, ar ką?

– Man viskas gerai, – pasakė Kei.

– Norėtum, – nukirto Tedas. – Išsivešiu tave toli nuo jų visų!

Inspektorius Lyčas garsiai atsikrenkštė. Kaip jis gerai žinojo, tokiomis akimirkomis būdavo pasakoma daugybė neapgalvotų dalykų. Tik bėda ta, kad tai vėliau būdavo atsimenama pačiais nepatogiausiais momentais.

Betlas grįžo į kambarį. Jo veidas buvo be jokios išraiškos.

Jis tarė:

– Gal pasiimtumėte vieną kitą smulkmeną, misis Streindž? Tačiau manau, kad inspektorius Lyčas privalės jus lydėti.

Merė Eldin tarė:

– Aš irgi eisiu kartu.

Kai abi moterys su inspektoriumi paliko kambarį, Nevilis nekantriai paklausė:

– Na, tai ko norėjo tas tipas?

Betlas lėtai pratarė:

– Misteris Makvirteris papasakojo labai keistą istoriją.

– Ar tai padės Odri? Ar jūs vis dar pasiryžęs ją suimti?

– Jau sakiau jums tai, misteri Streindžai. Privalau vykdyti savo pareigą.

Nevilis nusisuko, įkarščiui pamažu dingstant iš jo veido.

Jis tarė:

– Manau, gal verčiau paskambinsiu Treloniui.

– Dėl to skubėti nėra jokio reikalo, misteri Streindžai. Pirma, remdamasis misterio Makvirterio parodymais, norėčiau atlikti nediduką eksperimentą. Tik iš pradžių pasirūpinsiu, kad misis Streindž išvyktų.

Odri lipo laiptais žemyn, šalia jos buvo inspektorius Lyčas. Jos žvilgsnis vis dar buvo nutolęs, ramus, nerodantis jokių jausmų.

Nevilis ėjo jos link ištiesęs rankas.

– Odri...

Jos lygus žvilgsnis nuslydo juo. Ji tarė:

– Viskas gerai, Nevili. Aš neprieštarauju. Nieko neneigiu.

Tomas Roidas stovėjo ties pagrindinėmis durimis, beveik užtverdamas išėjimą laukan.

Ant jos lūpų pasirodė vos pastebima šypsena.

– „Ištikimasis Tomas“, – sušnabždėjo ji.

Jis suniurzgė:

– Jei galėčiau kuo nors padėti...

– Niekas negali niekuo padėti, – tarė Odri.

Ji išėjo aukštai iškelta galva. Policijos mašina, vairuojama seržanto Džonso, jau laukė. Odri ir Lyčas įlipo vidun.

Tedas Latimeras vertinamai sumurmėjo:

– Nuostabus išėjimas!

Nevilis įsiutęs į jį atsigręžė. Vyresnysis inspektorius Betlas mikliai tarp jų atsistojo ir garsiai, raminančiu balsu pasakė:

– Kaip jau sakiau, norėčiau atlikti eksperimentą. Misteris Makvirteris jau laukia prie kelto. Mes turėtume prie jo prisidėti po dešimties minučių. Plauksime motorine valtimi, tad damos verčiau teapsirengia ką nors šiltesnio. Prašom per tą laiką susiruošti.

Jis puikiai galėjo būti teatro režisieriumi, scenoje rikiuojančiu visą trupę. Į jų suglumusius veidus nekreipė visiškai jokio dėmesio.

Ant vandens buvo vėsoka, tad Kei tvirčiau susisupo į kailiuku pamuštą švarkelį.

Valtis nupukšėjo pasroviui palei Gals Pointą ir pasuko į mažą paplūdimį, skyrusį Gals Pointą nuo niūrios Stark Hedo didybės.

Porą sykių buvo bandyta ko nors paklausti, bet kaskart vyresnysis inspektorius Betlas kilstelėdavo didžiulį it kartono lakštas delną, parodydamas, kad dar ne laikas. Tad tyla nebuvo sutrikdyta, o paskirta vandens purslams, tykštantiems paskui valtį. Kei ir Tedas stovėjo greta, žvelgdami žemyn į vandenį. Nevilis sėdėjo susmukęs, tik kyšojo sulenktos kojos. Merė Eldin ir Tomas Roidas sėdėjo priekyje. Pavieniui ar visi kartu jie retkarčiais smalsiai dirstelėdavo į aukštą, nebylią Makvirterio, stovinčio laivagalyje, figūrą. Jis nežiūrėjo nė į vieną, tik stovėjo atsukęs nugarą ir susigūžęs.

Tik kai juos jau dengė niaurus Stark Hedo šešėlis, Betlas išjungė variklį ir prabilo. Jis kalbėjo mąsliu balsu, bet neužsikirsdamas.

– Tai buvo labai keista byla – viena iš keisčiausių, su kuriomis man teko susidurti, tad norėčiau šį tą pasakyti apie pačią žmogžudystę apskritai. Tai, ką pasakysiu, nebus mano mintys, – iš tiesų nugirdau jaunąjį misterį Danielsą, karališkąjį advokatą, sakant kažką panašaus, ir nenustebčiau, jei *jis* tai būtų išgirdęs iš kieno nors kito – tokiuose dalykuose jis įgudęs!

Tad štai! Skaitant žmogžudystės tyrimo ataskaitą – arba, tarkim, išgalvotą pasakojimą, kuriame kas nors nužudomas, –

paprastai pradedama pačia žmogžudyste. Tai visiškai klaidinga. Žmogžudystė prasideda *gerokai prieš tai*. Pati žmogžudystė yra daugybės skirtingų aplinkybių, susiduriančių tam tikru momentu tam tikroje vietoje, kulminacija. Iš skirtingų pasaulio kampelių dėl nepaaiškinamų priežasčių suvedami tam tikri žmonės. Misteris Roidas atvyko iš Malajos. Misteris Makvirteris yra čia, nes norėjo darsyk aplankyti vietą, kur jis kartą bandė atimti sau gyvybę. Pačia žmogžudyste istorija baigsis. O dabar – pradžių pradžia.

Jis nutilo.

– Dabar – pradžių pradžia.

Penki veidai buvo atsigręžę į jį – tik penki, nes Makvirteris galvos nepasuko. Penki suglumę veidai.

Merė Eldin tarė:

– Turite galvoje, kad ledi Tresilian mirtis buvo ilgos aplinkybių virtinės kulminacija?

– Ne, mis Eldin, ne ledi Tresilian mirtis. Ledi Tresilian mirtis buvo tik epizodas kelyje į pagrindinį žudiko tikslą. Aš kalbu apie žmogžudystę, *kurios auka turėjo tapti Odri Streindž*.

Jis išgirdo trūkčiojantį įkvėpimą. Pamanė, gal kas nors – netikėtai – išsigando...

– Šis nusikaltimas buvo suplanuotas gana seniai – greičiausiai maždaug praėjusią žiemą. Jis buvo apgalvotas iki mažiausių detalių. Tebuvo vienas vienintelis tikslas – kad Odri Streindž kabėtų kartuvėse, iki išleis paskutinį atodūsį...

Jį kruopščiai suplanavo kažkas, laikęs save itin protingu. Žmogžudžiai paprastai būna labai pasipūtę. Visų pirma mes nusprendėme pažiūrėti pro pirštus į paviršutiniškus įkalčius prieš Nevilį Streindžą. Vis dėlto, turint tokią krūvą suklastotų įkalčių, neatrodė įmanoma, kad turėtume tikėtis *to paties antrąkart*. Tačiau, jei atidžiai pažiūrėtumėte, visi įkalčiai prieš Odri Streindž *galėjo* būti suklastoti. Nusikaltimo įrankis paimtas nuo židinio jos kambaryje, jos pirštinės, – kairioji dar permirkusi krauju, – paslėptos gebenėse po jos langu. Jos naudojamos pudros pabarstyta švarko apykaklės vidinėje pusėje, pridėta keletas jos plaukų. Piršto atspaudas, gana natūraliai

atsiradęs ant pleistro ritinėlio, paimto iš jos kambario. Netgi kairiarankiškas smūgio pobūdis.

Bet galutinis pražūtingas įkaltis buvo pati misis Streindž – netikiu, kad kuris nors iš jūsų (išskyrus tąjį, kuris *žino*) gali dar tikėti jos nekaltumu, pamatęs, kaip ji elgėsi suimant. Iš esmės pripažino kaltę, ar ne tiesa? Aš pats greičiausiai nebebūčiau tikėjęs jos nekaltumu, jei šiuo klausimu neturėčiau asmeninės patirties... Tiesiog iškilo man prieš akis, kai pamačiau ir išgirdau ją – kadangi, suprantate, pažinojau kitą merginą, kuri elgėsi lygiai taip pat – kuri prisipažino esanti kalta, nors taip nebuvo... ir Odri Streindž žiūrėjo į mane *tos kitos merginos akimis...*

Privalėjau atlikti savo pareigą. Žinojau tai. Mes, policijos pareigūnai, turime elgtis taip, kaip liepia įkalčiai – ne taip, kaip jaučiame ir mąstome. Bet pasakysiu jums – tą minutę aš meldžiau stebuklo... nes nemačiau nieko, išskyrus gryną stebuklą, kuris galėtų išgelbėti tą vargšę ledi.

Ką gi, savojo stebuklo aš sulaukiau. Ir visiškai netikėtai!

Tam padėjo misteris Makvirteris su savo netikėtu pasakojimu.

Jis stabtelėjo.

– Misteri Makvirteri, gal pakartotumėte, ką pasakojote man name, esančiame virš mūsų?

Makvirteris atsigręžė. Jis kalbėjo trumpais aiškiais sakiniais, kurie skambėjo įtikinamai tiesiog dėl jų trumpumo.

Jis papasakojo apie jo išgelbėjimą ant skardžio praėjusį sausį ir savo norą dar kartą aplankyti įvykio vietą. Pasakojimą tęsė:

– Nuėjau ten pirmadienio vakarą. Stovėjau paskendęs savo mintyse. Mano manymu, galėjo būti maždaug vienuolika. Žiūrėjau skersai įlankėlę į namą kyšulyje – kaip dabar žinau, tai buvo Gals Pointas.

Jis trumpam nutilo ir pasakojo toliau:

– Tame name iš vieno lango į jūrą driekėsi virvė. Mačiau vyrą, lipantį viršun ta virve...

Praslinko vos akimirka, kol visi tai suprato. Merė Eldin išrėkė:

– Vis dėlto tai *buvo* pašalinis? Jis nebuvo susijęs nė su vienu iš mūsų. Tai buvo paprasčiausias įsilaužėlis!

– Neskubėkite, – tarė Betlas. – Tai buvo kažkas iš kito upės kranto, tai tiesa, nes jis perplaukė skersai upę. Bet kažkas namuose turėjo nuleisti jam virvę, taigi *kažkas, buvęs viduje*, yra su tuo susijęs.

Jis lėtai tęsė toliau:

– Ir mes žinome apie kažką, tą vakarą buvusį kitame krante – kažką, kurio niekas nematė tarp pusės ir ketvirčio po vienuolikos, ir kas galėjo tuo metu plaukti čia ir atgal. Kažką, kas šioje upės pusėje galėjo turėti bendrininką.

Jis pridūrė:

– Ar ne taip, misteri Latimerai?

Tedas žengtelėjo atgal. Jis šaižiai suspigo:

– Bet aš nemoku plaukti! Visi žino, kad aš nemoku plaukti. Kei, pasakyk jiems, kad aš nemoku plaukti.

– Žinoma, Tedas nemoka plaukti! – patvirtino Kei.

– Tikrai? – maloniai pasiteiravo Betlas.

Jis ėjo išilgai valties, Tedui vis traukiantis atatupstam. Staiga tas nevikriai sumosavo rankomis ir pasigirdo pūkštelėjimas.

– Vargas man, – giliai susirūpino vyresnysis inspektorius Betlas, – misteris Latimeras iškrito iš valties.

Jo delnas sugniaužė Nevilio ranką lyg spaustuvas, kai anas buvo besirengiąs šokti paskui.

– Ne ne, misteri Streindžai. Jums sušlapti nėra jokio reikalo. Netoliese yra du mano vyrai – žvejoja čia su gelbėjimo valtimi. – Jis žvilgtelėjo už borto. – Visiškai teisingai, – susidomėjęs pasakė Betlas. – Jis nemoka plaukti. Viskas teisingai. Jie jį ištraukė. Aš turiu atsiprašyti, bet iš tikrųjų vienintelis būdas įsitikinti, kad kas nors nemoka plaukti, yra įmesti jį į vandenį ir žiūrėti. Suprantate, misteri Streindžai, aš mėgstu kruopštumą. Iš pradžių turėjau išbraukti misterį Latimerą. Mat misterio Roido nesveika ranka, jis negalėtų kopti virve.

Betlo balsas pasidarė itin panašus į katės murkimą.

– Tokiu atveju tai atveda mane pas *jus*, ar ne, misteri Streindžai? Geras atletas, alpinistas, plaukikas ir panašiai. Jūs

tikrai persikėlėte į aną pusę su keltu dešimtą trisdešimt, bet niekas negali prisiekti matęs jus „Ysterhed Bėjaus“ viešbutyje iki ketvirtis po vienuoliktos, nepaisant jūsų teiginio, esą tada ieškojote misterio Latimero.

Nevilis trūktelėjęs ištraukė ranką. Jis atlošė galvą ir nusikvatojo.

– Norite pasakyti, kad *aš* perplaukiau upę ir lipau aukštyn virve...

– Kurią pats palikote kabančią iš jūsų kambario lango, – pridūrė Betlas.

– Nužudžiau ledi Tresilian ir parplaukiau atgal? Ir kodėl gi turėčiau taip absurdiškai elgtis? Ir kas paliko visus tuos prieš mane nukreiptus įkalčius? Turbūt *aš pats* juos palikau, kad *pats* ir būčiau apkaltintas?

– Būtent, – patvirtino Betlas. – Ir tai visai neprasta idėja.

– Ir kodėl gi turėčiau norėti nužudyti Kamilą Tresilian?

– Jūs nenorėjote, – pasakė Betlas. – Bet troškote pakarti moterį, kuri paliko jus dėl kito vyro. Suprantama, jūs šiek tiek nesveiko proto. Buvote toks nuo vaikystės – tarp kitko, aš pasidomėjau tuo senu nutikimu su lankais ir strėlėmis. Bet kas, jus įskaudinęs, turi būti nubaustas – ir mirtis jums neatrodo per didelė bausmė. Mirtis pati savaime nebuvo pakankama bausmė Odri – *jūsų* Odri, kurią mylėjote... o taip, jūs tikrai ją mylėjote, iki jūsų meilė pavirto neapykanta. Jūs tiesiog privalėjote sugalvoti jai ypatingą mirtį – kokią nors ištęstą ypatingą agoniją. Ir kai jūs sumanėte, tas faktas, kad tai reiškė ir moters, kuri jums buvo kaip motina, nužudymą, nė truputėlio jūsų nesujaudino...

Nevilis prakalbo, ir jo balsas buvo visiškai ramus:

– Melas! Visa tai melas! Ir aš ne beprotis. Aš *ne* beprotis.

Betlas paniekinamai iškošė:

– Ką – pataikė į skaudžią vietą, kai išėjo ir paliko jus dėl kito vyro? Ak, kaip skaudžiai užgavo jūsų savimeilę! Visada galvojot, kad išeiti iš namų *ji* turėtų tik dėl *jūsų*. Apmaldėte išdidumą, afišuodamas pasauliui, kad tai *jūs* palikote *ją*, tad

vedėte kitą merginą, kuri jus mylėjo, vien tam, kad palaikytumėte tą jausmą. Bet viduje jūs kurpėte planus, ką su Odri padarysite. Negalėjote sugalvoti nieko baisiau nei tai – išvysti ją kartuvėse. Puiki mintis – tik gaila, kad jums nepakako protelio ją įgyvendinti!

Nevilio tvido švarku apgobti pečiai keistai sutrūkčiojo.

Betlas varė toliau:

– Kaip vaikiška – tas reikalas su golfo lazda! Tiesiog primityvūs įkalčiai, lyg pirštu rodantys į jus! Odri tikrai turėjo suprasti, ką ketinate daryti! Ji tikriausiai nesitvėrė savyje iš juoko! Galvojote, kad ir *aš* jūsų neįtariu! Jūs, žudikėliai, esate juokingi snargliai! To-o-okie pasipūtę. Visada galvojate, kad esate baisiai protingi, o iš tikrųjų – apgailėtinai vaikiški...

Riksmas, sklindantis iš Nevilio gerklės, buvo keistas ir virpantis.

– Tai *buvo* gudri idėja – tikrai *buvo*. Niekad nebūtumėt atspėjęs. Niekad! Net ir tas landus akiplėša, tas škotų mulkis, nebūtų padėjęs. Aš apgalvojau kiekvieną smulkmeną – kiekvieną menkiausią *smulkmeną*! Nesuprantu, kas buvo blogai. Kaip aš galėjau numanyti, kad Roidas žinojo tiesą apie Odri ir Adrianą? Odri ir Adrianas... Prakeikiu Odri... ji dar *kabės* kartuvėse... *privalot* ją pakarti... noriu, kad ji mirtų bijodama – mirtų... mirtų... nekenčiu jos. Sakau jums – noriu, kad ji mirtų...

Spigus, besitaškantis seilėmis riksmas nutilo. Nevilis susmuko ir pradėjo tyliai verkti.

– O Dieve, – ištarė Merė Eldin. Ji buvo išbalusi kaip popierius.

Betlas tyliu, švelniu balsu pasakė:

– Aš apgailestauju, bet turėjau priversti jį pratrūkti... Suprantate, įkalčiai buvo visiškai menki.

Nevilis vis dar šniurkščiojo. Jo balsas buvo kaip vaiko:

– Aš noriu, kad ją pakartų. Aš noriu, kad ją pakartų...

Merė Eldin sudrebėjo ir pasisuko į Tomą Roidą.

Jis suėmė jos rankas savosiomis.

– Aš visada bijojau, – pasakė Odri.

Jie buvo terasoje. Odri sėdėjo greta vyresniojo inspektoriaus Betlo. Betlas pratęsė nutrauktas atostogas ir Gals Pointe lankėsi kaip draugas.

– Visada bijojau – visada, – dar kartą pakartojo Odri.

Betlas, pritariamai linkčiodamas, pasakė:

– Supratau, kad jūs mirtinai išsigandusi, nuo pat tos akimirkos, kai tik jus išvydau. Ir jūs elgiatės taip abejingai, kaip elgiasi žmonės, turintys suvaldyti labai stiprų jausmą. Tai galėjo būti meilė arba neapykanta, bet iš tikrųjų tai buvo *baimė*, ar ne?

Ji linktelėjo.

– Pradėjau bijoti Nevilio netrukus po mūsų vedybų. Bet, suprantate, siaubingiausia buvo tai, kad aš nežinojau *kodėl*. Ėmiau galvoti, kad kraustausi iš proto.

– Iš proto kraustėtės ne jūs, – pasakė Betlas.

– Prieš mums susituokiant Nevilis man atrodė absoliučiai blaivaus proto ir toks normalus – visada žavingas, linksmas ir malonus.

– Įdomu, – tarė Betlas. – Suprantate, jis vaidino gero sportininko vaidmenį. Štai kodėl jis taip puikiai valdėsi žaisdamas tenisą. Tikro sportininko vaidmuo jam buvo svarbesnis nei pergalės turnyruose. Tačiau tai vertė jį gyventi nuolatinėje įtampoje, žinoma – su vaidmenimis visada taip. Jo viduje viskas pašlijo.

– Viduje, – suvirpėjo šnabždėdama Odri. – Visada *viduje*. Nieko, ką galėtum paliesti ranka. Tik kartais koks žodis ar žvilgsnis, ir tada aš galvodavau, kad tai prasimaniau... Kažkas keisto. Bet tada, kaip jau sakiau, galvojau, kad tai *aš* esu kažkokia keista. Tad pradėjau vis labiau bijoti – tokia nepaaiškinama baimė, nuo kurios, suprantate, darėsi tiesiog *bloga*!

Kartojau sau, kad einu iš proto – bet niekaip negalėjau to išvengti. Jaučiau, kad padaryčiau bet ką, jei tik galėčiau iš to išsivaduoti! O tada pasirodė Adrianas – sakė man, kad myli, ir aš pagalvojau, kad būtų nuostabu su juo pabėgti, ir jis pasakė...

Ji nutilo.

– O žinote, kas atsitiko? Išvažiavau susitikti su Adrianu, bet jis nepasirodė... jis žuvo... Jaučiausi, lyg Nevilis kažkaip būtų prie to prisidėjęs.

– Galbūt ir prisidėjo, – tarė Betlas.

Odri atsuko į jį išsigandusį veidą.

– Ak, taip manote?

– Mes niekada to nesužinosime. Avarijos gali būti ir tyčinės. Bet negalvokit apie tai, misis Streindž. Tai galėjo būti ir paprasčiausias atsitiktinumas.

– Aš... aš buvau visai palūžusi. Grįžau į pastoriaus namus – Adriano namus. Mes ruošėmės parašyti jo mamai, bet kadangi ji nieko apie mus nežinojo, pamaniau, kad nesakysiu jai dabar bei neteiksiu dar daugiau skausmo. O Nevilis pasirodė bemaž iškart. Jis buvo labai malonus... ir... mielas... bet visą tą laiką, kol su juo kalbėjausi, buvau bemaž paklaikusi iš baimės! Jis sakė, kad niekam nereikia žinoti apie Adrianą, kad galėsiu su juo išsiskirti pagal įrodymus, kuriuos jis atsiųs man, ir kad jis ruošiasi dar kartą vesti. Aš buvau tokia dėkinga. Žinojau, kad jis laiko Kei patrauklia, ir tikėjausi, kad viskas išeis į gera ir galėsiu atsikratyti tos mane apsėdusios manijos. Vis dar galvojau, kad tai *aš*...

Bet negalėjau to iki galo atsikratyti. Niekad nesijaučiau iš tikrųjų išsivadavusi. Vieną dieną susitikau su Neviliu parke, ir jis papasakojo norįs, jog aš ir Kei taptumėme draugėmis, ir pasiūlė, kad atvažiuotume čia rugsėjį. Aš negalėjau atsisakyti, kaipgi būčiau galėjusi? Po daugybės mielų jo poelgių dėl manęs...

– „Gal užeitum pas mane svečiuosna?“ – pasiūlė voras musei“, – pacitavo vyresnysis inspektorius Betlas.

Odri sudrebėjo.

– Taip, būtent šitaip...

– Jis viską buvo labai gudriai sumąstęs, – tarė Betlas. – Taip garsiai skelbė, kad tai *jo* mintis, jog visi iš karto susidarė įspūdį, kad yra priešingai.

Odri tęsė:

– O tada atvažiavau čia... ir tai buvo lyg klaikus sapnas. *Žinojau*, kad atsitiks kažkas baisaus... *žinojau*, kad Nevilis

tai suplanavo... ir kad tai atsitiks *man. Bet nežinojau, kas tai bus.* Dabar galvoju, suprantate, kad tikrai buvau beveik *išsikrausčiusi* iš proto! Buvau tiesiog suparalyžiuota iš baimės – panašiai, kai sapnuoji, jog kažkas tuoj tuoj nutiks, bet negali pajudėti...

– Visada maniau, – tarė vyresnysis inspektorius Betlas, – kad norėčiau pamatyti, kaip gyvatė užhipnotizuoja paukščiuką taip, kad jis negali nuskristi šalin... bet dabar nebesu toks tikras.

Odri pasakojo toliau:

– Netgi kai buvo nužudyta ledi Tresilian, dar nesuvokiau, ką tai *reiškia*. Buvau suglumusi. Net neįtariau Nevilio. Žinojau, kad pinigai jam nerūpi... buvo absurdiška manyti, kad jis nužudė ją dėl to, jog gautų penkiasdešimt tūkstančių svarų.

Misteris Trivsas ir jo istorija, kurią jis pasakojo tą vakarą, neišėjo man iš galvos. Netgi tada nesiejau jos su Neviliu. Trivsas paminėjo fizinę ypatybę, pagal kurią jis atpažintų tą vaiką. Ausyje aš turiu randą, bet nemanau, kad kas nors kitas turi kokį ženklą, į kurį atkreiptumėte dėmesį.

Betlas pastebėjo:

– Mis Eldin turi žilų plaukų sruogą. Tomas Roidas nevaldo vienos rankos, o tai galėjo būti ne vien žemės drebėjimo pasekmė. Misterio Tedo Latimero kaukolė gana keistos formos. O Nevilis Streindžas...

Jis nutilo.

– Ko gero, Nevilis neturi jokio ypatingo požymio?

– O ne, turi. Jo kairiosios rankos mažylis yra trumpesnis nei dešiniosios. Tai labai neįprasta, misis Streindž – iš tiesų labai neįprasta.

– Tad *štai kas* tai buvo?

– Taigi.

– Ir tai Nevilis pakabino skelbimą ant lifto?

– Taip. Subėgiojo ten ir atgal, kol Roidas ir Latimeras vaišino senuką gėrimais. Paprasta ir genialu – kažin ar kada būtume galėję įrodyti, kad *tai* – žmogžudystė.

Odri nukrėtė šiurpas.

– Nagi, nagi, – pratarė Betlas. – Viskas jau baigta, mieloji. Kalbėkite toliau.

– Jūs labai protingas... Seniai tiek daug nekalbėjau!

– Štai! Tai ir buvo negerai. Kada jūs pirmąkart supratote, kur link krypsta „meistro“ Nevilio žaidimas?

– Tiksliai net nežinau. Supratau kažkaip staiga. Jo nebeįtarė, tad visi įtarimai krito ant *mūsų*. Ir tada kartą pamačiau jį į mane žiūrint – tokiu piktdžiugišku žvilgsniu. Ir aš *supratau*! Tai buvo, kai...

Ji netikėtai nutilo.

– Tai buvo, kai... kas?

Odri lėtai pasakė:

– Kai pamaniau, kad greitas išsivadavimas būtų... geriausia.

Vyresnysis inspektorius Betlas papurtė galvą.

– Niekad nepasiduok. Tai mano šūkis.

– Na, jūs visiškai teisus. Bet nežinote, ką reiškia taip ilgai bijoti. Tai suparalyžiuoja – negali galvoti... negali planuoti... tik lauki, kol atsitiks kažkas siaubingo. Ir tada, kai tai galų gale nutinka, – ji netikėtai šyptelėjo, – nustebtumėte, kaip *palengvėja*! Nebereikia daugiau laukti ir bijoti – tai jau *įvyko*. Turbūt pagalvosite, kad išprotėjau, jei pasakysiu, kad kai atėjote manęs suimti dėl žmogžudystės, aš visiškai neketinau prieštarauti. Nevilis jau padarė blogiausia, ką galėjo, ir tai buvo viskas. Jaučiausi tokia saugi, išeidama su inspektoriumi Lyču.

– Iš dalies dėl to mes taip ir pasielgėme, – pastebėjo Betlas. – Norėjau, kad jūsų nebepasiektų pamišėlio gniaužtai. Ir, tarp kitko, jei jau norėjau jį palaužti, turėjau kaip įmanydamas sustiprinti šoko efektą. Jis pamatė, kad jo planas išdegė taip, kaip jis ir tikėjosi – tad sukrėtimas turėjo būti dar stipresnis.

Odri tyliai paklausė:

– Jei jis nebūtų palūžęs, ar būtų buvę kokių nors įrodymų?

– Ne per daugiausia. Buvo Makvirterio pasakojimas, kad jis matęs virve lipantį vyrą mėnesienoje. Ir buvo pati

virvė, patvirtinanti tą pasakojimą, surangyta palėpėje ir vis dar truputį drėgna. Suprantate, tą naktį lijo.

Jis nutilo ir skvarbiai žiūrėjo į Odri, lyg būtų tikėjęsis ką nors iš jos išgirsti.

Kadangi ji atrodė tiesiog susidomėjusi, jis tęsė toliau:

– O dar tas kostiumas su dryželiais. Žinoma, jis nusirengė tamsoje uolėtame Ysterhed Bėjaus kyšulyje ir numetė kostiumą į nišą uoloje. Taip jau atsitiko, kad jis pataikė ant sugedusios žuvies gabalėlio, atnešto tenai su potvyniu. Ji paliko dėmę ant peties – ir dvokė. Kaip sužinojau, buvo kažkokios kalbos apie sugedusią kanalizaciją viešbutyje. Nevilis pats ir sukūrė tą istoriją. Ant kostiumo jis apsivilko lietpaltį, bet kvapas vis tiek prasismelkė. Tada jis sukėlė triukšmą dėl kostiumo ir, pirmai galimybei pasitaikius, nunešė išvalyti, bet lyg koks mulkis užrašė ne savo vardą. Jis pasirinko vardą atsitiktinai – iš tiesų vieną iš matytų viešbučio žurnale. Štai taip jūsų draugas jį gavo ir, turėdamas gerą galvą, susiejo su žmogumi, lipančiu virve. Galima *įminti* į sugedusią žuvį, bet *peties* į ją neišsitepsite, *nebent nusirengsite tam, kad pasimaudytumėte naktį*, tačiau lietingą rugsėjo naktį juk niekas nesimaudys vien dėl malonumo. Jis viską sudėliojo į savo vietas. Labai sumanus žmogus tas misteris Makvirteris.

– Daugiau nei sumanus, – pritarė Odri.

– Hm, ką gi, gal ir taip. Norėtumėte daugiau apie jį sužinoti? Galiu papasakoti kai ką iš jo gyvenimo.

Odri klausė dėmesingai. Betlas pagalvojo sau, kad klausytis tai ji moka.

Ji tarė:

– Aš tiek jam skolinga... ir jums taip pat.

– Man – ne per daugiausia, – pasakė vyresnysis inspektorius Betlas. – Jei nebūčiau buvęs visiškas stuobrys, iškart būčiau supratęs to varpelio užuominą.

– Varpelio? Kokio varpelio?

– Varpelio ledi Tresilian kambaryje. Visada jaučiau, kad kažkas su juo negerai. Beveik jau supratau kas, kai lipau žemyn laiptais ir pamačiau vieną iš tų karčių, su kuriomis atidaromi langai.

Matote, visas varpelio tikslas buvo suteikti Neviliui Streindžui alibi. Ledi T. neprisiminė, dėl ko ji skambinusi – žinoma, neprisiminė, nes *ji visai ir neskambino*! Tai Nevilis paskambino varpeliu su ta ilga kartimi koridoriuje, nes laidai eina palei lubas. Tad Baret lipa žemyn ir mato, kaip misteris Nevilis Streindžas nulipa laiptais ir išeina laukan, o ledi Tresilian ji randa gyvą ir sveiką. Visas reikalas su ta tarnaite iš karto atrodė įtartinas. Kam apsvaiginti ją vaistais, jei žmogžudystė *bus įvykdyta iki vidurnakčio*? Dešimt prieš vieną, kad iki to laiko ji dar nemiegojo. Bet tai nukreipia dėmesį nuo namiškių bei suteikia Neviliui šiek tiek laiko suvaidinti pirmojo įtariamojo vaidmenį... o tada prakalba Baret, ir Nevilis taip triumfuojamai išteisinamas, kad niekam net nešauna į galvą pasidomėti, kada gi tiksliai jis pasirodė viešbutyje. Žinome, kad jis nesikėlė atgal keltu, ir nė viena valtis nebuvo paimta. Tad liko plaukimo galimybė. Nors jis buvo puikus plaukikas, laiko vis tiek buvo labai mažai. Tada – aukštyn virve, kurią jis paliko kabančią pro savo kambario langą, ir, kaip vėliau pastebėjome, iš to ant grindų atsirado nemaža bala (bet su apmaudu turiu paminėti, kad to reikšmės mes nesuvokėme). Tada šoktelėjo į mėlynąjį kostiumą, paknopstom į ledi Tresilian kambarį – ties tuo neišsiplėsim, – neturėjo užtrukti daugiau nei porą minučių, nes jis įtaisė tą plieninį bumbulą jau anksčiau, o tada atgal, išsinėrė iš drabužių, žemyn virve ir atgalios į Ysterhedą.

– Turbūt galėjo padėti ir Kei?

– Lažinuosi, kad ji buvo kiek apsvaiginta. Kaip jie sako, ji žiovavo nuo pat vakarienės. Tarp kitko, jis pasirūpino su ja dar ir susipykti taip, kad ji užsirakintų duris ir nesimaišytų jam po kojomis.

– Vis bandau prisiminti, ar pastebėjau, kad nuo grotelių dingo rutulys. Nemanau, kad pastebėjau. Kada jis grąžino jį į vietą?

– Kitą rytą, kai kilo triukšmas. Kai tik jis grįžo su Tedu Latimeru jo mašina, jam dar buvo likusi visa naktis tam, kad pašalintų savo paties pėdsakus bei viską suruoštų – sutaisytų teniso raketę ir taip toliau. Tarp kitko, jis senajai ledi smogė

kaire ranka. Štai kodėl nusikaltimas atrodė padarytas kairiarankio. Atsimenate – Streindžo kairinis smūgis visada buvo jo stiprioji vieta!

– Nebe... *daugiau nebe*... – Odri kilstelėjo rankas. – Nebegaliu daugiau ištverti.

Jis nusišypsojo jai.

– Vis tiek jums bus į gera, kad viską išsakėte. Misis Streindž, ar galėčiau būti įžūlus ir duoti jums vieną patarimą?

– Taip, malonėkite.

– Jūs aštuonerius metus gyvenote su pasibaisėtinu pamišėliu – to pakanka išsekinti bet kurios moters nervus. *Bet dabar turite iš to išsivaduoti, misis Streindž*. Jums nebereikia daugiau bijoti... ir jūs privalote prisiversti tai suvokti.

Odri jam šyptelėjo. Sustingęs žvilgsnis buvo dingęs nuo jos veido; tai buvo mielas, kiek baikštus, bet atviras veidas, gazelės akys buvo pilnos dėkingumo.

Ji kiek nutęsdama tarė:

– Jūs sakėte jiems, kad buvo mergaitė... mergaitė, kuri elgėsi taip pat kaip aš?

Betlas lėtai linktelėjo galva.

– Mano paties duktė, – pasakė jis. – Tad matote, mano mieloji, tas stebuklas *turėjo* įvykti. Taip Viešpats mus pamoko!

III

Angusas Makvirteris pakavosi daiktus.

Jis rūpestingai paguldė trejus marškinius į lagaminą, tada tą tamsiai mėlyną kostiumą, kurį atsiėmė iš valytojų. Du kostiumai, palikti dviejų skirtingų Makvirterių, mergytei priimamajame buvo per daug.

Pasigirdo barbenimas į duris, ir jis pakvietė:

– Prašom.

Įėjo Odri Streindž. Ji ištarė:

– Atėjau padėkoti... pakuojatės daiktus?

– Taip. Išvykstu šįvakar. O išplaukiu poryt.

– Į Pietų Ameriką?

– Į Čilę.

Ji pasisiūlė:

– Supakuosiu.

Jis protestavo, bet ji pasiekė savo. Jis stebėjo ją, dirbančią vikriai ir atidžiai.

– Štai ir viskas, – pasakė ji baigusi.

– Jums puikiai pavyko, – tarė Makvirteris.

Akimirkai abu nutilo. Tada Odri tarė:

– Jūs išgelbėjote man gyvybę. Jei jūs nebūtumėt matęs to, ką matėte...

Ji neužbaigė.

Po to tęsė:

– Ar iš karto supratote tą naktį ant uolos, kai jūs... jūs sugavote mane nuo jos bešokant... kai pasakėte: „Grįžk namo, aš neleisiu tavęs pakarti"... ar *tada* jūs jau supratote, kad turite svarbių įkalčių?

– Ne visai taip, – prisipažino Makvirteris. – Turėjau juos sugalvoti.

– Tai kaip galėjote pasakyti tai... ką pasakėte?

Makvirteris visada nervindavosi, kai reikėdavo kam nors paaiškinti paprastus savo minčių kelius.

– Turėjau galvoje kaip tik tai – ketinau apsaugoti jus nuo kartuvių.

Odri skruostuose pasirodė raudonis.

– Manydamas, kad aš kalta?

– Tai nebūtų turėję jokios reikšmės.

– Bet ar tada manėte, kad aš tai *padariau*?

– Ne per daug spėliojau šia tema. Buvau linkęs tikėti, kad jūs nekalta, bet tai nebūtų turėję jokios įtakos mano veiksmams.

– O po to atsiminėte vyrą, lipantį virve?

Makvirteris keletui akimirkų nutilo. Tada kostelėjo ir pratarė:

– Jums vertėtų taip pat žinoti. Aš iš tikrųjų nemačiau vyro, lipančio aukštyn virve... iš tiesų ir nebūčiau galėjęs matyti, nes ant Stark Hedo buvau sekmadienio, o ne pirmadienio naktį.

Pagal žymes ant kostiumo išprotavau, kas tada turėjo įvykti, o mano spėliojimus patvirtino šlapia virvė, rasta palėpėje.

Odri išblyško ir nepatikliai paklausė:

– Tai visas jūsų pasakojimas buvo melas?

– Samprotavimai policijai būtų buvę per menkas įrodymas. Turėjau pasakyti, kad viską pats mačiau.

– Bet... jums galėjo prisieiti prisiekti teisme, kad tai tiesa.

– Taip.

– Jūs būtumėt taip padaręs?

– Būčiau.

Odri netikėdama sušuko:

– Ir jūs... jūs esate žmogus, kuris prarado darbą, nes negalėjo klastoti tiesos, ir dėl to norėjo nušokti nuo skardžio!

– Tiesą aš labai gerbiu. Bet supratau, kad yra ir svarbesnių dalykų.

– Pavyzdžiui?

– Jūs.

Odri nuleido akis. Makvirterio kostelėjimas buvo drovus.

– Jums visai nereikia jaustis man įsipareigojus ar panašiai. Nuo rytdienos nieko apie mane nebeišgirsit. Policija turi Streindžo prisipažinimą, ir mano parodymų jiems nereikės. Apskritai girdėjau, kad jis tokios būklės, jog gali neišgyventi iki teismo.

– Džiaugiuosi, – pasakė Odri.

– Kažkada mylėjote jį?

– Kaip žmogų, koks jis, kaip maniau, buvo.

Makvirteris linktelėjo.

– Mes visi turbūt esam panašiai jautęsi.

Jis kalbėjo toliau:

– Viskas išėjo tik į gera. Vyresnysis inspektorius Betlas galėjo imtis veiksmų, remdamasis mano parodymais, ir palaužti vyrą...

Odri jį pertraukė:

– Taip, jis rėmėsi jūsų pasakojimu. Bet netikiu, kad jį apkvailinote. Jis tyčia užmerkė akis.

– Kodėl taip sakote?

– Kai mes kalbėjomės, jis pasakė, jog tai, kad matėt viską mėnesienoje, buvo tiesiog laimingas atsitiktinumas... bet po to jis dar kažką pridūrė... keletą žodžių... kažką apie tai, kad *naktis buvo lietinga.*

Makvirteris buvo priblokštas.

– Tai tiesa. Pirmadienio naktį aš vargu ar apskritai ką nors būčiau įžiūrėjęs.

– Tai nesvarbu, – tarė Odri. – Jis žinojo, kad tai, ką apsimetėte matęs, ir buvo tai, kas vyko iš tikrųjų. Bet iš to paaiškėjo, kodėl jis spaudė Nevilį, kad šis palūžtų. Nevilį jis įtarė nuo pat to momento, kai Tomas papasakojo jam apie mane ir Adrianą. Jis suprato, kad jei yra teisus dėl nusikaltimo pobūdžio, jis įtaria ne tą žmogų... jis norėjo kokių nors įkalčių prieš Nevilį. Troško, kaip jis pats sakė, stebuklo... ir jūs buvote atsakas į vyresniojo inspektoriaus Betlo maldas.

– Kaip jam – pasakymas keistokas, – sausai tarstelėjo Makvirteris.

– Tad matote, – pasakė Odri, – jūs esate stebuklas. Mano ypatingas stebuklas.

Makvirteris nuoširdžiai tarė:

– Nenorėčiau, kad jaustumeis man įsipareigojusi. Aš pasitraukiu iš tavo gyvenimo...

– Ar privalai? – tepaklausė Odri.

Jis įsistebeilijo į ją. Jos skruostais kilo raudonis.

Ji tarė:

– Nepasiimsi manęs su savimi?

– Pati nesupranti, ką sakai!

– Ne, suprantu. Darau kai ką labai sunkaus... bet tai svarbiau nei gyvenimas ar mirtis. Žinau, kad laiko mažai. Tarp kitko, aš tradicinių pažiūrų – norėčiau susituokti dar prieš mums išvykstant!

– Savaime suprantama, – atsakė Makvirteris, giliai sukrėstas. – Nemanyk, kad pasiūlyčiau ką nors kita.

– Esu tikra, kad nesiūlytum, – tarė Odri.

Makvirteris pastebėjo:

– Aš ne tavo tipo. Maniau, kad ištekėsi už to tylenio vyruko, kuris taip ilgai tave mylėjo.

– Už Tomo? Brangusis ištikimasis Tomas. Jis per daug ištikimas. Ir atsidavęs merginos, kurią mylėjo prieš daugelį metų, atvaizdui. Bet žmogus, kuris jam iš tikrųjų rūpi, yra Merė Eldin, nors jis ir pats to dar nežino.

Makvirteris žengtelėjo jos link. Jis kalbėjo griežtai.

– Esi tikra tuo, ką sakai?

– Taip... Noriu visada būti su tavimi ir niekad tavęs nepalikti. Jei išvyksi vienas, niekados nesurasiu nieko į tave panašaus, tad likusias savo dienas nugyvensiu viena kaip pirštas.

Makvirteris atsiduso. Jis išsiėmė piniginę ir atidžiai peržiūrėjo jos turinį.

Jis suniurzgė:

– Specialus leidimas nepigus. Rytoj pirmiausia turėsiu nueiti į banką.

– Galėčiau paskolinti pinigų, – sušnabždėjo Odri.

– Nieko panašaus tu nedarysi. Jei vedu moterį, už leidimą moku pats. Supratai?

– Tau nereikėtų, – meiliai pastebėjo Odri, – atrodyti tokiam griežtam.

Eidamas jos link jis švelniai pasakė:

– Anąkart, kai atsidūrei mano glėbyje, buvai it paukščiukas – spurdėjai, kad ištrūktum. Dabar niekada nebeištrūksi...

Ji atsakė:

– Niekada nebenorėsiu ištrūkti.

Christie, Agatha

Ch525 Pradžios link : [romanas] / Agata Kristi ; [iš anglų kalbos vertė Virginija Rimkutė]. - Vilnius : Sirokas Publishing, 2006. - 208 p. - (Agatos Kristi kolekcija ; 35)

ISBN 9955-9870-6-5

Koks galėtų būti ryšys tarp nepavykusio bandymo nusižudyti, neteisingo mokinukės apkaltinimo vagyste bei garsaus tenisininko meilės reikalų? Paprastam stebėtojui – visiškai jokio. Tačiau pietų dalyviams susirinkus Gals Pointe – pagyvenusios našlės name pajūryje, ankstesni įvykiai išsirutulioja į dramatišką atomazgą. Visa tai – rūpestingai suregztas žmogžudystės planas.

UDK 820-3

Iš anglų kalbos vertė
Virginija Rimkutė

Kalbos redaktorė
Giedrė Barkauskienė

Dizaineris
Daniel Samulevič

Tiražas 4000 egz.
2006-11-06. 7,98 leidyb. apsk. l.
Išleido UAB „SIROKAS PUBLISHING"
sirokas@takas.lt
www.knyguprekyba.lt

Spausdino „Mažoji poligrafija",
Vokiečių g. 187, Kaunas

Per 56 kūrybinės veiklos metus Agata Kristi parašė 79 detektyvinius romanus ir trumpų apsakymų rinkinius, 19 pjesių ir 6 romanus, pasirašytus Marijos Vestmekot (Mary Westmacott) vardu. Paskutinysis romanas „Mieganti žmogžudystė“, kuriame nusikaltimą narplioja mis Marpl, pasirodė 1976 metais.

Agata Kristi gimė 1890 metais Devono grafystėje, Torkyje, Frederiko ir Klarisos Milerių šeimoje. Pirmasis Agatos vyras buvo Arčibaldas Kristis. Vėliau rašytoja ištekėjo už archeologo Makso Melouno (Max Mallowan). 1971 metais Agata Kristi apdovanota Britų imperijos ordinu. Mirė 1976 metų sausio 12 dieną.

Koks galėtų būti ryšys tarp nepavyk[redacted] nusižudyti, neteisingo mokinuk[redacted] vagyste bei garsaus tenisininko meilės reikalų? Paprastam stebėtojui – visiškai jokio. Tačiau pietų dalyviams susirinkus Gals Pointe – pagyvenusios našlės name pajūryje, ankstesni įvykiai išsirutulioja į dramatišką atomazgą.

Visa tai – rūpestingai suregztas žmogžudystės planas.

Agatha Christie

